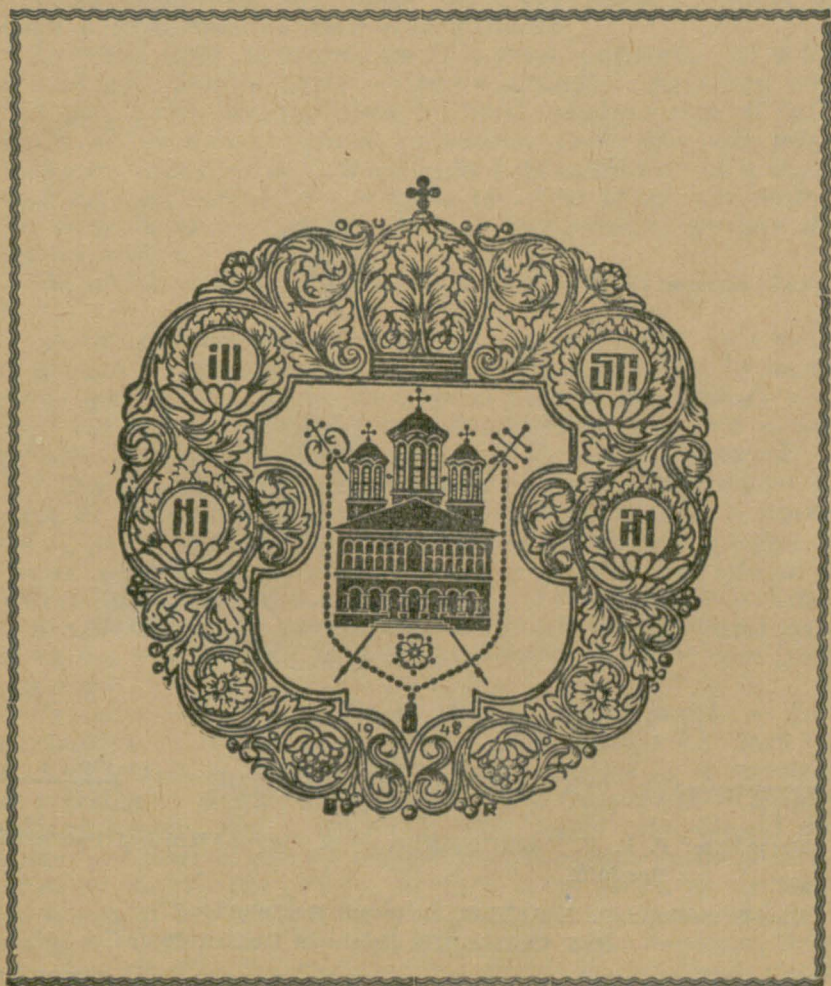

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ A SFINTEI MITROPOLII A UNGRO-VLAHIEI

APARE LUNAR SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

Redacția și Ad-ția : Sectorul Social-Cultural al Arhiepiscopiei Bucureștilor
Str. Patriarhiei Nr. 21 — Raionul Nicolae Bălcescu.

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte: P. F. JUSTINIAN, Mitropolitul Ungro-Vlahiei și Patriarhul României.

Vice-Președinți: P. S. ANTIM, Episcopul Buzăului
P. S. CHESARIE, Episcopul Dunării de Jos.

Membri: P. S. THEOCTIST, Episcop Vicar; P. C. Pr. AL. IONESCU, Vicar al Mitropoliei; P. C. Pr. M. BOGOIU, Vicarul Eparhiei Buzăului; Pr. C. Arhim. IERONIM MOTOC, Vicarul Eparhiei Dunării de Jos.

Redactor responsabil: P. C. Pr. Petre F. Alexandru, Consilier Administrativ al Mitropoliei.

BISERICA ORTODOXĂ ROMINĂ ÎN SĂRBĂȚOARE

Luna octombrie din acest an a fost plină de mari și sfinte bucurii pentru Biserica Ortodoxă Romină.

În viața unei instituții, ca și a unei persoane ori a unui popor, sînt zile festive care, — fie că amintesc un trecut de glorie, fie că pun hotar pentru viitor de mari angajamente și înflăcărare nădejdi — înseamnă pentru persoana, instituția, ori poporul în sărbătoare, încordarea la maximum a sensibilității și a tuturor puterilor sale sufletești. Se pot crea cu acest prilej momente de neuitat, care de multe ori pot deveni la rîndu-le izvoare de noi și mari succese.

De altfel, acesta este sensul și concepția creștină despre sărbători.

Sărbătorile creștine nu sînt simple aniversări reci și protocolare a unor evenimente petrecute în trecut. Ele au, în bună parte, un rost pedagogic, acela de a trezi în sufletele celor ce le prăznuiesc vibrațiuni puternice, care să genereze dragoste pentru evenimentele sărbătorite și odată cu aceasta pentru Biserică.

Viața Bisericii noastre a cunoscut în cursul acestei luni zile de atît de puternică și aleasă bucurie duhovnicească, încît cronicarul care va consemna pentru viitor evenimentele acestea, va avea de scris pagini care cu adevărat vor rămîne în istoria Bisericii noastre. Iar credincioșii, mai ales cei ai Capitalei și ai Arhiepiscopiei Bucureștilor, vor păstra pînă la sfîrșitul vieții amintirea acestor zile, ca pe cele mai de seamă sărbătoriri la care le-a fost dat să i-a parte.

Trecutul nostru bisericesc, bogat în înfăptuiri, — nu numai materiale ce se întilnesc presărate pretutindeni în țara noastră, dar și sufletești, — trebuia să ne dea dreptul la o conducere de sine stătătoare. Acum 70 de ani, în 1885, Patriarhia Ecumenică din Constantinople, ținînd seama de rolul jucat pînă atunci de Țările Romine și Biserica lor, în stăvilirea puholului otoman, aici la Dunăre și de sacrificiile pe care acestea le-au făcut, nu numai pentru menținerea și întărirea Ortodoxiei în părțile noastre, dar și pentru ajutorarea Bisericilor Ortodoxe din ținuturile ocupate de turci și constatînd că Biserica noastră este destul de vristnică pentru a se conduce singură, a acordat acesteia, — cu înțelegere de mamă care se bucură de progresul și maturitatea fiicei sale — autocefalia atît de necesară ei, pentru o și mai rapidă și sigură dezvoltare.

Au trecut 70 de ani de atunci. Și era necesar ca după un răstimp atît de mare, să se facă un bilanț; să constate, adică, Biserica rominească ce a înfăptuit ea în decursul acestor 70 de ani. Și mai ales, să arate tuturor că autocefalia ce i s-a dat acum aproape

trei sferturi de veac i-a fost necesară, că a folosit-o pentru progresul Bisericii lui Dumnezeu. Deasemenea, era necesar pentru Biserică acest bilanț, pentru ca privind la realizările sale din trecut, să se gindească la ceace mai are încă de îndeplinit în viitor. Pentru că rostul acestor popasuri este și acesta : din succesele trecutului, să iei îndemn și curaj pentru idealurile viitorului.

Se cunoaște că Biserica Ortodoxă a crescut și a educat de la naștere sufletul poporului nostru. Profund credincios și puternic atașat de credința ortodoxă și de Biserica sa, poporul nostru a dat atâtea dovezi de trăire a credinței creștine, pînă la identificare cu aceasta. Nu i-au lipsit nici sfinții și nici martirii. Desigur că sint nenumărați cei care, fie în lume, fie retrași în singurătatea schiturilor și mănăstirilor s-au străduit și au ajuns la sfințenie. Numele lor este înscris în Cartea Vieții veșnice. Dar în afară de acești nenumărați anonimi, știuți doar de Dumnezeu și poate și de contemporanii lor, au strălucit pe cerul Ortodoxiei noastre românești unele suflete care s-au impus chiar din timpul viețuirii lor pe pămînt și continuă să rămînă exemple de curaj și viețuire creștină. Pe acestea Dumnezeu Insuși le-a învrednicit și înzestrat cu daruri care atrag luarea aminte, pentru a vedea în ele suflete pe care El voiește a le așeza ca modele de trăire pentru Biserica românească. Deaceea, Biserica noastră trebuia să desprindă din viețuirea, sfîrșitul și istoria acestor elite, voința lui Dumnezeu de a trece formal în rîndul sfinților pe cei pe care El, de la săvîrșirea lor din viața aceasta i-a primit în ceata aleșilor Săi.

Sfîntul Sinod încă din 28 februarie 1950, a hotărît înscrierea în calendare și venerarea locală a unora din acești cuvioși și mucenici, mărturisitori ai drepte credințe din țara noastră, precum și generalizarea cultului pe întreaga Biserică Ortodoxă Romînă, a unor sfinți ale căror sfînte moaște se află la noi în țară și care se bucurau de o cînstire îndelungată locală din partea credincioșilor.

Tot ceace Sfîntul Sinod a hotărît, în legătură cu generalizarea cultului sfinților cu moaște la noi în țară și cu canonizarea cuvioșilor și mucenicilor mărturisitori ai drepte credințe, trebuia proclamat solemn, public, trebuia să îmbrace haină de sărbătoare, trebuia să se săvîrșească, în legătură cu toate acestea, rîndulala tipiconală prevăzută de cultul nostru ortodox.

Iată de ce, Sfîntul Sinod a hotărît, ca atît proclamarea solemnă a canonizării unora dintre sfinții romîni : Sfîntul Ierarh Calinic de la Cernica și mucenicii mărturisitori ai drepte credințe : Ilie Iorest, Sava Brancovici, Visarion Sarai, Sofronie de la Cioara și Nicolae Oprea Miclăuș, cît și generalizarea cultului sfinților cu moaște la noi în țară — Sfînta Paraschiva de la Iași, Sfînta Filofteia de la Curtea de Argeș, Sfîntul Grigorie Decapolitul de la Rîmnicul Vilcea, Sf. Nicodim cel Sfințit și Sf. Dimitrie cel Nou-Basarabov de la București, la care să se adauge și generalizarea cultului Sfîntului Ioan Valahul care este pomenit în alte Biserici Ortodoxe, — să se facă în cursul lunii octombrie a acestui an, odată cu aniversarea a 70 de ani de autocefalie a Bisericii noastre.

Acestea sint, deci, temeiurile care au prilejuit serbările bisericești din luna octombrie. Dar bucuria Bisericii noastre a fost cu atît mai mare și emoția credincioșilor noștri a fost cu atît mai sporită, cu cît la aceste duhovnicești serbări au luat parte și alte Bi-

serici Ortodoxe surori: Patriarhia Ecumenică din Constantinopole, reprezentată prin I. P. S. Mitropolit Athenagoras al Tiatirelor și P. S. Episcop Iacob al Meletinei, ca delegați ai Sanctității Sale Patriarhului Ecumenic Athenagoras, — care din cauza evenimentelor dramatice prin care a trecut Biserica ecumenică în cursul lunii septembrie, n-a putut lua parte personal la aceste serbări —; Biserica ortodoxă Rusă, reprezentată prin I. P. S. Mitropolit Grigorie al Leningradului, P. S. Episcop Paladie al Volinei și P. C. Preot docent Constantin Neceaev de la Academia Teologică din Moscova, ca delegați ai Sanctității Sale Patriarhului Alexei al Moscovei și al întregii Rusii; Biserica Ortodoxă Bulgară, reprezentată de însuși Prea Fericitul Patriarh Kiril, însoțit de I. P. S. Mitropolit Sofronie al Tîrnovei, de P. Cuv. Arhim. Iosif Dîcov și de P. D. Diac. Dr. Vasile Veleanov și Biserica Ortodoxă Greacă, reprezentată de I. P. S. Mitropolit Hrisostom al Filipilor, Neapolei și Tassosului, de I. P. S. Mitropolit Iacob al Atticei, Salaminei și Megarei și de P. Cuv. Arhim. Panteleimon Caranîcolas, — toate au venit să prăznuască împreună cu noi bucuriile Bisericii Romine.

De multe ori Biserica noastră a primit vizite de delegații bisericești ortodoxe de peste hotare. Patriarhi, înalți Ierarhi, cărturari teologi, cu diferite prilejuri au venit, la poftirea noastră și ne-au vizitat Biserica și țara, din timpuri străvechi pînă în zilele noastre. Și întotdeauna, vizita acestora a constituit pentru noi zile de sărbătoare. Dar rare ori în istoria Bisericii noastre s-a mai înregistrat acest fapt ca la sărbătorirea unui eveniment bisericesc de la noi să fi luat parte atît de multe Biserici Ortodoxe de peste hotare.

Au fost zile cu adevărat mari și momente cu adevărat emoționante, atît prin raritatea evenimentelor sărbătorite, cit și prin participarea plină de strălucire la acestea, a atîtor Biserici Ortodoxe. Biserica a repetat, cu sfîntul Apostol Pavel, credincioșilor săi: „Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, care v-au grăit cuvîntul lui Dumnezeu, pentru ca, privind la săvîrșirea vieții lor, să le urmați credința“ (Evrei XIII, 7). Iar credincioșii noștri, cu însuflețită bucurie, au primit cuvîntul Scripturii care zice: „Cînd se proslăvesc dreptii, se veselesc popoarele“ (Prov. XXIX, 2). Veselie duhovnicească, bucurie sfîntă, care a dat prilej oaspeților noștri să constate cit de profund credincios este poporul nostru și cit de atașat este el de Biserica lui. La București, la Cernica, la Iași, la Curtea de Argeș, la Rîmnicul Vilcii, la Craiova, la Alba Iulia, miile și zecile de mil de credincioși au trăit clipe de adîncă emoție religioasă.

Serbările religioase s-au sfîrșit. După ce au vizitat și admirat atîtea frumuseți naturale din țara noastră și atîtea centre bisericești și realizări ale evlaviei și ale vredniciei rominești, oaspeții noștri au plecat spre casele lor, ducînd cu ei amîntirea unei țări admirabile și primitoare, a unor oameni buni, harnici, cuminți și credincioși. Duc cu ei amîntirea vie a unei Biserici care se străduiește să meargă pe drumul progresului religios-moral și social, a unei Biserici care — prin înțelepciunea Intîistătorului ei și printr-o clară și largă înțelegere a Conducătorilor Republicii Populare Romine, care dau Bisericii posibilitatea să activeze nestîngherit în vederea

bunului ei mers, — face astăzi cinste Ortodoxiei, situându-se printre primele în rindul tuturor Bisericilor Ortodoxe.

Credincioșii noștri, după ce s-au împărtășit din entuziasmul creiat de aceste mari serbări, își continuă viața lor de muncă, pentru înflorirea patriei noastre și de trăire creștinească, mai hotărâtă, pentru mîntuirea sufletelor lor.

Iar Biserica noastră care în zilele acestea a înscris în cartea sa de aur o strălucită pagină de serioasă verificare a activității sale de pînă astăzi și de autentic succes, înțelege să continue cu și mai sporite forțe munca sa grea, dar nobilă, pentru împlinirea destinului său: împlinirea mesagiului ceresc din Noaptea Sfîntă a Nașterii Domnului, „pre pămînt pace și între oameni bună voire“, pentru ca în această atmosferă, ea să poată pregăti sufletele pentru cer, pentru Dumnezeu.

REDACȚIA

SERBĂRILE ANIVERSĂRII A 70 DE ANI DE AUTOCEFALIE ȘI A DECLARĂRII SOLEMNE A CANONIZĂRII UNOR SFINȚI ROMÎNI

Anul acesta s-au împlinit 70 de ani de cînd Biserica Ortodoxă Romîna și-a dobîndit autocefalia. Evenimentul dobîndirii autocefaliei a avut o importanță deosebită pentru Biserica noastră. În lumina acesteia, ea s-a desvoltat în cei 70 de ani de conducere de sine stătătoare, progresînd din toate punctele de vedere. Ea a știut să folosească în modul cel mai fericit libertatea, independența și toate prerogativele ce decurg din autocefalia ce i s-a acordat de către Patriarhia Ecumenică din Constantinopole, dovînd tuturor că la 1885 era cu adevărat matură, meritînd dreptul de a dispune singură de rosturile sale.

Sfîntul Sinod a hotărît ca sărbătorirea împlinirii acestor 70 de ani de autocefalie să se facă într-un cadru festiv deosebit. De aceea, a unit la această sărbătorire și proclamarea solemnă a canonizării unor sfinți romîni, precum și proclamarea generalizării cultului unor sfinți cu sînte moaște la noi în țară.

Se știe că încă din 28 februarie 1950 Sf. Sinod a hotărît ca să fie generalizat pe toată țara cultul sfinților care, cu moaște în țara noastră, se bucurau de o cinstire locală din partea credincioșilor. Pe viitor, Sfînta Parascheva de la Iași, Sfînta Filofteia de la Curtea de Argeș, Sfîntul Grigore Decapolitul de la R. Vilcii și Sfîntul Nicodim cel Sfințit, urmează a fi cinstiți de întreaga Biserică Ortodoxă Romîna. Tot în aceeași ședință din februarie 1950, s-a hotărît ca Sfîntul Ioan Valahul — de neam romîn, cum îl arată și numele — venerat în Biserica greacă și puțin cunoscut la noi, să fie cinstit în întreaga Biserică Ortodoxă Romîna. Și tot atunci, Sf. Sinod a canonizat pe Sfîntul Ierarh Calinic de la Cernica și pe mucenicii mărturisitori ai dreptei credințe: Ierarhii Ilie Iorest și Sava Brancovici și

cuvioşii Visarion Sarai şi Sofronie de la Cioara, precum şi pe Nicolae Oprea Miclăuş.

Luna octombrie a acestui an a fost aleasă de Sfântul Sinod pentru săvîrşirea acestor „două acte de o importanţă deosebită pentru viaţa Bisericii Ortodoxe Române şi credincioşii săi”. Trebuie amintit că este pentru prima dată în istoria ei, cînd Biserica noastră trece în rîndul sfinţilor, cuvioşi şi martiri care au răsărit şi strălucit pe pămîntul ţării noastre.

Deaceea, „pentru ca să fie deplină bucuria Bisericii noastre la sărbătorirea celor 70 de ani de autocefalie a sa” şi totodată, „pentru a se da o strălucire cît mai mare slujbelor şi rugăciunilor” ce urmau a se săvîrşi cu prilejul proclamării solemne a canonizării sfinţilor noştri, Sfântul Sinod a poftit la aceste serbări şi cîteva Biserici Ortodoxe surori de peste hotare.

Desfăşurarea programului acestor serbări a fost fixată între 9 - 26 octombrie a. c.

*

Incepend de la 7 octombrie, delegaţiile Bisericilor invitate au sosit la Bucureşti, în următoarea ordine :

Vineri 7 octombrie, ora 9 dimineaţa a sosit cu avionul, pe aeroportul Băneasa, venind de la Moscova, delegaţia Bisericii Ortodoxe Ruse, compusă din I. P. S. Mitropolit Grigore al Leningradului şi Novgorodului, P. S. Episcop Paladie al Volinei şi P. C. Preot Constantin Neceaev, docent la Academia Teologică din Moscova. Delegaţia a fost primită la aeroport de : I. P. S. Mitropolit Sebastian Rusan al Moldovei şi Sucevei, P. S. Episcop Theoctist Botoşaneanu, Vicar Patriarhal, P. C. Preot Alexandru Ionescu, Vicarul Sf. Arhiepiscopii a Bucureştilor, P. C. Preot I. Găgiu, Directorul Administraţiei Patriarhale, P. C. Preot I. Coman, Rectorul Institutului Teologic din Bucureşti, PP. CC. Consilierii Patriarhali şi Mitropolitani şi Protoierii Capitalei.

Erau de faţă, ca delegaţi ai Ministerului Cultelor, d-nii Ion Bărbulescu - Director General şi Ion Onşanu - Director.

Deasemenea, Ambasada Sovietică a trimis în întîmpinarea oaspeţilor pe primul secretar al ambasadei, d-1 Barahmin Victor Ivanovici şi pe d-1 Galastucov Anatolie Sergheevici, Secretar.

Oaspeţii au sosit la ora 10 la Palatul Patriarhal, unde au fost primiţi de Prea Fericitul Patriarh Justinian, înconjurat de profesorii de la Institutul Teologic şi de Consilierii Patriarhali şi Mitropolitani.

Sîmbătă 8 octombrie, ora 9 dimineaţa a sosit cu trenul I. P. S. Mitropolit Athenagoras al Thyatirei şi Exarh al Europei Apusene, trimisul Patriarhiei Ecumenice din Constantinopole, fiind întîmpinat în Gara de Nord de o delegaţie a Bisericii noastre, în frunte cu I. P. S. Mitropolit Firmilian al Olteniei. Iar al doilea membru al delegaţiei Patriarhiei Ecumenice, P. S. Episcop Iacob al Melitei, a sosit cu avionul, luni 10 octombrie, ora 15,30, venind de la Geneva unde-şi are sediul, fiind întîmpinat la aeroport, tot de I. P. S. Mitropolit Firmilian, P. S. Episcop Theoctist şi alţi demnitari bisericeşti.

Tot sîmbătă 8 octombrie, la ora 9,30 dimineaţa, a sosit în Capitală şi delegaţia Bisericii Ortodoxe Bulgare în frunte cu însuşi Prea Fericitul Patriarh Chiril, însoţit de I. P. S. Mitropolit Sofronie al Tirnovei, P. C. Arhmandrit Iosif Vicov şi P. C. Diac. Dr. Vasile Veleanov.

Delegaţia bulgară a fost întîmpinată la aeroport de Prea Fericitul Patriarh Justinian, însoţit de P. S. Episcop Antim, Vicar Patriarhal, de P. C.

Pr. I. Găgiu, de P. C. Pr. I. Coman și P. C. Diac. N. Nicolaescu, de PP. CC. Consilieri Patriarhali și Mitropolitani și de Protoereii Capitalei.

Ministerul Cultelor a fost reprezentat prin însuși d-l Ministru, Acad. Prof. Petre Constantinescu-Iași, însoțit de d-l Director D. Dogaru, iar Ministerul de Externe, de d-l Dionisie Ionescu, Directorul Protocolului.

Deasemenea, a fost față d-l ambasador al R. P. Bulgaria, Stoian Pavlov, însoțit de secretarii ambasadei.

În ziua de 19 octombrie, la ora 10 dimineața, a sosit cu avionul și delegația Bisericii Iladei, compusă din I. P. S. Hrisostom, Mitropolitul Filippilor, Neapolei și Tassosului, I. P. S. Iacov, Mitropolitul Aticeii, Salaminei și Megarei și P. Cuv. Arhim. Panteleimon Caranikolas.

Delegația a fost întâmpinată la aeroport de PP. SS. Episcopi Antim și Theoctist, Vicari Patriarhali, de P. C. Pr. Alexandru Ionescu, de P. C. Pr. I. Găgiu, etc.

Ministerul Cultelor a fost reprezentat de d-l Director Marin Sulică.

*

Prea Fericitul Patriarh Justinian, a primit cu ocazia acestor serbări diferite telegrame și scrisori omagiale de la mulți Întâistătători ai Bisericii lor Ortodoxe. Astfel, au trimis scrisori Sanctitatea Sa Athenagoras, Patriarhul Ecumenic, Prea Fericitul Hristofor, Patriarhul Alexandriei, Prea Fericitul Alexei, Patriarhul Moscovei și a toată Rusia, Prea Fericitul Vichentie, Patriarhul Serbiei, I. P. S. Spiridon, Primatul Greciei, I. P. S. Vasken Balgian, Patriarh Catolicos al tuturor Armenilor, etc.

*

Duminică 9 octombrie, prima zi a festivităților! Se va face în această zi comemorarea a 70 de ani de autocefalie a Bisericii Ortodoxe Romine.

De dimineață cerul a stropit pământul cu câteva picături de ploaie, ca spre ora 9, norii să se împrăștie și soarele să apară. Biserica Sfântul Spiridon din Calea Șerban Vodă, Paraclis Patriarhal, împodobită, e gata să primească sobor mare de Inalți Ierarhi. Megafoanele, din vreme instalate, vor da puțină credincioșilor care nu vor încăpea în biserică să asculte de afară slujba și desfășurarea solemnității. Credincioșii Capitalei umpleau tot traseul pe care avea să vină înaltul cler în procesiune, de la reședința Patriarhală, până la Sfântul Spiridon.

La ora 9, cortegiul pornește de la Patriarhie. Clopotele bisericilor încep să sune. E un moment solemn. Prin megafoane se anunță credincioșilor din Biserica Sfântul Spiridon și din curtea Bisericii, că marele cortegiu a plecat spre Paraclisul Patriarhal. Marea Cruce Patriarhală, purtată de un Arhimandrit, deschide cortegiul. Clerici mulți, diaconi și preoți, călugări și călugărițe, cu sfeșnice, dichero-trichere, cu ripide și cățui, pășesc în urma ei. Slujitorii din acea zi, înveșmînțați, vin la rind. După aceea, urmează Ierarhii care vor sluji, îmbrăcați în sfințele odăjdii: P. S. Episcop Chesarie al Dunării de Jos, P. S. Episcop Palladie al Volnei, I. P. S. Mitropolit Firmilian al Olteniei, I. P. S. Sofronie al Tirnovei, I. P. S. Athenagoras al Thyatiarelor și I. P. S. Grigorie al Leningradului și Novgorodului. Apoi, precedați de doi protodiaconi, urmau Prea Fericitul Patriarh Justinian al României și Chiril al Bulgariei, în mantii. La mică distanță după Prea Fericirile lor venea d-l Ministru al Cultelor și membrii Sfântului Sinod. Urmau apoi membrii Adunării Naționale Bisericești și după ei, salariații Administrației Patriarhale și ai Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor. La sfârșit închideau cortegiul preoții Capitalei.

Pe tot traseul erau înşiruiți preoți în epatriarhile albe. Cortegiul intră în biserică și în timp ce Înălții Ierarhi se închină pregătindu-se de Sfânta Liturghie, corul călugărilor, călugărițelor, preoților și studenților, așezați în cele două balcoane laterale, cântă Axionul și Slavoslovia.

Se săvârșește Sfânta Liturghie în limba romină, greacă și slavonă de un sobor de zece Înălți Ierarhi, 4 preoți și 16 diaconi, condus de Prea Fericitul Patriarh Justinian.

La sfârșitul Sfintei Liturghii, Prea Sfințitul Episcop Antim Tîrgovișteanu, Vicar Patriarhal și secretar al Sfântului Sinod, citește *Actul Sinodal*, semnat de toți Înălții Ierarhii romini și oaspeți, act în care sînt consemnate temeiurile evenimentelor sărbătorite: autocefalia și canonizarea sfinților romini.

A luat apoi cuvîntul Prea Fericitul Patriarh Justinian, arătînd legătura între poporul nostru și Biserica Sa și făcînd un scurt istoric al îndreptățitelor cereri ale Bisericii noastre de a căpăta autocefalia, mai ales după ce Țările Romine au ieșit din vasalitate „devenind liberă și suverana Romînie”. „Principiul autonomiei în Biserica Ortodoxă este și canonic și binefăcător”, a spus Prea Fericirea Sa. „Prin autocefalie se respectă vechea tradiție ortodoxă a Bisericii Ecumenice și spiritul constituțional al Ortodoxiei care nu cunoaște concentrarea puterii conducătoare a Bisericii întregi în mîinile unui Ierarh cu drepturi de monarh. Bisericile autocefale mai mari și mici, mai vechi și mai noi, conviețuiesc și colaborează în aceeași credință, în dragoste și bună înțelegere creștină, pentru binele lor în parte și al Ortodoxiei întregi, ale cărei părți componente sînt”. Arată apoi că Tomosul de autonomie a Bisericii noastre, semnat în aprilie 1885 de Patriarhul Ioachim al IV-lea și Sfîntul Sinod al „Marei Biserici a lui Hristos, cum este numită Patriarhia din Constantinopol, a însemnat pentru Biserica noastră începutul unei noi epoci. „Viața și lucrarea ei a sporit într-una. Organizația ei s-a stabilit pe principiul canonic al sinodalității... Mergînd în pas cu țara și cu poporul, precum și cu celelalte Biserici autocefale, Biserica Ortodoxă Romină s-a dezvoltat în continuu, păstrînd legătura dogmatică și canonică cu Patriarhia Ecumenică și cu Ortodoxia întreagă”. Pentru trecutul ei și pentru situația și rolul ei în Ortodoxie, Biserica Ortodoxă Romină a fost înălțată la treapta de Patriarhat, acum 30 ani. Autocefalia și ridicarea la rangul de patriarhat „au pus Biserica Ortodoxă Romină în situația de a putea îndeplini, mai bine și mai cu folos pentru Ortodoxie, misiunea sa religioasă și morală”, în așa fel, încît „privind în urma celor 70 de ani de autocefalie și 30 de ani de Patriarhat, ea poate spune că a îndreptățit promisiunile și nădejțile cu care s-a înălțat între Bisericile surori și că este în posesiunea unor puteri și mijloace de lucru cu care își poate împlini misiunea sa”. La sfârșitul cuvîntării, Prea Fericitul Patriarh Justinian mulțumește și salută delegațiile Bisericilor surori, venite la sărbătorirea bucuriei noastre.

După cuvîntul luminos, just și mișcător al Prea Fericitului Patriarh Justinian, dl Acad. Prof. Petre Constantinescu-Iași, Ministrul Cultelor, a adus un călduros salut din partea Guvernului Republicii Populare Romine „acestei importante adunări de Înălți Ierarhi” și a exprimat „calde urări de bun venit în țara noastră Înălților oaspeți de peste hotare, fiind ferm convins că ei vor fi înconjurați cu toată dragostea de clerul și credincioșii ortodocși și se vor simți bine în cursul șederii lor în mijlocul poporului nostru”. Vorbînd despre aniversarea autocefaliei și despre întîlnirea de acum a atîtor delegații bisericești de peste hotare, domnia sa a spus: „nu ne îndoim că și acest prilej va contribui la o mal bună colaborare

între Bisericile Ortodoxe, după cum sintem convinși că întâlnirea de acum a reprezentanților din diferite Biserici Ortodoxe aduce un important aport la slăbirea continuă a încordării internaționale și la consolidarea bunei înțelegeri și a păcii trainice în lume".

Ia cuvîntul apoi I. P. S. Mitropolit Athenagoras, conducătorul delegației Patriarhiei Ecumenice, care, ca reprezentant al acesteia, aduce cele mai călduroase urări Prea Fericitului Patriarh Justinian și întregului popor român binecredincios.

Urmează apoi la cuvînt I. P. S. Mitropolit Grigorie care aduce din partea Sanctității Sale Alexei, Patriarhul Moscovei și din partea Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse, salutul și urarea de bine pentru viitor, unite cu călduroase felicitări, pentru realizările de pînă astăzi ale Bisericii Ortodoxe Romîne.

În numele Bisericii Ortodoxe Bulgare, Prea Fericitul Patriarh Chiril își exprimă bucuria pentru toate evenimentele sărbătorite de Biserica noastră. „Sîntem două popoare vecine și am avut în multe privințe același destin istoric... Ne-am cunoscut nu numai întîmplător ci și în deaproape, pentru care fapt am învățat și continuăm să învățăm să trăim în dragoste și stîmă reciprocă. În timpul din urmă aceste legături dintre noi se adîncesc, se limpezesc, pentru ca în ele să nu mai fie nimic care să le tulbure curățenia iar în limpezimea lor să se poată oglindi năzuințele înalte și nobile ale omului și creștinului... de pace, prietenie, frăție și dragoste".

După cuvîntări și polifoniiul săvîrșit, Înălții Ierarhi au ieșit din biserică, împărțind binecuvîntări credincioșilor care umpleau pînă la refuz sfîntul locaș, curtea sa și calea Șerban Vodă și care aclamau călduros pe Prea Fericitul Patriarh Justinian și pe toți oaspeții dragi ai Bisericii noastre.

*

După masa oficială, servită la reședința Patriarhală, în cursul căreia a tostat d-1 Dr. Petru Groza, Președintele Prezidiului Marei Adunări Naționale a R. P. R., indemnînd pe slujitorii Bisericii să stea alături de popor, sprijinind lupta sfîntă a popoarelor pentru restaurarea unei păci trainice în lume, - la ora 17, - s-a deschis în sala Sinodală din Palatul Patriarhal, ședința solemnă a Adunării Naționale Bisericești, consacrată sărbătoririi a 70 de ani de autocefalie a Bisericii Ortodoxe.

Prea Fericitul Patriarh Justinian, Președintele Adunării Naționale Bisericești, a subliniat în cuvîntarea ținută, însemnătatea pentru Biserica noastră a autocefaliei dobîndită acum 70 de ani. După rezolvarea lucrărilor de pe ordinea de zi, Prea Fericitul Patriarh Justinian, înfățișează într-un scurt cuvînt realizările Bisericii Ortodoxe Romîne în cursul anului 1955, arătînd lărga înțelegere pe care Biserica noastră a găsit-o la conducătorii Republicii Populare Romîne. Îndeamnă pe cei de față să colaboreze cu organele de Stat ale Patriei noastre, care se străduiesc pentru împlinirea unui mărșez țel: binele și fericirea poporului nostru. După ce d-1 Acad. Prof. Dr. V. Rășcanu, membru al Adunării Naționale Bisericești, omagiază pe Prea Fericitul Patriarh Justinian, pentru munca sa rodnică în serviciul Bisericii, exprimîndu-i cele mai alese sentimente de recunoștință și deosebită prețuire și făcîndu-i, din partea membrilor Adunării Naționale Bisericești, urări de sănătate și spor în conducerea Bisericii noastre, - d-1 Ministru al Cultelor mulțumește Prea Fericitului Patriarh Justinian pentru cuvintele rostite, spunînd că și pe viitor d-sa va avea aceeași înțelegere pentru problemele Bisericii Ortodoxe Romîne. Apoi, d-sa citește Decretul Prezidiului

Marii Adunări Naționale a R. P. R., pentru închiderea sesiunii Adunării Naționale Bisericești.

*

A doua zi, luni 10 octombrie, la ora 10 dimineața, a avut loc în sala sinodală din Palatul Patriarhal, ședința solemnă a Sfântului Sinod, pentru proclamarea generalizării cultului unor sfinți cu moaște la noi în țară și canonizării unor sfinți romini. La intrarea în sala sinodală a Prea Fericitului Patriarh Justinian, a tuturor delegaților de peste hotare și a d-lui Acad. Prof. Petre Constantinescu-Iași, Ministrul Cultelor, întreaga asistență - formată din membrii Sfântului Sinod, profesorii de la Institutul Teologic, Consilierii Patriarhali și Mitropolitani, protoiereii Capitalei, călugări, călugărițe și studenți. - cântă „Ton despotin che arhierea imon”...

Deschizând ședința, Prea Fericitul Justinian rostește o bogată cuvîntare arătînd însemnătatea momentului de față, pentru Biserica noastră și pentru Ortodoxie. După ce amintește contribuția Bisericii Ortodoxe din țările romine la ajutorarea Bisericilor Ortodoxe de pe plaiurile Balcanilor, în grea suferință din cauza jugului otoman, Prea Fericirea Sa spune despre tăria credinței noastre: „Acasă la noi, roadele acestei credințe au fost... nelimitate... Este de ajuns să spunem, că n-am avut niciodată sate sau orașe fără biserici, chiar atunci cînd am știut că năvălitorii le-ar putea prefăce în ruini; că sub poalele munților am ridicat mînaștiri și schituri, - locuri de reculegere sufletească și focare de cultură în care au fost cultivate artele și toate meșteșugurile”. Vorbînd despre canonizările ce se desfășoară în această ședință, Prea Fericirea Sa spune: „Cu aceasta se arată vădit că Biserica Ortodoxă Romînă a adus la viața și la lucrul Ortodoxiei nu numai contribuția sa materială de bunuri pămîntești, ci contribuția spirituală de valoarea sfințeniei, care este cea mai mare valoare ce pot să producă oamenii”.

După cuvîntarea Prea Fericitului Patriarh Justinian, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Sebastian al Moldovei și Sucevei, citește Enciclica Sfântului Sinod, adresată clerului și poporului dreptcredincios din țara noastră, în legătură cu cinstirea unor sfinți cu moaște la noi în țară.

Icoanele sfinților al căror cult se generalizează în această ședință solemnă sînt aduse și așezate în Sala Sinodală. Și în timp ce corul călugărilor și studenților intonează troparele acestora, cei prezenți se închină sfințelor lor icoane.

Din rîndul Ierarhilor noștri iese Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Firmilian al Clteniei și dă citire Tomosului pentru canonizarea Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica, după care doi arhimandriți aduc icoana Sfântului, așezînd-o în rînd cu celelalte. În acest timp corul cântă troparul Sfântului.

Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Vasile al Banatului citește apoi Tomosul pentru canonizarea Sfinților Ierarhi Ilie Iorest și Sava Brancoveci, Sfinților Cuvioși Visarion Sarai, Sofronie de la Cioara și Sfântului Oprea Miclăuș. Toți aceștia pe viitor vor fi cinstiți ca sfinți mărturisitori și mucenici, în cuprinsul Bisericii noastre din Transilvania, așezîndu-li-se zile de prăznuire pentru primii doi la 24 aprilie iar pentru ultimii trei, la 21 octombrie a fiecărui an și fiind trecuți în calendarul bisericesc și în sinaxar, la zilele arătate.

Cu același ceremonial sînt aduse și icoanele acestor sfinți, corul cîntînd troparele lor.

Prea Fericitul Patriarh Justinian, prin Tomosurile citite, hotărăște ca proclamarea solemnă a canonizării Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica

să se facă în ziua de 23 octombrie 1955, la Mănăstirea Cernica, în cadrul Sfintei Liturghii, săvârșită de un mare sobor de Înalți Ierarhi ai Bisericii noastre și ai Bisericilor surori, prezenți la aceste serbări, iar proclamarea solemnă a canonizării celorlalți sfinți să se facă la Alba Iulia în Catedrala Reîntregirii, la 21 octombrie, de către Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Vasile al Banatului, înconjurat de toți Înalții Ierarhi din Ardeal.

După acest impresionant ceremonial iau cuvântul conducătorii delegațiilor Bisericilor Ortodoxe de peste hotare : I. P. S. Arhiepiscop Athenagoras din partea Patriarhiei Ecumenice, I. P. S. Mitropolit Grigorie din partea Bisericii ortodoxe Ruse și P. F. Patriarh Chiril din partea Bisericii ortodoxe Bulgare.

Tuturor le răspunde Prea Fericitul Patriarh Justinian. Apoi, întreaga asistență cântă imnul : „cu adevărat, mare este taina creștinătății”.

Prea Fericitul Patriarh Justinian și Înalții Ierarhi se retrag din sala sinodală, în timp ce corul și toți cei de față cântă imnul „Ton despotin”.

Seara la ora 19, Corala Sfintei Patriarhii condusă de dl profesor Nicolae Lungu a dat în cinstea oaspeților un concert religios festiv în aula Institutului Teologic în prezența Prea Fericitului Patriarh Justinian, a Înalților oaspeți, a membrilor Sfântului Sinod, a profesorilor de la Institutul Teologic, a Consilierilor Patriarhali și Mitropolitani, a protoiereilor Capitalei și a salariaților Ad-ției Patriarhale și Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor. Din partea Ministerului Cultelor au luat parte d-ii directori D. Dogaru și I. Onțanu.

*

A doua zi, marți 11 octombrie, Înalții oaspeți au vizitat câteva biserici din Capitală. Împărțiți în două grupe, la ora 9,30 au purces către bisericile ce urmau a fi vizitate.

Prima grupă, formată din delegații Bisericii Ortodoxe Ruse și însoțită de I. P. S. Mitropolit Sebastian, de P. C. Consilier Petre F. Alexandru și de P. C. Simion Neaga-interpret, a vizitat biserica Stravropoles, biserica Krețulescu și Biserica Parcul Domenilor, pretutindeni fiind înfăpșinată de preoții respectivi, de epitropii și consilierii parohiali, de credincioși. După un scurt polihroniu, preoții au rostit câteva cuvinte de bun venit, Înalților oaspeți, tuturor răspunzându-le I. P. S. Mitropolit Grigorie. Credincioșii au făcut calde manifestații de simpatie distinsilor vizitatori, dovedind prin aceasta dragostea ce o poartă marelui Biserici surori și vecine.

La orele 12 și 13 delegații Bisericii ruse au făcut vizite protocolare la ambasada sovietică și la Ministerul Cultelor.

Grupa a doua, formată din I. P. S. Arhiepiscop Athenagoras al Thyatirelor și Iacob al Melitei, delegați ai Patriarhiei Ecumenice și din I. P. S. Mitropolit Sofronie al Tîrnovei și P. Cuv. Arhim. Iosif Dicov din delegația Bisericii Bulgare și însoțit de P. C. Pr. I. Găgiu, Directorul Ad-ției Patriarhale și de dl. Profesor Justin Moisescu-interpret, a vizitat mănăstirea Antim, Schitul Maicilor, biserica Sf. Elefterie și biserica în construcție din parohia Mihai Bravu. Primiți cu același ceremonial, Înalții oaspeți au rămas încantați de tot ce au văzut atît la atelierele Institutului Biblic de la mănăstirea Antim, cit și la celelalte biserici și așezăminte vizitate, unde sînt șantieri în plin lucru.

*

Miercuri 12 octombrie, toți Înalții oaspeți, însoțiți de I. P. S. Mitropolit Sebastian al Moldovei și de preotul Ioan Găgiu - directorul Ad-ției Patriarhale,

au vizitat minăstirea Țigănești. Acolo, după primirea făcută în biserică și după cuvîntul monahiei Cipriana Cojocar, profesoară la școala monahală, au vorbit I. P. S. Arhiepiscop Athenagoras, I. P. S. Mitropolit Grigorie și I. P. S. Mitropolit Sebastian. Cei doi Înalți oaspeți și-au arătat deplină mulțumire și admirație, văzînd viața monahală din acest sfînt locaș, ajunsă la atît de mare înflorire. Au vizitat apoi atelierele de covoare și de ștofe pentru odăjdii și haine preoțești din minăstire.

Dela Țigănești oaspeții și însoțitorii lor au plecat la minăstirea Snagov, unde au admirat atît cadrul minunat în care este așezată minăstirea, cît și frumusețea arhitecturii acestui sfînt locaș precum și a frescelor ei.

*

Seara, cu trenul de 21,45 membrii delegației Bisericii Ruse: I. P. S. Mitropolit Grigorie, P. S. Episcop Palladie și P. C. Pr. Neceaev precum și I. P. S. Mitropolit Sofronie și P. Cuv. Arhim Iosif Dicov din delegația Bisericii bulgare, însoțiți de I. P. S. Mitropolit Sebastian, de d-l director I. Onțanu din Ministerul Cultelor și de preot S. Neaga-interpret, au plecat spre Iași pentru a lua parte la solemnitatea generalizării cultului Sfintei Cuvioase Paraschiva, din ziua de 14 octombrie.

Iar a doua zi dimineața, în ziua de 13 octombrie, au plecat spre Curtea de Argeș delegații Patriarhiei Ecumenice: I. P. S. Athenagoras și P. S. Episcop Iacob, împreună cu Prea Fericitul Patriarh Justinian, dl. Ministru al Cultelor, acad. prof. Petre Constantinescu-Iași și I. P. S. Mitropolit Firmilian, pentru ca la 14 octombrie să participe la solemnitatea generalizării cultului sfintei mucenițe Filofteia, la Curtea de Argeș, iar la 16 octombrie, la generalizarea cultului sfîntului Grigorie Decapolițul la Rm. Vilcii. Sîmbătă 13 octombrie, Prea Fericitul Patriarh Chiril al Bulgariei, plecînd din București a găsit pe Înalții vizitatori la Curtea de Argeș.

La 21 octombrie, Ziua Reîntregirii Bisericii Ortodoxe Romine, - odată cu aniversarea a șapte ani de la revenirea la sînul Bisericii noastre a frașilor foști uniți, - s-a făcut la Alba Iulia și proclamarea solemnă a canonizării sfinților mărturisitori și muceniți Ilie Iorest, Sava Brancovici, Visarion Sarai, Sofronie de la Cioara și Oprea Miclăuș, în cadrul sfintei Liturghii săvîrșită de către I. P. S. Mitropolit Vasile al Banatului, de către toți Înalții Ierarhi din Ardeal și de către P. S. Episcop Iosif al Argeșului și Antim al Buzăului.

*

Duminică 23 octombrie!

Zi istorică pentru Biserica noastră. Pentru prima dată Biserica Ortodoxă Romînă canonizează un sfînt. Și este cu atît mai însemnat acest eveniment, cu cît este trecut în rîndurile sfinților nu un fiu al Bisericii noastre care să fi trăit cu multe secole în urmă, ci un fiu al ei din vremea noastră. Sfințenia este deci posibilă și astăzi, precum a fost posibilă 10-15 veacuri înainte. Biserica Ortodoxă n-a încetat și nu va înceta niciodată să dea lumii modele de viațuire creștină, exemplare care s-au apropiat cît mai mult de perfecțiunea, de desăvîrșirea pe care ne-o recomandă și ne-o cere Mîntuitorul Hristos: „Fiți desăvîrșiți precum și Tatăl vostru din ceruri desăvîrșit este”. Și dacă Ortodoxia rominească pînă acum n-a purces la canonizarea sfinților săi, este din cauza vitregiei vremurilor trecute. Sbuciumata noastră istorie nu ne-a îngăduit răgazul să facem acest lucru, cu toate că sfinții, cuvioșii și chiar martirii n-au lipsit pămîntului nostru romînesc.

•

De vineri seara începuseră la minăstirea Cernica slujbele religioase în legătură cu canonizarea. Sîmbătă dimineața în cadrul Sfintei Liturghii săvîrșită de I. P. S. Mitropolit Efreim, P. S. Episcop Chesarie și P. S. Arhiepiscop Anasie Dincă, s-a făcut ultimul parastas Ierarhului Calinic, deshumarea osemintelor sale și așezarea lor în racla atît de frumos și artistic lucrată. Iar sîmbătă seara, I. P. S. Mitropolit Tit Sîmedrea, P. S. Episcop Partenie Ciopron și P. S. Pavel Șerpe încep slujba vecerniei, cu sobor mare de călugări, la vohodul căreia se face scoaterea din Biserică a sfințelor oseminte și ocolul bisericii.

Priveliște de o raritate, frumusețe și puritate greu de imaginat. Mii de credincioși, veniți din toate unghiurile țării să ia parte la această prăznuire unică în viața fiecăruia, umplu biserica și curtea minăstirii. Cu fclii aprinse fac toți ocolul bisericii după racla sfintului și tăcuși, ca într-o seară de denie, cei ce nu pot încăpea în biserică ascultă de afară, pînă aproape de miezul nopții, sfînta slujbă, transmisă de megafoanele din vreme instalate de serviciul cinematografic și electroacustic al Sfintei Arhiepiscopii condus de Mihai Chiriță.

Duminică dimineața, Dumnezeu binecuvîntează ziua cu un cer senin și cu un soare blînd. Pe jos, cu căruțe, cu automobile, cu camioane, mii și mii de oameni vin pe toate drumurile și din toate direcțiile către minăstirea Cernica. Vin la acest sfînt pelerinaj cu inimile senine, ca seninul zilei acesteia. Vin călugări și călugărițe, eleve de la școlile și seminariile monahale, studenții în teologie, preoțimea Capitalei, profesori de teologie. Rareori în viață îți este dat să vezi un asemenea tablou atît de impresionant.

E locul să amintim aici de larma înțelegere găsită la conducerea I.T.B. care a pus la dispoziție - la intervenția Ministerului de Culte și Sfintei Arhiepiscopii - multe autobuze, asigurînd astfel un transport normal pentru vizitatori.

La ora 8 încep să vină mașinile cu Înălții Ierarhi, iar la ora 8 și jumătate sosesc Prea Fericitul Patriarh Justinian și toți conducătorii delegațiilor Bisericilor Ortodoxe de peste hotare.

Din partea Ministerului Cultelor este delegat a lua parte la aceste solemnități dl director Marin Sulică. Toți Înălții Ierarhi se opresc aproape de cetatea minăstirii, la „Casa Justin” unde sînt înveșmîntați în sfînte ȳdjdii de către diaconi. La ora 9 se formează și pornește cortegiul pentru procesiune, care are loc de la „Casa Justin” pînă la Biserica Sf. Nicolae din curtea minăstirii. Pe o parte și pe alta a traseului preoțimea Capitalei este înșiruită în epitrahile albe, iar mulțimea primește binecuvîntarea Înălților Ierarhi. Obiectivul fotografic și aparatele de filmare ale serviciului Cinematografic al Sf. Arhiepiscopii au prins, cu acest prilej, pe scurtul parcurs al procesiunii, momente de scene impresionante: pomii erau plini de copii și tineri, care între ramurile bătrînilor nuci și castani își găsiseră cel mai bun loc pentru a privi desfășurarea procesiunii.

Înaltul cler intră în biserica în care și-a trăit cea mai mare parte a vieții sale pămîntești, Sfîntul Ierarh Calinic și în care vor fi așezate Sfîntele sale oseminte. Corul studenților și călugărilor, în cafas și cel al călugărițelor jos, cîntă Axionul și Doxologia, pînă ce Înălții Ierarhi se închină și și ocupă locurile dinainte rînduite.

Incepe Sfînta Liturghie. La Vohodul cel mic se împlinește ceremonialul canonizării Sfîntului, citîndu-se și Tomos-ul întocmit pentru acest prilej, de Prea Fericitul Patriarh Justinian. Înaltul cler se închină și sărută icoana și moaștele Sfîntului Calinic și Sfînta Liturghie continuă. La sfîrșitul

ei, vorbește din partea Sfântului Sinod I. P. S. Mitropolit Firmilian al Olteniei. Apoi din partea Bisericilor surori, vorbește I. P. S. Arhiepiscop Athenagoras, conducătorul delegației Patriarhiei Ecumenice, P. S. Episcop Paladie, din partea Bisericii Ruse, Prea Fericitul Patriarh Chiril, din partea Bisericii Ortodoxe Bulgare și I. P. S. Mitropolit Iacob al Atlicei, Salaminei și Megarei, din partea Bisericii Flene.

Către orele 14, solemnitatea terminându-se, Înălții Ierarhi ies din biserică străbătind cu greu drumul pînă la „Casa Justin”, din cauza celor care doreau să primească binecuvîntare, sau să se atingă cel puțin de veșmintele sfințiților slujitori. Sînt scene de evlavie care impresionează nespuse de mult pe Înălții Ierarhi de peste hotare, văzînd fondul de credință al fiilor Bisericii noastre.

Îndată Prea Fericitul Patriarh Justinian, cu oaspeții Bisericii noastre, membrii Sfântului Sinod și toți invitații oficiali pleacă spre București, iar mulți credincioși rămîn pînă seara. Alții vor veni a doua zi - cînd se săvîrșește pentru prima dată slujba Sfântului Calinic - pentru a putea trece prin fața raclei Sfîntului și a-i sîruta Sfintele sale moaște.

Cernica - lavra care a crescut și format pe Calinic, minăstirea care l-a avut ucenic în cele ale duhovniciei, frate smerit, călugăr desăvîrșit, care l-a avut ctitor și stareț vestit, care i-a păstrat în pridvorul său trupul cel atît de mult ostenit în post, muncă și rugăciune, - îl va avea mereu, de acum înainte, sfînt protector și strălucit model de viață călugărească pentru cuvioșii ce caută desăvîrșirea prin urmarea „sfaturilor evanghelice”. Iar credincioșii care vor veni aici, închinîndu-se în fața raclei sale, sau care vor avea nevoie de rugăciunile lui, vor avea siguranța, că cel care în viața pămîntească, atît de mult a iubit pe semenii săi și i-a ajutat, - și în viața de dincolo, din lumea sfinților, le va primi rugăciunile și le va duce cu adaosul rugii sale către Tronul milostivirii cerești.

*

În aceeași zi, seara, delegații Bisericilor surori de peste hotare. însoțiți de Prea Fericitul Patriarh Justinian și de membrii Sfîntului Sinod, au luat parte la recepția oferită de Ministerul Cultelor.

Iar a doua zi, luni 24 octombrie, orele 19, Corala preoților din Capitală a dat, în sala de festivități a Institutului Teologic, un concert religios festiv, în cinstea distinșilor oaspeți. Concertul format din cele mai alese piese din repertoriul Coralei și condus de P. P. C. C. Protoierei Al. Delcea și Ion Runcu, a avut un deosebit succes și a dat puțință Înălților Ierarhi de peste hotare să vadă o latură a activității clerului nostru din Capitală: dezvoltarea muzicii noastre corale bisericesti, în vederea susținerii lucrării misionar-culturale a Bisericii noastre, inițiată și condusă de Prea Fericitul Patriarh Justinian.

*

La 26 octombrie, ziua sfîntului mare mucenic Dimitrie, a avut loc în Catedrala Mitropolitană din Craiova, proclamarea generalizării cultului Sfîntului Ion Valahul și Sfîntului Nicodim cel sfințit. Au luat parte la această solemnitate I. P. S. Mitropolit Firmilian al Olteniei, I. P. S. Mitropolit Iacob al Atlicei, I. P. S. Mitropolit Sofronie și P. S. Episcop Paladie al Voltnei.

Și în timp ce în Catedrala Patriarhală din București se săvîrșea slujba Sfîntului Dumitru de către P. S. Episcop Theoctist în fața credincioșilor care de la ora 7 dimineața umpleau biserica și dealul Patriarhiei, Prea Feri-

citul Patriarh Justinian, însoțit de I. P. S. Athenagora, I. P. S. Hrisostomos, P. S. Iacob al Melitei și I. P. S. Efrem a plecat la minăstirea Samurcășești - Ciorogirla, unde I. P. S. Hrisostomos, I. P. S. Efrem și P. S. Iacob al Melitei au oficiat Sfânta Liturghie. Înălții oaspeți au vizitat după aceea minăstirea, șantierele în plină activitate și atelierile minăstirești.

În aceeași zi, Prea Fericitul Patriarh Chiril al Bulgariei și P. S. Episcop Antim Tirgovișteanu au săvîrșit Sfânta Liturghie în Biserica Bulgară din București, în fața credincioșilor bulgari și romîni.

Pînă seara tîrziu, purtînd în mîini luminări aprinse, credincioșii Capitalei au trecut și s-au închinat moaștelor Sfîntului Dumitru Basarabov, așezate sub un frumos baldachin în fața Palatului Patriarhal.

•

Joi 27 octombrie, ziua Sfîntului Dimitrie cel nou Basarabov. Ziua stabilită de Sfîntul Sinod pentru proclamarea solemnă a generalizării cultului Sfîntului ale cărui moaște străjuiesc de atîta vreme pe credincioșii ortodocși bucureșteni.

De jos, din Bibescu Vodă, pînă sus, la racla Sfîntului, dis de dimineață mii de credincioși urcă încet dealul Patriarhiei, unii așteptînd multe ore, pînă să le vină rîndul să sărute sfintele moaște ale cuviosului Dimitrie. Toată preoșimea Capitalei este prezentă în ținută oficială.

La ora 9 dimineața, Prea Fericitul Patriarh Justinian, însoțit de toți Înălții Ierarhi ai Bisericilor Ortodoxe surori de peste hotare și membrii Sfîntului Sinod aflați în Capitală, intră în Catedrala Patriarhală unde se săvîrșește Sfînta Liturghie, în cadrul căreia are loc proclamarea generalizării cultului Sfîntului Dimitrie cel nou.

După Sfînta Liturghie, toți Înălții Ierarhi îmbrăcați în Sfintele odăjdii ies din Catedrală și iau loc pe treptele scării de la intrarea Palatului Patriarhal, de unde se rostesc cuvîntările. Primul ia cuvîntul Prea Fericitul Patriarh Justinian, după care urmează pe rînd I. P. S. Arhiepiscop Athenagoras din partea Patriarhiei Iumenice, I. P. S. Mitropolit Grigorie al Leningradului din partea Bisericii Ortodoxe Ruse, Prea Fericitul Patriarh Chiril din partea Bisericii Bulgare și I. P. S. Mitropolit Hrisostomos din partea Bisericii Ortodoxe a Eladei.

Fiind ultima zi a programului și festivităților oficiale, toți vorbitorii delegațiilor bisericești de peste hotare - care timp de aproape 3 săptămîni au avut posibilitatea să vadă și să cunoască țara și Biserica noastră - și-au exprimat în ultima lor cuvîntare, deplină satisfacție pentru tot ce a constat în timpul șederii lor în țara noastră ca oaspeți ai Bisericii romînești și marea admirație pentru vrednicia și credincioșia poporului nostru, precum și pentru modul minunat în care Biserica noastră Ortodoxă și statul nostru de democrație populară conlucrează pentru binele poporului romînesc.

La orele 14 festivitatea s-a terminat, Înălții Ierarhi dînd credincioșilor romîni ultima binecuvîntare înainte de plecarea lor din țară.

Dar la ora 9 seara, credincioșii încă întîrziiau plini de evlavie la racla Sfîntului, așezată în acelaș loc, sub acelaș baldachin...

*

Vineri 28 octombrie delegații Bisericilor Ortodoxe surori încep să plece. Dimineața, la ora 9 jumătate, pleacă cu avionul delegația Bisericii Ortodoxe Ruse, condusă la aeroport de aceeași suită de la primire. Duminică dimineața, 30 octombrie, a plecat tot cu avionul, delegația Bisericii

Bulgare, condusă la aeroport de însuși Prea Fericitul Patriarh Justinian. Delegații Patriarhiei Ecumenice și Bisericii Elene, după ce în zilele de 28-30 octombrie au vizitat minăstirile din Moldova, au plecat cu trenul, o parte la 30 octombrie și altă parte marți 1 noiembrie.

*

Astfel s-au desfășurat și încheiat serbările bisericești care au ocupat aproape întreaga lună octombrie din acest an.

Ele au dat prilej Bisericii noastre să facă dovada, că ea este la datorie; că ea se străduiește să țină sus steagul Ortodoxiei. Că ea, ramură tinăra din tulpina străveche a celei „una, sfântă, sobornicească și apostolică Biserică”, este plină de vitalitate. Că ea înțelege ~ păstrind legătura nu numai cu toate Bisericile Ortodoxe surori de pretutindeni și în primul rând cu Biserica Ecumenică și cu Bisericile Ortodoxe vecine, de care o leagă, învățătura, cultul, canoanele, trecutul și viața ei ortodoxă, spiritul ortodox, unul și același pretutindeni, dar și cu celelalte confesiuni creștine și religii necreștine ~ să lucreze pe pământul acesta binecuvântat de Dumnezeu, pentru propășirea credincioșilor săi, pentru sporirea binelui, buneii stări și păcii în lume, pentru înfrățirea tuturor oamenilor, știind că astfel ea își face datoria, străduindu-se să fie „precum în cer și pe pământ”. Și aceasta o face cu atât mai ușor, cu cât ea găsește o largă înțelegere și ajutorare din partea Statului nostru democrat popular, care-i dă tot concursul pentru dezvoltarea programului său de lucrare socială și toată libertatea pentru activitatea sa religioasă-bisericească.

*

Cronicarul n-are menirea să interpreteze faptele. Este rostul altora să arate însemnătatea acestor serbări din toate punctele de vedere și să desprindă din ele ~ printre altele și contribuția lor la întărirea legăturilor de prietenie nu numai între Bisericile surori, dar și între popoarele acestora.

Biserica Ortodoxă Română sub înțeleapta conducere a Intitului ei Stăpător, Prea Fericitul Patriarh Justinian, îmbrățișează cu aceeași căldură, toate problemele vitale pe care viața i le pune înainte, fără a uita însă misiunea sa cea mai de seamă: mîntuirea sufletului omeneșc.

Preotul P. F. ALEXANDRU

SĂRBĂTOAREA MÎNĂSTIRII CERNICA

*Minunată așezare, fericită mînăstire
Bucură-te de minunea și de darul cel prea sfînt
Că sălășluiește-n tine cel ce azi e fără de fire
Și plutește doar cu duhul pe vremelnicul pămînt.*

*Bucurați-vă din inimi curioși viețuitori
Binecuvințați de darul înălțimilor dîtoine
Cînd pe ceru=acestei zile s=au ascuns ai toamnei nori
Că un soare blînd și dulce vremea locului o ține.*

*Vot, nepieritoare clipe, chiar de Cer ai fost cinstite
Cu mireasma bucuriei unei sfinte sărbători
Și=n cununa nemuririi ai rămas dar împletite
Întru sufletele=atîtor mii și mil de=nchinători.*

*Clopotul acestei sfinte, minunate chinovii,
Chiamă aici creștinătatea — lumea fără de hotare —
Cu oîbrarea lui pătrunde peste morții și peste vit
Păzitorul sfîniț al legii, au venit pentru=nchinare.*

*Credinciosul cel modest este azi un cronicar
Însemnînd în mintea lui clipele de ne=uitat
Tot alatul ce se sçurge=în fața sfîntului altar,
Venit ca să se închine și să plece ușurat.*

*Iată dar păstorii=aleși ai Bisericii Creștine
Patriarhi, Mitropoliți, păsînd pentru prima dată
(Din în=epărtarea=a=șincă și din țările vecine)
În această mînăstire și=așezare minunată.*

*Softa și Leningradu', Malta, Filipi, Atena
Și=au trimis aicea solii din a Cerului iubire
Mii de flori ce=i impresoară, le împodobeste trena
Toamn=n halna=i argintie poartă duhu' de sfîntire.*

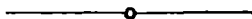
*Rugăciunile=nălțate din atîtea inimi calde
Au pătruns întreaga fire: soarele pe loc a stat,
Ca=n miresmele tămîiei, razele să și le scalde
Să salute=n calea lui pe acel ce=i venerat.*

*Copleșit de-atîta cinste, de iubire și de rugă
Sub perdeaua îngerească Sfîntul Calinic s'ascunde
Și privește rămășița ce din racla ar orea s'o smulgă...
Se smerește duhu-i sfînt, de ce vede și aude.*

*Inșă, timpul a venit ca să fie proslăvit
El, ce-a fost ales de Domnul chiar din frageda-i pruncie
Și'n chemarea pieții sale, fapte mari a săvîrșit
În sfîntenie păstrînd, neîntinată-i feciorie.*

*Slavă Tie, Doamne Sfînte, că pe cerul țării noastre,
Răsăritu-ne-ai luceafăr din iubirea Ta cerească
Ca să ne conducă gîndul peste zările albastre,
Să gustăm din veșnicie și viața îngerească.*

C. CONDUR

SFINTUL DE LA MINĂSTIREA CERNICA

*Calinic în osteneală și cu mare-nsuflătre,
În trăirea monahală ducea plăcă de sfînire.
Pravla călugărească cu smerire și o-mplînea,
Nevoințelor prin rîonă ne-ncetat se supunea.*

*Avea inima curată, răbdător, cu-nțelepciune,
Blînd, cinstit, cu pace-n suflet, cel dintîi la rugăciune.
Doar trei ceasuri peste noapte s'odhnea, dar nu pe pat,
Ci pe-un scaun în chilie... Sufletul și-a-narpat.*

*Se stlea fără-ncetare Domnului să stea-nalte,
Prin credință luminată plin era de daruri sfînte.
Cuptoșit și toți frații ce cu dînsul plețului,
Pentru marea-i prednicie cu iubire-l prețului.*

*Strălucînd prin nevoițe plăca sa duhoonicească,
Fu făcut terodiacon... Apoi slujba îngerească
Săvîrși cu har de preot... Și duhoonice fu făcut.
Mîngîind pe toată lumea, Domnul era plăcut.*

*De-al său dascăl să-l aducă a plecat la Sfîntul Munte,
Unde-n rugă cu smerire își pleca ploasa frunte.
Calinic la Athos strînse minunate-noățătur,
Căci acolo se trăește numi plăcă de Scripturi.*

*Întorcîndu-se în țară, fu cinstit cu stărește...
Și-a sa obște din Cernica, cu cerească bogăție,
Deveni lman de plăcă, lînștit, fără furtuni
O cetate suffetească pentru oamenii cel bun.*

*Ordinea și ascultarea cu blîndete o impuse,
Peste inimi curioase Sfîntul Duh prin rugî aduse.
Era'n dragoste și fapte tuturor îndrumător,
Calea spre desăvîrșire o gătea biruitor.*

*Vremuri triste, vremuri aspre peste lume trîmbițară,
Oști turcești cu păgînie năvălîră peste țară...
Și=au fugit la Mînăstire mulți creștini din București,
C=aduceau cu ură moartea iataganele turcești.*

*În aceste mari primejdii de zavistii, de răscoale,
Cu ostașii semilunei ce=aveau sufletele goale,
Călnic fără=ncetare pe creștini i=a=mbărbătat,
Cu vegheri și rugăciune relele le=a=ndepărtat.*

*Din dorința cea domnească a primit să meargă Sfîntul
Ca Păstor cu har la Rîmnîc ca să semene Cuvîntul.
Cînd' plecă de la Cernica inimile=n piept s=au strîns,
Tristă fuse despărțirea, curioșii toți au plîns.*

*Drumuînd către Craiova cel cu inima fierbinte
Credincioșii de prin sate i=au eșit pioșt=naainte.
La sosirea sa, cu cîinste tot orașul l=a primit,
Clopotele de biserică glăsuînd i=au mulțămînt.*

*Arhierescas=i păstorie lui Hristos închinătoare,
A adus foloase multe ce=au rămas nemuritoare.
Cu blîndete de părinte sufletele cerceta,
Mîngîia pe cei în lacrimi, pe săraci îi ajuta.*

*Nu=nceta dîn osteneală viața sa duhovnicească,
Și=o biserică la Rîmnîc se porni ca să zidească.
Apoi scaunul la Vilcea, cu=nvoire l=a mutat,
Zidi case, școlt de preoți, toată vremea=n veghe=a stat.*

*Tipări și cărți mulțime, slujbele religioase,
Și=alte cărți cu=aceleași daruri pentru inimi credincioase.
Iar condeul său, cu rîonă, fuse=n Domnul tscușt,
Scritînd versuri, sfaturi sfinte, cronici care=au folosit.*

*Peste viața pămîntească, unde=s zilele drumețe,
În vegheri și fapte bune, fu ajuns de bătrînețe.
Numărîndu=și anii, Sfîntul, împliniți erau optzeci,
Și stîmț că=i este aproape plețutrea cea de veci.*

*Călnic, bătrîn, se=ntoarse la Cernica lui tubîtă,
Inima=i de multă trudă îi era acum slăbită.
Cu călugări de=o vîrstă viețtle și=au povestit,
De apîntul tneretiț lacrămați și=au amintit.*

*Domii cel sădiți de dînsul îi privea cu mulțămire,
Și la umbra lor bătrînul medita la=ntreaga fire.
Iar în sunetul de clopot la tcoane se=ncîna,
Bîncuvințîndu=și obștea, din adîncuri suspîna.*

*Doborît de slăbiciune începu cu greu să zacă...
Și stătu un an de zile în chilîa sa săracă.
Zi și noapte ucentcii lîngă patul său stăteau
Rugăctuni fără=ncetare printre lacrimi îi citeau.*

*Intr=o zi de dimineață, a cerut să=i dea o cruce,
Căci stfa că=n ziua ceea către Domnul se va duce.
„O! Ajută=mi stîntă cruce!” Zise=ncet și=o sărută.
Răsuffînd adînc, la ceruri al său suflet se mută.*

*Și Mitropolitul Nifon îl slujt spre=nmormîntare,
Și rosti cu lacrimi multe înfocată cuvîntare.
Trupul cel trudit de viață și=a găstt sfînțit mormînt
În biserica zidită de păstorul bun și sfînt.*

*Zeci de ani apoi trecură peste țară, peste lume,
În plăcuta chinovie strălucea sfînțitu=i nume,
Căci în viața sa trupească de credință fu setos,
O comoară luminoasă adunatu=și=a=n Hristos.*

*Și Iustinian, în Domnul, Patriarh cu străluctre,
Vrînd să dea credințil noastre creștinească fericire,
Din mormînt pe Sfînt îl scoate spre a fi canonizat.
Cu cîntări și psalmi și imnuri între Sfînți l=a așezat.*

*Mii și mii de inimi calde cu priobriile senine
La Cernica se=ncînară... Și=au venit din țări strălne,
La această slujbă mare, numeroși Ierarhi slăolți,
Patriarhul cu mîni sfînțite, episcopi, mitropoliți.*

*Rugăctuni la Sfînt cu rîonă, pentru cler și=ntreg poporul,
Înălță Prea Ferictul Patriarh cu tot soborul,
Tuturor să fte Sfîntul în Hristos ajutător
Domnului să fte=n ceruri pentru pace rugător.*

*Mînunate Calinic,
Cu=ndrăsneală gînd rldic
Către tine=ntru Hristos
Să=mi fii mie de tolos,
C=al fost blînd, și=al fost smerit,
De Iisus l=al preamărit*

*Zi și noapte, ne=ncetat,
Și cu El te=at ospătat.
Iar Iisus cu sfinții Săi
Te=a condus pe drepte căi.*

*Cuțiosule Părinte,
Ale Tale moaște sfinte
Strălucesc în mînăstire
Că=1 ești sfintă ocrotire.
Iar Cernica toată cîntă,
Cu sfinții se=noeșmîntă,
Și pe căile creștine
Să strigăm și noi cu tine :
Slavă Doamne ! Slavă Tie !
In Cereasca=Impărăție !...*

I. FRUMUȘANI

SFINTUL IERARH CALINIC DE LA CERNICA

Intr-una din chiliile minăstirii Cernica, la 11 aprilie 1868, s-a mutat către Domnul, împăcat cu sine însuși și cu toți, înconjurat de dragostea, de stima și de venerațiunea celor din jurul său, blîndul, bunul și cuviosul Calinic, după o viață îndelungată de 81 ani, închinată numai și numai Domnului și celor din jurul său.

Se trăgea dintr-o familie de oameni credincioși, din mahalaua Visarionului, din București și minat de o chemare sfîntă, la vîrsta de douăzeci de ani a pășit cu hotărîre pe calea cea strîmtă și plină de nevoie, care se abate de la viața cea comună și se îndreaptă peste stînci și prăpăstii către culmile de lumină ale împărăției lui Dumnezeu. Ostrovul Cernicâi l-a crescut duhovnicește și l-a întărit în nevoințele monahicești, făcîndu-l vas ales al Domnului, întru care Duhul lui Dumnezeu s-a sălășluit din destul. Rivna față de îndatoririle vieții monahale, în care omul desbrăcîndu-se de tot egoismul și de tot ceea ce este omenesc, începe încă de pe pămînt să trăiască viața celor ce nu sînt în trup, adică a îngerilor, a fost pentru el un fel de piine de toate zilele. Exemplul vieții marilor puitori de pravilă ai vieții monahale, din trecutul de glorie al Bisericii noastre Ortodoxe a fost în toată clipa steaua călăuzitoare a vieții lui, pe marea cea plină de viltoare a vremii. Deaceea înclinările unora dintre viețuitorii Cernicâi, către un fel de viață în afară de pravilă nu numai că nu l-au influențat cu ceva, ci au fost pentru el un motiv în plus, ca în viața lui ascetică să se identifice cu pravila și să arate, în felul acesta, prin însuși exemplul vieții lui, că pravila poate fi împlinită întru totul, de acela care, după cuvîntul Sfintei Evanghelii, punînd mîinile pe coarnele plugului nu se mai uită înapoi.

A primit rînd pe rînd toate ascultările pe care le poate primi un monah într-o minăstire și pe toate le-a dus la bun sfîrșit cu dragoste și cu rivnă, micșorîndu-se pe sine, lipsindu-se pe sine, îpușînîndu-se pe sine, pentru ca lavra Cernicâi să crească, pentru ca viața duhovnicească de aici să se adîncească, pentru ca ostrovul Cernicâi să devină întocmai ca o oază răcoroasă în deșertul și pustiul cel arzător al vieții de rînd. Cu umilință nespusă a ridicat totodată, rînd pe rînd și toate treptele ierarhice, simțîndu-și, de fiecare dată, din ce în ce mai mult, sufletul ars de focul atotmistuitor al sfințeniei Duhului lui Dumnezeu, care se pogora asupra lui.

Timp de unsprezece ani obștea duhovnicească de la Cernica a avut pri-lejul să-l cerceteze îndeaproape, să se convingă de sinceritatea sufletului lui, de dragostea lui pentru lavra Cernicâi, de zelul lui față de casa lui Dumnezeu, de sensibilitatea lui față de suferința omenească de tot felul, de bunătatea și

blindețea cu care se arăta față de toți împreună viețuitorii din minăstire. Deaceea, la moartea starețului Dorotei, obștea minăstirii îl alege stareț al ei.

De acum înainte însușiri sufletești noi ies la iveală din comoara cea lăuntrică a marelui bărbat. El se arată a fi un foarte bun gospodar și un neîntrecut conducător de obște. A terminat pictura bisericii Sf. Nicolae de la Cernica și a zidit din nou biserica Sf. Gheorghe, în forma în care o vedem și astăzi. A căutat ca dragostea de simplitatea vieții și rivna pentru împlinirea întru totul a pravilei să devină un bun comun al întregii obști monahicești de la Cernica, și s-a arătat dîrz și necruțător cu cei ce se abăteau din obișnuință de la pravilă. Pe vremea stăreției lui, Cernica era respectată nu numai de către credincioșii creștini, care în vremuri de restriște își găseau adăpost și scăpare aici, ci chiar și de către necredincioși. Astfel armatele turcești care năvăliseră în țară și se găseau în drum spre București, ca să înăbușe răscoala lui Tudor Vladimirescu, trecînd pe lângă minăstire nu i-au cauzat nici un rău.

Treizeci și doi de ani a condus blindul, bunul și cuviosul Calinic viața cea de obște a minăstirii Cernica în calitate de stareț, făcînd din această minăstire o adevărată grădină a Maicii Domnului, așa cum văzuse el minăstirile din Sfîntul Munte al Atosului, într-una din călătoriile lui acolo. Dar Dumnezeu, în purtarea lui de grijă cea mare față de Biserica creștină rînduise ca acest vas ales al Său să fie chemat în locuri de conducere și mai înalte ale Bisericii. Așa se face că la 14 septembrie 1850 starețul Calinic de la Cernica este ales episcop al scaunului vacant de la Rîmnicul Vîlcii și se vede silit să se despartă de lucrarea pe care o începuse și o desăvîrșise la Cernica, timp de peste trei decenii.

Se împliniseră patruzeci și doi de ani de cînd tinărul Constantin, căci așa îl chemase mai înainte de a primi îngerescul chip, bătuse la porțile minăstirii Cernica, plin de rivna sfîntă de a se dărui cu totul lui Dumnezeu. O viață întregă! Și toată această viață nu fusese pentru el decît un șir îndelungat de trepte pe calea desăvîrșirii vieții și pe calea apropierii de Dumnezeu. Învățase să iubească pe Dumnezeu atît cu inima, pe care și-o făcuse sălaş dumnezeesc, cît și cu fapta, dăruindu-se cu totul tuturor acelorora cu care venea în contact, fie ei frați din minăstire, fie oameni veniți din afară. Brațele lui se deschideau largi pentru a cuprinde în ele pe cît mai mulți, pentru a-i mîngîia în necazuri, pentru a-i înălța către ceruri! Oricine, minat de o necesitate lăuntrică, sau strîmțorât de vreo nevoie materială bătea la ușa lui, se întorcea de la el întremat sufletește, ducînd cu el mai departe în cercul său de activitate o parte din blindețea, din bunătatea, din umilința, din dragostea de oameni și din sfințenia vieții marelui bărbat.

Nu a făcut niciodată paradă de darurile cu care l-a înzestrat Bunul Dumnezeu și pe care el, ca un grădinar sîrguincios, și le-a cultivat cu toată grija, străduindu-se în același timp să le planteze și în sufletele celor cu care venea în contact. Dar vestea despre viața lui minunată, despre bunătatea, umilința, dragostea lui față de oameni și despre sfințenia și curăția vieții lui se răspîndise, încă de pe cînd era la Cernica, pînă departe în țară. Deaceea clerul și credincioșii din eparhia Rîmnicului Vîlcii s-au putut socoti, pe bună dreptate, fericiți, cînd au aflat că păstorul lor pe mai departe va fi Calinic cel sfînt, starețul de la Cernica.

Ca episcop al Rîmnicului Vîlcii, Calinic a depus aceeași rivnă și același zel pe care le-a depus și la Cernica, numai că de data aceasta pe un plan cu totul mai mare și mai de seamă. Timp de șaptesprezece ani a păstorit ca puțini alții clerul și credincioșii străvechii episcopii a Rîmnicului, dăruindu-și toată agonisita întru împlinirea măreței slujiri de arhieru al Bisericii lui Hristos și de părinte duhovnicesc al turmei celei cuvîntătoare, încredințate lui din pur-

tare de grijă dumnezeiască. Cuvîntul de îndemn, sfatul, mîngîierea dar mai ales fapta de dragoste cu adevărat creștinească, ajutorarea celor lipsiți, hrănirea celor flămînzii, îmbrăcarea celor goi, îngrijirea celor bolnavi și cercetarea celor din nevoi au fost singurele arme cu care s-a luptat el pentru biruința voiei celei atotsfînte a lui Dumnezeu în lume, pentru înmulțirea binelui și împușinarea răului și pentru aducerea cîtor mai mulți în cetatea de lumină a lui Dumnezeu.

A zidit Biserica lui Dumnezeu în sufletele credincioșilor, dar s-a osîrduit pe cît a putut de mult și pentru zidirea sfintelor lăcașuri în care credincioșii, adunîndu-se, să poată da slavă și laudă lui Dumnezeu. Și în primul rînd a refăcut din temelii, la Rîmnicul Vilcii biserica episcopală, cu hramul Sfîntul Ierarh Nicolae, împreună cu casele arhieresti, cu bolnița și cu școala pentru pregătirea candidaților la preoție, care fuseseră cu toate nimicite de un mare incendiu în primăvara anului 1847. A cercetat parohiile din eparhia lui, mergînd fie cu căruța, fie pe jos, din dragostea de a duce tuturor un cuvînt de încurajare și de mîngiere și din dorul ascuns de a vedea aprinzîndu-se peste tot, ca o mare văpae, dorul după împlinirea poruncilor de viață ale lui Dumnezeu, propovăduite de Biserică.

Către vîrsta de optzeci de ani, simțind că și-a consumat toată vîlaga în slujba pe care cu atîta conștiințiozitate căutase să și-o îndeplinească și socotînd că rămînerea lui în fruntea eparhiei Rîmnicului, din cauza slăbiciunii și neputinței lui nu va mai fi de folos Bisericii, nu a gîndit cîtuși de puțin la avantajile pe care i le putea da demnitatea lui de vîlădică, nu a înclinat a crede că după o viață de trudă plină de osîrdie în via Domnului ar avea și el dreptul la odihnă, bucurîndu-se, fără să mai facă ceva, de ceea ce îi oferea rangul și cinstea de episcop, ci fără să șovăiască și fără părere de rău a lăsat locul altuia mai tînăr și cu puteri mai multe și, prezentîndu-și paretisisul, adică demisia, s-a retras în așteptarea ceasului din urmă, la scumpa și draga lui lavră, Cernica, unde a mai trăit doar un singur an, pregătindu-se cu toată grija în vederea clipei marelui întîlniri, cînd avea să dea socoteală înaintea lui Dumnezeu de felul cum și-a înmulțit, aici pe pămînt, talantul pe care l-a primit de la Domnul și nemai avînd decît o singură și plină de umilință dorință: aceea de a auzi din gura Domnului: „Bine slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost pus, peste multe te voi pune; intră întru bucuria Domnului tău“.

Pentru prețuirea precum se cuvine a acestei vieți dăruite cu totul lui Dumnezeu și lucrării Lui în lume, prin Sfînta Biserică, este de ajuns să știm că Sfîntul Calinic a pus la inimă încă din tinerețe cuvintele lui Dumnezeu în toată mărirea lor cuprindere și s-a conformat acestor cuvinte cu tot sufletul, cu tot cugetul și toată fapta lui: „Cine vine după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie“. Dragostea de Hristos și rîvna urmării Lui, l-au determinat pe tînărul Constantin, în anul 1807, să bată la porțile minăstirii Cernica, iar hotărîrea lui de a se lepăda de sine, l-a făcut să intre în monahism.

Voturile monahale sînt aspre, dar Sfîntul Calinic le-a adus la îndeplinire ca nimeni altul, în toată amploarea lor. S-a arătat ascultător întocmai ca un miel blînd, îndeplinind fără nici o împotrivire toate însărcinările, oricît de grele pe care le-a primit. Și-a păstrat curăția vieții, rîvnind să ajungă și să întrecă pe marii puitori de pravilă monahicească și în felul acesta să se arate vrednic de simbolul sfințeniei și al curăției care este Insuși Mintuitorul Hristos. În fine neagonisirea de averi a fost, ca să zicem așa, cununa care a împodobit cu nestematele ei toată viața și mai ales clipa din urmă a vieții celui ce timp de șasezeci și doi de ani a îndeplinit alîteua sarcini, fie în incinta minăstirii Cernica, fie ca episcop al eparhiei Rîmnicului Vilcii, în care alții ar fi putut

agonisi averi însemnate, fără ca totuși să săvârșească acte de însușire nedreaptă. Dar Sfintul Calinic, în toată viața sa, nu a agonisit nimic pentru sine. Nu a lăsat după el nici măcar banii necesari din care să i se facă înmormintarea și cuvenitele pomeniri, după moarte. Sint cu totul instructive, din punctul acesta de vedere, câteva pasagii din testamentul său care ne arată gândurile pe care marele bărbat și le-a făcut temei de viață dealungul strădaniei lui osirdnice în slujba lui Dumnezeu și a Sfintei Biserici, căci ele ne arată un om mai presus de oameni, un suflet care se ridică mai presus de sufletele comune, pe cineva care rupându-se de viața cea de toate zilele se dăruiește cu totul lui Dumnezeu, care locuind pe pământ trăiește cu adevărat în cer, în scurte cuvinte un sfânt.

„N-am adunat aur și argint, n-am voit să am nici haine de prisos, nici orice fel de lucruri, ci numai cele singure de nevoie trupului, că neciștigarea aceea călugărească, cu duhul și cu lucrul după puțină m-am sirguit a păzi, neîngrijind de nimeni, ci punindu-mi toată nădejdea spre purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care niciodată nu m-a lăsat, iar darurile ce le primeam de la făcătorii mei de bine și veniturile cele de la dregătorii, pe ales le-am cheltuit la ale mele nevoi și ale minăstirii trebuințe, cât am fost arhimandrit. Așisderea și arhieru fiind, n-am adunat veniturile, ci le-am cheltuit la trebuințele mele și la nevoile celor lipsiți frați în Hristos și unde Dumnezeu mi-a poruncit și la înnoirea episcopiei, fiind cu totul în dărpănare.

„Drept aceea nimenea să nu se ostenească după moartea mea, cercind sau iscodind orice fel de adunare a chiliei mele, că eu nici de îngropare, nici de pomenire nu las ceva, ci cu sărăcia cea călugărească mai mult la sfârșit, ca să se arate lui Dumnezeu că crez că mai primită îi va fi lui Dumnezeu de a nu rămîne după moartea mea nici un ban, decît de s-ar împărți cea mai multă strînsoare după mine. Și dacă n-ar voi nimeni, ca pre mine cel atît de sărac, să mă dea obicinuitei îngropări, apoi mă rog aceluia care își aduc aminte de moartea lor, să-mi tîrască păcătosul meu trup la oricare biserică săracă și acolo, lingă trupuri să-l îngroape. Iar dacă voia stăpînitorilor ar porunci ca să mă îngroape după obicei, apoi mă rog iubitorilor de Hristos îngropători: fiind în eparhie, să mă îngroape în episcopie, lingă biserica cea din nou făcută; iar fiindu-mi sfârșitul afară din eparhie, să mă îngroape în sfînta Minăstire Cernica, lingă biserica cea nouă, de noi zidită, unde ne-am călugărit și mult ne-am ostenit, din tinerețe pînă la bătrînețe... Deci, dacă cel ce va voi, fără de plată să-mi pomenească păcătosul meu suflet la rugăciunile sale, pentru Dumnezeu, unul ca acela și dorim să fie pomenit întru împărăția cerurilor; iar cel ce va avea trebuință de plată pentru pomenire, mă rog să nu mă pomenească pre mine cel atît de sărac, cel ce nimic nu mi-am lăsat de pomenire; iar Milostivul Dumnezeu să fie milostiv tuturor și mie păcătosului, în veci. Amin“.

Aceste pasagii pot figura cu toată cinstea în orice antologie patristică. Ele sint mărturisirea cinstită a unui suflet devotat cu totul lui Dumnezeu și oamenilor, a unui suflet conștient că trecerea prin această viață de pe pământ înseamnă o unică și măreață liturghisire la altarul veșniciei și că singura motivare a existenței pămîntești a creștinului este desăvîrșirea, printr-o dăruire totală în slujba semenilor împovărați de necazuri și de mizerii, pentru ridicarea lor și aducerea tuturor pe înălțimile cele luminoase ale voiei lui Dumnezeu.

Dar dacă acesta a fost în viață Sfintul Calinic cel de la Cernica, dacă în toată îndelungata lui viață și-a instrunit toate puterile pentru ajungerea cît mai de-a dreptul la țintă, dacă hotărîrea lui conștientă a fost o dăruire continuă în slujba tuturor, cu timp și fără timp și dacă mina de țarină, care alcătuia trupul său, s-a făcut întru totul slujitoare voinței conștiente și dirze a

lui, nu este mai puțin adevărat că harul lui Dumnezeu s-a revărsat din belșug asupra lui, dându-i puteri pe care muritorii de rînd nu le au, deschizindu-i perspectiva împlinirilor viitoare și lucrînd prin el tot felul de faceri de bine, mai presus de simpla putere omenească. Așa se face că încă în viață fiind, Sfîntul Calinic a săvîrșit o mulțime de fapte alese, dovedind cu aceasta prezența în el a harului atotputernic al lui Dumnezeu, care face întotdeauna minuni, prin Sfinții Săi.

Arătîndu-se, deci, închinat cu toată ființa lui Dumnezeu, iar harul lui Dumnezeu lucrînd, încă din timpul vieții prin el, starețul de la Cernica și episcopul de la Rîmnic de mai tîrziu a fost înconjurat încă din viață de aureola sfințeniei, iar cei din jurul lui l-au înconjurat cu dragostea, cu cîntecul și cu devotamentul și venerația cu care au fost înconjurați întotdeauna Sfinții Bisericii de către ceilalți credincioși. Sfințenia este cununa credinței creștine. Sfințenia este ținta supremă a vieții tuturor credincioșilor. Sfințenia este trăirea credinciosului în imediata apropiere a lui Dumnezeu. Este, cu alte cuvinte ridicarea credinciosului din genunea întunecată a păcatului pe culmile de lumină pe care tronează Dumnezeu tuturor. Sfințenia este sensul unic al vieții creștine. Ea este potirul din care orice credincios este chemat să se împărtășească. Dar cu cît sfințenia este o trăire cu totul deosebită de trăirea de rînd, smulgînd pe credincios de pe planul vieții de păcat și situîndu-l pe planul vieții celei de veci, în imediata apropiere de izvorul însuși al sfințeniei, care este Dumnezeu, cu atît drumul către ea este mai presărat de obstacole și de lupte.

Cine izbutește să străbată drumul acesta cu toată însuflețirea, cine înțelege să se facă tuturor toate numai și numai din dragoste desăvîrșită față de Dumnezeu, acela este înconjurat de toată dragostea, de toată admirația și de toată venerația celorlalți și este considerat pe bună dreptate ca sfințit. Așa a fost considerat și Sfîntul Calinic de la Cernica, încă de pe cînd se găsea în viață, și așa a fost socotit și după moarte. Sfințenia vieții lui a fost confirmată în primul rînd de către cei ce i-au cunoscut viața și strădaniile, ca și de toți cei ce s-au împărtășit în vreun fel oarecare din binefacerile lui și din faptele minunate pe care Dumnezeu le-a făcut prin el, încă de pe cînd era în viață. Nimeni nu l-a ridicat la rangul de Sfînt, ci el singur, prin viața, prin strădaniile, prin umilința și prin faptele sale s-a ridicat pe culmile sfințeniei. Biserica cea vie, marea masă a credincioșilor care l-au cunoscut și care s-au împărtășit din binefacerile lui, a constituit cea dintîi mărturie a sfințeniei vieții lui. Posteritatea a împărtășit cu toată religiozitatea mărturia despre sfințenia vieții acestui mare bărbat.

Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Romîne, în ședința sa din 10 octombrie 1955, motivat de această credință vie a credincioșilor creștini și făcînd, „după rînduială temeinică și amănunțite cercetări asupra vieții și petrecerii cuviosului nostru părinte Calinic care timp de 32 de ani s-a arătat biruitor în nevoințele viețuirii călugărești în sfința minăstire Cernica și a păstorit cu rivnă sporită de Dumnezeu păzita eparhie a Rîmnicului Nouului Severin, între anii 1850—1867“, a aflat „fără putință de împotrivire, că acest sfînt bărbat a strălucit ca un adevărat vas ales al Domnului, prin smerenie desăvîrșită, prin viețuire curată și împodobită cu faptele dragostei de oameni și prin credință dreaptă și statornică, adevărită de Dumnezeu prin darul facerii de minuni, lăsînd în urma sa mireazma sfințeniei“. Deaceia, chemînd și ajutorul lui Dumnezeu, a întărit această credință a Bisericii cu privire la sfințenia vieții acestui mare bărbat, hotărînd „ca de acum înainte Părintele nostru Calinic să se numere cu Sfinții și să se cinstească după toată pravila în rîndul Sfinților Ierarhi, în cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor și al Mitropoliei Olteniei, cu numele

de Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica“, cu zi de prăznuire statornică la 11 aprilie al fiecărui an.

Pilda vieții Sfântului Calinic de la Cernica, prin hotărîrea Sf. Sinod al Bisericii noastre este pusă astăzi înaintea tuturor fiilor Sfintei noastre Biserici, întocmai ca o lumină strălucitoare într-un sfeșnic de aur, ca să lumineze și celor de aproape și celor de departe și credincioșilor mireni și slujitorilor de toate gradele ai Sfintelor Altare, calea dăruirii totale în slujba lui Dumnezeu și a semenilor, singura cale bineplăcută lui Dumnezeu, singura cale care duce la sfințenie și ca atare la Dumnezeu.

Credincioșii Bisericii noastre au dobîndit prin aceasta un nou mijlocitor între ei și Dumnezeu, un nou rugător bine plăcut Domnului, care este din mijlocul lor, care cunoaște mai bine și mai în deaproape durerile lor, necazurile lor, mîhnirile lor, ca unul care a trecut nu prea de mult prin ele, dar care le-a învins, le-a făcut pe toate așternut picioarelor lui, în drumul unei continue ascensiuni către Dumnezeu, prin cuget, prin cuvînt, dar mai ale prin faptă.

Dar, mai presus de toate, hotărîrea Sfântului Sinod pentru numărarea la un loc cu Sfinții și pentru cinstirea după toată pravila a Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica, ținînd seamă de condițiunile vieții celei noi pe care a pășit monahismul Bisericii Ortodoxe Romîne sub patriarhatul Prea Fericitului Patriarh Justinian, capătă o însemnătate cu totul deosebită. Sfântul Calinic aparține Bisericii, aparține credincioșilor, dar aparține în primul rînd și mai ales cinului monahal, din care s-a ridicat, în care a trăit, în care a activat și în care a ținut să-și petreacă ultimele clipe ale vieții lui, în așteptarea clipei de trecere a hotarului acestei vieți în împărăția lui Dumnezeu cea veșnică. Monahii și monahiile Sfintei noastre Biserici care trăiesc astăzi în condițiunile de rugăciune și de muncă asemănătoare timpurilor de glorie ale monahismului Sfintei noastre Biserici, către care a căutat să-i ridice și Sfântul Ierarh Calinic, vor găsi în viața jertfelnică pentru binele oamenilor a marelui bărbat, exemplul cel mai grăitor că pravila monahicească poate să fie împlinită cu toată conștiinciozitatea, că viața monahală este cel mai ales pridvor al sfințeniei și vor avea siguranța în protecția și în rugăciunile de toată clipe ale marelui lor ocrotitor din ceruri, care este cuviosul părinte Calinic.

Fie ca rugăciunile lui nemijlocite către Dumnezeu să ocrotească obștea dreptcredincioșilor creștini și patria noastră dragă al cărui fiu a fost și el, de toată primidia și de tot necazul celor rele, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preotul OLIMP N. CĂCIULA

SFINTUL CALINIC, EPISCOP LA RIMNIC

Binecuvîntată a fost ziua de 14 septembrie din anul 1850 pentru Biserica noastră! Și vrednic de pomenire este domnitorul Barbu Dimitrie Știrbei (1849—1856) pentru grija ce i-a arătat.

În mijlocul greutăților de tot felul, biruite prin înțelepciune, cinste, simț practic gospodăresc, demnitate și iubire față de poporul obidit, el a pus rînduială și în trebile bisericesti, prin alegerea păstorilor trebuincioși în scaunele

arhieresti, lucru săvârșit un an mai târziu (1851) și de domnitorul Grigore Ghica din Moldova.

Nicolae Iorga, punînd în cumpănă împrejurările istorice și greutatea domniei luminatului voevod, socotește aceste alegeri drept un „curaj“, spunînd : „Știrbei și Ghica avură curajul de a face alegerile, pe cînd înaintașii lor, de boieri neastîmpărați... cari se jucau de-a convenționalii, lăsaseră peste orice măsură și cuviință scaunele arhieresti vacante“ (N. Iorga, Istoria Bisericii Romînești, Vălenii de Munte 1909 vol. II, p. 287).

Praznicul Înălțării Sfintei Cruci din anul 1850 a adus Bisericii bucuria mult dorită. După ce a ascultat sfînta slujbă în biserica sfintei mitropolii, obșteasca Adunare prezidată de Banul Grigore Filipescu, a ales trei arhieriei: Climent, episcop la Argeș (1850—1862), Calinic, starețul de la Cernica, episcop la Rîmnic (1850—1868) și Filotei episcop la Buzău (1850—1860); iar la urmă, în aceeași ședință, pe Nifon, arhierul-vicar al mitropoliei, ca arhiepiscop și mitropolit al Ungro-Vlahiei.

Astfel, bunul, harnicul, smeritul și sfîntul Calinic, despre care istoricul mai sus amintit spune că era „un schimnic cu viață de sfînt prin înfruntarea tuturor suferințelor, prin înstrăinarea de toate bunurile vieții celei mai modeste“ (o. c. p. 254), s-a supus orînduieilor lui Dumnezeu și în ziua praznicului sfîntului marelui mucenic Dimitrie, izvoritorul de mir, din anul mîntuirii 1850, a îngenunchiat în lacrimi înaintea sfîntului Prestol, fiind sfînțit întru arhierie pe seama văduvitei episcopii a Rîmnicului Noului Severin, care de 10 ani își aștepta păstorul.

Cîteva zile mai târziu, noul episcop și-a luat rămas bun de la cei 350 de monahi, fiii lui sufletești de la Cernica, despărțire însoțită de lacrimi multe din partea tuturor. Calinic a îmbrățisat încă odată cu privirea, cetatea sfintei minăstiri, la a cărei înălțare pusese suflet din sufletul lui și a plecat la drum lung, drumul Craiovei, unde era atunci scaunul episcopiei Rîmnicului, însoțit de cîțiva ucenici, ca să-i fie de ajutor în noua „ascultare“ la care fusese chemat. Calinic pleca nădăjduind în ajutorul lui Dumnezeu și a celui întru sfînți, prieten și sprijinitor al său, marele Ierarh Nicolae cel din Mira Lichiei.

Nu vom arăta aci bucuria poporului binecredincios ce i-a ieșit în cale în tot lungul drumului, cu piine și sare, așa cum știe smeritul nostru popor „din bătrîni din oameni buni“, să iasă întru întîmpinarea celor vrednici de nădejdea ce își pune într-înșii. Nu vom arăta nici însuflețita privire ce i s-a făcut la Craiova. Ingrijorări multe stăpîneau ființa marelui păstor. Calinic voia să fie vrednic de dumnezeescul har cu care fusese dăruit.

Episcopia Rîmnicului, înființată de Radu cel Mare (1495—1508) în anul 1503, cunoscuse în trecutul ei istoric vremuri grele, de umilinți, de ruină... dar niciodată nu ajunsese în starea jalnică în care se afla acum. La greutatea de tot felul se adăogase prăpădul focului din luna martie 1847, cînd arsese aproape jumătate din orașul Rîmnic cu biserica episcopală, seminarul și toate clădirile episcopiei. De aproape 3 ani scaunul episcopiei Rîmnicului fusese mutat la Craiova... Calinic știa toate acestea. El venea la Craiova cu hotăriri nestrămutate de a-și cinsti locul și cirja ce i se încredințase. El nu voia ca episcopia dată să fie „loc înalt la om nevrednic“. Deaceea și mîna lui Dumnezeu, puterea și darul lui Dumnezeu au fost cu el.

Chiar a doua zi după sosirea lui acolo, a și început lucrul cel apostolic. Orînduiri noi, cercetări canonice în minăstiri și în sate, slujbe și predici, povățuiri către fiii cei sufletești, hirotonii de preoți, cu sfaturi creștinești și îndemnuri părintești, protopopi sîrguincioși și plini de rîvnă, meniți în locul celor zăbavnici la treabă, toate lucrurile bune și pline de viitor făgăduitor... întrerupte la 16 iulie, din anul 1854, de intrarea turcilor în țară... Incepuse un

nou război între ruși și turci. Calinic a primit poruncă să se întoarcă la București cu arhiva episcopiei și cu cei din jurul său, ostenitori în via Domnului și Mintuitorului Hristos.

Calinic a fost un călugăr adevărat, un ascet, un schimnic. Firea lui îl îndemna spre vechea reședință episcopală de sub munți, de la Rîmnic. El se simțea mult mai bine în liniștea orașelului vlădicesc, a cărui stemă — un poștalion de argint cu patru cai și un zid crenelat cu un turn de biserică ce se înalță înăluntru lui — arăta nu numai stația de poștă de odinioară, ci și vechea reședință episcopală. La 18 mai 1853, deci cu un an mai înainte, chiar căutase mai pe ocolite, învoirea domnitorului Barbu Știrbei, de a se muta la Rîmnic, cînd i-a cerut ajutor pentru ridicarea din nou a bisericii Sf. Dumitru din Craiova și pentru repararea caselor bănești, adică ale vechilor bani craiovești, spre a le face reședință episcopală „altfel — scria episcopul — este nevoit să se mute la Rîmnic, unde are destul loc”. Hotărît, sgomotul Capitalei politice a Olteniei nu-i îngăduia liniștea dorită cu care se deprinsese la Cernica, încă din copilărie! Domnitorul Știrbei a înțeles însă gîndul vlădicului și nevoia lui suftetească pentru liniște. Dovadă este rezoluția pusă pe această cerere a lui: „Rezidența episcopului a fost și nu poate a se strămuta din Craiova; poate însă Prea Sfinția Sa pe vară să petreacă 3 sau 4 luni la rezidența de la Rîmnic” (Arhiva Sf. Episcopiei a Rîmnicului, dosar nr. 45, fila 182; vezi și anuarul Mitropoliei Olteniei, Rîmnicului și Severinului pe anul 1940, fila 110).

Acum, în 1854, răvășirea și frămîntările aduse de război, îi dădeau prilejul împlinirii dorințelor sale. În loc să plece spre București, s-a îndreptat spre Rîmnic. Il chema acolo o poruncă tainică, glasul înaintașilor cei ce purtaseră acolo cirja păstoriei; îl chema la Rîmnic sufletul ruinelor...

Calinic a înnoit totul. Cu ajutor de la Dumnezeu, cu jertfe de la el și de la oamenii cei rîvnitori spre mîntuire, în timp de 2 ani și în vreme de război, a zidit case arhieresti care sînt și azi, case mici pentru suflete mari, biserică episcopală, înălțată în cinstea sfîntului Nicolae, mijlocitorul său, tipografie, seminar, bolniță și tot ce trebuia. Calinic a înălțat la Rîmnic o nouă cetate sufletească. Din rama aurită în stil bizantin, ce se află în biserică episcopiei Rîmnicului, ochii lui plini de bunătate și mulțumiri sufletești și dreapta lui cea smerită, ne binecuvîntează. E un îndemn tainic pe care conștiința noastră îl smeriște cu întregul lui înalt înțeles. Alături de el, inscripția bisericii mărturisese toată rîvna și osteneala cu care și-a cinstit păstoria:

„Întru mărirea Sfintei Treimi, Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, s-a clădit din temelie această sfîntă biserică, numită din vechime Arhiepiscopie a Rîmnicului Noului Severin, de iubitorul de Dumnezeu Episcop al acestei eparhii D. D. Calinic Cernicanul, întru cinstea sfîntului ierarh Nicolae de la Mira Lichiei, în care acest loc deși a fost mai înainte biserică clădită de arhiepiscopul Eftimie al Severinului și Mihail episcopul, dar la anul 7243 (1735) în vremea războiului turcilor cu nemții arzînd, s-a făcut a doua oară de părintele Clement Episcopul; apoi d-atunci și pînă la anul 1847 stricîndu-se de vechime, precum și de focul întîmplător în anul acela prin mai multe orașe, cum și într-acesta, mistuind o parte din oraș, cum și această episcopie cu toate împrejurimile ei și bolnița, au rămas numai niște ziduri ruinate pînă la anul 1850, cînd, după alegerea făcută de Obștescul Divan al țării, suindu-se pe scaunul episcopal prea sfinția sa D. D. Calinic și văzînd cu părere de rău dărăpănarea lor, nu după mult timp, a pus în lucrare mai întîi facerea caselor arhieresti, neavînd loc de locuință, apoi, împins de rîvnă, dragoste și zel religios, au început această sfîntă biserică, precum se arată din temelie și a împodobit-o cu zgrăveli, odoare și altele, care se vede, prefăcînd încă și seminarul, pre-

cum asemenea au mai clădit iarăși din nou casele de lingă bolniță pentru școala candidaților de preoție și altele care se văd împrejur, toate acestea luind sfârșit, în zilele binecredinciosului Domn Stăpînitor al Țării, Barbu Dimitrie Știrbei Voievod, anul 1856 noembrie 3°.

Calinic a statornicit în zidirile sale duh de viață nouă.

Biserica Domnului avea nevoie de preoți bine pregătiți. Episcopia trebuia să-și aibă seminarul sub acoperămintul ei. Vrednicul păstor l-a adus cu dragoste părintească la sinul său. Seminarul fusese pînă atunci ca un copil urgisit. Înființat la 8 noiembrie 1837 în Rîmnic, într-un local nou, construit între anii 1835—1837, local distrus în primăvara anului 1847 de focul năpraznic de care am amintit, aciuiat în același an în minăstirea Bucovăț, cînd și episcopia s-a mutat la Craiova; în noiembrie 1851 îl aflăm în casele serdarului Alecu Dirzeanu din Craiova; în 1853 în metocul episcopiei; în 1854 transformat în spital de austriaci; în 1855 a revenit la matca sa din Rîmnicul Vlçcii în casele lui Nicu Vlădescu. În anul următor, 1856, s-a statornicit în noul local zidit pe locul celui vechi, de episcopul Calinic.

Cu aducerea seminarului aci, Calinic își vedea încă un gînd scump împlinit. Ca și mulțimea credincioșilor, seminaristii, copiii lui dragi, îl iubeau nespuse de mult. În clipele de răgaz era în mijlocul lor, sfătuiind, îndemnînd, ajutînd. Era de față la ascultările din timpul anului și la serbările de sfârșit de an, cînd le împărțea daruri arhieriești binecuvîntări pentru silința la învățătură și rivna în căile Domnului. Și astfel, zi de zi, Calinic creia un suflet nou, nădejdi de lumină pentru viitorul episcopiei sale și Bisericii Mintuitorului Hristos.

Pentru ca elevii seminarului, preoții, cîntăreții și ceilalți binecredincioși creștini din cuprinsul eparhiei lui, să-și poată agonisi învățătura cărții mai cu înlesnire, Calinic a pus din nou în mișcare tipografia. A cumpărat de la Viena două teascuri cu literă nouă, o mașină și hîrtie de 5.000 lei și lucrul a început! Prin aceasta, Calinic s-a arătat un vrednic următor al datinelor de cultură ilustrate la Rîmnic de marii săi înaintași, Antim Ivireanu, Damaschin, Inochentie și Filaret. În scurt timp au fost tipărite toate cărțile de slujbă bisericască și altele, tot de zidire sufletească, între care: Mărturisirea Ortodoxă; Preoția; Carte foarte folositoare de suflet; Jurămintul preoților, etc. El însuși a scris și tipărit un mănunchi de Povățuiri pentru monahi, Insemnări de Cronică asupra întîmplărilor din anul 1821, Plîngerea în versuri, etc.

Minăstirile au fost întotdeauna cetățile sufletești ale evlaviei străbune. Calinic s-a îngrijit de organizarea lor, cum făcuse și la Cernica. Și pentruca păstoririi săi să poată avea în față pilda unei vieți ce năzuiește veșnicia cu ostenele și asprimi, cu postiri și rugăciuni, a reinnoit cu banii săi schitul Frăsinei, statornicind în el pravila minăstirilor din Sfîntul Munte, tocmai cum văzuse în călătoria făcută acolo cu ani în urmă. Totodată, a reparat și schitul Popînzălești. Este știut că singura minăstire din țară a cărei avere n-a fost secularizată în 1864, a fost schitul Frăsinei, ctitorisit de Calinic. Cu acest prilej „vedem pe Cuza, care știa să prețuiască însușiri sufletești oricît de deosebite de ale sale, făcînd omagiu, într-o scrisoare personală, religiozității și pietății lui“ (N. Iorga o. c. vol. II, p. 309). Este scrisoarea prin care domnitorul îl înștiința pe Calinic, că schitul Frăsinei nu va fi secularizat.

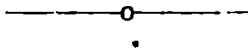
Episcopul Calinic a împodobit toate aceste lucrări cu o neostoită rivnă pastorală. A „cîștigat cu smerenia cele înalte și cu sărăcia cele bogate“, dar pe lingă acestea a dobîndit sufletul poporului cu sfințenia vieții că îl numia sfînt, încă în viață fiind, cu bunătatea, cu milostenia, cu darul lui Dumnezeu, cu săvîrșirea minunilor arătate în viața și faptele lui, tipărite acum în urmă de Sfîntul Sinod. Cine ar putea înfățișa nesfîrșita iubire a poporului credin-

cios pentru păstorul său? Slujbele săvârșite de el în smeritele biserici de sat? Sfaturile lui, milosteniile, povățuirile lui? Preoții lui își țineau bine dregătoria, cum spune Sfântul Apostol Pavel (Timotei I, 17) și păstrau aprins darul lui Dumnezeu dobândit prin punerea mâinilor lui (I Timotei I, 6). Se sileau să se arate lămurii înaintea lui Dumnezeu, lucrători cu fața curată, drept îndreptînd cuvîntul adevărului (II Tim. II, 15).

În scurt timp roadele acestei osteneți apostolești a episcopului Calinic și a preoților slujitori s-au arătat în toată podoaba lor, în viața cea nouă a binecredinciosului popor.

Păstoria episcopului Calinic este o icoană povățuitoare pentru orice preot și ierarh. Deaceea a și fost împodobit cu sfințenia. Noi dăm laudă Domnului că din părinții neamului nostru „mari întru bunătăți și plecați la smerenie adîncă“, l-a proslăvit cu cîntea aleșilor Săi, după cum spune psalmistul: „Spre sfinții din pămîntul tău și spre cei cuvioși ai tăi, sboară dorirea Mea“ (Ps. XV, 3).

Pr. GRIGORE N. POPESCU

O CTITORIE A SFINTULUI CALINIC : SCHITUL FRĂSINEI

În anul 1860 Sfântul Calinic, scriindu-și diata, arăta că în viața sa nu a „adunat aur și argint“, ci „darurile ce le primea de la făcătorii săi de bine și veniturile cele de la dregătorii“ le-a „cheltuit“ în felurite faceri de bine. Între acestea se numără și ridicarea sau preînnoirea de sfinte lăcașe, în care avea să se săvârșească dumnezeiești slujbe. Dintre ele cele mai legate de numele său sînt: minăstirea *Cernica*, unde a ridicat biserica Sfântul Gheorghe cu cetatea din jur și schitul *Frăsinei* din munții Vilcii, pe care l-a preînnoit. Vom stăruii puțin asupra acestuia din urmă.

Schitul Frăsinei este așezat în munți, „în locuri tari“, la 7 km. de satul Muereasca de Sus, de care și aparține. După tradiție a fost întemeiat pe la anul 1710 de doi călugări bulgari: *Ilarion* și *Ștefan*. Dintru început a fost o „prea însemnată“ chinovie. Biserița, cu hramul *Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul* și cele cîteva chilii cite va fi avut în jur, au fost, desigur, de lemn.

Cititoria acestor doi monahi dăinuiește cu puțin peste o jumătate de veac. Ruinîndu-se poate, între timp, în anul 1763, *Hagl Cirstea Iovipall* și *Klr Damlan Rîmnicianu* au ridicat „din temelie“ o altă biserică de zid, care se păstrează pînă azi. Ei i-au lăsat acelaș hram. Au înfrumusețat-o cu zugrăveala destul de bine lucrată, au înzestrat-o cu „odoare sfinte“ și i-au hărăzit „moșioara, vatra împrejur“, sorocind-o totodată a fi loc de „odihnă și veșnică pomenire“ pentru familia lor.

În același timp ei au așezat ca acest lăcaș de cuvioșie să fie „chinoxvoară viață de monahi“ asigurîndu-i „casă de milă de sine-și stătătoare“. Ei mai hotărău ca a lor ctitorie să nu fie „supusă și nici închinată la niciuna din minăstiri“.

Astfel preînnoit, schitul a dus viață liniștită timp de peste două decenii. Prin anii 1787—1788, în timpul războiului ruso-turco-austriac, încheiat prin

pacea de la *Sistov* (1791) și *Iași* (1792), din pricina trupelor austriace, călugării îl părăsesc, lăsându-l pustiu.

După aceste „mihnioare vremi“ schitul rămâne „vădov de cuvioasa petrecere a monahilor“ pînă în anul 1845, cînd, cu învoirea lui *Gheorghe Iovipali*, fiul lui *Niculță Iovipali* și nepot lui Hagi Cîrstea, ctitorul de la 1763, s-a așezat aici un călugăr din Mănăstirea Cernica, *Acahle*. Acestuia i s-a dat de Gheorghe Iovipali, „sfintu lăcaș cu toată coprinderea“ și i s-a îngăduit ca „la petrecerea sa dintr-ai săi ucenici“ să lase „soborașului năstavnîc“ pe ori care va voi din ucenici.

Stabilit aci, monahul *Acachie*, care era și stareț, a pus „cu ai săi ucenici tot felul de strădalnică osteneală“ și a făcut unele îmbunătățiri bisericii. A înzestrat-o „cu bisericesti odoare“ și cu „cele din afară mișcătoare“ și a pus să se zidească spațiile dintre stîlpii pridvorului. Astfel s-a făcut în fața bisericii o tindă, ai cărei pereți din lăuntru, i-a înfrumusețat „cu zugrăvire“ în genul celei din biserică. Toate aceste lucrări erau gata la 10 iunie 1848, cînd, pe unul din pereți s-a așternut, cu vâpșele, o lungă pisanie, în care multe pasagii sînt confuze.

În anul 1859, Schitul Frăsinei este cercetat de Sfîntul Calinic, care, în acel timp, era episcop al Rîmnicului. Plăcîndu-i locurile a pus să se zidească din temelie, alături, o altă biserică mai mare și mai încăpătoare, pe care a închinat-o cinstitei Adormiri a Maicii Domnului. În afară de biserică, Sfîntul a zidit chilii în jur și clopotniță. Toate acestea le-a săvîrșit între anii 1860 și 1863, fiind ajutat și de preoțimea din Eparhie, care a contribuit cu „bani, muncă și podvezi“. Biserica, lucrată de meșterul *Costache*, cunoscut din viața Sfîntului, e construită, în cecece privește arhitectura, în „stil curat bizantin“, asemănîndu-se foarte mult cu biserica episcopală din Rîmnic, zidită tot de Sfîntul Calinic. Zugrăveala a fost făcută de pictorul *Mișu Pop*, transilvănean de neam, care, cam în acelaș timp, a zugrăvit și biserica mînăstirii Radu Vodă din București.

Preînnoirea schitului Frăsinei de Sfîntul Calinic e amintită de următoarea pisanie, scrisă pe unul din zidurile bisericii: „*Intru mîrtrea Sf. Trelmi unula Dumnezeu și întru cînstirea Adormiri Maicii Domnului s-au zidit din temelie această sfîntă biserică cu clopotniță și chilia împrejur de smerit (ul) episcop al Rîm(nicului) Noului Severin, D. D. Calinic Cernicanul, spre a fi locuită de părinți monahi, cu viața de obște, alăturîndu-se de dînsul și schitul Slătioarele tot din acest district. Prin actu(l) Prea Sf. Sale din anul 1860, legallzat de Prea Sf. Sa Părin(tele) Mitrop(oltt) D. D. Nișon Cernicanu sub nr. 2 acelaș an, mart(ie) 9, spre a se îngrijîl amîndouă de singur starțul Frăsneiului pentru o mai bună susținere a lor, din venitu(l) proprietățllor ce au, nesupuse la vreun alt stabillment public. S-au sfin(itt) la an. 1863, mai 12“.*

După sfințirea acestei biserici, cea veche, rămasă în afara zidurilor chiliilor celor noi, se folosește, pînă azi, ca biserică a cimitirului obștei.

Sfîrșind de zidit acest schit, numit uneori și „*noul schit Calinic din Frăsinei*“, Sfîntul l-a înzestrat cu cele trebuitoare și, pentru întreținere, i-a dat jumătate din venitul tipografiei din Rîmnic, de el reînființată. Totodată i-a alăturat schitul Slătioarele și a hotărît ca monahii de aici să viețuiască după regulile mînăstirilor din Sfîntul Munte, pe care el le cercetase în tinerețe. De aceea a chemat din această „grădină a Maicii Domnului“ pe un ucenic al său, numit *Pollicarp Nisipeanu*. Acesta a răspuns chemării Sfîntului, aducînd cu sine pe alți doi monahi — ucenici ai săi — *Silvestru* și *Lavrentie*. Stabiliți la Fră-

sinei, ei au împlinit dorința noului ctitor și au așezat rînduiala din Sfîntul Munte. Viețuitorii schitului aveau să ducă „viața monahală în cel mai pravilnic mod“, avînd „pururea ore fixe de rugăciune în strictă conformitate cu canoanele din tipicul chinovial“. La ei toate aveau să fie „ale obștii și nimic al altcuiva“. Luau masa în comun și se întrețineau cu roadele muncii lor; „singuri cultivîndu-și micile poene, singuri păstorindu-și vitele, singuri croindu-și, cosindu-și și spălîndu-și îmbrăcămintea“. În afară de aceasta, în schit și chiar pe vatra din jurul său, pe o rază de cîțiva km., nu era îngăduit, sub niciun motiv, să pătrundă „vreo parte femească“, petrucă aceasta ar aduce „scandal monahilor viețuitori de acoloa“.

Sfîntul Calinic a întărit cu blestem paza acestei rînduiei, punînd, la intrarea dinspre satul Muierasca de Sus, un stîlp de piatră, pe care s-a săpat următoarea inscripție :

„Calinic, cu mila lui Dumnezeu Episcop al Rîmnîcului — Noul Severin.

Acest sfînt lăcaș s-a clădit din temelie spre a fi chinovle de pîrînți monah. Și fiindcă prin partea femească putea să se aducă vre-un scandal monahilor viețuitori de acoloa, de aceea sub grea legătură s-a oprit ca de la acest loc să nu mai treacă înainte, sub niciun chip, parte femească. Iar cele ce vor îndrăzni a trece să fie sub blestem și toate nenorocirile să vie asupra lor, precum: sărăcia, gubăvla și tot felul de pedepse. Și iarăși celor ce vor păzi această hotărîre să aibă blagoslovenia lui Dumnezeu și a smereniei noastre, să vie asupra lor tot fericitul bine, amin. Calinic Episcopul Rîmnîcului Noul Severin, 1867, ianuarle 17“.

Schitul Frăsinei este chinovie de sine stătătoare, așa cum în trecut au mai fost unele din minăstirile noastre.

Curînd după ce Sfîntul Calinic a terminat de preînnoit schitul, s-a făcut, în țară, secularizarea averilor minăstirești. Numai decît după aceasta el a scris domnitorului *Alexandru Ioan Cuza* (1859—66) rugîndu-l să-i scoată ctitoria de la secularizare și s-o lase de sine stătătoare, ca și pînă atunci. Vodă Cuza care purta un respect deosebit Sfîntului Calinic, pentru cuvioșia vieții sale, „printr-o înaltă și excepțională favoare“, i-a împlinit cererea, exceptînd schitul de la secularizare. Acest lucru îl comunică prin următoarea scrisoare olografă din 19 noembrie 1864 :

„Prea Sfînte Părinte,

Am văzut cele ce-mi scrîți despre schitul Frăsinei, pe care mi-arătați că, dintr-un simțămînt de religiozitate, din propriile Prea Sfînte Voastre mijloace l-ați ridicat din ruina în care se afla. Eu, lăudînd o asemenea faptă de pietate, și, spre a vă exprîma mulțumirea mea, am ordonat ministrului meu de Culte a lua cuvenitele măsuri pentru a satisface dorința ce-mi exprîmați în prîvința schitulul Frăsinei.

Asupra acestora, rog pe Dumnezeu, Prea Sfînte Părinte, să vă fie în sfînta și buna sa pază.

A. I. Cuza“

În anul 1888 *Gherasim Saffirin*, episcopul de mai tîrziu al Romanului (1900—1911), a făcut casele din latura de Răsărit și a adăugat un paraclis, pe care l-a sfințit în ziua de 27 iulie 1909. Doi ani mai tîrziu la 24 iunie 1911, cînd el s-a retras de la Episcopie, a venit la Frăsinei să-și petreacă restul vieții. Aci trăiește pînă în anul 1922, cînd, murind, a fost îngropat în fața vechii biserici.

Schitul Frăsinei există și azi. Viețuitorii lui păzesc cu multă strictețe, rînduiala așezată de Sfîntul Calinic. La marile sărbători de la Minăstirea Cernica, de duminică 23 octombrie 1955, a fost de față și o delegație de monahi

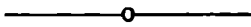
de aici, în frunte cu P. C. Stareț Simion. Ei au adus, pentru sfințire, o prea frumoasă icoană a Sfintului Calinic, lucrată cu mult gust.

De sus, din ceata aleșilor lui Dumnezeu, Sfântul Calinic veghează și se roagă pentru bună starea ctitoriei sale; iar la schit monahii îi cer neîncetat ajutorul pentru sfântul lor locaș și pentru pacea a toată lumea.

În sfârșit amintim că dintre stareții acestui schit cunoaștem pe: monahul *Ilarton*; ieromonahul *Climent*, ieromonahul *Acachte* — la vechiul schit —; schimonahul *Pollcarp Nispeanu*, ieroschimonahul *Silvestru*, arhimandritul *Proftrie Bucuresu* și ieromonahul *Simton Combel* de la ctitoria Sfintului Calinic; și că în biserica cea nouă, la proscomidie, e săpat în piatră următorul pomelnic:

*„Calinic arhtereu cu toată sinodla sa,
Antone, Filotela monahta,
Acachte ieromonah, Ioan, Grigorie.
Agatanghel arhimandritul; Orest ieromonah,
Mitrofan ieromonah, Conon monah,
Teodor ieromonah, Gheorghe, Lixandra; 1863, mai 12“.*

Preotul NICULAE ȘERBANESCU

VIAȚA SFINTULUI IERARH CALINIC DREPTAR VIEȚII NOASTRE

Hristos Mîntuitorul — «Cel ce luminează pe pămînteni cu lumina cea neînserată și cu strălucirile Dumnezeirii cei în trei luminători» — ales-a pe îmbunătățitul Ierarh Calinic de la Cernica între Sfinții Săi, părtaș al luminii cei pururea vecuitoare făcîndu-l, cu viață neîmbătrînitore bucurîndu-l și în ceata prea slăviților Săi numărîndu-l.

Cuviosul Calinic — cel ce din pruncie cu veșmîntul aspru al vieții îngerești s-a înveșmîntat și cu smerita cugetare s-a împodobit — făclie nestinsă între nestinsele făclii ale Ierusalimului Cereșe a fost așezat, sfeșnic al luminii celei neapuse a fost înălțat și slujitor al Soarelui Dreptății s-a învrednicit, dreptar duhovnicesc și călăuză prea sfîntă făcîndu-se nouă către viața cea pururea fiitoare.

Biruinđ neputința gîndului, s-a străduiđ neconținut — cu ostenințe multe — să risipească norii neînțelegerii tainelor dumnezești și să răzbească, prin iarna ispitelor minții, către primăvara Adevărului celui din veci și pînă în veci stătător.

Cu nevoințe s-a nevoit spre a fi mai presus de cugetele lumii cu cugetul său, rupînd lanțurile greșalelor și zapisul păcatelor, pentru a se face vas de cinste al Domnului, fiu al luminii și al zilei, al înțelepciunii și al dreptății, al sfințeniei și al izbăvirii, al dragostei și al bunătății, — moșlean al împărăției cerurilor.

Insetat după roua darului, și-a încins mijlocul cu puterea adevărului, s-a îmbrăcat cu zaua înțelepciunii și a silințelor duhovnicești, s-a într-arnat cu armele înfrînării și a luat asupra-și pavăza credinții, coiful mîntuirii și sabia Duhului.

Cunoscînd că dragostea «este strugurul cel purtător de viață, care izvorăște dulceața mîntuirii», Sfîntul Calinic a iubit pe oameni, prin oameni iubind pe Dumnezeu, — după cuvîntul Apostolului care și-a culcat capul pe pieptul Mîntuitorului: «Să ne iubim unul pe altul, pentru că dragostea este de la Dumnezeu; și oricine iubește este născut din Dumnezeu și cunoaște pe Dumnezeu. Cel ce ne iubește n-a cunoscut pe Dumnezeu, căci **Dumnezeu este iubire**» (I Ioan, IV, 7-8).

Dragostea odrăsește spicul cel dătător de viață veșnică.

Blîndețea și mila i-au fost prăvălii statornice față de semenii rătăciți în noaptea vieții, pururea amintindu-și îndemnul Domnului: «Învățați de la Mine, că sînt blînd și smerit cu inima» (Matei XI, 29). Noianul bunătății lui Dumnezeu l-a arătat mereu omului deznădăjduit, cu isopul milei spălîndu-i întinăciunea cugetului și cu blîndețea îndreptîndu-i mișcările sufletului spre intrările vieții celei pururea veșnice.

Cu Soarele cel neînserat a luminat cărările izbăvirii celor căzuți în bezna păcatelor și celor orbiți de viforul ispitelor.

Cu năvodul cuvîntului lui Dumnezeu, dintru adîncurile necunoștinței a vînat pe oameni, iar cu strălucirea dumnezeestilor învățători și cu razele faptelor bune pe credincioși i-a luminat, toată negura neștiinței risipind-o și la lumina cunoștinței lui Dumnezeu aducîndu-i.

Cu ploaia rugăciunii neîncetate a adăpat inimile cele însetate de cer, ca să aducă roduri îmbelșugate, vrednice de pocăință și de izbăvire.

Cu cunoștința cea de sus a dreptei credințe, — ca pe niște crini bine-mirositori — sufletele credincioșilor le-a veselit, răsăritul Dumnezeirii, celor dintru întunec le-a arătat, noaptea patimilor cea neluminată o a risipit și pe Soarele dreptății în inimi l-a înălțat.

Cu apele cele izvoritoare de viață a înrouat sufletele cele topite de arsura păcatelor, ca să odrăsească rodul dumnezeestii smerenii și să se întărească pe piatra neclătinată a mărturisirii credinței întru o Dumnezeire în trei străluciri.

Pe cei cu inimile învîrtoșate de neîndurare față de oameni i-a învățat să-și împodobească a sufletului candelă cu untdelemnul milei și al tuturor faptelor celor bune, sădind în lăuntru al ființei semințele dragostei de Dumnezeu și ale jertfelniciei către aproapele.

Pe cei flămînzii după Cuvîntul Vieții i-a luminat cu înțelegerea tainică a adevărului, că Hristos Domnul și Mîntuitorul nostru este pomul vieții, din care mîncînd nu vor muri nici odinioară.

Pe cei îmbătați cu otrava păcatului și pogoriți în somnul de moarte al ispitelor Vrăjmașului, i-a trezit cu vestirile luminii celei neînserate, ridicîndu-i din adîncurile căderii și din genunele pierzării prin pilduirea nevoițelor duhovnicești, prin petrecerea întru dragostea sufletului, întru credința spornică în fapte ale vieții, ale înțelepciunii dumnezeesti și ale adevărului pururea veciilor.

Pe cei necuprinși de flăcările răcoritoare ale dragostei de Dumnezeu și de oameni, i-a învățat că iubirea este singura măsură a părtașiei noastre la Hristos.

Obișnuia să spună, adescori, Sfîntul Calinic: «**Arată-mi cît iubești, ca să-ți spun cît ești de creștin**».

Și, de asemenea, îi îndemna pe fiii săi duhovnicești, să adîncească cuvintele Apostolului și Evanghelistului Ioan: «Aceasta este solia pe care ați auzit-o de la început, ca să ne iubim unul pe altul, nu însă precum Cain, care

era de la cel viclean, și și-a ucis pe fratele său..., pentru că faptele lui erau rele, iar ale fratelui său erau drepte... Noi știm că ne-am mutat din moarte la viață, pentru că iubim pe frații noștri. Cine nu iubește pe fratele său, rămîne în moarte. Oricine urăște pe fratele său este omorîtor de oameni, și știți că orice omorîtor de oameni nu are viață veșnică, dăinuitoare întru dînsul. Prin aceasta am cunoscut iubirea, că El și-a pus sufletul Său pentru noi; și noi datori sîntem să ne punem sufletul pentru frați. Iar cine are ale traiului cu îmbeșugare și se uită la fratele său care este în nevoie, închizîndu-și inima către acela, cum va rămîne el în dragostea lui Dumnezeu? Copiii mei, să nu iubim doar cu cuvîntul, ci cu fapta și cu adevărul... În aceasta s-a arătat dragostea lui Dumnezeu către noi, că pe Fiul Său cel Unul-Născut L-a trimis în lume, ca prin El viață să avem... Iar dacă Dumnezeu astfel ne-a iubit pe noi, și noi datori sîntem să ne iubim unul pe altul. Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată, dar, de ne iubim unul pe altul, Dumnezeu rămîne în noi și dragostea Lui în noi este desăvîrșită... Cel ce rămîne în iubire rămîne în Dumnezeu și Dumnezeu rămîne întru el... Cel ce iubește pe Dumnezeu, iubește și pe fratele său» (I Ioan III, 11-18; IV, 9-21).

Purtător al luminii «Soarelui celui înțelegător», Sfîntul Calinic era aprins de rîvna ca pe cei ce zac întru întunecul pașimilor să-i ducă spre lumina trăirii în Hristos și spre «Incepătorul luminii», părtași făcîndu-i luminii celei neapropiate și vieții veșnice, — după zisa Scripturii: «Dumnezeu este lumină și nici un întuneric nu este întru Dînsul. Dacă zicem că avem împărtășire cu El, dar umblăm în întuneric, mințim și nu lucrăm adevărul. Iar dacă umblăm în lumină, așa cum El este Lumina, avem împărtășire unul cu altul, și singele Lui Iisus, Fiul Său, ne curățește de orice păcat... Cine zice că este în lumină, dar pe fratele său îl urăște, acela se află în întuneric pînă acum. Cine iubește pe fratele său rămîne în lumină și smințială nu este în el» (I Ioan I, 5-7: 9-10), vrednic fiind de «părtașia dumnezeieștii străluciri și de starea cea de-a dreapta Fiului».

În propovăduirea Sfîntului Calinic — învrednicit de foarte tînăr «să săvîrșească slujba îngerilor» și să participe, prin preoție, la «demnitățile lucrărilor cerești» — Biserica este lăcașul vieții celei nestrîcioase, stîlpul și temelială adevărului, dreptarul credinței, împărăția lui Dumnezeu pe pămînt, cerul însuși în mijlocul nostru, chivotul de lumină călăuzitor către fericita răsplătire a dumnezeieștilor bucurii, unde este desfătarea cea veșnică și unde se viețuiește în lumina cea nefîserată.

Preotul — în sacrele socotințe ale Sfîntului Calinic — trebuie să fie ogîndă curată și neprihănită a curăției și neprihănirii celei de-a pururea a Bisericii.

Preotul este purtătorul cheilor împărăției cerurilor: cheia cunoștinței adevărului, cheia faptei creștine, cheia virtuții, cu care se descuie încuietorile cerului.

Preotul este ocrotitorul sfințit al credincioșilor, pe care dator e să-i într-arneze cu armele dreptății și ale dragostei, să-i îngădească cu adevărul, să-i păzească cu puterea cea de sus, să-i izbăvească de toată primejdia și de tot vicleșugul celui potrivnic, — pentru ca toate zilele vieții lor să le petreacă întru trăire sfîntă, duhovnicească, în pace și bunăvoință cu toți oamenii, fără sminteală și fără nălucirile păcatului.

Preotul este luminător prea strălucit al adevărului lui Hristos-Dumnezeu, cetate pe vîrf de munte, lumină ce luminează tuturor, semănător al

răsadului dreptei credințe, adevăritor prin trăire al «Cuvîntului purtător de viață».

Preotul este sfințitorul și înnoitorul celor dinlăuntru ale omului, prin harul cel de sus, care arde, pe rugul trăirii în Hristos, petele nesuferite ale păcatelor și întinăriunea ce pîngărește cugetul.

Preotul, — prin curăția vieții lui — este zid și liman al izbăvirii duhovnicești, lumină și izvor de înțelegere al tainelor vieții celei de-a purură, pildă vădită a rodirii darului, prin care credincioșii sînt luminați, străluciți și primeniți cu minunată primenire și sînt întăriți spre plinirile poruncilor Evangheliei lui Hristos.

Preotul — prin viața personală și a familiei sale — trebuie să fie o statornică școală a virtuților creștine, conduita lui premergînd și, uneori, condiționînd viața morală și trăirea creștină a obștei credincioase.

Toate acestea, Sfîntul Calinic le-a pilduit ca sacerdot cu întreaga lui trăire, slăvit împodobitor al miresei lui Hristos care este Sfînta Biserică arătîndu-se, dreptarul de aur al credinței limpede înfățișîndu-l, fruntea credincioșilor spre slavoslovirea lui Dumnezeu mereu înălțîndu-o și nădejdea bunăătăților viitoare, tuturora, pururea vădînd.

Prin sfințenia vieții, Sfîntul Calinic nepătîmirea a cîșigat, pe Hristos izvorul vieții în suflet l-a sălășluit, psaltire înveselitoare a Duhului Sfînt s-a făcut, vistierie neprădată a dreptei credințe s-a arătat, bogăție de învățătură oamenilor a izvorît, din care norodul credincios adăpîndu-se, rodul faptelor luminii au rodit, de vătămările sufletului s-au tămăduit și către intrările cele înguste ale cerului au purces.

În grădina Scripturilor Sfinte și a Sfinților Părinți ca o vrednică albină cu îndelungare s-a strădui, mierea dumnezeestii învățăturii din cele mai alese flori ale darului a adunat și, spre îndulcirea credincioșilor, înaintea lor o a așezat, ca o înainte gustare a dulcii vieți cei pururea stătătoare.

Păzitor neabătut al apostoliceștilor predanii fiind, cort al sfințeniei s-a vădit, îngrădire tare credincioșilor s-a făcut, de stricăciune i-a izbăvit, vase de bun folos Domnului i-a întocmit, cu credință vie i-a înaripat, întru Hristos i-a crescut și spre pășunile cerești i-a îndreptat.

Cu duhovnicescul plug al rugăciunii, mătura și neghina Vrăjmașului a nimicit, holda harului și a mîntuirii bogat în inimi o a sădit, pîinea vieții tuturora o a îmbiat, paharul mîntuirii le-a dăruit, viață în Hristos le-a odrăslit.

Cu strălucirea Duhului pe mulți din noaptea ispitelor i-a ridicat; cu puterea credinții, de neputințele trupului i-a lămăduit; cu nădejdea slobozeniei, tina de pe ochiul minții o a spălat; cu dragostea, — Calea, Adevărul și Viața le-a propovăduit și de tronul harului i-a apropiat.

Cu schima vieții îngeresti de bună voie înveșmîntîndu-se, curăția trupului nu o a vătămat, ci ca îngerii neprihănirea a păzit, fraților și oamenilor prin nepătîmire a pilduit, comoară de virtuți tuturora s-a arătat, limpede ca ziua trăirea și-a petrecut, floare a nesticăciunii s-a vădit. Juruinței făcute lui Dumnezeu s-a plecat, de orice plăcere purtătoare de moarte s-a înstrăinat, trupul ca pe un organ al sufletului l-a străjuit, supunînd tăriei duhului cugetele trupului, astfel mărturisîndu-se oglindă neîntinată a darului, cărbune aprins din focul cel pururea viu, mărgăritar al Duhului, întărire a Bisericii.

Neprivind la cele ce se văd, care sînt trecătoare, ci la cele ce nu se văd, care sînt veșnice, Sfîntul Calinic nu și-a lipit inima de bunățile pămîntești,

agonisita osteniințelor sale putere de viață facind-o săracilor, clitorie Bisericii, ajutorința oamenilor și, prin oameni, închinare lui Dumnezeu.

Ocirmuindu-și cugetul sufletului către cele de sus și simțirile înțelepțește îndrumindu-le, lăcaș sfințit al lui Dumnezeu s-a făcut, fericirea cea mai presus de gând pururea o a dorit, înfrinarea — desfălare o a socotit, sărăcia — bogăție, neaverca — belșug, cumpătarea — slavă, smerita cugetare — înălțare, rugăciunea — scară către cer.

Credința i-a fost flacăra din rugul cel nestins, nădejdea — bold al nevoițelor duhovnicești, dragostea — cheazășie a părtășiei la Dragostea cea pururea vecuitoare.

Aplecat sub legea Duhului Sfint și cu armele lui fiind încins, voia nu și-a frînt sub legea păcatului, stea nerătăcitoare făcindu-se oamenilor, dreplar al bunei viețuiri, icoană vie și însuflețită a trăirii în Hristos.

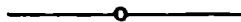
Impreună cu Sfintul Ignatie Teoforul, Ierarhul Calinic mărturisea: «Frumoasă este învățătura Episcopului, dacă învățind pe alții, și face ceea ce învață». Fapta plinitoare, la Sfintul Ierarh Calinic, premergea cuvîntului, iar cuvîntul era întărirea faptei săvîrșite.

În pruncie, Sfintul Calinic și-a arătat ascultarea, în tinerete cumințenia, la bărbăție dreptatea, la bătrînețe înțelepciunea, în toată viața stafornicia, blîndețea, mila, jertfelnicia, îndelunga răbdare și dragostea către toți oamenii.

Plecîndu-ne genunchii și inima, rugămu-ne Sfintului Ierarh Calinic, po-doaba Bisericii Romîne Pravoslavnice și slava norodului nostru dreptcredincios:

Sfinte Ierarh Calinic, iubitorule de oameni și făcătorule de minuni, roagă-te lui Hristos-Dumnezeu să ne miluiască și să ne mîntuiască sufletele noastre. Amin!

DIMITRIE PREOTUL

SFINTUL CUVIOS PARINTE DIMITRIE CEL NOU-BASARABOV

Viața celui ce se închină lui Dumnezeu este o împletire neîncetată a credinței, a nădejdii și a dragostei cu prisosința faptelor bune, cu nevoițele duhovnicești, cu luptele și cu biruințele ispitirilor Vrăjmașului, cu poticnirile și cu izbîndirile cugetului lui Hristos asupra cugetului lumii, cu osteniințele lului — grabnic întru aprindere — și cu triumful duhului mult osîrduitor.

Calea către limanurile cele cu lumina neînsurată lumnate este plină de spinii durerii și de pălămida stufoasă a nenumărate cercări și trude duhovnicești.

Pînă la biruința cea din urmă și pînă la intrarea întru viața cea pururea stătătoare, drumul vieții celui ce lui Hristos viețuiește este un drum al Crucii, al pătimirii, al zbuciumării duhului, al răstignirii adescori, dar și al învierii din moartea păcatelor, al ridicării din noaptea căderilor și al pătrunderii în lumina cea neapusă.

Călăuza sfântă pe calea cea către Viață și Adevăr ducătoare, îl avem pe Fiul Omului, care a spus: «Eu sînt Calea, Adevărul și Viața» (Ioan, XIV, 6).

Iar mijlocitori către Părintele Ceresc și pilde negreșelnice în strădaniile noastre duhovnicești, îi avem pe aleșii lui Dumnezeu, pe Sfinți, care oameni asemenea nouă fiind, viață îmbunătățită au viețuit, pe Ispititorul lumii acesteia l-au biruit, pe Hristos în cuget neprihănit L-au purtat, cu cununa nepieritoare au fost încununați și în lumina cea neapropiată au fost proslăviți.

Fiecare creștin — prin nașterea sa din apă și din Duh, prin botez — primește ca patron duhovnicesc, îndrumător și mijlocitor către Dumnezeu, un vas ales al Domnului, un împreună sălășluitor cu Hristos, un biruitor al lumii, un sfânt care cu îngerii viețuește și de viața cea în veci vecuitoare se bucură.

În strădaniile sale cele de suflet izbăvitoare, credinciosul află vrednică pildă de urmat, dreptar luminos întru țăriile credinții și întru plinirile faptelor bune, mai ales în Sfântul său patron, în trăirea lui cea după Domnul, în izbîndirile lui, în slava lui.

Stîlp de foc și de sacră lumină este, însă, pentru cei ce slăvim pe Dumnezeu, prin Hristos Mîntuitorul, fiecare ales al Domnului, fiecare Sfânt, fiecare cuvios, fiecare mucenic, fiecare mărturisitor, pe care Părintele Ceresc întru slava cea pururea fiitoare i-a așezat, iar Biserica spre cinstirea noastră ni i-a rînduit.

Obștea dreptcredincioasă romînă, cu multă închinare se închină tuturor îmbunătățitorilor lui Dumnezeu; dar de osebită venerație se bucură, în cugetul lor, Sfinții ale căror Sfinte Moaște se află pe pămîntul romînesc, cu evlavie afierosite în catedralele și minăstirile noastre.

Între aceștia se numără și **Sfîntul Cuvios Părinte Dimitrie cel Nou-Basarabov**, care — de aproape două veacuri — osîrdnic rugător și mijlocitor către Dumnezeul Milostivirii este pentru pravoslavnicii închinători din Mitropolia Ungro-Vlahiei, cinstitele lui moaște, făcătoare de minuni, în Catedrala Patriarhiei avîndu-și sălaș cuvios și tuturor celor ce-l cheamă cu credință, tămăduitor întru neputințe arătîndu-se.

Dacă, întru început, cinstirea Sfîntului Dimitrie Basarabov s-a mărginit doar la obștea credincioasă din laturile Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei, în vremea aceasle cinstire s-a răspîdit în aproape toate regiunile țării, închinători de pretutîndeni cu rîvnă venind să pună metanie la Sfintele Moaște ale Cuviosului și cu căldură rugîndu-se: «Cela ce ești strădalnic rugător și al nostru mijlocitor, sîntînd izvoritoare de tămăduiri prin darul lui Dumnezeu, — cu sîrguință strigăm către tine: Sfinte Dimitrie, întîmpină degrabă, ca să ne izbăvim din nevoi, ca unul care ai îndrăznire către Cel Atotputernic...», «căci Domnul, Cel ce preamărește pe slugile Sale, te-a descoperit ca o vistierie curgătoare de tămăduiri, tuturor celor ce pățimesc...»

Și cum în decursul vremii și al împotrăvirilor istorice prin care a fost nevoit să treacă norodul nostru credincios, s-a dovedit Sfîntul Dimitrie Basarabov a fi nezăbavnic ocrotitor și păzitor al Bisericii și Patriei, — închinătorii îndreaptă către el rugă ca acestea: «Pre tine, Cuvioase, te-am dobîndit de la Dumnezeu apărător și ocrotitor Patriei noastre, pe care o păzești pururea de toate întîmplările rele și de năvălirile vrăjmașilor care o supără.

De aceea și acum, Sfinte Dimitrie, de toată imbulzeala păzește-o nevătămată».

Sfântul și dreptmăritorul Sinod al Bisericii noastre, văzînd evlavia pe care clerul și credincioșii din mai toate părțile țării o arată Cuviosului Părinte Dimitrie cel Nou-Basarabov, a holărit — în chip sobornicesc și canonic — la 28 ale lunii februarie, anul mîntuirii 1950, să fie cinstit Sfîntul în întreaga Biserică Ortodoxă Romînă, înscriindu-i numele în Sinaxar și Calendar și trecînd sînta lui slujbă în cărțile bisericești de cult.

Intărirea acestei hotăriri din anul 1950 a fost sărbătorește făptuită de Sfîntul Sinod în luna Octombrie, anul acesta, de față fiind și soliile Bisericilor Ortodoxe surori, ca semn al dragostei și legăturii frățești între toate Așezămîntele de credință pravoslavnică ale ecumenicității ortodoxe.

*

Pămîntesca ostenință a Sfîntului Cuvios Părinte Dimitrie cel Nou-Basarabov, aceasta a fost:

Nașterea după trup și nașterea întru Hristos, cea din apă și din Duh, s-au petrecut într-un sat cu nume vocvodal romînesc, din Bulgaria, pe numele lui, Basarabov. Așezarea acestui sat se află în apropierea Dunării, la 2—3 kilometri depărtare de orașul Rusciuc.

Părinți Sfîntului Dimitrie — ca și întreaga obște a satului Basarabov — erau țărani săraci, care se îndeletniceau, după orînduirea cea dintru început a lui Dumnezeu, cu truda pămîntului și cu creșterea vitelor.

Din pruncie, Cuviosul Dimitrie a cunoscut greaua agonisită a piinii din frămîntul țarinilor, dar și bucuria trăirii în frumusețile negrăite ale naturii, — întîia carte din care învață omul să cunoască atotputernicia lui Dumnezeu și mărirea Lui, ca Creator și Proniator al tuturor celor văzute și celor nevăzute.

Păscînd oile, pe tăpșanurile line din preajma satului, Sfîntul Dimitrie — în faptul dimineții, în crugul zilei și în serile înstelate — a cercat înțelegerea tainică a cuvîntului Scripturii, care zice: «Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mîinilor Lui o vestește țaria».

Trăirea în sînul neprihănit al naturii, — cu ochii ațintiți mereu în poadoabele de zi și de noapte ale Cerului — l-a învățat pe tînărul Dimitrie să iubească pe Făcătorul luminilor din țaria cea de sus și pe Innoitorul neostoit al frumuseților celor de pe pămînt. Licăritul stelelor i-a grăit despre strălucirile în care viețuesc cei ce întru virtuți au strălucit în viața pămîntesă, iar gingășia florilor și pîrga holdelor i-au vădit roada nepieritoare a viețuirii întru Hristos.

Ascultarea de evlavioșii săi părinți i-a fost întîia aplecare duhovnicească în fața Părintelui Cereșo. Tatăl tuturor oamenilor, întîia smerenie a vieții sale în fața Dătătorului de viață.

Drumul bisericii — în duminici și sărbători — l-a învățat statornicia pe căile Domnului, iar cuvîntul Bisericii l-a îndrumat către Cuvîntul cel dintru început, întru care viețuind, viața pururea stătătoare dobîndești.

Setea după apa sfințitoare a Evanghelicii i-a purtat pașii spre Izvorul cel neseecat, care este Hristos Domnul, iar foamea după piinea cea cerească l-a călăuzit spre mana cea de sus, din care cineva mîncînd nu mai înfomează niciodată.

Intîlnind oameni îmbunătățiți, care cu trăirea îngerească se nevoiau, a aflat de la aceștia că viața monahală este cea mai înaltă școală a sfințeniei, a marilor caractere creștine, a trăirii cu toată ființa în Hristos și pentru Hristos.

Din acel ceas, pe măsura creșterii cu vîrsta și cu duhul, sporea în lăuntru Cuviosului Dimitrie și dorul după viața îngerească, cu toate că între timp aflase și asprimile și mulțimea nevoințelor de cremene ale acestui fel de viețuire.

Sfîntul Dimitrie — care nu s-a speriat de munca trudnică pentru agonișeala pîinii, în împrejurări deosebit de grele, sub o stăpînire obijduitoare și acaparatoare — nu s-a sfiit nici de povornicele încercări pe care avea să le întîmpine pe calea vieții pustnicești.

Drept aceea — atunci cînd frămîntul duhovnicesc și chemarea cea de sus l-au înaripat către trăirea cu Dumnezeu, după chipul cel îngerec — a lăsat toate ale lumii și s-a înfrățit cu pustnicia.

Peștera în care s-a nevoit Sfîntul Dimitrie cel Nou, pînă la rînduita săvîrșire din viață, se află în apropierea satului Basarabov (la 3,4 km.), pe o coamă de stîncă abruptă, la poalele căreia murmură tainic șuvoaiele riului Lom.

Pentru pelerinii de azi, care merg cu metanie la peștera Sfîntului și urcă niște scări săpate în stîncă dreaptă, este greu să-și închipuie cum izbutea Cuviosul Dimitrie să ajungă la sălașul lui de nevoie duhovnicești la vremea petrecerii sale aci. Căci pe atunci, aceste scări nu existau, ele fiind scobite, în peretele de stîncă, de urmașii de mai tîrziu întru pustnicie ai Sfîntului Dimitrie, și sînt întărite cu odgoane de fier pentru sprijinirea celor ce rîvnesc către peștera cuviosului. În timpuri mai apropiate de zilele noastre s-au făcute și alte multe îmbunătățiri aici de către călugări și închinători: un paraclis în lăuntru peșterii, o grădiniță suspendată în jurul peșterii, cîteva zidiri și o casă de odihnă la poalele stîncii.

Învăluită în taină ne-a rămas durata petrecerii Sfîntului Dimitrie Basarabov în singurătatea acestei peșteri. Nu avem știri nici despre chipul nevoințelor sale, despre modul agonisirii puținului de care avea trebuință pentru traiul lui ca om, despre vremea pristăvirii lui din viață, despre locul mormîntului lui și despre cei ce l-au redat pămîntului din care și el, ca pămîntean, a fost întocmit.

Despre ostenițele pustnicești ale Sfîntului și despre rîvna lui duhovnicescă ne vorbește, însă, o cîntare orînduită de Sfînta noastră Biserică întru cinstirea Cuviosului: «Ca un înger pre pămînt viața ta ți-ai săvîrșit, în post și rugăciune ziua și noaptea petrecînd, ca să înfrîngi pornirea ispitelor cu care te-ai luptat ca un ostaș adevărat al lui Dumnezeu, a Căruia voie ai implinit din tinerețe, Dimitrie, și toate întru nimica le-ai socotit. Pentru aceasta și noi cu credință te lăudăm și te slăvim.»

În legătură cu moartea Sfîntului Dimitrie Basarabov s-au aflat două însemnări contradictorii. După cea dintîi, Sfîntul ar fi suferit o moarte de năpraznă, fiind omorît de tîlhari și asvîrlit în apele Lomului, care l-au purtat pînă în locul în care a fost descoperit mai tîrziu. După a doua însemnare, sfințitul trup al Cuviosului — la trecerea din această viață — ar fi fost înmormîntat de inși necunoscuți «între stîncă și apă, în limba de pămînt care se mai vede și astăzi. Lomul, crescînd, a ros pămîntul și a făcut să iasă la iveală, nevătămate, Moaștele Sfîntului».

Dar dacă ne lipsesc știrile despre împrejurările morții și despre locul înmormîntării Sfîntului, avem știri neîndoielnice despre aflarea Sfîntelor lui Moaște, care prin minune s-a săvîrșit, minune care a vădit pentru toată lumea harul divin al sfințeniei de care a fost învrednicit Cuviosul de către atotmilostivirea lui Dumnezeu.

Aflarea cu minune a Sfintelor Moaște ale Cuviosului, astfel s-a petrecut: O copilă bolnavă, a unor evlavioși creștini, dintr-un sat din apropierea Basarabov-ului, a văzut în vis pe Sfântul Dimitrie, chip de înger avînd, care i-a grăit așa: «De mă vor scoate părinții tăi din apă, te voi tămădui». Trezindu-se dimineața din somn, copila a povestit bunilor ei părinți visul avut. Aceștia îndată au vestit pe preoții bisericii, care — cu multime mare de norod — au purces spre malurile Lomului, unde oamenii adeseori, noaptea, văzuseră licărirea unei lumini și socoteau că în acel loc se află o comoră tainuită. Săpînd cu sîrg, în acel loc, au aflat Moaștele Sfîntului, întregi și nevătămate de stihiiile pămîntului. Ridicîndu-le cu multă cucerire a inimilor, le-au dus în cîntări de psalmi și rugăciuni și le-au așezat, cu cinstire deosebită, în bisericuța satului Basarabov. Mai tîrziu, un voevod român a înălțat aci o nouă biserică, întru slava Sfîntului, rînduind într-însa și loc osebit pentru Cinstitele și Sfintele lui Moaște.

De atunci și pînă în zilele noastre, nenumărați au fost credincioșii care, rugîndu-se cu credință tare Sfîntului și închinîndu-se cu evlavie Sfîntelor lui Moaște, au aflat tămăduire de suferințele lor trupești și sufletești. Și slava Sfîntului Dimitrie cel Nou-Basarabov, pînă la mari depărtări s-a răsîndit.

În anul mîntuirii 1774, luna iulie, ziua a treisprezecea, Sfintele Moaște ale Sfîntului Cuvios Părinte Dimitrie au fost aduse cu multă cinste la București de generalul rus Ioan Salticov și dăruite Mitropoliei Ungro-Vlahiei, care le-a așezat — spre obștească închinare — în Catedrala Mitropoliei, azi Catedrala Sfintei Patriarhii.

De-a lungul anilor și deceniilor care s-au scurs în alvia vremii, de la aducerea Sfintelor Moaște ale Cuviosului Dimitrie Basarabov în patria noastră, multă mîngîiere și întremare duhovnicească au dobîndit toți cei ce și-au aplecat genunchii și inimile la racla sfîntului și i-au cerut în rugi fierbinți, mijlocirea către Mîntuitorul Hristos și către Părintele Ceresc al tuturor milostivirilor.

Viața și nevoițele Sfîntului Dimitrie cel Nou-Basarabov, pildă luminoasă și dreptar de aur sînt pentru cei ce insetează după împărtășirea cu roua duhovnicească și flămînzesc după mana harului, după dulceața faptelor bune, după petrecerea curată în dragoste și pace cu Dumnezeu și cu oamenii, după înțelepciunea cea de sus, după moștenirea bogăției nepieritoare a vieții veșnice.

Din ostenințele, luptele, izbîndirile și agonisita cununei celei porurea neveștejite a Sfîntului Dimitrie-Basarabov, învățăm care sînt armele duhovnicești ale luptătorului lui Hristos și care este armura credinței și plinirilor în care trebuie să se împlătoșeze, spre a dobîndi chemarea de fiu al lui Dumnezeu și moștean al Împărăției Cerurilor.

Ascultarea de poruncile lui Dumnezeu și de învățătura Bisericii lui Hristos este întia treaptă pe scara urcușului către desăvîrșirea duhovnicească. Fiindcă ascultarea — după Cuvîntul Sfinților Părinți — este tot una cu mucenicia... Ea «este mai plăcută lui Dumnezeu decît jertfa, pentrucă în jertfă se junghie trup străin, dar în ascultare — însăși voința ta» (Sf. Grigorie cel Mare). «Ascultarea deschide ușile raiului ceresc, cele închise prin neascultare». Ea înmormîntează trufia gîndului și naște smerita cugețare; leapădă înțelepciunea lumii și agonisește înțelepciunea cea de sus,

stinge ura și înviază iubirea; înfringe ispițirile minții și cîștigă slobozenia duhului.

Părintele Nichita Stidatul pune mărturie despre acest adevăr, astfel: «Dacă vorești să vezi bunătățile găsite de Dumnezeu celor ce-L iubesc, du-te în pustia lepădării de vrerea ta și fugi de lume. De care lume? De pofta ochilor, de mîndria gîndurilor și de amăgirea celor văzute. De vei fugi de această lume, de dimineață îți va răsări lumina, prin vederea Vieții dumnezești și prin tămăduirile sufletului tău... Repede vor răsări lacrimile și te vei schimba și nu se va mai apropia de trupul tău nici o rană. Astfel petrecînd în mijlocul lumii, vei fi ca în pustie, unde nu se vede om. Dar dacă nu vei fugi astfel de această lume, fuga de lumea văzută nu-ți va fi de nici un folos în împlinirea virtuților și în unirea cu Dumnezeu». Iar Sfîntul Efrem Sirul adaugă: «Fericit este cel împodobit cu ascultarea adevărată și neprefăcută. Acela următor e Bunului Învățător; Cel ce ascultător a fost pînă la moarte. E următorul Domnului și moștenitorul Lui», de lumina cea neapropiată împărțindu-se.

Frica de Dumnezeu este începutul înțelepciunii pentru orice închinător și slujitor al lui Hristos. «Fericit bărbatul care se teme de Domnul» — grăiește Sfîntul Duh prin gura proorocului David (Ps. 111, 1). Cel ce cunoaște teama de Dumnezeu, «e în afară de orice uneltire a Vrăjmașului și-i scăpat de toate lovirile lui. Lesne biruie pe Ispititor, fiindcă de nimic nu poate fi înrobît». Avînd frica de Dumnezeu nu primește dulceața păcatului; nu-și lasă mintea întru împrăștiere, ci o adună în sine spre izbăvire; poartă grijă de agonisita duhului și stinge văpăile cărnii; priveghează la săvîrșirea celor plăcute Domnului, pentru a se bucura cu Domnul Slavei de slava cea în veci stătătoare.

Iubirea e calea cea mai sigură a desăvîrșirii. Cel ce are iubirea de Dumnezeu, fericit om este, căci poartă pe Dumnezeu într-însul, — după cuvîntul Apostolului și Evanghelistului Ioan. Cine are iubire și săvîrșește faptele iubirii biruie întru toate și pe toți cu ajutorul lui Dumnezeu; șarpele urii nu-i mușcă inima, ci tuturor le dă convenita cinstire a dragostei: și celor mari și celor mici, și celor slăviți și celor umili, și celor puternici și celor slabi, și celor tineri și celor bătrîni, și părții femeiești și celei bărbătești, și celor de un neam cu el și celor de alt neam, — pe toți oamenii îi iubește cu iubirea adorării lui Dumnezeu.

Cel ce iubește pe Dumnezeu nu cunoaște rana trufiei, a clevetirii, a grăirii în deșert, a invidiei, a intrigii, a defățiunii, a minciunii, a nedreptății, a bucuriei de răul semenului, a ațîțării împotriva fratelui, a vrăjmășiei. Viermele nedragostei nu-l roade niciodată, căci el cunoaște cuvîntul poruncitor al Mîntuitorului: «Întru aceasta vă vor cunoaște pe voi oamenii că sinteți ucenicii Mei, dacă vă veți iubi unul pe altul» (Ioan, XIII, 35).

Fericit e în cugetul lui, cel ce are dragoste, fiindcă dragostea îl duce la Dumnezeu, și Dumnezeu îl cunoaște ca al Său, îl primește în sînul Lui, îl face părtaș îngerilor și cu Hristos va împărăși.

Din dragoste a coborît pe pămînt Dumnezeu-Cuvîntul (Ioan, IV, 9), prin dragoste ne-a deschis porțile raiului și ne-a vădit urcușul la ceruri (Colos I, 21), și tot prin dragoste ne-am împăcat cu Dumnezeu. Drept aceea, «cel ce viețuiește în dragoste, viețuiește în Dumnezeu, căci Dumnezeu dragoste este» (Ioan, IV, 16).

Răbdarea e cumpăna dreptei chibzuințe creștine. Ea stă ca un miez în plinul tuturor virtuților. Cel răbdător, în ispite se bucură și veghiază;

în blesteme biencuvintează; în certuri izvodește pacea; în liniște se roagă; în dragoste e deplin; în chemarea Domnului, statornic; în posturi, osîrduitor; în fapte, neprihănit; în răspunsuri, drept; în porunci, ascultător, în strădanii, neabătut; în slujire, vesel; în viețuire, curat; în sfaturi, înțelept; în necazuri, săritor; în toate cercările semenilor, samaritean milostiv.

Cine a dobîndit răbdarea, a dobîndit nădejdea, iar nădejdea izvoarăște îndrăznirea întru Domnul. Fericit, așa dar, e omul care a cîștigat răbdarea, căci «cine rabbă pînă la sfîrșit, acela se va mîntui» — zice Mîntuitorul (Matei X, 22).

Blîndețea aduce pacea cu sine însuși, pacea cu Dumnezeu, pacea cu toți oamenii. «Peste cine Mă voi odihni — zice Domnul — dacă nu peste cel blînd și potolit, care plinește cuvintele Mele?» (Isaia 61, 6). «Invățați de la Mine, că sînt blînd și smerit cu inima» — ne îndeamnă Mîntuitorul.

Blîndețea naște smerenia, înțelegerea, prevenirea, dragostea, omenia. Cel blînd, în ocări nu se turbură; în necaz nu se descumpămește; în mustrare se bucură; în porunci e grabnic plinitor; în sărăcie se îmbogățește întru Domnul; în îmbleșugare e milostiv; în biruință e fără mîndrie. *Mînia* îi este străină, bine știind cuvîntul Scripturii care zice: «Mînia bărbatului nu împlinește dreptatea lui Dumnezeu» (Iacob, I, 20). Cine se lasă biruit de mînie ajunge la orbirea sufletului; nu mai are alinare; nu mai cunoaște pace, nici sănătate; cugetul i se întunecă, i se amărăște; mințea îi slăbește; gîndurile îl îngrozesc; ușor alunecă spre cugete deșarte, spre gilceavă, spre neînțelegeri; în batjocoriri se îndulcește, în clevetiri se bucură, în vicieșug e viteaz; cu cei răi se însoțește și rele săvîrșește, agonisindu-și mulțime de necazuri. Iuțimea mîniei îl face urît de oameni și rușinat de Dumnezeu.

Cel blînd e totdeauna în pace cu toată lumea; e ferit de neînțelegeri și tulburări; are duhul liniștit și fața senină; nu e pornit spre deșertăciune, ci e împlinitorul dreptății și adevărului; lesne își înfrînează limba și aplecarea spre strîmbătate o stăpînește; neputința binelui îi e străină; răul nu-l răsplătește cu rău, ci cu facerea de bine; viclenia și fățarnicia le depărtează, clevetirea nu o primește, de ocări fuge, de patimi nu se lasă rob; tuturor aduce liniște și pace; jertfelnicia o iubește, în cele de folos sporește; de toți e iubit, căutat și laudat.

Celor blînzi și îngăduitori li se adresează Mîntuitorul cînd zice: «Feriți-vă de cei blînzi, că aceia vor moșteni pămîntul» (Matei V, 5) și «intrare vor avea în veșnica împărăție a Domnului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos» (II Petru, I, 11).

Adevărul ne face slobozi (Ioan VIII, 32). Cel ce umblă în adevăr, pe căile lui Dumnezeu umblă, căci Dumnezeu este Adevărul. În adevărul Domnului se sfințește tot omul, cuvîntul Lui fiind Adevărul (Ioan, XVII, 17). Cel ce săvîrșește adevărul viețuiește în lumină ca să se vădească faptele lui, care în Dumnezeu sînt săvîrșite (Ioan, III, 21).

Cine-și îndrumă viața pe calea Adevărului nu va cunoaște nicicînd mlaștinile putrede ale minciunii, nici robia diavolului care mincinos e dintru începuturi și tată al minciunii. Mincinosa este izvor turbure de vrăjmășii, de certuri și neînțelegeri între oameni. Mincinosul — între semenii săi — e ca rugina pe fier, ca lepra pe corp, ca tumoarea pe creier. El se hrănește cu dulceața înșelătoare a ascultării tainelor și a dezvelirii lor; între oameni face tot atîta rău, cît rău face otrava în sînge și nebunia

în minie. Mîntuitorul, cu certare aspră a certat pe slujitorii minciunii: «Voi sinteți din tatăl vostru, diavolul și poftele tatălui vostru săvîrșiți. Acela a fost din început ucigător de oameni și întru adevăr nu a stat, pentrucă adevăr nu este în el. Cînd spune minciună, dintru ale sale grăiește, fiindcă mincinos este și tată al minciunii» (Ioan VIII, 44).

Iubiitorul de adevăr pilduiește prin toată viața sa. El e dorit pretutindeni ca sarea în bucate, ca lumina întru întuneric, ca balsamul în durere, ca mîngîierea în întristare, ca nădejdea la cel deznădăjduit. În Hristos trăiește, lui Hristos îi închină toate faptele sale, tot cugetul său, toată inima sa, viața sa întregă. «Mie a vieții este Hristos» — constituie sensul unic al trăirii lui. Hristos este începutul, mijlocul și sfîrșitul existenței lui.

«Eu sint Adevărul» — a mărturisit Hristos Domnul. A sluji și a te închina lui Hristos înseamnă a trăi în Adevăr, a vesti Adevărul și a face pe toți să viețuiască în Adevăr, pentru ca împreună cu Hristos să moștenim bucuriile fără seamăn ale Adevărului și Vieții purea veșnice.

•

Acesta e dreptarul credinții pe care ni-l îmbie viața și nevoițele Sfîntului Dimitrie cel Nou-Basarabov.

Sfînțind pămîntul Patriei noastre cu Sfintele lui Moaște, Cuviosul Părinte Dimitrie Basarabov ne îndrumă statornic, cu îndrumare de sus, către iubirea lui Dumnezeu, către iubirea semenilor, către iubirea patriei cerești și către iubirea patriei noastre pămîntești.

Purtînd în cuget, ca pe o făclie purea nestinsă, pilda vieții și ostentinelor duhovnicești ale Sfîntului Dimitrie Basarabov, să ne rugăm lui cu îndrăznire sfîntă și cu aplecarea inimii:

«Sfinte Dimitrie, făcătorule de minuni, fii nouă mîngîiere întru multe noastre nevoi, neînfruntat rugător către Mîntuitorul întru neputințele noastre sufletești și trupești, grabnic săritor în clătînările noastre, nezăbavnic ajutător în dobîndirea păcii cu Dumnezeu și cu toți oamenii, toiag pe calea strădaniilor noastre către izbăvirea din veac și din veacul ce va să fie» Amin!

Arhidiacon IORDAN NICULESCU

ÎNDRUMĂRI PASTORALE SCHIȚE ȘI PREDICI

LA DUMINICA XXV-a DUPĂ RUSALII

«Mergi de fă și tu asemenea» (Luca X, 37).

Cărturarul din sfânta Evanghelic de azi nu știa cine este aproapele său. Nu știa față de cine să-și arate dragostea sa, spre a îndeplini așa mare poruncă din Lege, porunca iubirii de oamenii tot așa de mare ca și porunca iubirii de Dumnezeu. Și poate că pe bună dreptate, acest cărturar să nu fi fost pe deplin lămurit în această privință, pentru că poporul iudeu nu îndrepta dragostea sa decât către cei din sinul său, și cu vremea și între aceștia se fac mari deosebiri, între drepti și păcătoși, bogați și săraci, învățați și neștiutori, între cei de sus și cei de jos. De cei de alt neam nici nu putea fi vorba: aceștia erau urâți, disprețuiți și ocoliți.

Această situație se datora, în primul rând însăși Legii lui Moisi, care deși înscrisa iubirea de oameni, ca o mare poruncă între percepțiile sale, o mărginea numai la fiii lui Israel. Urmărind ferirea poporului ales de atingerea cu neamurile idolatre, ea îngăduia și cultiva ura, dușmănia și răzburarea, față de alt neam.

Dar această situație se mai datora și poporului iudeu. El nu și-a înțeles chemarea de popor ales, față de Dumnezeu și de oameni. Plin de mândrie națională și de ambițiuni de stăpânire, s-a socotit un popor cu calități alese, superior celorlalte popoare, pe care le disprețuia. De aci exclusivismul său național, care dăinuie până azi.

La celelalte neamuri, din această vreme, nu putea fi vorba de iubire între oameni. Peste tot domnea dreptul celui mai tare. Popoarele mici și slabe erau robite de cele mari și puternice. Nu putea fi vorba de o demnitate a omului, de o egalitate în fața legilor și chiar la poporul roman, care-și făcea o mândrie din știința și aplicarea dreptului, sclavii erau complet lipsiți de drepturi. În general, robii nici nu erau socotiți și tratați ca oameni. Chiar femeia nu se bucura de aceeași prețuire ca bărbatul.

Deci în această vreme, numai la poporul iudeu se putea vorbi de iubire, ca mijloc sau mod de conviețuire între oameni. Dar și la poporul iudeu această iubire nu depășea granițele naționale, iar cu vremea s-a îngustat

atît de mult, cã nu se mai știa, cu siguranțã, cãtre cine trebuie îndreptatã. Întrebarea cãrturarului nedumerit: «Dar cine este aproapele meu?», dã Mîntuitorului ocazia potrivită de a completa Legea lui Moisi și în aceastã privințã. În repetate rînduri, Mîntuitorul spusese, rãspicat, Iudeilor neîncrezãtori și habotnici, cã n-a venit sã strice Legea și Profeții, ci sã complecteze, sã desãvîrșeascã. Acest lucru îl face cu porunca iubirii de oameni, cînd rãspunzînd la întrebarea cãrturarului, spune acea mișcãtoare parabolã a Samarineanului milostiv, plină de atîta duioșie și dragoste de om.

Un om a plecat din Ierusalim spre Ierihon. Pe cale, a fost prins de tilhari, care l-au jefuit, l-au dezbrãcat, l-au bătut și plin de rãni, aproape mort, l-au aruncat la margine de drum.

Întîmplarea face ca sã treacã pe acolo, mai întii un preot iar mai apoi un levit, ambii slujitori ai Legii și ai Templului. Și unul și altul, îl privesc dar trec nepãsãtori pe lîngã el și se duc în calea lor.

Iatã cã trece pe acolo și un samarinean, un om din neamul acela, urit și disprețuit de Iudei. Ce putea sã nãdãrduiascã rãnitul de la acest strãin? Ce îndatoriri avea acesta fațã de un iudeu, aflat la strîmtoare? Desigur cã niciuna. Dar minune de neînchipuit! Iatã-l cã se oprește, îl privește și pe fața lui se așterne o milã adîncã, plină de înțelegere, compãtimitoare. Vede cã este un iudeu, dar acesta nu-l împiedecã sã-i cerceteze ranele, sã i le curețe, sã i le spele cu vin, sã i le ungã cu untdelemn și sã i le lege. Îl pune apoi pe asinul sãu și-l duce la o casã de oaspeți, unde îl îngrijește și vegheazã lîngã el pînã a doua zi dimineața. Plãtește apoi pentru gãzduire și înainte de a pleca, încredințeazã pe bolnav gazdei, cu rugãmintea de a-l îngriji pînã la întocmirea sa, cînd va plãti tot ce va mai cheltui cu el.

Terminînd parabola, Mîntuitorul întrebã pe cãrturar: «care din acești trei, și se pare cã ar fi aproapele celui cãzut în tilhari?» Acesta rãspunzînd cã cel ce a fãcut milã cu dînsul, Mîntuitorul îi spune: «Mergi de fã și tu asemenea».

Mîntuitorul spusese, cu o altã ocazie, tot la întrebarea unui cãrturar, cã cele mai mari porunci din Lege sînt douã: prima «Sã iubești pe Domnul Dumnezeuul tãu, cu toatã inima ta și cu tot sufletul tãu și cu tot cugetul tãu» și a doua, «Sã iubești pe aproapele tãu ca însuși pe tine». De astã datã, Mîntuitorul adaugã cã îndeplinirea acestor douã porunci, duce la dobîndirea împãrãției cerurilor, adicã la mîntuire. La aceste douã porunci, deopotrivã de mari, Mîntuitorul nu mai adaugã nimic. Ele rãmîn aceleași și cu aceeași valoare și pentru noi creștinii. Ceea ce aduce nou Mîntuitorul, este lãrgirea noțiunii de «aproapele nostru», pe care o îngustaserã atît de mult iudeii precum și accentul deosebit care se pune pe iubirea între oameni. Semnul deosebit al creștinilor de ceilalți oameni, este dragostea. «Întru aceasta vor cunoaște toți cã ai Mei ucenici sînteți, de veți avea dragoste întru voi», spune Mîntuitorul ucenicilor Sãi și prin ei tuturor creștinilor. Aceastã dragoste se aratã nu numai celor apropiați, prieteni, cunoscuți sau rude, ci tuturor oamenilor. Dupã spusa Sfîntului Apostol Pavel, în creștinism, «nu este iudeu nici elin, nu este rob nici slobod, nu este parte bãrbãteascã nici femeescã, ci toți sînt una în Hristos Iisus» (Gal. III, 28). Toți sînt frați între ei, ca fii ai aceluiași tatã, Dumnezeu. El formeazã, la un loc, o mare familie, avînd toți aceeași îndreptãtire la viațã, la bunuri, la fericire, la drepturi, la mîntuire. De aceea aproapele nostru este orice om, omul de prețutîndeni, apropiat sau depãrtat, rudã sau strãin, cunoscut sau necunoscut, de un neam cu noi sau de alt neam, fînãr sau bãtrîn, bãrbat sau femeie, în-

vățat sau neînvățat, omul, care într-un fel sau altul are nevoie de ajutorul nostru. Il întâlnim la tot pasul. El este cel flămînd, care are nevoie de hrană; cel gol care are nevoie de îmbrăcăminte; drumetul, care are nevoie de găzduire; bolnavul care are nevoie de îngrijire și căutare; orfanul și văduva, care au nevoie de sprijin; cel rătăcit de la adevăr, care are nevoie de lămurire și îndemn pentru a reveni pe calea cea dreaptă; cel greșit care are nevoie de pildă și susținere pentru a se lepăda de păcat; cel neștiutor și nepriceput, care are nevoie de sfat și învățătură; cel întristat care are nevoie de mîngiere.

Să nu vedem în aceștia pe străin, pe necunoscut, pe cel de alt neam, pe cel de altă credință, ci să vedem pe omul din el, omul de totdeauna și de pretutindeni și pe acesta să-l ajutăm. Samarineanul din parabolă nu vede în nenorocitul căzut între tilhari, pe iudeu, pe străin, vede numai pe om, omul la fel ca și el, cu acelaș chip, cu aceeași înfățișare, care se afla în mare strîmtorare și-i sare în ajutor, fără nici un fel de calcul, resentiment sau rezervă. El duce mila sa pînă la capăt, fără să nădăjduiască nimic de la cel ajutat, el face totul numai din dragostea de om și pentru mulțumirea sufletescă pe care o simte cînd face binele.

În creștinism nu este vorba numai de această mulțumire 'sufletească. Mîntuitorul a spus, destul de lămurit, că ajutorul pe care-l dăm aproapelui nostru, în numele său, oricît de mic ar fi, chiar un pahar de apă celui însetat, se va lua în considerare și că în toți acești suferinzi ai lumii, noi trebuie să-l vedem pe El. În cei flămînzi, în cei goi, în cei însetați, în cei străini și strîmtorați, noi îl găsim pe Mîntuitorul nostru și ajutîndu-i și iubindu-i pe aceștia noi îl ajutăm și-L iubim pe El, învrednicindu-ne, prin aceasta, ca la judecata cea de obște, să auzim din sfînta Sa gură, acele îmbucurătoare cuvinte: «Intrucît ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei, Mie ați făcut» (Matei XXV, 40). Astfel prin porunca iubirii de oameni, creștinii îndeplinesc și porunca iubirii de Dumnezeu, după cuvîntul sfîntului Ioan, că cel ce nu iubește pe fratele său pe care-l vede, cu atît mai mult nu iubește pe Dumnezeu, după cuvîntul Sfîntului Ioan, că cel ce nu iubește pe fratele său pe care-l vede, cu atît mai mult nu iubește pe Dumnezeu pe care nu-L vede (I Ioan IV, 20).

Credinciosul care realizează în viața lui această înaltă treaptă a iubirii de oameni este aproape de desăvîrșire, căci este asemenea lui Dumnezeu, care «este bun spre cei nemulțumitori și spre cei răi» (Luca VI, 35), căci «pre soarele Său îl răsare și peste cei răi și peste cei buni, și plouă și peste cei dreπți și peste cei nedreπți» (Matei V, 45).

Mîntuitorul Iisus Hristos ne-a dat o sguuitoare pildă de iubire a vrășmașilor, căci în loc să blesteme pe cei ce-L chinuiau pe cruce, El se ruga Tatălui Său, pentru iertarea lor: «Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac!» Și chiar dintre noi oamenii, avem pilde asemănătoare, pe sfinți și-ndeosebi pe Sfîntul Mucenic Ștefan, care la fel ca și Mîntuitorul, se ruga lui Dumnezeu pentru iertarea celor ce-l omora cu pietre.

Dragostea creștină este vie, puternică, lucrătoare, capabilă de sacrificii mărețe, pentru că își trage puterea din cea mai mare pildă de dragoste de om: jertfa de pe cruce. Legea lui Moisi era incapabilă să creze eroi ai dragostei de oameni, să dinamizeze pe credincioșii săi, pentru că era numai Lege, nu și exemplu măreț și grăitor. Noi creștinii nu avem numai o lege de ur-

mat, ci și un model desăvirșit, un exemplu ideal, dar restul e întrupare desăvirșită a dragostei creștine, în persoana Mîntuitorului răstignit pe cruce, pentru noi oamenii. •

El este marele Samarinean, pe care-L așteaptă omenirea de atîta vreme Stăpînită de păcat, desfigurată de patimi și egoism, plină de răni sociale, îl așteaptă căzută la margine de drum, neputincioasă să se ridice prin propriile sale puteri. Pe lîngă ea a trecut Legea lui Moisi cu reprezentanții săi, arhieriei, preoți, leviți și cărturari, cu ceremonii pline de strălucire și jertfe bogate, dar s-a dovedit neputincioasă. Ea n-avea nici milă, nici dragoste, nici putere. Dar cînd a venit marele samarinean, plin de milă, de dragoste și putere, s-a plecat, cu duiosie, asupra trupului însîngerat al omenirii căzute și a ridicat-o; a descătușat-o de păcatele sale, a căror povară a luat-o pe umerii săi; i-a redat chipul său omenesc, aproape de acela al lui Dumnezeu, prin bunătate, viață curată și dreaptă; i-a tămăduit rănilor sale sociale, cu minunata doctorie a iubirii de oameni, a frățietății și înțelegerii.

El îi arată adevăratul chip de viețuire între oameni, care duce la fericire, la înțelegere, la pace. «Precum voți ca să vă facă vouă oamenii, și voi faceți lor la fel» (Luca VI, 31). Căci cine oare își voințește răul? Cine oare dorește să fie tratat, cu asprime, cu răutate și nedreptate de oameni? Cine aflîndu-se în strîmtoare, nu vrea să fie ajutat? Cine vrea ca în durerea sa, să nu fie înțeles și mîngîiat? Nimeni, pentru că nimeni nu și-a voit vreodată răul. Este sădit în firea omului ca să se iubească pe sine și să-și dorească totdeauna binele.

Această iubire de sine, naturală și îndreptățită la orice om, o ia Mîntuitorul ca măsură a iubirii de oameni. Așa cum ne îngrijim trupul și sufletul nostru; cum ne străduim să nu ducem nicio lipsă; să nu avem nicio suferință sau necaz; așa cum ne dorim binele în orice fel și în orice moment, cu un cuvînt, așa cum ne iubim pe noi, la fel să iubim și pe ceilalți oameni. Și tot ceea ce am dori să ne facă oamenii, potrivit după dorințele iubirii de noi înșine, la fel să le facem și noi lor. Să ajutăm așa cum am vrea să fim ajutați, să iubim așa cum am dori să fim iubiți, cu un cuvînt să ne purtăm în toate ocaziile vieții cu ceilalți oameni, așa cum am dori să se poarte și ei cu noi.

Nici că s-ar putea o formă sau măsură mai potrivită a iubirii între oameni. Este la îndemîna oricui, o cunoaște, o experimentează, o simte, o vede, o trăiește.

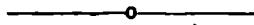
Cei dintîi către care trebuie să îndreptăm dragostea noastră, sînt cei din jurul nostru: soți, copii, părinți, rude, prieteni, cunoscuți. Dar orîcît de curată și desinteresată ar fi dragostea noastră către aceste persoane, ea are o accentuată nuanță de egoism. Pe toți aceștia îi iubim și-i ajutăm pentru că, într-un fel sau altul, ne vedem pe noi înșine în ei, sau prin aceasta ne procurăm oarecare avantaje personale. Este o dragoste potrivită cu firea, o aveau și Iudeii și o practică și păcătoșii.

În momentul însă cînd dragostea noastră se întinde asupra străinilor, necunoscuților, în care nu ne vedem și nu ne găsim pe noi, de la care nu ne așteptăm la avantaje sau recompensă, în acel moment dragostea a depășit granițele firii și egoismului omenesc, apropiindu-se de dragostea dumnezeiască, Samarineanul din Sfînta Evanghelie de azi a realizat această dragoste față de iudeul necunoscut. La practicarea unei asemenea iubiri trimite Mîntuitorul pe cărturar, cînd îl îndeamnă, hotărît și categoric: «Mergi de fă și tu asemenea» și prin el și pe noi creștinii.

Și azi și totdeauna pe acest veci drum al năzuințelor omenești, de la Ierusalim la Ierihon cad, atîția frați de ai noștri. Istoviți de puteri, ei așteaptă mintuirea pînă la ultima suflare.

Frate creștine, nu trece nepasător pe lingă ei! Fii pentru ei samarineanul salvator, căci numai așa te vei dovedi vrednic urmaș al Mîntuitorului Iisus Hristos, vrednic de numele de creștin. Ai exemplul samarineanului, ai îndemnul Mîntuitorului, nu mai întîrzia! «Mergi de fă și tu asemenea».

Pr. GH. IORDACHESCU

LA DUMINICA XXVI DUPĂ RUSALII

«Dumnezeu însă i-a zis: Nebune! În noaptea aceasta ți se va lua sufletul; iar cele ce ai pregătit, ale cui vor fi? Așa se întîmplă cu cel ce-și strînge comoară pentru sine și nu se îmbogățește în Dumnezeu» (Luca XII, 20-21).

Cu aceste cuvinte se termină Sf. Evanghelie de astăzi și în care ni se istorisește pilda spusă de Mîntuitorul Hristos despre un om bogat, căruia îi rodise țarina atît de mult, încît nu știa ce să mai facă cu roadele ei. Preocupat de această grijă, el se muncea ziua și noaptea și nu găsea, cum ar putea încăpea în magaziiile lui un rod atît de îmbelșugai și de neașteptat. După multă chibzuială, mare frămîntare și nespusă turburare în sufletul său, găsi în sfîrșit dezlegarea acestei probleme chinuitoare. «Am să dărîm magaziiile ce le am», își zise el, «și să zidesc altele mai mari și voi strînge acolo toate rodurile mele și toate bunătățile mele». Pînă aici poate nimic vinovat în gîndirea și hotărîrea lui, căci fiecare om e dalor să muncească și să adune cu grijă rodurile muncii lui și să nu le lase să se piardă pe cîmp în loc de a fi strînse toate și păstrate în bune condițiuni spre a fi folosite pentru hrană la timp potrivit de cei ce vor avea nevoie de ele.

Dar vinovăția omului bogat din această pildă începe de îndată ce el își face planul de a-i zice apoi sufletului său: «Suflete, ai multe bunătăți, strînse pentru mulți ani; deci odihnește-te, mînincă, bea, veselește-te!». Și vina lui în această privință este destul de mare. Căci în loc de a-i mulțumi lui Dumnezeu pentru belșugul neașteptat al roadelor dobîndite nu numai prin munca lui, ci și prin binecuvîntarea și ajutorul lui Dumnezeu, (Pilde X, 22), el își atribuie numai lui tot belșugul acestor roade și nu se gîndește să-l folosească decît numai pentru îndestularea și desfătarea sa, și nu se gîndește de loc la mulțimea săracilor chinuiți de foame, cărora ar fi trebuit să le dea în dar cel puțin o parte cît de mică din prisosul roadelor sale îmbelșugate și nu se gîndește nici măcar la cei ce l-au ajutat la săvîrșirea muncilor agricole, căci și ei au contribuit la producerea acestor roade îmbelșugate și deci ar fi meritat să se îndulcească și ei dintr-însele. Dimpotrivă el se gîndește numai la satisfacerea poftelor lui, pe care le credea asigurată pentru mulți ani. Dar

tocmai cînd se legăna în aceste speranțe amăgitoare, Dumnezeu îi rosti sentința, cu totul neașteptată: Nebune! În noaptea aceasta ți se va lua sufletul; iar cele ce ai pregătit ale cui vor fi? Și Mîntuitorul încheie istorisirea acestei pilde cu următoarele cuvinte pline de adîncă învățătură: «Așa se întîmplă cu cel ce-și strînge comoară pentru sine și nu se îmbogățește în Dumnezeu».

Dar cum poate cineva să se îmbogățească în Dumnezeu? Care este tilcul acestor dumnezeiești cuvinte? Acest tilc ni-l face cunoscut pe de o parte Mîntuitorului însuși, cînd zice cu alt prilej: «Nu vă adunați comori pe pămînt, unde molia și rugina le strică și unde furii le sapă și le fură, ci adunați-vă comori în cer, unde nici molia nici rugina nu le strică și unde furii nu le sapă și nu le fură» (Matei VI, 19-20), iar pe de altă parte Sf. Apostol Pavel ne spune lămurit, care sînt aceste comori adunate în cer, cînd îi scrie ucenicului său Timotei: «Celor bogați în veacul de acum», zice el «poruncește-le să nu-și facă închipuiri trufașe, nici să-și pună nădejdea în bogăția cea nestatornică, ci în Dumnezeul cel viu, care ne dă cu belșug toate, spre îndulcirea noastră. Poruncește-le să facă bine, să se îmbogățească în fapte bune, să fie harnici și milostivi, ca astfel să-și adune comoară temeinică pentru viitor și să dobîndească viața veșnică» (I Tim. VI, 17-19). De altfel și înțeleptul Solomon spune în pildede sale: «Cine miluește pe cel sărac, împrumută pe Dumnezeu și El îi va răsplăti fapta lui cea bună» (Pilde XIX, 17), de unde se trage desigur și proverbul românesc: «Cine pe săraci ajută, pe Dumnezeu împrumută». Îmbogățirea în Dumnezeu este deci îmbogățirea în fapte bune, săvîrșește prin dărnicie, prin milostenie.

Milostenia este un dar făcut de bună voie și din dragoste către cei săraci. Ea poate fi privită din două puncte de vedere: mai întîi ca o faptă isvorită din sentimentalul îndurării pentru suferințele altuia, sentiment ce-și are temelul în firea omenească și se trezește în noi ori de cîte ori vedem pe semenii noștri în lipsuri și în nevoi, cărora ei singuri nu le pot face față, ci au nevoie de ajutorul altora. Motivul, care ne îndeamnă la săvîrșirea faptelor de milostenie, este în acest caz pur natural și se numește de obicei sentiment de umanitate. Dar milostenia este și o virtute, este adică o datorie impusă de religie și în deosebi de religia creștină. În cazul acesta, milostenia este deasemeni tot o ajutorare a celor săraci, dar motivul care-l îndeamnă pe creștin la săvîrșirea ei, este cu mult mai nobil și mai înalt. Creștinul dă milostenie nu numai că-l împinge la aceasta privirea mizeriei, în care se află semenii săi, ci mai ales pentru că el vede în cel sărac pe fratele său, răscurpărat ca și el prin același singe al Mîntuitorului Hristos. El face fapte de milostenie, pentru că este încredințat, că bunurile pe care le posedă, nu sînt — drept vorbind — proprietatea sa, ci că pronia dumnezească i le-a dat lui, ca să le administreze și să le folosească nu numai pentru trebuințele sale și ale familiei sale, ci să ajute din ele și pe cei săraci și nevoiași.

Am spus că milostenia este o virtute recomandată, ba chiar o datorie morală impusă de religie și mai ales de religia creștină. Și într-adevăr nu numai în Sfînta Scriptură a Noului Testament, ci și în cea a Vechiului Testament găsim numeroase dovezi despre practicarea ei și încă și mai multe îndemnuri către cei bogați de a ajuta pe cei săraci. Numai cîteva citate din aceste sfînte cărți vor fi de ajuns, ca să ne încredințeze despre datoria ce o are fiecare creștin mai mult sau mai puțin înstărit, de a face fapte de milostenie. «Imparte pîinea ta cu cel flămînd, adăpostește în casă pe cel sărman, pe cel gol îmbracă-l», zice proorocul Isaia (cap. LVII, v. 7). «Fiule! Viața săracului să nu o lipsești și ochii celor lipsiți nu-i face să aștepte. Sufletul flă-

mînd să nu-l întristezi și să nu urgisești pe om, cînd are lipsă. Inima necăjită nu o turbura și nu întirzia a da celui lipsit. De către cel sărac nu-ți întoarce ochiul și nu da loc omului să te blesteme. Fii celor săraci ca un tată», zice înțeleptul Sirah (IV, 1-5, 5.10).

Dar care sînt oare cele mai însemnate fapte de milostenie, pe care sîntem datori să le săvîrșim noi, creștinii? Parte din ele le auzirăți pomenite mai sus, însă pentru mai multă siguranță să ascultăm pe însuși Mîntuitorul Hristos, care ni le înșiră pe toate laolaltă, cînd zice: «Flămînd am fost și Mi-ați dat să mînc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați căutat; în temniță am fost și ați venit la Mine» (Mat, 25,36); iar că aceste fapte de milostenie, săvîrșite de noi către semenii noștri aflați în nevoi de felul celor de mai sus, sînt primate și primite de Dumnezeu, ca și cum ar fi săvîrșite Lui însuși, ne încredințează de asemenea Mîntuitorul, cînd zice: «Intrucît ați făcut acestea unuia dintr-acești frați mai mici ai Mei, Mie le-ați făcut» (Matei XXV, 40).

Și care este oare răsplata cuvenită pentru săvîrșirea unor astfel de fapte de milostenie? Ne-o spune tot Mîntuitorul: «Veniți, binecuvîntații Tatălui Meu și moșteniți împărăția cea pregătită vouă, de la întemeierea lumii» (Mat. XXV, 34).

Dar oare faptele de milostenie, săvîrșite cu inimă curată, cu voie bună și după puterea fiecăruia, numai în cer, la ziua judecării, își vor găsi ele dreapta răsplătire? Nu produc ele roade și nu aduc răsplată și binecuvîntare dumnezeiască încă și în viața aceasta trecătoare? Ba da, iubiți creștini! Și avem destule dovezi despre aceasta atît din cele spuse în Sfintele Scripturi, cît și din cele ce vedem că se petrec sub ochii noștri. «Ferice de cel ce poartă grijă de cei săraci, că la vreme de necaz, îl va izbăvi Domnul. Il va păzi Domnul și va cruța viața lui; ferice va fi pe pămînt, și nu-l va lăsa Domnul pe mîna vrăjmașilor lui. Domnul îi va da ajutor pe patul lui de durere», așa grăiește Psalmistul și Proorocul David (Ps. XL, 1-3), iar înțeleptul Solomon zice: «Cine dă celor săraci, nu va duce lipsă niciodată, iar cine-și întoarce privirea de la cel sărac, va ajunge în mare lipsă» (Pilde XXVIII, 27). De aceea «unul dă mereu și se îmbogățește, altul se zgîrcește afară din cale și sărăcește» (Pilde XI, 24). Milostenia către cei săraci face deci ca nu numai siluția morală, ci și cea materială a celor ce fac milostenie să devină din ce în ce mai bună, căci «puternic este Dumnezeu», zice Sf. Apostol Pavel, «să înmulțească tot harul întru voi cei ce faceți milostenie, ca întru toate pururea să aveți îndestulare și să fiți bogați la toată fapta bună» (II Cor. IX, 8). Afară de aceasta, ea ușurează suferințele celor ce o primesc și-i face pe aceștia să-și iubească pe binefăcătorii lor și să se roage lui Dumnezeu pentru binele și fericirea acestora.

Dar pentru ca milostenia să producă asemenea roade și să devină astfel o virtute cu adevărat creștină, pe care Dumnezeu s-o răsplătească cu fericire în cer și pe pămînt a celor ce o practică, ea trebuie să îndeplinească mai multe condițiuni. Și anume să fie dreaptă, adică să fie făcută din avere proprie, cîștigată în mod cînsit și legal, căci așa grăiește Dumnezeu prin îngerul Său Rafael: «Mai bine să dai puțin cu dreptate, decît mult cu nedreptate» (Tob. XII, 9), iar Sf. Ioan Gură de Aur ne spune lămurit același lucru, cînd zice: «Dumnezeu nu vrea să se facă milostenie din lucruri furate sau răpite, căci aceasta nu poate fi milostenie adevărată (Introducere la omiliile despre Epistola către Filipeni), ci dimpotrivă «este un act de bar-

barie, de cruzime și de obrăznicie față de Dumnezeu» (Omilia VI, cap. 3 la Epistola II-a către Timotei).

Să fie izvorită numai din motive curate, adică din dragostea către Dumnezeu și către aproapele (Luca X, 27, 28; II Cor. 13) și să fie făcută — pe cât se poate în ascuns — cum zice Mîntuitorul: «Tu cînd faci milostenie, să nu știe stînga ta ce face dreapta ta. Așa încît milostenia ta să fie într-ascuns, și Tatăl tău, care vede într-ascuns, îți va răsplăti ție» (Mat. VI, 3, 4), adică să nu fie făcută de fală sau de ochii lumii, cu scopul vădit deci de a fi văzută și lăudată de oameni.

Și, în fine, să fie dată cu prudență, ca nu cumva adică să încurajăm prin ea lenea, ajutînd pe cei care sînt în stare de a munci și au unde munci, dar nu voiesc să muncească, și să călcăm astfel porunca dată de Sf. Apostol Pavel, care de asemenea zice: «Cine nu vrea să lucreze, acela nici să nu mînince» (II Tes. III, 10). Și mai este, iubiți creștini, încă o condițiune și chiar dintre cele mai însemnate, pe care trebuie s-o îndeplinim, cînd facem milostenie, și anume s-o dăm cu voie bună și fără părere de rău, căci așa ne învață tot Sf. Apostol Pavel, cînd zice: «Fiecare să dea, cît îl lasă inima, nu cu părere de rău sau de silă; căci pe cel ce dă cu voie bună îl iubește Dumnezeu» (II Cor. IX, 7), dar Sf. Apostol Pavel ne atrage în același timp atențiunea, ca ea să fie dată ca o binecuvîntare, nu ca o faptă de zgîrcenie, căci cel ce seamănă cu zgîrcenie, cu zgîrcenie va și seceră, iar cel ce seamănă cu binecuvîntare, cu binecuvîntare va și seceră» (II Cor. IX, 5, 6).

Ascultînd de poruncile și sfaturile amintite mai sus, credincioșii primeilor veacuri creștine își împlineau cu multă bunăvoință, cu tragere de inimă și cu multă dărnicie datoria creștinească de a ajuta din prisosul lor pe cei ce se aflau în lipsă. Ba încă mulți, în dorința lor de a-și îndeplini în mod desăvîrșit această datorie, nu se mulțumeau să dea milostenie numai din prisosul ce-l aveau, ci-și vindeau chiar întregul lor avut, iar suma de bani realizată din asemenea vînzări o încredințau conducătorilor Bisericii spre a ajuta din ea pe cei nevoiași. Și sumele strînse în acest scop de la credincioși erau atît de mari, încît ele ajungeau nu numai pentru ajutorarea creștinilor săraci și pentru întreținerea celor ce nu se puteau întreține singuri sau nu aveau pe nimeni, care să-i întrețină, ci întrețineau din ele și pe păgînii săraci.

Și odată cu ajutorarea celor săraci prin Biserica din darurile adunate de la credincioșii ei, creștinii evlavioși nu pregetau niciodată de a face milostenie și direct celor ce aveau nevoie de asemenea ajutoare. Atît scrierile Noului Testament cît și cele ale Sfinților Părinți sînt pline de astfel de îndemnuri și totodată și de dovezi că îndemmurile lor erau ascultate și urmate cu multă ardoare de către credincioși.

Acum, după ce am văzut ce este milostenia, care sînt roadele ei și în ce condițiuni trebuie făcută, ca să-și dea aceste roade, și am văzut de asemenea că fiecare creștin cu oarecare posibilități materiale, este dator să facă fapte de milostenie, după puterea lui, dacă vrea să dobîndească și el milă și ajutor de la Dumnezeu, atît pentru viața aceasta cît și pentru cea viitoare, după ce am mai văzut și rîvna cea mare, cu care creștinii primelor veacuri își îndeplineau această datorie creștinească, se cuvine să aruncăm o privire și asupra noastră, a creștinilor de azi și să vedem, dacă și cum ne împlinim și noi această sfîntă datorie.

Din nefericire, mulți dintre creștinii noștri de astăzi nu obișnuiesc, ba chiar refuză să facă fapte de milostenie, sub diferite prelexte.

Cum să fiu obligat eu — om chibzuit și bine socotit în toate faptele mele — să fac mereu milostenie celor săraci?, obiectează unul. Ia uitați-vă la ei! Cercetați-le bine puterea și felul lor de trai! Cercetați-le și trecutul lor mai mult sau mai puțin îndepărtat! Nu sînt oare cei mai mulți dintre ei ajunși numai prin vina lor în starea nenorocită, în care se găesc? Ba mulți fug chiar de muncă, nu știu deloc să economisească, ci risipeșc în mod ușuratic tot ce agonisesc. Nu merită oare astfel de săraci să fie lăsați în soarta lor și să-și ispășească în felul acesta ușurătatea lor prin lipsa ce o îndură? — Aici, iubiți creștini, socotesc că este cazul să vă reamintesc două din condițiunile arătate mai sus și pe care trebuie să le îndeplinească neapărat milostenia, dacă vrem ca ea să fie cu adevărat o virtute creștină și nu un prilej de nedreptate și de cădere în păcat. Și anume este vorba de condițiunile care se cer ca ea să fie dată cu oarecare prudență și cu oarecare rinduială. Cu prudență, ca să nu incurajăm cumva prin ea lenea și oarecare rinduială, ca să dăm adică milostenie mai întii celor care nu din vina lor sînt în neputință de a se întreține singuri, ci din pricina vîrstei înaintate sau a boalei. «Astfel», zice Sf. Ambrozie, «bătrînului care nu-și poate dobîndi întreținerea vieții cu lucrul mîinilor sale, trebuie să-i dăm mai cu preferință și mai mult. Și tot aceeași considerațiune trebuie s-o avem și pentru cei bolnavi, cărora de asemenea trebuie să le venim înfr-ajutor fără întîrziere». (De off. ministr., cartea I, cap. XXX, paragr. 158).

Și revenind acuma la săracii, care — după obiecțiunea ridicată mai sus — își merită soarta, pentru că din vina lor au ajuns în sărăcie, trebuie să recunoaștem că exista într-adevăr mulți săraci de felul acesta. Sînt ei din această pricina mai puțin oameni, sînt ei mai puțin frați ai noștri? N-au fost răscumpărați și ei ca și noi prin același sînge al Mîntuitorului Hristos? Față de aceștia, iubiți creștini, avem o îndoită datorie și anume să-i ajutăm, pe cît ne este cu putința, și pe ei, dar mai ales să-i educăm, să-i îndreptăm, să-i întorcem adică de pe calea cea greșită, pe care au apucat și, dacă sînt sănătoși și deci capabili de a munci, să-i facem să-și poată agonisi cele de trebuință pentru trai prin propria lor muncă — cinstită și scăruitoare — și să nu-și risipească agoniseala muncii lor pe lucruri care nu le sînt de neapărată trebuință sau poate le sînt chiar vătămătoare. Oare nu așa ne poruncește Sfîntul și marele Apostol Pavel, cînd zice: «Fraților, chiar de va cădea cineva în vreo greșeală, voi, cei duhovnicești, îndreptați-l pe unul ca acela cu duhul blîndețelor, luînd seama la tine însuși, ca să nu cazi și tu în ispită. Purtați-vă sarcinile unii altora și veți împlini astfel Legea lui Hristos» (Gal. VI, 1-2), iar în altă parte ne spune: «De asemenea, vă rugăm, fraților, să dojeniți pe cei fără de rinduială, să îmbărbătați pe cei slabi de înger, să sprijiniți pe cei neputincioși și să fiți îndelung răbdători față de toți» (I Tes. V, 14). Lucrînd în felul acesta, răsplata noastră va fi îndoită, și anume atît pentru ajutorul material, ce l-am dat saracilor căzuți în asemenea greșeli, cît și pentru îndreptarea lor pentru viitor, căci nu în zadar ne spuse Sf. Apostol Iacob, că «cel ce a întors pe păcătos de la rătăcirea căii lui, își va mîntui sufletul din moarte și va acoperi mulțime de păcate» (Iac. V, 20).

Dar mai sînt, iubiți creștini, unii care obiectează și se scuza ca ei, deși sînt oameni de bună stare materială, totuși nu pot să facă sapte de milostenie, deoarece au casa împovărată cu mulți copii, pe care trebuie să-i crească, să-i îngrijească cu toate cele de trebuință și să le dea educația și instrucțiunea necesară. Unora ca aceștia le pulem răspunde că într-adevăr părinții, care au copii mulți, nu sînt dator să facă tot atîtea fapte de milos-

tenie către cei săraci, ca aceia ce n-au copii sau alte greutăți familiare, dar că nici ei nu sînt cu totul scutiți de datoria de a face milostenie, **căci** «judecata este fără milă», zice de asemenea Sf. Apostol Iacob, «pentru cel ce n-a făcut milostenie» (Iacob II, 13), iar Sf. Ioan Gură de Aur ne spune clar și precis, că «pentru cel ce nu face fapte de milostenie, nu există absolut nici o scuză» (Omilia 31, cap. 4, la Epistola către Evrei). De aceea **părinții** cu copii mulți ar face bine, ca din agoniseala strînsă pentru copiii lor să dea și celor nevoiași atît cît îi lasă inima, **căci**, după cum ne arată experiența însăși, mica micșorare vremelnică a părților convenite pentru copiii lor, prin milosteniile date celor săraci, va fi răsplătită de Dumnezeu cu multă binecuvîntare nu numai în cer, ci chiar și aici pe pămînt, după cum spune și Sf. Apostol Pavel, cînd zice: «Puternic este Dumnezeu să reverse din belșug tot harul asupra celor ce fac milostenie, ca ei să aibă pururea îndestulare întru toate» (II Cor. IX, 8). Și apoi nu s-au văzut adeseori urmările unor asemenea cazuri, cînd părinții, sub pretextul că au mulți copii, au adunat **averi mari** și de multe ori chiar pe căi nedrepte, dar în schimb s-au arătat **stăpîniți** de o rară zgîrcenie, ori de cîte ori era vorba să li se ceară să contribuie și ei cu ceva la vreo faptă bună sau să dea ceva de milă celor săraci?! **Experiența** de toate zilele nu le spune oare unor asemenea părinți, că **desuor** roadele economiei și muncii lor obositoare sînt risipite de copii cu o **ușurătate** de neînchipuit?

Dar, fraților, să nu judecăm numai pe cei ce nu obișnuiesc sau chiar refuză — sub diferite pretexte — să facă fapte de milostenie. Din cele spuse mai înainte s-a văzut îndeajuns, cît sînt de neîntemeiate motivele invocate de ei. Să ne aruncăm însă acum privirea și asupra noastră, a celor care ne dăm mai mult sau mai puțin silința de a împlini această datorie creștinească și să vedem dacă ne-o împlinim în așa fel ca milostenia noastră să devină o adevărată virtute creștină.

Mulți fac milostenie numai ca să arate în fața oamenilor că au inimă bună și miloasă, spre a fi lăudați de ei. Să nu uităm însă că aceștia sînt fățarnicii, despre care zice Mîntuitorul că «prin aceasta își iau plata lor» (Mat. VI, 2), și nu mai pot aștepta nici o altă răsplătă în cer sau pe pămînt. Dar chiar tu, creștine, care cu inima curată dai cerșetorilor, ori de cîte ori ți se prezintă ocazia, cîțiva bănuți din prisosul tău, crezi că prin această ți-ai împlinit îndeajuns datoria ta de a face milostenie? Te înșeli dacă, crezînd acest lucru te mulțumești numai cu atît, căci milostenia ta, ca creștin, nu trebuie să cunoască alte limite, decît limitele puterii tale. Atunci ea devine cu adevărat o virtute și această virtute este cu atît mai prețioasă cu cît înfăptuirea ei te-a costat mai mulți bani și mai multă osteneală. Mulți ar dori însă victorii, dar fără luptă; desăvîrșire, dar fără osteneală; mărînimie de suflet, dar fără să se lipsească pe ei înșiși de ceva. Ei bine, aceasta nu se poate!

Zadarnică ți este scuza ta, creștine, cînd zici: cum aș putea să fiu eu mai milostiv decît sînt? Căci dau totdeauna, de milă, cîte ceva săracilor care vin la ușa casei mele; niciunul din ei nu pleacă de la mine fără să fi primit ceva în dar; eu contribui uneori cu cîte ceva și pentru așezămintele sau coletele ce se fac cu scop de binefacere. Și atunci nu am eu dreptul să mă bucur pe deplin și fără mustrare de cuget de cealaltă parte din prisosul meu? — Da, ai dreptul, dar numai dacă în apropierea ta nu mai suspină nici un sărman, pe care tu l-ai putea ajuta oarecum în nenorocirea lui.

Iată, iubiiți creștini, cum milostenia poate deveni nu numai o faptă bună, ci și o adevărată virtute creștină. Așa ne vrea să fim Mîntuitorul, cînd zice:

«Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv» (Luca VI, 36), și tot așa ne învață El și prin pilda samarineanului milostiv, care aflând pe cale un om dezbrăcat, rănit și lăsat abia viu de către tilhari, nu s-a mulțumit să-i arunce numai câțiva gologani, ci cum l-a văzut, i s-a făcut milă de el și l-a îngrijit pînă la capăt (Luca X, 30-35). Iar «cînd Mîntuitorul Hristos fericeste pe cei milostivi», zice Sf. Ioan Gură de Aur, «El laudă și preamărește atunci nu numai darul oferit ca milostenie, ci mai ales dragostea și bunăvoința, cu care se face milostenia» (Omilia 19, cap. 7, la Epistola către Romani).

Să ne silim deci a face fapte de milostenie, ori de cîte ori ni se prezintă ocazia, ba chiar să căutăm noi înșine asemenea ocazii și să avem oricînd o inimă miloasă și înțelegătoare pentru nevoile celor ce se află în suferință. În felul acesta vom dobîndi mult bine chiar în viața aceasta pămîntească, iar în cealaltă bucuria fericirii veșnice, de care fie ca noi toți să ne împărtășim cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, a căruia este slava și puterea în veci. Amin!

Preot MATEI PISLARU

PENTRU APĂRAREA PĂCII

MĂRTURII ALE PĂCII

În cea mai frământată epocă din istoria omenirii, în epoca descoperirii uluitoarei forțe nucleare, în pragul erei atomice — cu posibilități nelimitate de a se face salturi calitative uriașe către fericirea omului sau cu încercări nesăbuite ale unor interesați de a prăvăli lumea în scrișnetul unor suferințe fără margini,—lupta popoarelor pentru pacea, slobozenia și neatîrnarea națiunilor, constituie mîndria vremii noastre.

Sute de milioane de oameni, de pe tot întinsul pămîntului, s-au angajat — cu tot ceea ce au în ființa lor mai bun, mai nobil, mai generos, cu inima, cu cugetul, cu vrerea, cu conștiința și cu fermitatea — în această înălțătoare luptă pentru viață.

Istoria nu va putea consemna acest capitol din existența omenirii, decît sub titlul luminos ca o nădejde: «Lupta popoarelor pentru pacea lumii».

În această luptă — care-și are eroii ei, mucenicii ei, jertfele ei, izbîndirile ei — Biserica lui Hristos își are și ea pătășia de strădanii, de fapte și de împliniri. În marile soboare ale partizanilor păcii și în acțiunile determinate de acestea, se întîlnesc necontenit nume de închinători și slujitori ai lui Dumnezeu. De-a lungul și de-a latul lumii sînt cunoscute figurile reprezentative ale multor sacerdoți care fac parte din galeria fruntașilor luptei pentru pace. Vom cita doar cîtiva: Sanctitatea Sa Alexei, Patriarhul Moscovei și a Toată Rusia; Canonicul Hewlett Johnson, Decanul de Canterbury; Prea Fericitul Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Romîne; Reverendul James Endicott-Canada; I.P.S. Nicolae Krutički, Mitropolitul Colomnei-Rusia; Reverendul Andrea Gaggero-Italia; Ragnar Forbeck-Norvegia; Profesorul de Teologie Iosif Hromadka-Cehoslovacia; Prea Fericitul Chiril, Patriarhul Bulgariei; Reverendul Nicolas Glower-Australia; Abatele Boullier-Franța; I.P.S. Mitropolit Nifon Sava, Liban; Arhiepiscopul Gyula Czapik-Ungaria; Reverendul Max Gowerm-Anglia; Pastorul Kurt Essen-Germania Occidentală; Preotul Mihail Mikkola-Finlanda; Abatele Pascual de Jessus Maria Robles-Mexic; Abatele Ignatie Farias-Argentina, și alții alții.

Pentru toți aceștia, ca și pentru oricare slujitor al lui Hristos, lupta pentru apărarea păcii face parte integrantă din însăși sacra lor misiune de îndrumători ai obștei credincioase pe calea izbăvirii duhovnicești. A fi slujitor al lui Hristos, Domnul Păcii, înseamnă a fi luptător pentru pace. Chezașia mintuirii sufletești o constituie pacea cu Dumnezeu, pacea cu sine însuși și pacea cu semenii. Fără această tri-ipostatică pace, nu există mîntuire.

Pătrunderea intimă a acestui adevăr evanghelic dă conținut, sens, justificare și entuziasm luptei pentru pace a tuturor slujitorilor și închinătorilor lui Hristos.

Un merit teolog englez, Reverendul Francis Underhill, de la Catedrala din Liverpool, într-un interesant studiu intitulat «Christ and Peace» (Hristos și Pacea), face considerații aprofundate asupra îndatoririi fiecărui creștin de a cerceta cu grijă implicațiile credinței sale față de problema războiului și păcii. Și face acest lucru — deoarece în Anglia există încă unii credincioși, care nu-și pot preciza atitudinea față

de această vitală problemă a existenței umane, în turburata epocă pe care o străbate omenirea.

Tezele lui Francis Underhill sînt formulate în chipul acesta: În centrul Evangheliei lui Hristos stă iubirea. Domnul condamnă răul ca forță și i se opune cu o putere greu de înțeles pentru unii interpreți sofistici de azi ai Noului Testament. Nedreptatea, silnicia, brutalitatea și violența au fost constant întimpinate de Mintuitorul, cu aspră muștrare. Dar pentru victima răului, ca și pentru autorul răului care se căiește și se îndreaptă, Domnul nu manifestă decît milă și dragoste. Dacă am încerca să ne imaginăm pe Mintuitorul prezent pe un cîmp de război modern, noi știm că duhul dragostei Lui ar pătimi greu în fața ororilor și suferinței din jurul Său. «Poruncă nouă dau vouă, să vă dubiți unul pe altul» (Ioan XIII, 34) — este unul din nenumăratele Sale îndemnuri de la care nu se abate niciodată.

Mintuitorul este «Domnul Păcii» (Isaia IX, 6). El îndeamnă statornic pe oameni să trăiască în pace întreolaltă (Marcu IX, 50), arătînd infricoșata dar dreapta pedeapsă ce-l așteaptă pe cel nemilostiv și crud. Căci El a venit în lume pentru a aduce pacea pe pămînt (Luca I, 79; II, 14).

Este limpede, așa dar, că Mintuitorul consideră războiul drept o calamitate, asemănîndu-l — prin consecințe — cu foametea, cutremurele de pămînt, epidemiile ș.a. (Marcu XIII, 8).

Compașiunea Mintuitorului pentru suferința umană este tot atît de nesfîrșită cit și dragostea Lui pentru om. El nu numai că a tîmăduit-o, ori de cîte ori a întîlnit-o, dar ar fi făcut totul ca să o prevină. Noi ne putem da ușor seama ce ar fi gîndit El despre crîncena agonie a omenirii în anii ultimelor războaie, cu distrugerile lor, cu stingerea atîtor vieți omenești, cu nemăsuratele suferințe și mizerii prin care a trecut lumea. Putem, deci, conchide că războiul și, mai presus de toate, războiul așa cum a fost purtat cu cițiva ani în urmă, pe întregul pămînt, ar fi fost aspru condamnat de Mintuitorul, și trebuie să fie condamnat de toți urmașii Lui de pretutîndeni, de toți purtătorii numelui de creștin, de toți închinătorii și slujitorii Lui.

Față de primejdia amenințării unui nou război general, reverendul Francis Underhill arată care este — potrivit învățăturii Mintuitorului — datoria de conștiință a oricărui creștin, atitudinea ce trebuie s-o manifeste, acțiunea ce se cade s-o întreprindă:

Fiecare închinător al lui Hristos trebuie să-și facă un ideal din a contribui cu vorba, cu fapta și cu influența personală, la abolirea războiului; în acest scop să nu se abțină de la nici un fel de acțiune corespunzătoare, oricît de nepopulară ar putea fi în cercul propriu. Multi creștini, chiar dintre intelectuali, sînt slabi, oscilanți și neconvinși; alții — într-un mod mai mult sau mai puțin explicit — refuză să creadă în posibilitatea de a se pune capăt războiului. Unii, de obicei dintre cei foarte virilenți sau forate tineri, nu se rușinează să susțină și să justifice militarismul.

Și reverendul Underhill ne furnizează și un exemplu de falsă înțelegere a lucrurilor, de naivă și strîmbă bunăcredință: «Am întîlnit, nu de mult, un om deosebit bun sot, excelent tată de copii și statornic sprijinitor al bisericii lui parohiale — care susținea cu tărie că războiul nu poate fi oprit; că totdeauna, pînă la urmă, și mai ales după ce oamenii vor fi lăsați ororile ultimului război, natura umană va alergeră iarăși la arme spre a sprijini dreptatea unei «cauze naționale». Nu avea nimic de obiectat — pretindea el — împotriva idealistilor, care vorbeau despre pacea universală, despre înfrățirea popoarelor și despre importanța destinului solidar al omenirii. Dar toate acestea sînt zadarnice — susținea el. Personal nu dorea războiul, pentru că își dădea seama că toate turburările și neliniștile de azi se datoresc ultimului război. Dar războaie vor fi pururea» — socotea el.

Există, de asemenea, o seamă de bieți oameni, care chiar dacă n-o spun în mod expres, par a socoti războiul ca manifestare a voinței atotsfînte a lui Dumnezeu! «Acesta este, desigur, o formă definită a unei boli mintale».

Stările acestea de lucruri vădesc necesitatea unei intense opere de convertire în lăuntru Bisericii (engleze) și în afara ei, — constată reverendul Francis Underhill.

Fără îndoială — subliniază teologul englez — creștinii sînt datori să chibzuiască foarte serios asupra acestor lucruri și să hotărască din bună vreme care va fi atitudinea lor în cazul cînd primejdia izbucnirii unui nou război ar deveni iminentă. «În eventualitatea gravă, că țara noastră (Anglia) ar porni război cu vreun alt popor sau popoare, întreaga influență a creștinătății din Marea Britanie, trebuie să treacă imediat de partea celor care susțin ideea tratativilor. Trebuie să se insiste ca totul să se săvîrșească, în ceea ce ne privește, prin conciliere, înțelegere și bună credință, spre a se examina din nou fiecare aspect al diferendului, în scopul de a se ajunge la soluționarea pașnică a problemei în discuție. Să presupunem, însă, că Gu-

vernul care s-ar afla în oficiu la acea dată ar refuza să supună arbitrajului acel «casus belli»; atunci poziția creștinilor conștiinți ar deveni extrem de gravă. Nu încapă discuție că, dacă țara noastră (Anglia) ar urma să intre în război, în asemenea circumstanță, numărul oponentilor conștiinți ar fi cu mult mai mare decât a fost în trecutul război. Iar dacă Guvernul și Armata ar fi îndeajuns de nesocotiți, încît să încerce să-i pedepsească pe aceștia, atunci închisorile n-ar fi suficient de încăpătoare spre a-l cuprinde pe toți iubitorii de pace, chiar dacă foștii deținuți de drept comun ar fi trimiși pe front. Mai mult, dacă Anglia — prin imposibil — ar refuza să supună diferendul ei arbitrajului, atunci, desigur, datoria tuturor creștinilor este de a refuza să lupte, pentru simplul motiv că ei sînt creștini».

Și Părintele Underhill adaugă: «Acest lucru poate părea unora destul de evident. Dar reprezintă, totuși, un punct de vedere insuficient înțeles chiar de către unii elujitori ai Bisericii. Iar pentru că poziția Bisericii este încă ambiguă, așa cum a fost, din nefericire, și în trecutul război, guvernele li acordă puțină importanță. Socotesc că a sosit timpul să spunem limpede și în public că, — dacă țara noastră (Anglia) ar intra în război, refuzînd să supună cazul ei arbitrajului — noi nu vom lupta... E momentul ca Biserica lui Hristos să-și limpezească conștiința în această problemă. în fața lumii întregi...».

Ca indivizi, nu se cade să ne rușinăm de propriile noastre convingeri. Nu trebuie să îngăduim să se susțină, în prezența noastră, că «un viitor război» ar fi inevitabil, fără a protesta împotriva unei asemenea afirmații și fără a ne preciza cu hotărîre poziția noastră. Dar influența noastră nu trebuie exercitată numai în sens negativ. Noi sîntem datori să susținem, în orice împrejurare, teza noastră, că abolirea războiului este o datorie imperativă pentru toate statele civilizate.

Astăzi, mai mult decît în trecut, noi sîntem conștiinți de incompatibilitatea doctrinei creștine cu ororile războiului, ca și de adevărul că Hristos este Domnul Păcii, iar împărăția Lui, împărăția păcii li buneivoini între oameni, trebuie să se întindă peste tot pămîntul. Noi trebuie să avem cutezanța sacră de a proclama mereu și pretutindeni, că făcătorii de pace fiî ai lui Dumnezeu se vor chema.

*

Inchinătorii lui Hristos, de orice confesiune, denominație sau cult, din orice țară, de orice neam, și de pe orice meridian al pămîntului, mărturisesc, sau trebuie să mărturisească deschis și fără ocol că războiul nu este inevitabil, ci pacea este inevitabilă, dragostea între oameni este inevitabilă, înfrățirea popoarelor este inevitabilă, bunăstarea omenirii este inevitabilă, fericirea umanității întregi este inevitabilă.

Războiul poate și trebuie să fie abolit. Orice diferend între națiuni poate și trebuie soluționat pe calea tratativelor pașnice. Increderea între popoare poate și trebuie să fie restabilită. Colaborarea economică, culturală, științifică, între toate statele, poate și trebuie să ia ființă și să funcționeze fără poticneli. Coexistența pașnică a țărilor cu sisteme sociale diferite poate și trebuie să fie asigurată, pe bază de bunăcredință, loialitate, înțelegere și respect reciproc. Progresul și viitorul omenirii pot și trebuie să fie chezășuite prin solidaritatea oamenilor și popoarelor în lupta sfîntă pentru apărarea păcii, pentru apărarea vieții, pentru apărarea nădejdlor luminoase ale umanității întregi.

Biserica lui Hristos mărturisește constant — în învățătura ei de credință — unitatea de destin a neamului omenesc, prin originea lui, prin sensul existenței lui și prin ținta ultimă a vieții lui. Chemată la ființă din dragostea lui Dumnezeu, omenirea este menită să viețuiască în dragoste, să-și dezvolte trăirea în dragoste, să se desăvîrșească în dragoste, să-și zidească bunăstarea și fericirea din veacul de acum și din cel ce va să vină, prin dragoste.

Fii ai aceleiași Părinte Ceresc, oamenii de pretutindeni sînt — după concepția creștină — frați întreolaltă și, deci, datori să trăiască în raporturi frățești, în dragoste frățească, în ajutorință frățească, în strădanii frățești de a-și făuri împreună — umăr lingă umăr, inimă lingă inimă, cuget lingă cuget și vreau comună — fericirea și bucuria de a trăi.

Într-o lume dezbinată încă, pe atîtea teme, ideologii, weltauschang-uri, interese economice, perspective sociale, culturale, științifice, etc., Biserica lui Hristos — dezbinată și ea în atîtea eccleziote, din cauze, uneori străine de duhul dragostei și al smereniei creștine — are datoria sacră să dea lumii o pildă unică de solidaritate în cea mai sacră dintre cauzele omenirii — cauza păcii și înfrățirii oamenilor și popoarelor.

Poate niciodată, în existența ei de două ori milenară, Biserica lui Hristos nu a avut un prilej mai deosebit decât astăzi, spre a-și verifica și dovedi influența ei binefăcătoare asupra conștiinței omenești; și aceasta pentru că niciodată soarta omenirii nu a stat într-o mai grea cumpănă ca în turburata noastră epocă.

Pe deasupra oricăror dispute doctrinare și sumbre vanități omenești, stă adevărul neclătinat al credinței tuturor Bisericilor și confesiunilor creștine de peste tot largul pământului, în Iisus Hristos — Fiul lui Dumnezeu, Fiul Omului și Domnul Păcii. Credința aceasta — vie, integrală, consimțită și trăită de toți închinătorii creștini — reprezintă grăuntele de diamant, nedisputat confesional, care a rămas în folosința comună din tezaurul doctrinar obștesc al Bisericii dintru începuturi. Această credință, la care se încălzesc toate inimile creștine de pretutindeni și care luminează, cu lumină de sus, toate cugetele închinatului lui Hristos, trebuie să constituie chiagul solidarității întregii suflări creștine în jurul steagului înălțat, acum două mii de ani, de Impăratul Păcii, pentru izbîndirea buneivolri între oameni și a păcii pe pămînt.

Cu ochii ațintiți la Hristos, creștinii din întreaga lume — într-o unanimitate neștirbită — trebuie să proclame solemn drepturile omenirii la pace, dragoste și înfrățire generală, condamînd cu hotărîre sfințită războiul și pe cei ce stirnesc din umbră zavistia și vrajba între oameni și popoare.

Cei ce se închină Domnului Păcii reprezintă, numeric, mai mult de jumătate din populația pămîntului. Dacă toți aceștia — uniți în numele lui Hristos — vor denunța războiul ca o crimă odioasă împotriva omenirii, pedepsită cu veșnică osîndă de Nemitarnicul Judecător Ceres, iar pe cei ce-l pregătesc, din îndemnul satanic, drept săvirșitori al păcatului împotriva Duhului Sfințit, păcat care nu se iartă nici în veacul de acum, nici în veacul cel de-a pururea; — dacă apoi vor face uz de toată influența lor pe lângă conducătorii de nații și popoare, pe lângă personalități politice, îndrumători de instituții și asociații obștești, pe lângă oricine poartă o fracțiune de răspundere pentru soarta omenirii, — atunci norii războiului se vor îndepărta și soarele păcii va străluci deasupra pămîntului.

Drumul Păcii este drumul izbăvirii noastre în veacul de acum și în veacul ce va să vină. Pășind împreună, cu încredere, cu fermitate, cu neabatere, cu statornicie și în deplină unitate pe acest drum, binecuvîntarea Domnului Păcii și atotputernicul Lui sprijin ne vor însoți necurmat. «Pace să aveți întreolaltă și Dumnezeu Dragostei și al Păcii va fi cu voi» — zice Sf. Apostol Pavel (II Cor. XIII, 11).

Și nu există bucurie duhovnicească mai luminoasă decât conștiința că plinirea faptelor păcii este călăuzitoare spre limanurile însorite ale neapusei lumini a Izbăvitorului sufletelor noastre.

Biserica noastră — în a treia Luminindă a Invierii — se roagă astfel Domnului Păcii: «Lumină trimite nouă, lumina care luminează inimile și sufletele, lumina care călăuzește pe toți să umble pe cărările poruncilor Tale și pe calea păcii».

Au trecut douăsprezece veacuri de cînd nu a mai avut loc un sobor al întregii lumi creștine, care să coordoneze — pe plan ecumenic — trăirea duhovnicească, unitară, a tuturor celor ce slăvesc și cu smerenie se închină lui Iisus Hristos, Domnul Păcii. Oare nu ar fi posibil, azi, un sobor pancreștin al păcii și înfrățirii?

În acest sens, înfîlștătorul Bisericii noastre, Prea Fericitul Patriarh Justinian, — cu prilejul comemorării a 900 ani de la Marea Schismă — a dat grai, într-un studiu publicat în revista «Ortodoxia», unor adevăruri ca acestea: «Omenirea tinde spre pace și spre înfrățire generală. Biserica trebuie să se bucure de aceasta și să ajute ca să fie în adevăr «pe pămînt pace și între oameni bunăvoie». Biserica ar păcătuî împotriva misiunii și a interesului său, dacă, în loc să contribuie la apropierea și împăcarea oamenilor, ar menține dezbinarea și învrăjbirea chiar în sinul său. Ea va putea fi o mare forță morală și va aduce un mare serviciu umanității, atunci cînd va reuși să apropie pe oameni într-o comunitate frățască».

Pentru aceasta, Biserica trebuie să fie întîi împăcată în sine... Peste amintirea dureroasă a schismelor, a revoluțiilor și a luptelor religioase, să se aştearnă ca o bucurie, ca o mîngîiere, ca o lumină, dorința și nădejdea unirii bisericești. În locul anatemei și a condelor polemice inveninate, să se ridice gîndul cel curat al dragostei și al păcii, între creștini și între toți oamenii».

Și Prea Fericitul nostru Părinte Patriarh Justinian — cu tîrie sacră de adevăr evanghelic — adaugă: «Fiecare popor are dreptul să aibă Biserica sa liberă, cu organizație și limbă națională, unită în legătura credinței, dragostei și păcii cu toate celelalte Biserici creștine».

Toți creștinii trebuie să dorească această libertate și unitate bisericească, pentru că ea este singura dreaptă și posibilă. Este timpul ca toți să manifeste această dorință, care corespunde întru totul și principiilor evanghelice, și consensului general al omenirii iubitoare de pace. Noi, creștinii, trebuie să fim la un loc de frunte în lupta pentru pace și pentru înfrățirea popoarelor, peste deosebiri de rasă, de neam sau de religie. Aceasta impune cu atât mai mult împăcarea și înfrățirea noastră înșine, în numele ideii și învățaturii creștine», în numele păcii, între oameni și popoare, pace pe care Împăratul Păcii și Mîntuitorul sufletelor noastre, o vrea înstăpinită peste tot pămîntul.

Pr. V. MITRU

LUPTA CIPRULUI PENTRU ELIBERARE

Nevoia popoarelor după libertate și după independență și conștiința că fiecare are dreptul la autodeterminare și autoconducere sînt caracteristica cea mai de seamă a veacului nostru. Temeliile imperiilor coloniale troznesc. Atlas, care a ținut pe umerii săi veacuri de-a rîndul aceste imperii, trezit din somnolența de sclav supus, voinște să lepede povara, să-și dezmoștească oasele și să ca privească cu fața către soare, dacă nu ca un zeu, cel puțin ca un om demn.

Noi și noi popoare, înflăcărare de simțămîntul libertății și al independenței se ridică sfărîmînd lanțurile robiei, dovedind cu aceasta o maturitate politică pe care stăpînii lor de pînă mai ieri nu le-au întrezărit-o niciodată și pe care sociologii de o anumită mentalitate le-au contestat-o întotdeauna. Orbi față de simțămîntele politicii colonialiste, strimtorați de «necazurile» pe care li le creează «pretențiile» după libertate și independență ale popoarelor din colonii și incapabili de a sesiza mersul istoriei, s-au oprit cu toții la o singură explicație a fenomenului acestuia aștit de neplăcut și de îngrijorător pentru ei: influența propagandei comuniste. Ei nu sînt în stare să înțeleagă că în istorie există o «plinire a vremii», că această plinire a vremii, care a căutat în repetate rînduri să se arate prin norii groși ai istoriei, în timpul din urmă și-a făcut apariția în chip strălucitor pe cerul omenirii, alungînd norii de pe cer și negurile de prin văi și că însăși Marea Revoluție Socialistă din Octombrie 1917 nu este decît o consecință a acestei «pliniri a vremii», a istoriei.

Dar forțele întinericii se încapăținează încă să se opună soarelui celui strălucitor al progresului. Pretutindeni unde patrioții se ridică să sfărîme jugul sclaviei coloniale și să-și ia soarta în propriile lor mîini, sînt întîmpinați cu arme automate, cu focuri de tunuri și cu bombardamente de avioane de către forțele militare ale statelor colonialiste. În ciuda oricăror zvircoliri neputincioase a opresorilor, însă, libertatea și independența se înalță mai mărește și mai falnice din sîngele și oasele eroilor băștinași, căzuți pentru idealul cel mai sublim al popoarelor lor.

Printre popoarele subjugate, care luptă astăzi cu un avînt și o înflăcărare demne de eroii lor naționali din trecut este și poporul insulei Cipru. Grec de origine, în proporție de peste 80%, acest popor care în decursul istoriei lui zbuciumate a trecut prin mai multe stăpîniri (a Cruciaților: 1191-1926; a venețienilor: 1489-1571; a turcilor: 1571-1878, iar după aceasta sub administrație engleză, pînă la 1914, cînd a fost încorporată de Anglia la imperiul său colonial), duce în anii din urmă o luptă de o intensitate deosebită, pentru a scutura jugul colonial englez și a se alătura la patria mamă, Grecia.

Este a doua oară cînd poporul grec din Cipru se ridică împotriva opresorilor englezi, cu toate puterea. O primă revoluție de amploare destul de mare a avut loc în anul 1931, dar ea a fost înăbușită în sînge de opresori. S-ar părea, deci, că politicienii colonialiști englezi, pe baza experienței din 1931, nu se îndoiesc nici măcar o clipă de izbînda lor și de data aceasta. Cît de mult se înșeală, însă!

Lupta eroică a poporului grec din Cipru are alături de ea nu numai întreg poporul grec din patria mamă, care luptă și el pentru idealul sfînt al reîntregirii patriei, prin revenirea la stînul ei a fraților care caută acum să scuture jugul colonialist, ci și simpatia întregii omeniri cinstite.

Intr-adevăr, «existența coloniilor este un fenomen anormal în lumea contemporană», a declarat în Comitetul de tutelă al O.N.U.-ului reprezentantul Birmaniei, făcându-se prin aceasta exponentul vremurilor celor noi care au venit întru împlinirea omenirii. Politica de inegalitate între popoare este ceva perimat. Din punctul acesta de vedere, exemplul măreț al Uniunii Sovietice rămâne singurul dreptar după care urmează să se călăuzească popoarele: socotirea pe picior de egalitate a oricărui popor și ajutorarea lui, făcută dintr-un sentiment de dragoste cu adevărat frățească, pentru a prospera și a da la iveală toate potențele pe care le are în stare latentă, pentru binele întregii omeniri.

Dar colonialiștii imperialiști nu înțeleg să scape din mină prea ușor acest izvor de bogăție care sînt coloniile și exploatarea fără de scrupul a lor. De aceea și în ce privește insula Cipru, politica Albionului încearcă tot felul de manevre și de acțiuni menite să zădărnicească lupta nobilă pentru libertate și independență a poporului grec de acolo. Ținînd seamă că în Cipru se găsește și o populație turcească de circa 15%, englezii au încercat mai întîi să pună în conflict pașnica populație a Ciprului, încurajînd pe turcii de acolo să pornească la o acțiune analogă cu aceea a grecilor, dar cerînd libertatea și independența Ciprului în vederea unirii acestei insule cu Turcia. Cînd au înțeles însă că lupta dintre cele două naționalități de pe insulă nu este în stare să le aducă liniștea dorită și că Grecia susține cu toată puterea lupta populației muncitoare și țărănești din Cipru, în fruntea căreia se găsește Arhiepiscopul Macarie al Ciprului, au făcut în așa fel ca guvernul turc să înceapă să se intereseze și el din ce în ce mai mult de Cipru și să-și formuleze, la rîndul lui, pretenții asupra insulei. În felul acesta cele două țări, Grecia și Turcia, aliate și prietene, ca unele care fac parte deopotrivă din Pactul Atlanticului de Nord, cît și din Pactul balcanic (Jugoslavia-Grecia-Turcia) s-au găsit deodată în situația de a se întîlni pe poziții diferite în chestiunea Ciprului, situație care avea să ducă la cîtăva vreme la manifestări de ură cu urmări cît se poate de grave în ceea ce privește prietenia și alianța dintre ele.

O conferință care s-a adunat la Londra la începutul lui septembrie trecut și la care au participat ministrul de externe al Angliei Mac Millan, ministrul de externe al Greciei Stefanopoulos, și ministrul de externe al Turciei, Zorlu, cu scopul de a trata statutul Ciprului, nu a ajuns la nici un rezultat concret, din care cauză tratativele au și fost întrerupte pe termen nelimitat. Poziția Angliei la această conferință, înfățișată de Mac Millan, a fost aceea că Anglia înțelege să acorde Ciprului dreptul de «autodeterminare», dar că forma de autodeterminare a Ciprului trebuie să corespundă «necesităților strategice» ale Angliei, în așa fel că toate imputernicirile în domeniul relațiilor cu străinătatea, apărării și securității Ciprului trebuie să continue să aparțină guvernatorului englez, iar candidatura pentru postul de șef al guvernului Ciprului trebuie să fie prezentată cu aprobarea guvernatorului. Reprezentantul Greciei la această conferință a arătat că Grecia cere ca populației insulei Cipru să i se acorde dreptul la autodeterminare, iar în cazul anexării insulei la Grecia, consimte la menținerea bazei militare engleze pe insula Cipru. În fine, reprezentantul Turciei a obiectat împotriva oricărei modificări a statutului Ciprului, declarînd că, dacă se va face vreo modificare, Ciprul trebuie să treacă la Turcia.

Intreruperea tratativelor de la Londra a fost precipitată de un fapt care nu pare să fie fără legătură cu anumite intenții de a se înrăutăți raporturile greco-turce în așa fel ca chestiunea Ciprului să rămînă pe un al doilea plan. În noaptea de 5 spre 6 septembrie, în clădirea consulatului turc de la Salonic a avut loc o explozie. După cum s-a constatat mai tîrziu, explozia fusese provocată de către însuși paznicul turc al consulatului. Din ordinul cui? În interesul cui? Urmarea acestui fapt, însă, cu care nu a avut nici o legătură nici Grecia, nici «comunismul», a fost cît se poate de gravă. La 6 septembrie au avut loc la Constantinopol și Izmir mari demonstrații antigrecești care s-au soldat cu distrugerii de magazine grecești, de case și de biserici, cum și cu răniți și cu morți dintre greci. Pagubele cauzate la Constantinopol populației grecești se urcă la însemnata sumă de peste 500 milioane de dolari. La Izmir a fost incendiat consulatul grec și pavilionul grec de la Tîrgul internațional de acolo. Manifestanții s-au urcat pe corăbii ca să atace vasele grecești din port, dar acestea prinzînd de veste au ridicat ancora și s-au îndepărtat în larg. Au suferit de pe urma demonstrației antigrecești de la Izmir și locuințele ofițerilor greci colaboratori ai statului major al Uniunii Atlanticului de Nord (N.A.T.O) din zona de sud-est a Europei.

Furia demonstrațiilor a lovit cu deosebită putere nu numai magazinele comerțianților greci, sau casele particulare, ci și bisericile ortodoxe din Constantinopol. Au

fost devastate 29 biserici dintre care 14 au fost complet distruse; două dintre acestea din urmă fiind deosebit de valoroase ca monumente de artă, datînd din epoca bizantină. Clerul Bisericii Ortodoxe din Constantinopol a fost deopotrivă de maltratat ca și ceilalți cetățeni greci. Mitropolitul Heliopolei a fost rănit, iar Mitropolitul Pamfilos și starețul minăstirii Sf. Spiridon au fost grav răniți. Poporul grec din Turcia și împreună cu el Patriarhia Ecumenică de la Constantinopol au înscris în istoria lor o nouă pagină sîngeroasă.

S-ar părea cu totul curioase aceste porniri de ură împotriva unei populații pașnice și harnice, cum este populația greacă de la Constantinopol și Izmir, și aceste acte de vandalism în plin secolul al XX-lea, cum au fost distrugerile și incendierile de biserici de la Constantinopol, unele dintre ele adevărate comori de artă. Totuși ele își au explicația lor. Represaliile față de explozia de la Salonic cad pe al doilea plan. Pe primul plan se ridică interesul meschin al cuiva din umbră, care de pe urma acestora nu avea decît de cîștigat. Problema Ciprului nu este o problemă turcească, ci una grecească. Timpul va rezolva în chip cert această problemă în favoarea Greciei, deoarece istoria a încăput pe căi noi și a rupt-o definitiv cu trecutul de asupra și de subjugare. Dar tocmai pentru aceasta grecii trebuie să se intimideze prin dezlănțuire de ură, iar Biserica greacă fiind alături de popor, încurajîndu-l în cererile lui drepte și prin Arhiepiscopul Macarie al Ciprului ridicînd steagul luptei pentru eliberare și independență, sub faldurile căruia toți țărani, toți muncitorii și toată pătura de mijloc a populației din Cipru — mai puțin marii negustori și industriași — s-au adunat într-un singur suflet și o singură simțire, trebuia să sufere la rîndul ei aceași amenințare și să primească același avertisment.

Este adevărat că față de cele întîmplate la Constantinopol și Izmir, în ziua de 6 septembrie 1954, președintele Turciei și-a arătat regretul lui, pe care îl socotim sincer, și că ministrul de interne al Turciei a fost silit să-și prezinte demisia, iar șeful Direcției generale a Poliției a fost destituit. Ceva mai mult: în Medjlisul (parlamentul turc) care a fost convocat în sesiune extraordinară, în urma acestor evenimente, deputatul Osman Alișiroglu, luînd cuvîntul a cerut chiar demiterea guvernului, făcîndu-l răspunzător de cele întîmplate la 6 septembrie, dar spiritele nu se vor liniști, populația greacă nu va fi satisfăcută pentru suferințele îndurate, decît atunci cînd Turcia va renunța la poziția curioasă în care s-a așezat în problema Ciprului, susținînd alternativa: sau statul quo, sau înglobarea Ciprului la Turcia.

Populația greacă din Turcia, care a suferit atît de mult și pe nedrept distrugerile și masacrele din 6 septembrie a fost înconjurată de simpatia tuturor oamenilor cinstiți din lumea întregă, care cunosc din proprie experiență cît de dreaptă și cît de sfîntă este lupta pentru libertate și independență. Numai guvernul englez nu a arătat nici un fel de simpatie față de suferința acestei populații, iar guvernul Statelor Unite ale Americii, chiar fiind solicitat de guvernul grec să intervină întru lichidarea corectă a chestiunii Ciprului, nu a dat pînă acum nici un curs acestei cereri.

Biserica Ortodoxă Rusă și Biserica Ortodoxă Romînă, prin întîistătătorii lor și-au exprimat la vremea potrivită toată simpatia lor față de Biserica-Mamă de la Constantinopol, pentru suferințele prin care a trecut și toată durerea pentru pagubele pe care le-a suferit de pe urma mîrșavei dezlănțuirii antigrecești de la 6 septembrie. Declarația pe care a făcut-o Sanctitatea Sa Alexei, Patriarhul Moscovei și a Toată Rusia, în legătură cu evenimentele de la 6 septembrie de la Constantinopol și Izmir, este aceasta:

«Am aflat din știrile publicate în ziare despre evenimentele regretabile care au avut loc la Istanbul la 6 septembrie, cînd au fost jefuite și distruse cîteva biserici ortodoxe, au fost molestați și răniți ierarhi prea respectați ai Bisericii ecumenice și au fost devastate redacțiile ziarelor grecești.

Prin persoana Noastră, Biserica Ortodoxă Rusă prezintă condoleanțe profunde Bisericii Ecumenice din Constantinopol și poporului grec, care a trebuit să treacă prin această grea încercare.

«Biserica Rusă a nutrit întotdeauna pentru Biserica din Constantinopol, care a fost multe veacuri pîrintele ei spiritual, sentimente de dragoste profundă, care nu se vor șterge niciodată. De aceea este de înțeles marea durere pe care o încercăm în legătură cu evenimentele care s-au produs.

«Sperăm că în mila Sa, Domnul — El este sălașul și tîria noastră (Ps. 45, 2) — va întinde mina Sa puternică, va opri pe cei care seamănă durere, de la noi samavolnicii și va ajuta Bisericii frățești să conducă și de acum înainte poporul grec ortodox pe calea păstrării sfintei credințe și a celor sfinte».

Iar Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la propunerea Prea Fericitului Patriarh Justinian, a făcut următoarea declarație în legătură cu aceleași evenimente:

«Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, întrunit în sesiune de lucru la 26 septembrie a.c., a luat cunoștință cu adâncă mîhnire de gravele tulburări, care au avut loc în Constantinopol, la 6 septembrie 1955.

«Insultarea și rănirea unor ierarhi și clerici ortodocși, jefuirea, incendierea și distrugerea unor sfinte lăcașuri ortodoxe, prădarea și pustirea locuințelor și a bunurilor credincioșilor nevinovați au umplut de durere inimile noastre.

«Legăturile străvechi dintre Biserica noastră și Patriarhia Ecumenică din Constantinopol, amintirea faptului că printre bisericile devastate și distruse unele au fost inzestrate sau ctitorite de cvlavia strămoșilor noștri, sporesc și mai mult întristarea noastră.

«Biserica Ortodoxă Română este pe de-a întregul alături de Biserica mamă ecumenică și de poporul dreptcredincios grec, în încercările grele prin care au trecut.

«Avînd convingerea nestrămutată că «fața Domnului este împotriva celor ce fac nelegiuri» (I Petru 3, 12), în numele tuturor slujitorilor și credincioșilor Bisericii Ortodoxe din Republica Populară Română, asigurăm și cu acest prilej Patriarhia Ecumenică de toată dragostea noastră și rugăm pe Bunul Dumnezeu să ocrotească Ierarhii, clerul și credincioșii ei, pentru ca împreună să putem mărturisii și păstra sfînta noastră credință ortodoxă».

Intre timp lupta de eliberare a ciprioților nu numai că nu a slăbit, ci s-a intensificat și mai mult. Englezii au adus forțe polițienești suficiente, cum și cîteva mii de soldați. Din ordinul guvernatorului sir John Harding, organizația de luptă pentru eliberarea Ciprului (E.O.K.A.) a fost desființată. Polițiștii și soldații fac descinderi, percheziții, arestează fără nicio procedură pe patrioții greci, fugăresc pe manifestanți sau îi întimpină cu gaze lacrimogene, dar, după cum se pare, în timpul din urmă se ocupă mai mult de smulgerea lozincelor antibritanice care apar din ce în ce mai des chiar pe pereții clădirilor cazărnilor și edificiiilor publice din Nicosia, și se apără împotriva atacurilor neașteptate din partea patrioților din Cipru care nu înțeleg să cedeze cituși de puțin presiunii forțelor colonialiste.

Lozinka sub care se desfășoară apriga luptă de eliberare a Ciprului, lozincă ce este în același timp și un avertisment hotărît pentru englezi, este aceasta: «Oricare ar fi măsurile pe care le-ați lua împotriva noastră, noi vom proceda la fel față de voi».

Se pare că «vasta experiență» pe care guvernatorul sir John Harding a dobîndit-o în alte colonii britanice și în deosebi la triburile Mao-Mao, nu-și găsește nici o aplicare în fața hotărîrii dirze a luptătorilor ciprioți. De la tînărul de vîrstă fragedă și pînă la bătrînul învechit în zile, de la lucrătorul de pămînt pînă la muncitorul din industrie, de la școlarul din clasele elementare și pînă la studentul cu singele fierbinte în vine, de la protul de sat și pînă la conducătorul bisericesc al Ciprului și de la învățător și pînă la muncitorul intelectual, entuziasmul luptei este unul și același. El crește pe zi ce trece ca un torent năvalnic și în calea lui nu va mai putea rămîne stavilă, oricît de mult s-ar strădui opresorii colonialiști să o ridice.

Libertatea pe care marele poet grec Dionisie Solomos a văzut-o ridicîndu-se mareață, în timpul revoluției grecești de la 1821 din oasele sfinte ale strămoșilor lui greci, începe să prindă ființă și în fața ochilor ciprioților de astăzi, din același aluat sfînt. Iar ei o întimpină ca și înaintașii lor de odinioară, cu cuvintele poetului:

**Te ridic mareață, lată,
Din oasele strămoșești.
Și vitează, ca altădată,
Libertate, să trăiești!**

Pr. OVID CONSTANTINESCU

LUCRĂRILE CELEI DE A 7-a SESIUNI A MAREI ADUNĂRI NAȚIONALE A R.P.R.

În ziua de luni 3 octombrie a.c., au avut loc lucrările celei de a 7-a Sesiuni a Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Române.

Ședința s-a deschis la ora 10 dimineața, în ziua amintită mai sus, sub președinția deputatului Constantin Pirvulescu, Președintele Marii Adunări Naționale.

Înainte de a începe lucrările Sesiunii, Președintele Marii Adunări Naționale a rostit o impresionantă cuvîntare, evocînd amintirea deputaților Lotar Rădăceanu, Președintele Comisiei de Afaceri Externe a Marii Adunări Naționale, și a Acad. Ștefan Vencov, încetați din viață în perioada dintre cele două sesiuni.

În amintirea acestor două figuri ale vieții publice din țara noastră, cei prezenți au păstrat cîteva momente de reculegere.

După aceea Marea Adunare Națională a adoptat ordinea de zi:

a) Ratificarea Decretelor emise de Prezidiul Marii Adunări Naționale în perioada de la 30 mai pînă la 3 octombrie;

b) Alegerea Președintelui Comisiei de Afaceri Externe și a Președintelui Comisiei de propuneri legislative.

În urma propunerilor ce s-au făcut, a fost ales ca președinte al Comisiei de Afaceri Externe, deputatul Teodor Iordăchescu, iar al Comisiei de Propuneri Legislative, deputatul Stelian Nițulescu.

După o scurtă pauză, la redeschiderea ședinței, Președintele Marii Adunări Naționale a dat citire unei scrisori primită din partea Președintelui Consiliului de Miniștri, Gh. Gheorghiu-Dej, prin care arată că în urma alegerii d-sale ca Prim Secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, roagă Marea Adunare să-l elibereze din funcția de Președinte al Consiliului de Miniștri.

În urma aprobării scrisorii ce s-a citit, Președintele Marii Adunări Naționale, deputatul C. Pirvulescu a dat cuvîntul d-lui Gh. Gheorghiu-Dej, care a rostit următoarea cuvîntare:

«Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român și Consiliul Împuterniciților, m-a însărcinat să prezint Marii Adunări Naționale propunerea privind desemnarea în funcția de Președinte al Consiliului de Miniștri a tovarășului deputat Chivu Stoica. Tovarășul Chivu Stoica este cunoscut poporului nostru încă din anii grei ai regimului burghez-moșieresc și dictaturii fasciste. Încă de pe atunci el s-a dovedit un fiu credincios al Partidului nostru, un luptător dîrz și vrednic pentru interesele clasei muncitoare și poporului. De aceea guvernele burghezo-moșierești l-au ținut aproape 12 ani în închisoare. După eliberarea țării, tovarășul Chivu Stoica a fost însărcinat de Comitetul Central al Partidului cu diferite munci de răspundere în conducerea Mișcării sindicale, în funcția de Ministru al Căilor Ferate și în cea de Ministru al Metalurgiei, apoi în funcția de Prim Vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, coordonînd activitatea unei grupe de ministere industriale. Tovarășul Chivu Stoica s-a dovedit un tovarăș cu experiență, un harnic și priceput organizator, un bun gospodar. Tovarășul Chivu Stoica este membru al Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, un luptător hotărît pentru înfăptuirea liniei Partidului. Sint ferm convins că Marea Adunare Națională va desemna pe tovarășul Chivu Stoica în funcția de Președinte al Consiliului de Miniștri și că tovarășul Chivu Stoica își va îndeplini cu cinste sarcinile ce revin Președintelui Consiliului de Miniștri.»

În unanimitate, Marea Adunare Națională a votat alegerea d-lui Chivu Stoica în funcția de Președinte al Consiliului de Miniștri, care după aceea a rostit o cuvîntare-program a Guvernului ce prezidează, încheind cu cuvintele:

«Poporul nostru și Guvernul R.P.R. sint pătrunse de hotărîrea de a-și aduce contribuția la dezvoltarea relațiilor de colaborare și de intensificare a schimburilor comerciale și culturale între țări, la asigurarea unei păci durabile. Asigur Marea Adunare Națională, că Guvernul va face totul pentru aplicarea fermă a politicii Partidului și statului nostru democrat popular, pentru succesul deplin al operei de construire a socialismului și de întărire a păcii.»

După aceea Marea Adunare Națională a aprobat numirea a patru primi-vicepreședinți ai Consiliului de Miniștri, ca și a titularilor de la departamentele: Forțele Armate, Finanțe, Externe, Comerț Interior, Industria Alimentară, Industria Metalurgică și Construcții de Mașini.

Aprobind cererea de retragere din funcția de membri ai Prezidiului Marii Adunări Naționale a deputaților M. Ceaușescu și Liuba Chișinevschi, — la propunerea deputatului C. Pîrvulescu, Președintele Marii Adunări Naționale, aceasta a aprobat alegerea d-lui Gh. Gheorghiu-Dej ca membru al Prezidiului Marii Adunări Naționale, iar la propunerea deputatului Mazilu, alegerea deputatului C. Paraschivescu-Bălăceanu, ca membru al Prezidiului.

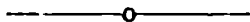
Lucrările celei de a 7-a Sesiuni au luat sfârșit, în urma rostirii unei cuvîntări a Președintelui Marii Adunări Naționale al cărei cuprins este următorul:

«Tovarăși deputați și deputate, sesiunea noastră a luat hotăriri importante care decurg din faptul că plenara Comitetului Central al P.M.R., ținînd seama de necesitatea întăririi continue a rolului conducător al Partidului, l-a ales pe tov. Gh. Gheorghiu-Dej în funcția de Prim Secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român.

Sesiunea a ales în funcția de Președinte al Consiliului de Miniștri al R.P.R. pe tov. Chivu Stoica și a aprobat o serie de alte schimbări în componența Guvernului.

«Să muncim cu toții pentru a aduce o contribuție activă la aplicarea fermă a politicii Partidului și statului democrat popular, politică de construire a socialismului și de apărare a păcii».

Cu aceasta, lucrările celei de a 7-a sesiuni a Marii Adunări Naționale au luat sfârșit.

SESIUNEA BIROULUI CONSILIULUI MONDIAL AL PĂCII

În cursul lunii octombrie — în zilele de 12 și 13 — a.c., la Viena, a avut loc o sesiune a Biroului Consiliului Mondial al Păcii.

Au luat parte la lucrările acestei sesiuni: Jean Lafitte, Eugenie Cotton, Jacques Denis, Emanuel D'Astier de la Vigerie, Laurent Casanova (Franța), Ilya Ehrenburg și N. Tihonov (U.R.S.S.) și Monica Felton și Ivor Montagu (Marea Britanie), Ambrogio Donini și Ricardo Lombardi (Italia), Li I-Man (R. P. Chineză), Iositaro Hirano (Japonia), James Endicott (Canada), George Amado (Brazilia), William Morow (Australia), George Salamea Borda (Columbia), Erwin Eckert (R. D. Germană), Maria Rosa Oliver (Argentina) și alții.

Membrii Biroului Consiliului Mondial al Păcii au analizat situația internațională cum și mijloacele ce trebuie folosite de forțele iubitoare de pace din lume, în vederea întăririi hotărîrilor luate de către conducătorii guvernelor celor patru mari puteri — U.R.S.S., S.U.A., Marea Britanie și Franța — ce s-au întrunit la Geneva în cursul lunii iulie a. c.

Uniunea Sovietică și țările democratice au și trecut la luarea de măsuri practice în sprijinul acțiunii păcii, procedînd la reducerea efectivelor forțelor armate, cum și la alte măsuri.

Totuși, pentru că se găsesc oameni, în țările Occidentului, care nu vor să renunțe la dorința de a asvîrli omenirea într-un nou măcel mondial, Biroul Consiliului mondial al Păcii, forul reprezentativ al celei mai uriașe Mișcări pe care a cunoscut-o vreodată lumea, a găsit cu cale să adreseze opiniei publice mondiale o nouă chemare, prin care, «fiecare om, fiecare popor este chemat să acționeze pentru ca spiritul Genevei să triumfe în toate țările, pe toate continentele».

Iată cuprinsul acestei Chemări:

«Conferința șefilor guvernelor celor patru puteri, care a avut loc în iulie a.c., la Geneva, a schimbat profund atmosfera internațională. Ea a oglindit dorințele popoarelor. Opinia publică nu va tolera niciodată ca primele rezultate obținute să fie anihilate, ea nu se poate mulțumi cu un simplu răgaz în «războiul rece».

«Nimeni nu trece cu vederea dificultățile serioase pe care vor trebui să le învingă cei patru Miniștri ai Afacerilor Externe, în cursul noli conferințe care se va deschide la 27 octombrie, la Geneva. O reglementare generală nu poate fi realizată altfel decît pe calea tratativelor care impun manifestarea reciprocă a bunăvoinței și o răbdare neobosită.

«Ori de câte ori un acord, cât de modest ar fi el, poate fi realizat, acesta trebuie să se facă. Aceasta va face să se obțină o dezvoltare continuă. Un acord cu privire la securitate ar accelera dezarmarea. Un acord cu privire la dezarmare ar contribui la soluționarea problemei securității și reunificării Germaniei.

«In problema dezarmării, punctele de vedere s-au apropiat într-atita, încît înfăptuirea ei nu depinde acum decît de bunăvoința guvernelor. In ceea ce privește extinderea contactelor și a schimbului internațional, s-au făcut primii pași. Opinia publică nu va admite ca un dezacord la Geneva în privința vreunui din punctele de pe ordinea de zi să constituie un pretext pentru anularea rezultatelor și să servească drept premiză pentru insuccesul conferinței.

«Astăzi, cînd sentimentul de teamă s-a îndepărtat, cînd neîncrederea a slăbit, povara «războiului rece» este inadmisibilă. Oamenii vor ca binele adus de destinderea încordării să se răsfrîngă asupra vieții fiecăruia, ei vor ca reducerea armamentelor să aducă fiecăruia mai mult belșug și ca primejdia odioasă a armei atomice să fie înlăturată.

«Popoarele nu vor admite reeditarea «războiului rece». Ele cer noi acțiuni pe calea colaborării internaționale. Ele cer renunțarea la politica blocurilor militare, ele doresc ca politica tratativelor, întreprinsă acum, să fie extinsă asupra tuturor regiunilor globului pămîntesc care suferă de pe urma politicii constringeri și a războiului rece.

«Consiliul Mondial al Păcii cheamă pe fiecare om, fiecare popor, să acționeze ca spiritul Genevei să triumfe în toate țările, pe toate continentele.

Slujitorii cultelor din țara noastră își însușesc cu însuflețire cuprinsul acestei Chemări, căci ei sînt dornici ca politica tratativelor să fie extinsă asupra tuturor regiunilor globului pămîntesc, care suferă de pe urma politicii de constringere și a războiului rece.

Slujitorii sfintelor altare sînt dornici de pace, căci așa-i îndeamnă glasul conștiinței lor, așa-i învață Intemeietorul Sfintei Biserici.

In ce privește preoții Sfintei noastre Biserici Ortodoxe Romine, ei au în acest sens și îndrumările conducătorilor sufletești în frunte cu Prea Fericitul Părinte Justinian, Patriarhul Patriarhul Bisericii Ortodoxe Romine.

De aceea, laolaltă cu ceilalți cetățeni ai Patriei noastre, preoții Sfintei noastre Biserici, însușindu-și cuprinsul Chemării Biroului Consiliului Mondial al Păcii către opinia publică mondială, vor sprijini cu mai multă însuflețire acțiunea apărării păcii, convinși de adevărul că «Pacea cheazășuiește mîntuirea».

Sesiunea Biroului Consiliului Mondial al Păcii de la Viena, a mai luat unele hotărîri de ordin cultural și anume, a fost adoptată hotărîrea ca în anul 1956 să fie comemorați următorii mari reprezentanți ai științei, literaturii și artei mondiale: Rembrandt (Olanda), Benjamin Franklin (S.U.A.), Wolfgang Amadeus Mozart (Austria), Heinrich Heine (Germania), Bernard Shaw (Irlanda), Pierre Curie (Franța), Henrick Ibsen (Norvegia), Kalidasa (India), Too Oda (Japonia) și F. M. Dostoevski (U.R.S.S.).

De asemenea s-a luat hotărîrea ca toate comitetele naționale ale partizanilor păcii să continue și să extindă campania pentru interzicerea armelor atomice.

Pr. AL. IONESCU

STUDII ȘI RECENZII

MINĂSTIREA PLUMBUITA

La Nord-Est, în marginea Capitalei, pe un platou, înconjurată aproape de pretutindeni de mlaștini și de lacul care îi era pavază pe vremuri și a rămas încă viu, într-o adevărată împărăție a liniștei, se înalță minăstirea Plumbuita, străjuită de ziduri puternice și sprijinite de contraforturi vînjoase. Pădurea, care a ascuns-o dinspre Miază-noapte și Răsărit, sute de ani de-a rindul, nu mai este. Vederea descoperă astăzi întinsul cîmpului, spre Ploești și Bărăgan, verde primăvara și auriu vara, mohorit spre toamnă și, deseori, nămețit iarna. Apa o desparte de palatul principelui Ghica de la Tei și de paraclisul plin de amintiri de acolo. Restaurat din inițiativa Sfintei Patriarhii, cu ajutorul statului și prin îngrijirea Comisiei Monumentelor Istorice, ansamblul păstrează chipul unei minăstiri fortificate și învie imagini de demult. Locuința Domnitorului, chiliile călugărilor, cazematele și urme din podul de înconjur al apărătorilor apar de-a-lungul zidurilor, înlăuntrul ogrăzii, și alcătuiesc un cuprins de tradiție orientală și românească, sever și evocator. Bucătăria se înfățișează în forma caracteristică a secolului al XVII-lea, cu turnul-lanternă și forma ei poligonală. Biserica, izolată în mijlocul incintei, a fost refăcută des, fiindcă a fost de multe ori ruinată. Minăstirea impune și astăzi, și interesează pe cercetător. Fortăreață de veghe și apărare a Capitalei, ea a servit drept punct de sprijin apărătorilor Bucureștilor. Sub zidurile ei s-au desfășurat bătălii, mai ales în cursul veacului al XVII-lea, în vremea lui Matei Basarab.

O inscripție grecească pictată, în interior, deasupra ușii, pe peretele de Apus, ne lămurește că biserica a fost înălțată de Principele Petre de la Argeș (Radu Paisie), donator de seamă al minăstirii Tismana și întemeietor al incintătorului paraclis din Bolnița Coziei, și anume către mijlocul secolului al XVI-lea. Ni se spune, tot aci, că biserica a fost „reconstruită” de către Principele Alexandru, tatăl Domnitorului Mihnea, și de soția lui Ecaterina din Galata, de origine grecească. În 7155 (1647) Domnitorul Matei Basarab a „reclădit din temelie” monumentul. Groaznicul cutremur de pământ din 1802 l-a ruinat, și a făcut necesară o „reedificare” săvîrșită sub îngrijirea Protopopului Dionisie, de fel din lanina, sub domnia lui Constantin Ipsilanti¹⁾.

Expresiile „reconstruită”, „reclădită din temelie”, „reedificată” se întîlnesc des în inscripțiile monumentelor vechi ale Romîniei. Ele trebuiesc înțelese într-un sens foarte larg. E vorba, de fapt, de cele mai multe ori, numai de restaurări sau de reparații și adăugiri. Incinta Plumbuitei, locuințele Principelui și călugărilor, și bucătăria datează din secolul al XVII-lea, însă păstrează ele-

1) N. Iorga, *Inscripții din bisericile Romîniei*, I, XXXVIII p. 169.

mente din cel de al XVI-lea veac ; la fel, biserica și clopotnița, al cărei etaj și parte de sus se leagă, dimpotrivă, de începutul veacului al XIX-lea. Nici locuința starețului nu pare mai veche.

N. Ghika-Budești a studiat monumentul acum mai bine de 20 de ani, înainte de restaurare și a notat lucruri interesante ²⁾. Biserica măsoară, la exterior, circa 20 m de lungime pe 7 m. de lărgime. Naos-ul are o formă neregulată, care a trebuit corectată, pentru a i se putea construi bolta ; absida de la Răsărit are, la rîndul ei, o boltă conică. Pronaosul nu este boltit, iar zidul care îl despărțea de naos a dispărut ; la origină, prezenta o arcadă sprijinită pe stîlpi, ale căror urme se ghicesc sub tencuială.

Decorul exterior este format din panouri dreptunghiulare, arcaturi și ciubuce rotunjite. Un briu lat, cu tor încadrat de două rînduri de zimți, încinge clădirea. Ferestrele au cadre de piatră cu arce în acoladă la partea superioară, și rozete sculptate la partea inferioară. Aceleași motive, inspirate din arta gotică și din creștăturile noastre pe lemn, împodobesc cadrul ușii de intrare. Inscripția tradițională săpată pe piatră nu se mai vede.

Clădirile din incintă cuprind beciuri mari cu bolți cilindrice și arcuri de cerc. Bolta bucătăriei prezintă trompe de unghi (trompes d'angles) și un turn-lanternă, sprijinit pe pendentivi.

Pictura murală. Decorul pictural al pereților, ruinat de umezeală, de fumul luminărilor, de repictări și restaurări unele mai nepotrivite ca altele, deși săvîrșite cu cel mai bun gînd, nu mai înfățișează astăzi o operă de artă și nu trezește vreun interes deosebit din punct de vedere estetic propriu zis. Tonurile și-au pierdut strălucirea și armonizarea lor nu mai are aproape nici un interes ; desenul este confuz : linia nu are viață, draperiile, rigide ori dezordonate, nici nu îmbracă trupurile și nici nu le sugerează. Turbură, mai ales, lipsa de unitate și de înțeles, fiindcă întîlnim repețiri și lipsuri de figuri sau scene care întrec legătura de idei. Din punct de vedere iconografic, decorul păstrează, însă, vestigii interesante și acestea merită să fie relevate și explicate.

Ordinea subiectelor. *Calota naosului* (înlocuște cupola distrusă). Mintuitorul (bust), îmbrăcat în tunică roșie și drapat într-o mantie albastră, ține o carte închisă în mîna stîngă ; inscripția grecească, pictată împrejurul medalionului, păstrează cîteva cuvinte din cele rostite de arhieru, din pragul ușilor împărătești, în timpul cîntării „Intreit Sfinte“ : „...cercetează via aceasta și...“ O coroană încadrează portretul lui Iisus Hristos : în spațiul închis de cele două linii, care o formează, pictorul a ilustrat Liturghia Dumnezească. Altarul este îmbrăcat în roșu și pe el este așezată Evanghelia : porumbelul, simbol al Sfintului Duh, apare deasupra acesteia. Ingeri și „tronuri“ purtînd ripide și privind spre cercetător încadrează, pe stînga și pe dreapta, motivul central. Pe pendentivi, vedem, la Sud-Est, pe Ioan Evanghelistul scriînd la pupitru său în peisajul peșterii de la Patmos ; la Nord-Est, apar Matei și Iugerul ; la Sud-Vest, Luca și boul, simbolul său ; la Nord-Vest, Marcu și leul.

Absida princîpală. În boltă, Fecioara Maria stă pe tron și ține pe Iisus pe genunchi. Doi ingeri sînt zugrăviți la picioarele Sf. Fecioare : în genunchi, ei se închină Mintuitorului. La stînga și dreapta tronului sînt zugrăviți Arhanghelul Mihail, înarmat cu lancea, Arhanghelul Gavril, și profeții Daniil și Naum, care poartă în mîini pergamente desfășurate. Pe pereții hemiciclului, și anume în primul registru, distingem Împărtășirea apostolilor : se văd două altare, Min-

2) N. Ghika-Budești, *Evoluția arhitecturii în Muntenia și Oltenia*, partea III-a, veacul al XVII-lea, București, 1933.

tuitorul înfățișat în vestminte episcopale și pictat de două ori, precum și un serafim care zboară deasupra altarului. În al doilea registru, au fost pictați Ierarhii Vasile din Cesarea și Ioan Gură de Aur, îmbrăcați în saccos, de o parte și de alta a ferestrei de Răsărit; Chiril și un sfânt diacon cădind afară la Miazănoapte, iar Atanasie, Spiridon și Nicolae, la Miazăzi. Poartă toți cărți închise în mîini, și face fiecare gestul vorbitorului care comentează un text. Numele personajilor și scenelor sînt în limba greacă. La partea inferioară a pereților se văd draperiile de stil care se pictează de obicei la locul acesta.

Proteza (proscomidia), Teascul de taină (le Pressoir mystique): din coapsa dreaptă a lui Iisus, pictat în picioare în sarcofagul Lui, se înalță un trunchiu de viță de vie; un înger stoarce sucul strugurelui într-un potir de aur.

Timpla este de zidărie și împodobită pe fața ei de Răsărit, care privește altarul, cu Jertfa lui Abraham, pictată în friză; pe cadrul ușilor împărătești vedem un înger în zbor și doi îngeri cu ripide,

Naos, bolta sinului de Miazăzi, Înălțarea: Mîntuitorul se înalță la cer înconjurat de îngeri în zbor, care suflă în trompeta de argint; la partea inferioară a scenei, vedem pe Fecioara Maria încadrată de doi îngeri și de apostoli; în fund, munții. Inscripția grecească, pictată în alb, ne dă titlul: *Invierea* (sic) lui Iisus Hristos. În bolta *sinului de Miazănoapte* apare Coborîrea la Iad a Mîntuitorului: în stînga Mîntuitorul se coboară în iad în fruntea unei cete de îngeri și cu stindardul Invierei în mînă; în partea dreaptă, Iisus se înalță la cer. Inscripția grecească dă același titlu ca mai sus.

Pe *arcul cel mare de la Răsărit* al bolții vedem pe Iisus Emmanuel, într-un medalion pictat în centrul arcului; pe suprafața arcului și, mai departe, pe peretele de Miazăzi, în primul registru, distingem Stihirea de Crăciun, Tăierea împrejur, Botezul Domnului, Vindecarea îndrăciților, Vindecarea orbului, Intrarea în Ierusalim, Invierea lui Lazăr, Femeia păcătoasă, Iisus și Samaritaneanca la fîntînă. *Arcul cel mare de la Vest* și peretele de Miazănoapte (în primul registru) ne arată Cina cea de Taină, Spălarea picioarelor, Rugăciunea de pe Muntele Măslinilor, Sărutul lui Iuda, Iisus în fața arhierilor, Judecata lui Pilat, Batjocorirea Mîntuitorului, Drumul Crucii (Simon duce Crucea), Iisus pe Cruce, Pîngerea Domnului. Pe al doilea registru, la Răsărit și la Miazăzi, au fost zugrăvite portretele în picioare ale sfinților Gheorghe, Eustațiu, Teodor Tiron și al unui sfînt al cărui nume este șters. Vedem tot acolo pe arhanghelul Mihail și chipurile Princesei Ecaterina și Domnitorului Alexandru al Țării Romînești, care înalță în mîinile lor un chivot, în chip de biserică; două sfinite apar mai departe și, după ele, călugărul Dionisie cu un chivot într-o mînă și cu o carte în cealaltă.

La Răsărit și Miazănoapte, apar portretele sfinților Dimitrie și Nestor, urmați de doi sfinți Doctori fără de Arginți, zugrăviți în cadrul ferestrei de Miazănoapte, în bolta căreia vedem pe Fecioara Maria, orantă, încadrată de îngeri; urmează Teodor Stratilat, Mercurie, arhanghelul Gavriil, sfinții Constantin și Elena, de o parte și de alta a Sfintei Cruci, alți doi sfinți Doctori fără de arginți, și Ion Botezătorul, în cadrul unei a doua ferestre. Domnitorul Matei Basarab cu Doamna Elena, soția lui, sînt înfățișați cu un chivot în chip de biserică în mîini, și sînt urmați de un sfînt mucenic și de Sfînta Irina, zugrăviți în cadrul celei de a treia ferestre. Zidul care despărțea odinioară naosul de pronaos a fost distrus, foarte probabil la începutul secolului al XIX-lea. Atunci au dispărut, din această pricină, și alte portrete și au intervenit repictări care au turburat ordinea zugrăvelilor și pe aceea a subiectelor.

Deasupra ușii de intrare, se văd pictați doi îngeri care încadrează inscripția grecească a monumentului. *Pe peretele de Miazănoapte*, deslușim două scene: într-una, apare Iisus purtînd crucea și urmat de numeroși îngeri;

într-alta îl vedem pe Mîntuitorul înconjurat de cei 12 apostoli. Portrete de sfinite mucenice, zugrăvite în medalioane, se văd deasupra portretelor sfinților călugări Sava, Antonie, Teodosie, Eftimie, Macarie, Alexie, Paul din Teba, Zosima și Maria Egipteanca. Fecioara Maria — Izvorul vieții completează decorul peretelui de Apus. La Miazănoapte, cei 12 apostoli, fiecare cu câte o carte închisă în mină, apar pictați într-o corabie care plutește pe ape cu toate pinzele întinse, alegorie care închipuie Biserica; o inscripție grecească ne explică subiectul.

Observări iconografice. Decorul pictural al bisericii Plumbuita păstrează amintirea a trei epoci. În adevăr, portretele Principelui Alexandru și al Doamnei Ecaterina, soția lui, care se văd în naos, pe ultimul registru al peretelui de Miazăzi, amintesc pe întemeietor și decorul veacului al XVI-lea; chipurile lui Matei Basarab și al Doamnei Elena se leagă de restaurarea din 1647; Dionisie starețul, care a îngrijit de reparațiile monumentului după 1802, apare și el cu un chivot și cu o carte în mâini.

Repictările au distrus sau ruinat un număr de subiecte, zugravii au încercat să le înlocuiască; aceasta a dat naștere repetițiilor de care am pomenit, și a turburat ordinea scenelor. În adevăr, șirul minunilor și ciclul patimilor Domnului sînt formate din scene care, pictate pe perete, se urmează pe arcele bolții; Iisus și Samarineanca sînt zugrăviți apoi de două ori. A suferit mult, de fapt, întregul decor. Restauratorii au intervenit aproape peste tot și au pictat mai totdeauna rău.

Calota naosului a înlocuit cupola distrusă la 1802. Decorul ei cuprinde două subiecte executate în secolul al XIX-lea: portretul Mîntuitorului și Dumnezeasca Liturghie. Pictorul n-a priceput tema, a amestecat „tronurile” cu îngerii, i-a întors pe aceștia cu fața către privitor și le-a dat atitudini nepotrivite cu ideea și solemnitatea ritului. Lucrul acesta se întîmpină de altfel în cea mai mare parte din bisericile muntenești și moldovenești zugrăvite în veacul al XVIII-lea și al XIX-lea. La Plumbuita, și bolta absidei principale, deasupra altarului, trădează aceeași inspirație.

Pe peretele hemiciclului, „episcopii” apar de două ori. Inscripții grecești desemnează repictările și măresc confuzia. Teascul de taină, pictat la Proscomidie, datează din 1802. Temele, care împodobesc bolțile sinurilor și poartă inscripții grecești, nu sînt nici ele mai vechi ca această dată. Interesant de observat că pictorul a întrebunat acelaș cuvînt grecesc și pentru Inviere și pentru Înălțare. Pe bolta sînului de Miazăzi, îngerii care zboară și cîntă din trompete de argint vădesc o inspirație apuseană, care nu apare, decît la sfîrșitul veacului al XVIII-lea în arta noastră religioasă, și anume în împrejurări legate de influența grecească a vremii. Și alte subiecte pictate pe pereții năvii și pronaosului intră în aceeași categorie. În asemenea condiții, gîndirea secolului al XVI-lea poate fi recunoscută, credem noi, în portretele întemeietorilor și donatorilor, care se leagă de tradiția Țării Romînești.

Trebuie să atragem atenția asupra sfinților militari. Fiecare din aceștia calcă în picioare un personaj așternut la pămînt sau un monstru. Astfel, sfîntul Gheorghe zdrobește un monstru de ocean, un fel de delfin cu coada terminată cu un cap de scorpion, Teodor Tiron calcă în picioare un balaur, iar sfîntul zugrăvit la dreapta lui, pe un monstru cu coarne și cu cap de înfățișare omenească. Sfîntul din dreapta sfîntului Gheorghe zdrobește un balaur, iar cel pictat la Miazănoapte, lingă timplă, calcă în picioare un personaj cu coarne pe cap, și tot așa și vecinul lui. Doi alți sfinți zdrobesc fiecare un balaur și un monstru marin. Arhanghelul Mihail apare, la rîndul lui, în atitudine de triumfător, și un bărbat e culcat la pămînt, la picioarele lui.

Tema este rară. Ea ilustrează cuvinte din psalmul 109: „Zis-a Domnul Domnului meu: șezi de-a dreapta mea, pînă ce voui pune pe vrăjmașii Tăi aș-

ternut picioarelor Tale“. Sfintul Pavel, în Epistola către Evrei (2, 14) vorbind de Iisus Hristos, amintește, „...Și precum pruncii sînt părtași trupului și singelui, și El de asemenea S-a făcut părtaș acestora ca, prin moarte, să surpe pe cel ce avea stăpînire peste moarte, adică pe diavolul“. Psalmul 90, 13 cuprinde aceeași idee: „Peste aspidă și vasilisc vei pași și vei călca peste lei și peste balauri“. Citim apoi în Evanghelia lui Luca: „Iată v-am dat puterea să călcați peste șerpi și peste scorpioni“ (10, 19).

La Bauit, în Egipt, în capelele 17 și 51, vedem pe Iisus Hristos cu capul înconjurat de nimb și încadrat de Tetramorf (simboalele Evangheliștilor), de soare și de lună; un personaj drapat în mantie domnească e culcat la picioarele Lui. Două alte figuri apar, pe lături, și încadrează vedenia: cel din dreapta arată cu mîna personajul culcat la picioarele Mintuitorului; cel din stînga, un bătrîn cu barbă și cu nimb în jurul capului, ține în mîini cădelnița și pixida cu tămîie. Acesta din urmă este Melchisedec. Pictura preamărește opera Noului Testament. În centrul icoanei, apare Iisus Hristos Intemeietorul în slavă; Tetramorful, soarele și luna întruchiează veșnicia împărăției Sale care se vedește și în triumful Lui asupra Morții culcate la pămînt, sub picioarele tronului. Personajul care arată cu mîna spre Moartea învinsă pare a fi sfintul Pavel; el proclamă slava și aclamă pe Intemeietorul Noii Alianțe. Tot în Egipt, arta creștină coptă închipuie pe sfintul Gheorghe și îl zugrăvește călare, străpungînd cu lancea un crocodil, personificarea duhului întunerecului. Acesta din urmă se confundă cu Horus din bassoreliefurile de la Edfu. În adevăr, lancea este arma lui Horus, iar steagul pe care îl poartă în mîini sfintul este drapelul Faraonului, fiul Zeului *).

Pe bassorelieful din Babilonul Egiptului, s-a sculptat în veacul al X-lea mai multe scene din viața Mintuitorului. Ele sînt urmate, pe perete, de portretul sfintului Dimitrie, călare și îmbrăcat în zale, cu mîinile apărute de mînuși de metal. El este înarmat cu o lance care poartă în vîrf o cruce și, la picioarele lui, stă zdrobit un păgîn. Tot acolo apare sfintul Gheorghe înarmat la fel și îmbrăcat în zale, călare pe un cal de paradă. Balaurul, dușmanul oamenilor, nu se vede. În locul lui, sculptorul a figurat o elipsă și o oală care au un înțeles simbolic. Sfintul Gheorghe ține în mîini o cutie frumos sculptată. La stînga, vedem un vultur cu aripile strînse. Tot aci, în aceeași scenă, distingem și pe sfintul Mercurie printre imagini cu embleme. Subiectul înfățișat e triumful sfintului asupra lui Iulian Apostatul. În adevăr, sub picioarele calului, apare împăratul străpuns de lance *).

În România, se păstra pînă mai deunăzi în biserica de lemn a fostei minăstiri de la Văleni, de lîngă Piatra Neamțului, o icoană pe lemn datată de pe la mijlocul veacului al XVI-lea. Ea înfățișa pe arhanghelul Mihail cu spada în mînă și călcînd în picioare un personaj încoronat. Acesta din urmă este Moartea. Către mijlocul veacului al XVII-lea un zugrav de țară a restaurat icoana și, nepricepînd nimic din subiect, a scris lîngă capul Morții numele celui mai strălucit Domnitor al Moldovei, Ștefan cel Mare, ceea ce a dat loc la diferite interpretări greșite de care vorbim în altă parte. Subiectul se întîlnește, de altfel și în decorul amvoanelor și tronurilor arhieresti, precum și pe porțile și ușile sculptate, din Muntenia și Moldova, la sfîrșitul veacului al XVI și veacului al XVII-lea. Ideea, firește, nu mai era limpede în capul artiștilor și, ca atare, n-are cum fi clară în mintea privitorilor, tema devenind un simplu motiv decorativ, lipsit de orice fel de înțeles.

3) A. Cayet, *L'art Copte*, pg. 111-112; Paris, 1902.

4) A. Cayet, *L'art Copte*, p. 241 și urm.

Soarele se apropie de asfințit. În tăcerea impunătoare a cuprinsului, descoperi astăzi cu uimire o viață nouă. Se lucrează cu spor în ateliere de vopsit fire și se pregătesc elementele unei țesătorii. În încăperea de la Miazăzi, care va fi trapeza de mâine, cu tavanul ei scund și lumină zgîrcită, ucenicii unei școale de pictură bisericească învață sub privegherea meșterilor, și luminează pereții cu icoane din istoria creștinismului. Mai departe, la Răsărit, într-una din chiliile vechi, în trapeza de azi, masa curat și călugărește gătită așteaptă părinții și frații pentru modesta lor cină de seară.

Afară, în ogradă, răsună toaca. În biserică, ieromonahul „de rînd“, în mantie și cu cămilafcă, deschide slujba vecerniei. În liniștea crescută de întunecul pe care îl tulbură doar candela și o luminărică sfioasă, rugăciunea se înalță și stăpînește. Mistuite de umbră și tăcere, apar chipurile citorva călugări, strecurați pe nesimțite și adăpostiți în strană, și nu te mai simți singur.

I. D. ȘTEFANESCU

«AM VĂZUT CU OCHII ȚARA PĂCII».

Așa se intitulează ultima lucrare a Președintelui Marii Adunări Naționale a R.P.R., Dr. Petru Groza.

Cartea cuprinde însemnările despre cele văzute de d-sa în primele 10 zile ale călătoriei făcute în anul 1951, în U.R.S.S., și este scrisă cu dorința ca «aceste rînduri despre Marea Țară a Păcii, să aducă un aport în lupta întregului nostru popor, hotărît să apere cauza păcii, cuceririle sale democratice și munca sa constructivă».

Despre Uniunea Sovietică, despre realizările din această țară, despre viața oamenilor sovietici, s-au scris multe lucrări în țara noastră. Însă cartea d-lui Dr. Petru Groza are un merit deosebit, ceva caracteristic: autorul nu se mulțumește să arate ceea ce a văzut și a constatat, ci toate cele văzute le discernе, face anumite comparații între ceea ce ce a fost altădată și ce este acum, le asemuiește cu cele petrecute în altă lume (cea capitalistă), face anumite reflecții, mai ales de ordin politic.

Prin acest fel de a expune lucrurile văzute, cartea d-lui Dr. Petru Groza prezintă un interes deosebit.

«Aș dori, deci, spune autorul, să descriu drumul acesta al meu așa cum s-a desfășurat, împărtășind reflecțiile și concluziile care se impun, după ce am avut în față sub ochii mei, oameni și lucruri pe care de altfel le cunoșteam și din descrierile altora, din cărți și reviste, din filme și conferințe. Și aș vrea să povestesc în așa fel, încît să port cu mine pe cititori, să-i fac să călătorească cu mine, alături și să vadă ceea ce am văzut eu, pentru ca citirea să le fie tot aș de plină de învățăminte, cum a fost călătoria pentru mine».

Cartea cuprinde 17 capitole.

În primul capitol — În zbor: cer și pămînt — arată felul cum a decurs călătoria pînă la Moscova cu avionul.

«Împreună cu soția și o fiică a mea, mă aflam în zorii unei zile frumoase de septembrie pe aerodromul din Băneasa, de unde ne-am luat zborul spre marea țară din Răsărit.

Am ținut să am alături pe soția mea, mamă a cinci copii, astăzi angajați și ei în munca pentru fericirea lor, fiindcă în decursul vremurilor, ca bună tovarășe de viață, ea m-a asistat la mult zbucium și frămîntări, și a trăit poate clipe de nedumerire, punînd și întrebări ca soție și mamă, asupra rosturilor acestor frămîntări din jurul ei. Acest «încotro» și «ce va fi» frămîntă adînc sufletele milioaneilor de mame și soții și ele au căutat în decursul vremurilor un răspuns.

Orice soție și mamă ar putea primi adevăratul răspuns și în același timp cel mai potrivit, mergînd și văzînd cu ochii această mare țară, unde se făurește o lume nouă, exemplu pentru toate popoarele lumii.

Să vedem împreună viitorul luminos ce ne așteaptă pe noi și pe copiii noștri, pe drumul pe care am apucat, urmînd exemplul oamenilor sovietici.

Decolînd ne depărtăm cu incetul de pămînt. Ne ridicăm deasupra unor nori ce par o mare albă spumegîndă».

Autorul arată mai departe cum l-a impresionat pămîntul Țării Sovietice, suprafața lui, oferind un aspect cu totul schimbat față de cel al țării noastre, căci pămîntul acestor țări se înfățișează ca o uriașe tablă de șah, trasată în careuri mari, simetrice, de diferite culori, după natura culturilor, verzi aici, negre dincolo, ca în părțile noastre. «Am dorit să am alături de mine în acest moment și la această privești pe toți plugarii țării mele, pentru a se incînta de această frumusețe.

Ea oferă o minunată perspectivă pentru viitorul lor, prin munca agricolă organizată pe baza mecanizării, fiindcă, evident, aceste mari suprafețe de diferite culori pot fi lucrute nu cu plugul cu boi, ci ele rezultă din îmbunătățirea radicală a exploatarei pămîntului în condițiunile agriculturii socialiste, din brăzderea ogoarelor cu tractoarele, care aleargă pe cîmpii întinse, de multe ori în șir de asalt, crușînd mușchii și vigoarea oamenilor și a animalelor.

Din o astfel de organizare a muncii și exploatare a uneltelor agricole pe care ni le oferă știința și progresul tehnic, rezultă și devin tot mai de înțeles și șirurile de case noi, așezate și ele simetric, cu instalații economice, cu grajduri și magazii răsărite ca din pămînt, frumos arînduite, așa cum le desprindem cu ajutorul binocluului puternic, pe care îl folosim fără încetare.

Aici răsare o lume nouă a satelor și, cu cît avionul înaintează spre inima acestei nesfîrșite țări, temeinica reconstrucție a agriculturii și satelor sovietice se conturează tot mai izbitor».

În capitolul II: «Kremlinul din afară», autorul arată de ce simțăminte a fost cuprins privind puternicele și mărețele ziduri ale Kremlinului cu tonurile de o arhitectură variată, cu palatele și bisericile care se ridică în interior, deasupra acestor ziduri, constituind împreună, ca dimensiuni, stil, colorit și arhitectură, un ansamblu pe care nu ți-l oferă nici o altă capitală sau cetate din țările apusene și care în același timp îți înfățișează un material de gîndit impresionant, frămîntînd profund orice minte omenească.

Referindu-se la trecutul zbuciumat al popoarelor sovietice care au avut de luptat cu multe popoare și cu multe influențe, autorul conchide că «poporul rus și-a creat o măreață cultură proprie, iar acest complex de clădiri monumentale: zidurile cetății, turnurile, palatele și bisericile din interiorul Kremlinului — pe care noi le admirăm acum — toate sînt mărturii vii ale acestei culturi.

Intr-adevăr, Kremlinul, cu stilul și coloritul zidurilor și edificilor sale oglîndește o specifică cultură care a devenit tot mai amplă, tot mai impresionantă, nu numai prin rădăcinile ei în vechimea îndepărtată dar și prin realizările ei continue în toate ramurile artei, științei, tehnicii; cultură cu un caracter profund național, influențată uneori de cultura altor popoare dar păstrîndu-și cu tenacitate puterea de creație și trăsăturile proprii.

Pe linia aceasta de luptă necurmată, Kremlinul din fața noastră s-a situat din nou în centrul tuturor preocupărilor din epoca noastră. El adăpostește creșterea Marii Revoluții cu răsărit mondial, statul major al revoluționarilor care părăsind Lenin-gradul de pe malurile Nevei, de la golful Finic, au dat o aureolă nouă vechiului Kremlin.

Iar bătrîna Moscova, întinerită azi în splendida toaletă a clădirilor moderne, îl înconjoară cu mindria de Capitală a marii țări, cu frează de noi și noi șantiere.

În interiorul acestor ziduri, sub acoperișul clădirilor monumentale dinăuntru, converge parcă toată energia popoarelor acestei țări incommensurabile, care-și crează într-un ritm din ce în ce mai intens condiții de viață mult superioare aceluia de pînă acum, cultivînd și adîncind mai departe, toate tradițiile bune din trecut, dar înăuturînd cu hotărîre și pricepere din mîntile oamenilor, toate rămășițele fostului regim de exploatare a omului de către om.

Călăuzit de aci, poporul sovietic a biruit toate încercările pe plan intern și pe plan extern, toate sfurtările dușmanilor de a-și zădărnici cuceririle, a distrus fiara fascistă invadatoare.

Astăzi, omenirea muncitoare prinsă în efortul pentru un viitor mai bun, îngrijorată de zăngănitul armelor curcilor războinice, de dincolo de Ocean, privește din toate colțurile lumii, cu nădejde, spre această istorică cetate care adăpostește un centru de muncă, organizată în slujba tocmai a celor mai scumpe năzuințe ale oamenilor muncii, în slujba păcii atît de dorită de omenirea martirizată prin atîtea

războaie de cuceriri și amenințată neincetat de către nesătuii dornici de noi și noi prăzi».

Vorbind în capitolul III despre «Ospitalitatea sovietică», pe care nu o găsești în țările din Apus, autorul ne arată cum Țara Sovietelor este vizitată de foarte mulți oameni (intelectuali, țărani, savanți, scriitori, poeți, tineri de ambele sexe, din toate neamurile, de toate culorile din cele cinci continente, care pătrund în orașele și satele, în uzinele și în minele, în nenumăratele teatre și muzee, cluburi și instituții culturale de toate categoriile, pentru a vedea cât mai mult în această lume nouă.

Impresiile acestora contribuie la sfărîmarea minciunilor și calomniilor fantastice născocite de către vrăjmașii U.R.S.S. și ai vieții celei noi ce se construiește aici. «Aceste convoaie de vizitatori se întindese oare ele în țările din Apus? Maril potentați ai industriilor și întreprinderilor de acolo își deschid ei astfel porțile «străinilor»? Năvălesc spre ei ațîția oameni ai muncii, științei, artei, pentru a cunoaște cât mai mult și a se inspira? Bineînțeles, să nu confundăm pe drumeții din această categorie cu cei care voiajează «de plăcere», pentru a-și petrece și cheltui banii în condițiunile de lux sau elegantele tripouri din lumea din Apus și de peste Ocean... Desigur că pe aceștia din urmă nu i-am întâlnit nici măcar întimplător în tot drumul nostru lung și variat».

Participarea la anumite spectacole — «Cneazul Igor», «Macul Roșu», «Ivan Susanin», «Sadco», «Călărețul de Aramă», «O seară la circ», — (cap. IV), dă prilejul autorului să tragă anumite concluzii în ce privește rolul culturii în formarea vieții celei noi ce se construiește în Uniunea Sovietică.

Disciplina liber consimțită a participanților la aceste spectacole, dragostea și popularitatea de care se bucură artiștii poporului sovietic, decorurile monumentale, jocul și cîntecul interpreților, în scurte cuvinte acțiunea de culturalizare cum și felul de înțelegere a publicului, toate acestea îl determină pe autor să facă o mulțime de reflecții.

Redăm în rindurile ce urmează, parte din acestea:

«Gîndind asupra acestui fel de a vedea (este vorba despre crearea «eroului pozitiv»), mi se împospătează în minte romanele acelea interminabile care ni se ofereau odinioară pretutindeni, storcîndu-ne ochii în nopți tîrzii și injectîndu-ne tineretea cu un romantism bolnăvicios. Imi reamintesc cum se citeau «Secretele castelului din Narbonne», avînd ca erou pe fostul rege al Bavariei, Ludovic al II-lea Nebunul, sau acele folietoane tipărite succesiv care se aruncau pe piață la infinit și care smulgeau și ultimul crețar din buzunarele elevilor.

«Mai există și la noi unii autori tributarî «stilului vechi», atrași de mlaștina acestei culturi burgheze decadente. Pentru ca să renască și ei alături de compatrioții și poporul lor, ca să poată scrie și altfel, trebuie să-și dea într-adevăr silința să înțeleagă care sînt sarcinile ce stau în fața poporului și a țării lor. Înainte de toate ei trebuie să devină buni cunoscători ai sarcinilor statului și problemelor politicii actuale, și aceasta nu mai puțin decît un conducător politic. Așa dar, ei trebuie să înțeleagă noile stări de lucruri, trebuie să crească politiceste fiindcă numai așa vor putea înțelege efortul eroic și misiunea oamenilor muncii din fabrici, de pe ogoare, a intelectualiilor progresiști, care sub ochii noștri făuresc o viață nouă, o lume a lor.

«Firește, este greu să te debarasezi de prejudecățile înrădăcinate, de balastul vechi, renunțînd la succesele leftine care exploatează instinctele primitive ale omului. Dar este într-adevăr înălțător să te situezi, prin creația ta, alături de acești «erol pozitivii» în slujba poporului, ajutîndu-l în mersul său înainte.

«Iată reflecții ce se depănau în timp ce priveam pe scena Teatrului Mare din Moscova, baletul «Macul Roșu», și admiram arta de a propaga o idee cu puternic efect, printr-o măreață zugrăvire artistică.

«Această zugrăvire numai prin muzică și dans, fără a singur cuvînt, ne-a ținut atenția încordată întreaga seară. Ea constituie un izvor de simțiri și idei mobilizatoare, în sufletul și în mintea spectatorilor, dincolo de plăcerea trecătoare a unei seri «plăcute».

Este un lucru cunoscut de toată lumea că dr. Petru Groza este un mare iubitor și practician al sportului. Nu se putea să-l scape din preocupări, cu prilejul vizitei, această problemă, și în capitolul V ne vorbește cu multă insuflețire despre acest lucru.

«Sportul contribuie la întărirea și dezvoltarea curajului, veseliei, încrederii și dragostei de viață, a caracterului, a puterii de muncă, la creșterea și îmbunătățirea randamentului și calității muncii. Conducătorii poporului sovietic sînt pătrunși de acest adevăr.

Procesul revoluționar a cuprins puternic și acest domeniu, dînd o nebaneuită dezvoltare sportului, care astfel a devenit tot mai mult un bun comun al poporului» .

O vizită făcută la ambasada Republicii Populare Romîne (cap. VI), ne dă posibilitatea să cunoaștem rostul și preocupările diplomaților în țările socialiste și de democrație populară.

În contrast cu felul de comportare al acestora, autorul găsește nimerit să povestească un fapt petrecut la Consulatul General Român din Cluj, în anul 1940. cu triste reflexii în privința diplomaților de altădată.

Consulatul General a refuzat atunci, timp de trei zile, să stea de vorbă cu o mare mulțime de cetățeni care aveau nevoie urgentă de serviciile consulatului, pentru simplul motiv că consulul fusese la vinătoare cele două zile, iar a treia zi era ocupat cu spălutul cîinilor.

«Am văzut de asemenea întîmplări și la altelegații de ale noastre și am întîlnit mulți diplomați de-ai noștri, bătrîni și tineri, proveniți aproape cu toții din tagma boierilor sau familiilor sus puse, avînd toate viciele și neatinși deloc de virtutea muncii. Ei însă se lăfăiau în lux și desfătare, cu lefuri plătite în «valută forte» și avînd numeroase alte venituri provenite din afaceri veroase. Ce-l drept, aveau o ocupație principală comună: traficul de deize. Și un decor comun: monoculul, fracul și jobenul. Erau astfel de tipi imprăstiați prin toate capitalele, cunoscuți în urma exhibițiilor boierești, a scandalurilor nocturne prin tripouri și a inteligenții lor invers proporționale cu scrobeala gulerelor și a manșetelor.

Ministerul de Externe era un azil unde «pe scara măgarilor» se urca, dacă avea blazon, la posturi de comandă, orice nătărău. Se știe că pînă în ultimele zile ale lichidării vechiului regim, la acest Minister nu se lucra mai nimic și se înregistra doar prezențe fugitive în orele întîrziate ale zilei.

Era un aparat care a costat foarte mulți bani această țară, un aparat inutil, fiindcă sectorul «reprezentării» intereselor țării, în domeniul relațiilor internaționale, era de fapt deținut de către virfurile industriale și financiare, de către moșierii și capitaliștii care dețineau puterea în Stat, avînd în frunte o dinastie străină venală, coruptă, care își acumulasem imense bunuri. Toate afacerile aranjîndu-se de către aceste virfuri, după culise, monoclații din diplomație nu aveau alt rost decît să «pună pecetea».

Astăzi aceste stuații, în ce ne privește, aparțin trecutului.

Vizitînd clădirea Universității «M. V. Lomonosov» (cap. VII), autorul găsește momentul potrivit spre a-și arăta sentimentele de adîncă admirație față de cea mai înaltă cultură a vremurilor noastre și face un aspru rechizitoriu față de felul cum trecutele regimuri se ocupau de această problemă.

«Pereții sălilor și coridoarelor reci, fără vreun tablou sau alt decor care să învelească ochiul și sufletul, fără lozinci mobilizatoare, băncile ciopîrțite de către toți care trecuseră înaintea noastră pe aici, îndemnîndu-ne și pe noi la aceleași stricăciuni, toate acestea la un loc au făcut din aceste săli o temniță a tineretii noastre, în care nici profesorii nu se simțeau bine, tresărînd de bucurie împreună cu noi, cînd clopotul anunța sfîrșitul orei.

Zece minute între aceste ore se considerau îndeajuns de reconfortante pentru plămîni noștri mucegați în zăduful sălii.

Sportul? Două ore de gimnastică pe săptămînă, în aer închis, înăbușit de praful ce-l produceam tropăind pe podele.

Profesorii nu erau vinovați că această «uzină» cum o numea un scriitor, funcționa atît de trist. De vină era societatea burgheză care în epoca unei tehnici și științe avansate, afișa fariseic lozincă «mens sana în corpore sano» (mînte sănătoasă în trup sănătos), dar schingiula proprii săi fil, nemai vorbind de masele de tineri aparținînd păturilor largi de jos, exploatare și fără mijloace, care nu puteau pătrunde nici chiar la atîta «școală».

Trezit din aceste gînduri, clădirea Universității Moscova, răsărită vertiginos sub ochii noștri îmi pare un vis, o vedenie minunată, vestînd vremuri noi, viață senină, posibilități nebaneuite pentru tineretul de azi și de mîine al poporului sovietic.

Iată măreția construirii comunismului intruchipată și în această puternică realizare pașnică a omului sovietic.

Această Universitate constituie nu numai o piesă de rezistență față de avalanșa de calomnii a propagandei imperialiste și antisovietice a regilor dolarului de peste Ocean. Ea constituie un imbold și un învățămînt. Miliardele de dolari investiți în arme ucigătoare și propagandă mincinoasă nu vor putea împiedeca pătrunderea

luminii și adevărului din acest grandios far al științei care se înalță nu numai deasupra Moscovei, dar și deasupra întregului pământ, arătând drumul tuturor popoarelor».

Localitatea Gorki — și în deosebi locuința în care a trăit Lenin ultimii ani din viață, au făcut o profundă impresie asupra autorului. Pentru d-*sa* această localitate, prin puterea de a cuprinde mințile omenești, prezintă o însemnătate covârșitoare.

«Plecând din Gorki, — spune autorul — acest ultim locaș al muncii lui Lenin, lumina de aci va urmări pe pelerin, oricât și ori încotro se va depărta, căci nici o parte a pământului nu rămâne neatinsă de lumina de la Răsărit» (cap. VIII).

Zidurile neterminate ale unui castel început de împărăteasa Ecaterina a II-a, «care a dispus să se înceapă lucrările iar mai apoi cercetându-le, nu i-a mai plăcut locul și a dat ordin să se oprească totul», — vederea acestor ziduri îl determină pe autor să facă o aspră critică sistemului autocratic de altădată care a deschis larg porțile tuturor dorințelor diferiților despozi, țari și țarine, regi și regine.

Povestirea unui fapt petrecut în țara noastră de pe urma căruia autorul a întâmpinat neplăceri în trecutul regim, constituie o puternică dovadă a acestor juste aprecieri și aspre critici privind acele regimuri (cap. IX).

Buna primire cu care medicul sovietic întâmpină pe omul suferind, grija deosebită pe care medicii sovietici o poartă pentru sănătatea poporului, le constată autorul și din vizitarea unui sanatoriu (cap. X).

Vizitând colhozul «Molotov» de lângă Moscova, autorul nu se mulțumește să spună numai ceea ce a constatat, ci convins de superioritatea sistemului gospodăriei colhoznice față de sistemul gospodăriei individuale, ca vechi luptător ale Mișcării pentru o viață nouă a plugărimii, face o profundă analiză a psihologiei țaranului sovietic, cu concluzii convingătoare pentru țaranul de pretutindeni.

«Am plecat așa dar de la acest colhoz cu sentimentul că asemenea fii ai unei asemenea patrii constituie o puternică garanție că țara va fi apărată în toate vremurile.

«Iar învățămintele pe care le-am cules în decursul șederii mele în acest sat, în nemijlocit contact cu lucrurile și oamenii, sint de așa natură încât ele pot fi ușor transmise țărănimii din toate colțurile lumii — fiindcă ele se impun prin realitatea lor — unor tot mai largi mase; cu ajutorul nenumăratelor vizite pe care țărani din diferite țări, inclusiv cei din patria mea, le fac acestor colhozuri, marile realizări practice ale agriculturii socialiste devin tot mai cunoscute, pildă vie de urmat.

«In gospodăriile colective constituite la noi, săteanul beneficiază de progresul tehnic și știința avansată, producând printr-o muncă mai ușoară, calitativ și cantitativ mai mult. Exemplul lui va ajuta și pe ceilalți țărani muncitori să scape, după cum el a scăpat definitiv de coarnele plugului primitiv cu care trăgea brazda din zori pînă în noapte, din tată în fiu, în același ritm obositor, mereu înglodat în nevoi» (cap. XI).

O serioasă analiză a vieții parlamentare din Țara Sovietelor în contrast cu viața parlamentară din țările capitaliste, este prilejuită de vizitarea Kremlinului pe dinăuntru (cap. XII), fapt ce face să se nască în mintea autorului o mulțime de probleme în legătură cu istoria popoarelor sovietice.

«Kremlinul, așa cum se prezintă, prin tot ceea ce cuprinde, așează împreună trecutul și prezentul. Alături de palatele și bisericile strămoșești se află sediul sovietelor. Viața Uniunii Sovietice frează în construirea comunismului, dirijată din acest puternic centru, din inima uriașei țări, din umbra acestor ziduri seculare. Toate acestea, ca o carte deschisă, înfățișează oricui, mari învățăminte.

Fericite popoare care îmbină tradiția glorioasă cu cea mai avansată civilizație! Această legare a trecutului cu prezentul și cu viitorul izvorăște din convingerea popoarelor sovietice că internaționalismul proletar este indisolubil împletit cu devotamentul și dragostea fierbinte față de popor și țara proprie. Promovind genul creator al propriului popor, această concepție păstrează în același timp respectul față de cultura și tradiția altor popoare, desăvîrșind astfel visul omenirii de totdeauna: frățescă conviețuire între popoare și pace pe pământ!

Combinatul «Triohgornaia» produce o puternică impresie asupra autorului, care din convorbirile cu muncitorii și din toate cele văzute constată odată mai mult că muncitorii sovietici sint hotărâți să pună în slujba progresului tot ceea ce crează știința și tehnica de azi, acești oameni contribuind fiecare la locul lui de muncă la completarea științei și tehnicii noi prin fel de fel de inovații și invenții».

În legătură cu vizitarea acestui combinat, autorul găsește nimerit să vorbească ceva și despre libertatea religioasă în Uniunea Sovietică.

Intilnind in cartierul acestui combinat o biserică, fost bombardată, acum restaurată și redată cultului pentru credincioși, d-sa subliniază:

«Această soluție plină de bun simț și justă, dînd fiecăruia ce dorește și nerestringînd libertatea credinței este rezultatul concepției sovietice asupra libertății religioase, complet opusă intoleranței din țările capitaliste, unde sub masca textelor biblice și cu lozinci religioase, de fapt s-a propovăduit și se propovăduiește prozelitismul, ura, fanatismul și obscurantismul, care au furnizat in decursul vremurilor atîtea pagini singeroase din istoria omenirii. Lumina rugurilor spaniolului Torquemada și ale Inchiziției, imaginea singeroaselor războaie religioase, trăiesc și azi sinistru în amintirea omenirii» (cap. XIII).

Galeria «Tretiakov» din Moscova cuprinde minunate opere de artă ale pictorilor și sculptorilor ruși (cap. XIV).

«Pășind pragul acestui mare templu al artei picturale și sculpturale ruse — spune autorul — și înaintînd din sală în sală, avem impresia că din începuturile cele mai îndepărtate, de acum peste 1.000 ani și pînă astăzi, secolele ne primesc în ordine cronologică».

Analizînd și comparînd cele văzute aici cu marile muzee văzute în țările din Occident, autorul conchide:

«Plecăm din galeria «Tretiakov» și cu un nou învățămînt asupra felului de a gîndi și a lucra al omului sovietic.

Din exemplul galeriei «Tretiakov» se desprinde pentru diriguitorii muzeelor și institutelor noastre de artă plastică, îndrumarea stăruitoare să pășească cu hotărîre pe aceeași linie, cu aceeași dragoste față de ce a fost bun și frumos în trecutul nostru, legînd acest trecut cu prezentul și cu viitorul poporului și patriei noastre.

Numai păstrînd cu sfințenie realizările valoroase din trecut ale geniului poporului nostru vom putea înainta pe drumul dezvoltării continue a artei noastre, fără devieri și rătăcirii în «jungla» cosmopolită».

Capitolele XV, XVI și XVII cuprind impresiile prilejuite de vizitarea orașelor: Leningrad — orașul erou —, Petrodvoreț — o reședință a lui Petru cel Mare și Pușkin, orașul în care s-a născut și a trăit primii ani ai tineretii poetul Pușkin.

Vizitînd în Leningrad diferite monumente, clădiri istorice, muzee (dintre care cel mai de seamă Ermitajul), autorul cuprins de o pioasă emoție povestește, cugetă, se entuziasmează, meditează asupra unor fapte mari petrecute în acest oraș, dintre care cea mai de seamă, Marea Revoluție Socialistă din Octombrie 1917.

«Am trecut după aceea, spune d-sa, prin piețele udate de singele norodului răzvrătit de atîtea ori, cum și prin fața statuii «Călărețul de Aramă», care reprezintă pe Petru cel Mare, și am intrat într-un tirziu în interiorul monumentalei catedrale «Isaakievski» cu navele ei impunătoare, cu altarele și coloanele de marmoră nobilă, fiecare dintr-o singură bucată, de dimensiuni babilonice. Ne-am urcat pe trepte nesfirșite în turla de o înălțime enormă și ne-am plimbat pe balconul care înconjură această cupolă, de unde se deschide o priveliște, de jur-împrejur, asupra întregului oraș. Am cuprins iar cu privirea noastră grandioasa panoramă, oprindu-ne din cînd în cînd asupra unei părți din ea: clădiri și monumente, tot atîtea mărturiile din istoria acestui mare popor. Impresiile se suprapuneau într-un ritm năvalnic, toate cele văzute lăsînd urme adînci în suflet».

Iar mai departe: «Nici o clipă nu ne-a părăsit gîndul, vizitînd interiorul palatului Smolnii, că eoul celor petrecute odată aici s-ar răspîndi și în țara mea. Iar desfășurarea faptelor istorice care au urmat acestor hotărîri și acțiuni, a arătat că aceleași idei revoluționare au cuprins și poporul nostru, făcînd și el cotitura cea mare spre o nouă orînduire a vieții.

Gîndul acesta la țara noastră ne urmărește mereu, contemplînd tot ceea ce ni se arată în acest istoric palat. El face să ne deosebim de pelerinii fanatici ai templelor și locurilor sfinte sau de turiștii împinși de curiozitatea de a vedea cît mai mult.

De la cele întimplate atunci, în zilele Marii Revoluții din Octombrie și pînă astăzi s-au scurs decenii. Dar tot ceea ce s-a realizat în aceste decenii a făcut ca această clădire să nu rămînă numai un monument istoric, ci să vibreze și să emane neîncetat, pentru tot mai multe popoare, viață, învățăminte, îmbold și putere pentru continuarea efortului lor de eliberare».

Vizitarea Petrodvorețului prilejuiește autorului să vorbească despre Petru cel Mare, care se bucură în fața popoarelor sovietice de o mare cinstitoare, căci acest împărat, prin munca sa, s-a legat de viața poporului său.

«Este o învățătură evidentă: prin această muncă, legată de construirea socialismului, poporul rus nu s-a rupt de Petru cel Mare, ci dimpotrivă și l-a apropiat și

mai mult, păstrind cu pietate acest bun al trecutului său; după cum de altfel acest țar s-a apropiat încă de la începuturile vieții sale de truda acestui popor, minuiind el însuși cu dibăcie și cu ardoare tesla și strungul.

În alcătuirea acestei lucrări, dr. Petru Groza a fost călăuzit, în primul rînd, de o mare idee: cauza apărării păcii. Poporul sovietic luptă pentru această cauză și aceasta nu numai din pricină că socialismul este generator de pace, ci și pentru faptul că Uniunea Sovietică a avut nenumărate pierderi de vieți omenești și a suferit cumplite distrugereri de bunuri materiale, din cauza războiului.

În ultimul capitol, autorul accentuează în mod deosebit problema apărării păcii.

«Trecînd în goana mașinilor dincolo de cele două obeliscuri de la intrarea și ieșirea Leningradului, ne izbim din nou de spectacolul oferit de urmele unui război distrugător și sălbatec, nesfîrșite ruine și gropi uriașe, provocate de ploaia de bombe, asemenea unor răni care se vindecă anevoie.

După cit se vede, hărnicia patrioților sovietici care se desprinde și aici din truda lor de a reface ceea ce s-a distrus, n-a izbutit încă să șteargă aceste urme dureroase ale unui război crunt.

Urmele acestor devastări înfioară desigur și pe vizitatorii din alte țări, pe care-l vîd perindîndu-se pe aici în șiruri nesfîrșite și care se lămuresc astfel asupra grozăviilor unui război dirijat de mîna criminală a unor oameni fără suflet, plini de lăcomie și setoși de jaf, oameni care nu și-au astîmpărat nici pînă astăzi această sete bestială și dau dovadă astfel că n-au învățat nimic din recente tragedii.

Pe de altă parte, urmele acestea îndeamnă pe toți oamenii cu suflet să se alinieze în frontul apărătorilor păcii și să lupte cu dîrzenie ca să nu se mai abată vreodată asemenea pustiiri.

Ploaia de bombe atomice cu care amenință ațîfătorii la război, armele bacteriologice, isteria criminalilor doritori de războaie, provocată de teama lor de a nu le scăpa prada țărilor crotopite și popoarelor exploatate, toate acestea trebuie să constituie un puternic avertisment pentru omenire.

Pacea trebuie apărată!».

După cum am spus la începutul acestei dări de seamă, lucrarea d-lui dr. Petru Groza «Am văzut cu ochii țara Păcii» prezintă un mare interes și aceasta din pricină că autorul nu se mulțumește să arate numai constatările sale cu prilejul călătoriei în Uniunea Sovietică, ci cele văzute aici le trece prin prisma amintirilor și faptelor petrecute de d-sa altădată, într-o lume cu alte concepții, făcînd să iasă în evidență deosebirile caracteristice ale celor două lumi (socialistă și capitalistă) — cea dintîi a viitorului, cu bune nădejdi, iar cea de a doua a trecutului cu dureroase dezamăgiri.

Învățămintele și concluziile ce rezultă din întregul conținut al cărții constituie adevăruri de necontestat pentru viața social-politică a popoarelor lumii și fac dovada că dr. Petru Groza este un mare om politic și un luminat patriot.

Felul cum d-sa descrie cele văzute în U.R.S.S., legătura ce o face între cele văzute aici cu cele ce se petrec sau s-au petrecut în altă lume, reflecțiile cu privire la cele din țara noastră, dar mai ales sinceritatea cu care sînt expuse toate aceste fapte, te impresionează și te captivează întocmai ca un film bun și interesant și fac dovada că dr. Petru Groza, Președintele Marii Adunări Naționale, este totodată un iscusit și mare povestitor.

Noi așteptăm, cu justificată nerăbdare, să citim volumul II al însemnărilor celor văzute în țara Păcii.

Pr. AL. IONESCU

STUDII ȘI CERCETĂRI DE ISTORIA ARTEI (nr. 1-2/1955. Edit. Academiei R.P.R.).

Academia Republicii Populare Romine a editat într-un splendid volum «Studii și Cercetări de Istoria Artei», nr. 1-2, pe ian.-iunie 1955. Volumul are 371 pagini și este o lucrare de artă atît prin prezentare cît și prin conținutul său. Cuprinsul lucrării îmbrățișează toate problemele de artă și anume: arta populară, medievală, modernă și contemporană, teatru, muzică, sculptură, arhitectură, etc.

În partea introductivă, Acad. G. Oprescu evocă figura maestrului George Enescu, cu ocazia morții sale.

Autorul amintește de originea moldoveană a copilului cu precocitate fenomenală în muzică, înzestrat cu stăpînirea arcușului și pianului, dublat de darul excepțional al conducătorului de orchestră, copil care mai tîrziu ajunge în muzică «constructor de geniu», alături de cei mai mari compozitori din vremea noastră. Maestrul George Enescu a cuprins în operele sale «o vastă lume de idei, de sentimente, de senzație, de clocotire de geniu, un belșug de muzică, o putere, o măreție precum și o poezie, o gingășie, o liberă noutate de formă și de expresie» — (e vorba de Simfonia a III-a cu coruri).

George Enescu a revărsat asupra țării sale gloria, fără să uite un moment că este român.

Primul capitol din opera amintită mai sus este închinat «Artel populare» — și cuprinde două studii prețioase. Unul este intitulat «Elemente etnografice în opera lui Dimitrie Cantemir «Descriptio Moldaviae» și e semnat de Florea Bobu Florescu, pagina 15.

Autorul face anumite considerațiuni asupra etnografiei ca știință aparte și precizează că «elementul etnografic devine conștient în opera lui Dimitrie Cantemir «Descriptio Moldaviae», la începutul secolului al XVIII-lea, operă scrisă la stăruința Academiei de Știință din Berlin și apărută la noi în 1825 la M-rea Neamțu, sub titlu «Scrisoarea Moldovei» de Dimitrie Cantemir, Domnul ei». Lucrarea prezintă un interes multiplu: geografic, istoric și etnografic, insistîndu-se asupra fenomenelor etnografice «ca jocurile moldovenești, ceremonii și rituri nupțiale, ceremonii agrare și obiceiuri», cu concluzia că opera lui D. Cantemir este un prețios document etnografic, nu numai pentru noi, ci și pentru etnografia sud-est europeană.

Alt studiu din acest capitol este intitulat «Elemente de înfrumusețare a locuințelor țărănești de pe valea Bistriței și e semnat de Paul Stahl și Paul Petrescu. Autorii fac un istoric al așezărilor omenești pe valea Bistriței, subliniind așezarea locuințelor, proporția lor, descrierea cerdacului, împodobirea exteriorului, interiorul, odaia curată, mobilier, altar, bldar, lăiță, poliță, etc., și arătînd la fiecare paragraf rolul estetic în așezarea și construirea locuințelor de pe valea Bistriței.

Capitolul al II-lea tratează «Arta medievală». Primul studiu este semnat de acad. G. Oprescu și e intitulat «Bisericiile cetăți ale sașilor din Ardeal». Aci autorul este în elementul său de specialist în istoria artei, și documentează cum bisericile cetăți ale sașilor din Ardeal, aceste monumente ieșite dintr-o cumplită necesitate, au devenit un instrument formidabil de apărare a comunității. Au existat aproximativ 300 de asemenea biserici, multe dărîmîndu-se de vechime și întemperii.

Construcția lor este foarte interesantă. În ele se văd combinații tactice, construcții poligonale, ovale, rotunde, etc. și serveau ca loc de refugiu și rezistență împotriva dușmanilor.

În lucrare sînt redată în gravuri turnurile masive ale bisericilor din: Clnic, Seica Mică, Moșna, Ighișul Nou, Bazna, Ațel, etc., exemplificînd în text ce anume rol a jucat fiecare în decursul vremii.

Bisericile amintite mai sus prezintă o însemnată creație artistică din țara noastră și conchide acad. G. Oprescu, «ar fi bine să fie cunoscute bisericile cetăți de cît mai mulți».

Al doilea studiu din cap. Arta Medievală este intitulat «Stema Moldovei în timpul lui Ștefan cel Mare», studiul e semnat de Mihail Berza.

Autorul tratează despre stema Moldovei pe diferite monumente, în cea de a doua jumătate a secolului al XV-lea, sînt descrise și redată în gravuri diferite tipuri de steme, cu specificul lor.

Cel de al treilea studiu din cap. Arta Medievală este intitulat «Contribuții la studiul manuscriselor ilustrate din minăstirile Sucevița și Dragomirna», studiul e semnat de Teodora Voinescu.

Autoarea înserează numele marelui cărturar, episcopul Melchisedec, care în urma unei vizite făcută la minăstirile din Moldova, a recunoscut importanta manuscriselor. Cu timpul au fost studiate și publicate pentru ornamentele stilizate, zigzaguri, cercuri, spirale, arabescuri, etc., cît și pentru cuprinsul lor documentar. Autoarea tratează manuscrisele de la Sucevița și Dragomirna, le descrie pe grupe, evidențiind rolul școlii de miniaturisti de la Dragomirna. Cu ajutorul acestor manuscrise se poate determina miniatura moldovenească la finele sec. al XVII-lea, cît și pictura murală, cu tendințele respective.

Tot în cap. Arta Medievală este publicat și studiul «Decorul minăstirii Neamț în legătură cu ceramica monumentală din Moldova în secolul al XV-lea.

Studiul e semnat de Corina Nicolescu și insistă asupra decorului bisericii mari a minăstirii Neamț din 1497.

După ce face istoricul minăstirii Neamț, autoarea descrie bogăția și originalitatea decorului exterior de ceramică, exemplificind cu splendide gravuri parțiale ale bisericii mari, ca și a altor biserici, unde s-a folosit arta decorativă în ceramică, artă adusă de ucenicul lui Nicodim, din tradiția balcanică. Sint redată în afară de biserica mare a minăstirii Neamț și altele ca: absida principală a bisericii Sf. Gheorghe din Hirlău 1492; fațada estică a bisericii Sf. Nicolae din Dorohoi 1495; absida sudică și turla bisericii Sf. Nicolae din Popăuți-Botoșani 1496; absida estică a bisericii Sf. Ioan din Piatra 1498; pridvorul bisericii Sf. Nicolae din Bălinești 1499, etc., studiul prezintă un deosebit interes.

Capitolul al III-lea din lucrare tratează despre «Arta modernă și contemporană». Primul studiu din acest capitol e semnat de K. H. Zambaccian și e intitulat: «Pictorul istoric rus Vasile Ivanovici Surikov» (1848-1916).

Surikov a fost înregistrat de istorie ca un pictor progresist în ale cărui acuarele se descopăr sentimentele și reflecțiile sale asupra vremii în care a trăit. Sint descrise de autor viața, studiile, călătoriile și lucrările de artă ale marelui pictor Surikov, reliefind caracterul viu, expresiv și dinamic din compozițiile lui.

Studiul al II-lea din cap. Arta modernă și contemporană, e intitulat: «Relieful în sculptura monumentală din R.P. R.» și e semnat de Ion Frunzetti.

Autorul insistă asupra deosebirii ce există între sculptură și celelalte arte plastice, ca apoi să conchidă că, practicarea reliefulor monumentale deschide noi perspective de dezvoltare a artei românești.

Cel de al III-lea studiu din cap. Arta Modernă și contemporană, este intitulat: «Date noi în legătură cu viața și cu opera lui Andreescu». Studiul este semnat de Radu Bogdan.

Autorul aduce lucruri noi prin folosirea corespondenței pictorului Ion Andreescu, care împreună cu Grigorescu și cu Luchian, au ridicat prestigiul artei românești pe cele mai înalte culmi. Sint evocate momente din viața, studiile, călătoriile și necazurile marelui artist, care a închis ochii de tânăr, odihnindu-se în mormintul de la minăstirea Țigănești.

În prezent, Sfatul Popular al Capitalei pregătește readucerea osemintelor lui Andreescu, în Capitală și așezarea lor cu cinstea cuvenită în cimitirul Bellu.

Patria se poate mindri cu pictorul Andreescu și cu operele lui care pot fi așezate fără sfială, alături de creațiile unanim recunoscute ale patrimoniului universal.

Ultimul studiu din cap. Arta modernă și contemporană este intitulat: «Grafica satirică a lui I. I. Iser». Studiul este semnat de Eugen Schileru și-l prezintă pe Iser ca pe un artist desenator caricaturist, care a mers în pas cu vremea. El a înfierat satiric în schițele sale pe exploatații și asupritorii poporului.

Sint semnificative caricaturile publicate în Adevărul, Facla și Flacăra, în special în anul 1907.

În toate schițele, Iser s-a dovedit un artist progresist, susținător al clasei muncitoare.

Capitolul al IV-lea din Studii și Comentarii este închinat teatrului.

Cele 3 studii semnate de Florin Tornea, I. Pervain și A. Costaforu tratează despre drumul realismului scenic în teatrul nostru de după eliberare, despre contribuții la cunoașterea activității teatrale, muncitorești din Transilvania și despre Hașdeu și problemele teatrului.

În studii este menționat trecutul teatrului nostru cu citarea artiștilor pînă în zilele noastre, noua orientare a teatrului, locul ocupat de teatru în gândirea lui Hașdeu, cu concluzia că teatrul e o instituție culturală de primă necesitate, cu funcție militant educativă.

Capitolul al V-lea din Studii și Cercetări este închinat muzicii — și cuprinde două studii interesante, semnate de Andrei Tudor și M. A. Muzicescu.

Primul studiu are ca temă: «Eduard Caudella și teatrul liric românesc».

În istoria teatrului liric românesc, Caudella a avut un mare rol. A fost un muzician conștient de funcția socială a artei și a contribuit la dezvoltarea teatrului liric românesc, printr-o multiplă activitate de propagandist al muzicii, ca profesor, interpret și organizator. Are meritul că a scris prima operă românească și anume «Petru Rareș», în 1889, în trei acte, deschizind drum celor ce-l urmau în lupta pentru făurirea muzicii noastre naționale.

Muzica lui Eduard Caudella constituie o etapă importantă în istoria muzicii românești și o contribuție de mare valoare în dezvoltarea teatrului nostru liric.

Al doilea studiu din cap. Muzicii, tratează despre «Relații asupra muzicii de curte și țărănești în Geschichte des Transalpinischen Daciens» de F. I. Sulzer.

Franz Iosif Sulzer, de origine elvețiană, a fost adus în Țara Românească de Alexandru Ipsilante, pentru a învăța pe tinerii boieri, literile și filosofia. În afară de această îndatorire, Sulzer a încercat să prindă în scris profilul societății românești contemporane: curtea și boierimea pe de o parte iar țărănimea pe de alta.

El a călătorit în Principate și în Ardeal, a cunoscut în deaproape boierimea și țărănimea. A scris despre muzica de la curte și țărănească. Opera lui rămâne un document interesant pentru studiul etnografic al rominilor din secolul al XVIII-lea.

Ultimul capitol din Studii și Cercetări este intitulat: «Din problemele artei și ale criticii de artă sovietică», cu un studiu semnat de Amelia Pavel.

Cuprinsul se referă la metodele sovietice de întocmire a monografiilor de artiști în lumina concepției filosofice marxist-leniniste a lumii.

Sub titlul «Note și documente» sînt inserate următoarele: a) «Aspecte de arhitectură populară» din comuna Ieud, raionul Vișeu, reg. Baia Mare, semnează Boris Zderciuc; b) «Noua orientare a artelor decorative» de Emilia Ionescu; c) «Știri noi în legătură cu Barbu Iscovescu, Teodor Aman și alți pictori romîni» de George Potra și B. Brezeanu; d) «Grigorescu la salonul oficial din Paris în '1877» de N. Vătămanu; e) «Manuscrise inedite ale lui Matei Millo», de M. Florea; f. «Al. Odobescu cel dintîi director al Teatrului Național», de Scarlat Froda și alte teme deosebit de importante prin conținutul lor documentar.

Volumul Studii și cercetări de Istoria Artei se încheie cu recenzii și anume cu un studiu intitulat «Istoria artei ruse» semnat de A. P.

La sfîrșitul acestei recenzii sumare socotim necesare cîteva considerente și recomandări.

Întreaga lucrare este o operă de mare importanță. Tipărită în condițiuni excepționale și împodobită cu planșe și gravuri — o fac într-adevăr să fie o operă de artă. Conținut bogat și varit cu îmbrățișarea tuturor artelor, ea poate interesa pe oricine, nu numai pe specialiști.

Pentru biserică sînt interesante în deosebi studiile semnate de acad. G. Oprescu, Teodora Voinescu și Corina Nicolescu, studii documentate pe adevăr istoric, prezent și azi prin bisericile cetăți ale sașilor din Ardeal, prin manuscrisele ilustrate din mînăstirile Sucevița și Dragomirna, precum și prin decorul mînăstirii Neamț și altor biserici, în legătură cu ceramica monumentală din Moldova în secolul al XV-lea.

Lucrarea Academiei Republicii Populare Romîne prezentată sumar aci, trebuie să fie citită de orice cleric și să nu-i lipsească din biblioteca personală.

FR. ALEXANDRU DELCEA

VIAȚA BISERICESCĂ ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI

ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR

DESCHIDERA CURSURILOR

LA INSTITUTUL TEOLOGIC DIN BUCUREȘTI

Cursurile și întreaga activitate didactică, educativă și duhovnicească, la Institutul Teologic din București, pentru anul universitar 1955-1956, au început în ziua de luni 3 octombrie 1955.

Pînă la acea dată, se înscrieseră pentru noul an, un număr de 228 studenți la licență și 14 pentru titlul de magistru în Teologie. Pe ani de studii situația era următoarea :anul I=57, anul II=47, anul III=56, anul IV=68. La magisteriu: anul II=3 și anul III=6. Examenul de admitere pentru anul I magisteriu, urmează să aibă loc la 2 noiembrie a. c., sub Președenția Prea Fericitului Patriarh Justinian.

În timpul verii, cu dotațiile acordate de cele 7 eparhii, ce au studenți la Institut, s-au continuat și terminat, în bune condițiuni, lucrările la instalația de calorifer, s-a achiziționat din aceleași subvenții un număr de 250 paturi și s-au adus și alte îmbunătățiri simțitoare localului, care au schimbat într-o măsură apreciabilă, spre mai bine, condițiile de muncă și cazare ale studenților Institutului.

În această atmosferă s-a făcut deschiderea sărbătorească a cursurilor, ce a avut loc în sala de festivități a Institutului, în ziua de vineri 7 octombrie, între orele 17-19.

Prea Fericitul Patriarh Justinian fiind reținut de lucrările premergătoare sărbătoririi a 70 de ani de autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române și de canonizarea solemnă a unor sfinți din sinul poporului nostru, a delegat să participe la festivitate, în numele Prea Fericirii Sale, pe Prea Sfințitul Episcop Theoctist Botoșeneanul, Vicar Patriarhal.

Solemnitatea s-a bucurat și de prezența unui oaspe străin, P.C. Pr. Ștefan Țancov, profesor onorar la Academia Teologică din Sofia, care a fost de față și anul trecut la aceeași deschidere festivă a cursurilor. P. C. Sa s-a găsit în țara noastră în călătorie de întoarcere în Bulgaria, venind din Ungaria, unde a fost proclamat «doctor honoris causa» al Facultății de Teologie reformată din Budapesta.

Din partea Ministerului Cultelor, a asistat la serbare d-l Director Marin Sulică.

Au mai fost de față: P. C. Pr. Alexandru Ionescu, Vicarul Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor, P. C. Pr. Ioan Gagiu, Directorul Administrației Patriarhale, P. C. Pr. Vasile Ștefan, P.C. Pr. Petre Alexandru și P.C. Pr. Marcel Mihăilescu, consilieri patriarhali și arhiepiscopali, profesorii Institutului și studenții.

Programul artistic a început cu bucata «Descideți mari a cerului porți» de Gluck, executată de corul studenților, sub conducerea d-lui profesor Nicolae Lungu.

În continuare luind cuvîntul P. C. Pr. Prof. Ioan G. Coman, Rectorul Institutului, a arătat rivna deosebită cu care profesorii își duc munca lor, de fiecare zi, sub îndrumarea Sf. Sinod și sub părinteasca și directa grijă a Prea Fericitului Patriarh Justinian, care supraveghează și conduce în deaproape toată activitatea ce se desfășoară la cea mai înaltă instituție de învățămînt a Bisericii Ortodoxe Romîne.

P. C. Părinte Rector aduce mulțumiri Prea Fericitului Patriarh Justinian și D-lui Ministru al Cultelor, Acad. Prof. Petre Constantinescu-Iași, pentru tot ce au făcut pentru bunul mers al Institutului în cursul anului 1954-1955.

Vorbește apoi de evenimentele mari bisericești ce sînt la ordinea zilei, arătîndu-le importanța și semnificația. Între acestea amintește de autocefalia Bisericii noastre cu un trecut de 70 de ani, de canonizarea solemnă a celor șase sfinți romîni, de generalizarea cultului unor sfinți, ce au moaștele în țara noastră, arătînd contribuția ce au dat-o profesorii Institutului la această lucrare și de participarea la serbările ce vor avea loc, a unor delegații ale Bisericii Ortodoxe surori.

Amintește apoi de plecarea unui grup de studenți la Academia Duhovnicească din Moscova, unde-și vor face studiile teologice, în urma înțelegerii dintre Prea Fericitul Patriarh Justinian și Prea Fericitul Patriarh Alexei, din vara aceasta.

În continuare se ocupă de felul cum s-a desfășurat procesul de învățămînt și educație din anul precedent, accentuînd că un foarte mic număr de studenți nu depun suficientă rivnă la învățatură sau lasă încă de dorit în ceea ce privește conduita, cu care situație Institutul dorește să lichideze.

Sfîntia Sa încheie cu următoarea situație școlară pentru anul precedent, ce merită să fie relevată:

La licență:

Anul I, înscriși 59 (13 în condițiunile art. 204), 7 neprezențați, 4 repetenți, 48 promovați.

Anul II, înscriși 58, 2 retrași, 5 repetenți, 51 promovați.

Anul III, înscriși 67, promovați toți.

Anul IV, înscriși 50, promovați toți.

În sesiunea iunie au fost declarați licențiați 41 de candidați.

La magisteriu:

Anul I, înscriși 10 candidați, 2 neprezențați și 1 respins la examene.

Anul II, înscriși 6, promovați toți.

Anul III, înscriși 3, promovați toți.

Institutul a avut în anul școlar 1954-1955, 156 burse de la Eparhii, 11 semiburse de la Eparhii, 23 burse și o bursă de merit de la Ministerul Cultelor.

S-au evidențiat la învățatură și purtare următorii studenți:

Anul I.

1. Davițolu Nicolae, media 9,50 la învățatură, purtare excepțională.
2. Monahia Poiană Eufrosina, media 9,50 la învățatură, purtare excepțională.
3. Ștefănescu Constantin, media 9,10 la studii și purtare foarte bună.
4. Ariniș Ioan, media 8,90 la studii și purtare foarte bună.

Anul II.

1. Mardale Constantin, media 9,64 la învățatură și purtare excepțională.
2. Bejan Alexandru, media 9,45 la învățatură și purtare excepțională.
3. Bucescu Florin, media 9,45 la învățatură și purtare excepțională.
4. Vilcu Candiano, media 9,20 la învățatură și purtare excepțională.
5. Sevicu Traian, media 9,18 la învățatură și purtare excepțională.

Anul III.

1. Drăgulin Gheorghe, media 10,00 la învățatură și excepțional la purtare.
2. Bucescu Dragoș, media 9,90 la învățatură și excepțional la purtare.
3. Roșu Alexandru, media 9,82 la învățatură și excepțional la purtare.
4. Bistriceanu Gheorghe, media 9,72 la învățatură și excepțional la purtare.
5. Monahia Văleanu Justiniana, media 9,73 la învățatură și foarte bine la purtare.

6. Monahia Roman Anatolia, media 9,64 la învățătură și foarte bine la purtare.

Anul IV.

1. Stănescu Nicolae, media 10,00 la învățătură și excepțional la purtare.
2. Argintaru Haralambie, media 9,90 la învățătură și excepțional la purtare.
3. Ierod. Vornicescu Nestor, media 9,70 la învățătură și excepțional la purtare.

P.C. Sa incheie astfel:

«Institutul felicită public pe acești studenți și le urează spor la învățătură și la fapta cea bună, invitându-i să ajute și pe colegii lor mai puțin sîrguitori.

La acest început de an școlar, Institutul face legămint de a munci cu mai multă rivnă, de a elimina lipsurile pe care încă le mai are, de a întări prietenia între școlile și Bisericile Ortodoxe, de a contribui la adîncirea prieteniei romîno-sovietice prin toate mijloacele ce-i stau la îndemînă și în deosebi prin recrutarea de studenți care să meargă și de aci înainte la Academile Duhovnicești rusești, de a milita cu timp și fără timp pentru întărirea păcii în lume.

După intonarea de către corul Institutului a Rugăciunii, armonizate de Diac. A. Uncu, ia cuvîntul delegatul studenților dl. Zamfirescu Dan, din anul IV, care într-un scurt dar simțit cuvînt, arată buna dispoziție ce însufletește pe toți studenții față de munca ce-i așteaptă, luîndu-și angajamentul să-și dea toată sîința ca să corespundă nădejzilor pe care Biserica și Prea Fericitul Patriarh Justinian și le-au pus în ei.

A urmat apoi executarea bucății muzicale «Cerurile spun», de Davidov, după care a luat cuvîntul Prea Sfințitul Episcop Theoctist Botoșăneanu, Vicar Patriarhal și delegatul Prea Fericitului Patriarh Justinian la această serbare.

Prea Sfinția Sa a arătat că aduce binecuvîntarea Sf. Sinod și a Prea Fericitului Patriarh Justinian, profesorilor, studenților și tuturor ostenitorilor; că împărtășește personal entuziasmul ce se manifestă în Institut, cu ocazia reînceperii activității; subliniază momentele fericite în care trăim, de destindere internațională și de mai multă prietenie și înțelegere între popoarele lumii, lucru ce se va răsfrînge și asupra activității noastre; și arată progresele ce s-au făcut simțite în învățămîntul superior teologic, în cei opt ani, de cînd acesta se găsește sub aripa protecției a Bisericii.

În continuare, adresîndu-se studenților, le arată frumusețea misiunii preoțești și rolul ales al acestei înalte chemări, sfătuindu-i să muncească cu toată tragerea de inimă, atît pentru însușirea temeinică a cunoștințelor, cît mai ales pentru continua îmbunătățire a vieții și trăirii religioase.

Prea Sfinția Sa sfîrșește aducînd mulțumiri Prea Fericitului Patriarh Justinian pentru înțelepciunea, devotamentul și jertfelnicia cu care conduce corabia Sfinței Biserici Ortodoxe Romîne; asigură pe dl. Ministru al Cultelor, Petre Constantinescu-Iași, și Guvernul R.P.R. de sentimentele de loialitate ce însufleteșc clerul și corpul didactic al Institutului și că aceștia își vor da tot concursul lor, în lupta pentru marea cauză a păcii și urează întregului corp didactic și studenților spor la muncă și obținerea de roade din cele mai alese pentru fiecare în parte și pentru Biserică în general.

După cuvîntarea delegatului Intîlțătătorului Bisericii Ortodoxe Romîne, corul Institutului intonează «Taina creștinătății», cu care solemnitatea ia sfîrșit, lăsînd în mintea și inima tuturor celor ce au fost de față, un buchet de frumoase amintiri și simțămînte, în legătură cu noul an de strădanie cărturărească și duhovnicească, ce a început.

ASISTENT

CONFERINȚE DE ORIENTARE

În zilele de 3, 4, 5, 6, 10, 11 și 12 octombrie a.c., în tot cuprinsul Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor s-au ținut conferințele de orientare a clerului, potrivit dispozițiilor și normelor Sfântului Sinod al Sfintei noastre Biserici.

Conferințele au fost prezidate de delegații ai Centrului Eparhial și au fost onorate cu prezența delegaților diferitelor autorități și organizații obștești.

Astfel, la raionul Cîmpina, Brănești și Cîmpulung-Muscel a prezidat P.C. Pr. Al. Ionescu, Vicar al Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor. La Mihăilești a prezidat P.C. Consilier Al. Petcu; la Vidra, P.C. Consilier Marcel Mihăilescu; la Circa I Capitală, Răcari, Virtoașele și Găești, P.C. Inspector Eparhial Virgil Godeanu; la Circa IV Capitală și la Oltenița, P.C. Prof. Dr. Gh. Moiescu; la Crevedia și Snagov, P.C. Prof. N. Balca; la Călărași și Slobozia, P.C. Prof. Vladimir Prelipceanu; la Alexandria și Zimnicea, P.C. Prof. O. Bucevschi; la Circa II Capitală, Ploești și Teleajen, P.C. Prof. Al. Ciurea; la Circa III Capitală, Giurgiu, Cricov, Pucioasa și Tîrgoviște, P.C. Prof. Univ. Vintilă Popescu; la Roșiori de Vede și Vida, P.C. Prof. M. Chialda; la Fetești și Topoloveni, P.C. Protopop M. Dragomirescu; la Lehliu și Urziceni, P.C. Protopop al regiunii București, Dr. Gh. Dem. Ciocan.

Subiectul temei de tratat a fost cel fixat prin hotărârea Sfântului Sinod și anume: «Prietenia între popoare, condițiile pentru asigurarea păcii și a progresului» (cu aplicare specială la Luna Prieteniei Romîno-Sovietice).

Cucernicii preoți au tratat cu toată competența și cu multă documentare subiectul de mai sus.

În sprijinul acestei afirmații, redăm din referatele președinților, anumite extrase:

«Lucrările au decurs în cea mai perfectă ordine și toți preoții au dovedit un viu interes prin buna desfășurare a conferinței. Începînd cu preotul Niță Grigorescu de la parohia Furdulești, care a susținut referatul asupra temei date în studiu, pînă la cei care s-au înscris la cuvînt (și au luat cuvîntul 7 preoți la discuții), cu toții au dat dovadă că sînt bine pregătiți și că au urmărit cu atenție expunerea» — așa mărturisește Părintele Protopop Dragomirescu, despre preoții de la raionul Topoloveni.

La fel referă și Părintele Protopop Ciocan despre conferința de la Urziceni.

«În general, — spune P.C. Sa — privity conferința, ea și-a ajuns scopul, preoții plecînd la rosturile lor lămurite asupra acestei teme și totodată cu puternice îndemnuri de conștiință, pentru activitatea lor în acest sens».

«Preoții au studiat bine tema — spune Părintele Prof. Vintilă Popescu —, discuțiile au fost animate, cu interes și la un nivel ridicat».

«Preoții sînt încadrați în activitate pe teren social și colaborează lotal cu autoritățile locale în toate problemele de interes obșteesc, și susțin foarte activ lupta pentru pace» (referatul de la Tîrgoviște).

«După citirea rapoartelor de activitate, confirmate și de delegații prezenți ai autorităților locale, am constatat că în raionul Cricov, preoțimea noastră în frunte cu P.C. Protopop Tacea, sînt în raporturi de strînsă colaborare cu toate organele active locale și depun o muncă constructivă și cu bune rezultate pe tărîm social și al luptei pentru pace, bucurîndu-se de atenția și stîmă tuturor» (referatul de la Cricov).

«Am constatat — spune tot Părintele Vintilă Popescu, referîndu-se la raionul Giurgiu — că preoțimea raionului Giurgiu este prezentă la toate îndatoririle de folos obșteesc și duce o susținută activitate în lupta pentru pace».

Vorbînd despre preoțimea raionului Virtoașele, Prea Cucernicul Inspector Eparhial Virgil Godeanu referă: «Reprezentanții autorităților de stat au adus și dinși contribuții și au mulțumit preoților din raion pentru colaborarea și pentru sprijinul pe care le-au dat organelor locale în toate acțiunile de folos obșteesc».

De asemenea Părintele Profesor N. Balca, vorbînd despre preoții raionului Snagov, precizează: «În sã remarc faptul că conferința s-a desfășurat la un nivel destul de înalt și aceasta datorită felului în care a fost tratată tema de către preotul Constantin Toma, cit și prin faptul că preoții care au luat parte la discuții, au adus contribuții interesante la completarea acestei teme».

La toate conferințele tema a fost tratată de un referent principal, doi coreferenți, iar preoții ceilalți au contribuit prin discuții și completări.

Redăm în cele ce urmează câteva extrase din conferințele preoților referenți:

«Prietenia între popoare condiționează pacea — spune Părintele Virgil Tacu de la biserica Mavrogheni din București, referent la conferința Protoieriei I Capitală —, prietenia este însăși izvorul și scutul păcii, prietenia generează și perpetuiază pacea la infinit, de aceea putem spune că prietenia este însăși pacea.

«Omenirea dorește pacea, o pace traicnică, cu ocrotirea libertății, cu respectarea drepturilor omului și ale colectivității umane, o pace generatoare de progres material și spiritual pentru toate popoarele, o pace lipsită de resentimente și gânduri de răzbunare. Această pace însă nu se poate statornici dacă nu se întemeiază și dacă nu izvorăște din stabilirea unor legături de sinceră prietenie între popoare.

«Deci prietenia oferă păcii o temelie solidă, pe baza căreia și cele mai grave neînțelegeri se pot rezolva în chip pașnic prin mijlocirea discuțiilor, a încrederii, încredinței și stimei reciproce, iar nu pe calea armelor distrugătoare de vieți umane și bunuri materiale.

Și doar prietenia nu este ceva străin firii umane. Insuși faptul că omul este o ființă sociabilă dovedește aceasta. Omul simte nevoia imperioasă să cultive relații cu semenii săi, simte o atracție firească față de el, voințe să trăiască în colectivitatea lor, avind permanentă trebuință de ajutorul lor.

«Prietenia este astfel manifestarea cea mai frumoasă a sociabilității proprii omului, indicind strînse relații de iubire între oameni».

«Desigur, prietenia se statornicește mai întâi între om și om — spune părintele Virgil Constantinescu, tot din București, — dar ea nu rămâne restrinsă pe plan individual ci trece la formele largi de viață socială: familie, același popor, între diferite popoare. Căci principiul iubirii care stă la temelie prieteniei ca și a păcii și care îngemănat cu principiul dreptății, care trebuie să dirijeze viața dintre indivizii umani, urmează să conducă și relațiile dintre colectivitățile umane, popoare, state».

Și în felul acesta a vorbit și Părintele Angelescu de la parohia «Buna Vestire» din București și Părintele Gh. Oprea Banu de la parohia Comarnic din raionul Cîmpina și toți ceilalți Cucernici Preoți referenți sau colaboratori la reușita conferințelor, prin completările și discuțiile destul de interesante.

Participarea delegaților din partea autorităților locale cum și a organizațiilor obștești a contribuit la crearea unei atmosfere de înalt nivel.

În afară de referatul asupra temelor cum și de completările și discuțiile la care au luat parte, Cucernicii Preoți au făcut și dări de seamă de felul cum înțeleg să lucreze pe teren bisericesc și social.

Din cuprinsul acestor dări de seamă se constată că Cucernicii Preoți ai Sfintei noastre Biserici lucrează în strînsă colaborare cu organele locale administrative și dau tot concursul în măsura în care li se cere, în vederea realizărilor obștești. Aceasta constituind o puternică dovadă a atașamentului conștiincios și plin de dragoste, pe care slujitorii Sfintei noastre Biserici o au față de viața cea nouă ce se crează în țara noastră.

În cadrul conferințelor de orientare de pe luna octombrie, s-a tratat tema privind prietenia romîno-sovietică, cu care prilej s-a arătat strînsele legături de prietenie ce au existat între poporul nostru și popoarele Uniunii Sovietice, din trecutul îndepărtat și pînă în zilele noastre cum și foloasele ce au rezultat pentru poporul nostru ca rod scump al acestei prietenii.

S-a insistat în deosebi asupra relațiilor de prietenie de după anul 1944, cînd cu sprijinul Uniunii Sovietice, țara noastră a făcut progrese uriașe în ce privește dezvoltarea culturală, economică și socială.

S-a vorbit de asemenea despre relațiile de ordin religios, insistîndu-se asupra contribuției pe care conducătorii celor două Biserici Ortodoxe surori o au în buna desfășurare a acestor raporturi de frățescă colaborare.

Conferințele s-au ținut într-o atmosferă de înalt patriotizm, participanții plecînd către casele lor cu simțăminte deosebite în ce privește slujirea Bisericii și a Patriei.

CRONICAR

CONFERINȚE INTERCONFESIONALE

RAIONUL GAEȘTI.

Din inițiativa Comitetului raional de Luptă pentru Pace din Găești, în ziua de 2 noiembrie a. c., a avut loc o ședință interconfesională, la care au luat parte toți slujitorii cultelor din cuprinsul acestui raion.

Ședința s-a ținut sub președenția P. C. Protopop Niculae V. Popescu, iar din Prezidiul biroului au mai făcut parte P. C. Pr. Gheorghe Eremia, Sf. Treime Găești, Gh. Alexandru și Dragnea Stănescu, deservenți ai cultului Adventist, Dumitru Ioan, din partea Cultului creștin după Evanghelle și M. Gherghina, delegat al Ministerului Cultelor.

Deschizând ședința, P. C. Protopop N. Popescu, scoate în evidență rostul conferințelor interconfesionale, cum și folosul lor în acțiunea pentru apărarea păcii.

Preotul Traian Ionescu-Pătroaia, a susținut referatul cu tema: «Lupta pentru Pace în faza actuală: realizări importante». Referentul a prezentat un documentat material cu privire la lupta pentru pace, referindu-se în deosebi asupra Conferinței Miniștrilor de externe de la Geneva.

Au luat cuvîntul, făcînd completări interesante, cc. preoți: Gheorghe Ivancu-Costești Vale, Mihail Herăscu-Mătășaru, Gheorghe Podoleanu-Mavrodoru, Ioan Lițescu-Cojocaru și I. Hatmanu-Morteni.

De asemenea au luat cuvîntul Dl. M. Gherghina, care a subliniat frumoasele rezultate ale acestei conferințe interconfesionale.

Prea Cucernicul Protopop N. Popescu, Președintele adunării, în încheiere, mulțumește preoților care au luat parte, prin discuții, la reușita acestei conferințe și-l roagă stăruitor să fie devotați slujitori ai cauzei păcii, aceasta fiind și dorința conducătorului nostru sufletesc, a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian.

Ședința s-a desfășurat într-o atmosferă de cald patriotism, fiecare plecînd la rostul său cu mai multă convingere, în slujirea sfinței Biserici și a Patriei.

*

RAIONUL MUSCEL.

În orașul Cîmpulung a avut loc, în ziua de 3 noiembrie a.c., o ședință interconfesională, în cadrul Comitetului de Luptă pentru Pace Raional.

Ședința a fost prezidată de Prea Cucernicul Protopop Ilie Dragomirescu, asistat de d-l Dobre din partea cultului Adventist, d-l Tirnei din partea cultului Creștin după Evanghelle, d-l Drumea, delegat al Comitetului de Luptă pentru Pace Raional și Preotul Ioan Dobrescu ca secretar.

Ordinea de zi a fost următoarea:

1. Darea de seamă asupra situației internaționale și evenimentelor în legătură cu problema păcii;

2. Rapoarte de activitate și

3. Discuții asupra rapoartelor.

După cuvîntul Președintelui a vorbit d-l Drumea, care a citit referatul în legătură cu evenimentele internaționale și ultimele rezoluții în legătură cu problema păcii și a destinderii încordării internaționale.

După aceea, preotul Constantin Manolescu, de la parohia Valea Siliștei, a susținut referatul, cu tema: Biserica și sprijinirea acțiunilor patriotice, întreprinse de organele locale ale puterii de Stat, organizațiile obștești și de masă.

Referatul a încheiat prin îndemnul ca preoții să urmeze drumul activității sociale, trasat de Prea Fericitul Patriarh Justinian și care corespunde doctrinei Bisericii Ortodoxe și intereselor Patriei noastre. Au luat cuvîntul după aceea d-l Dobre, din partea Adventiștilor de Ziua a 7-a, care între altele a arătat că progresul păcii este strîns legat de ridicarea nivelului spiritual al oamenilor.

Preotul Mircea Dragomir de la parohia Sf. Gheorghe din Cîmpulung, a arătat datorită ce au preoții și credincioșii, de a pune în aplicare, învățătura dată de Mîntuitorul Iisus Hristos și de Sfinții Săi urmași. Cucernicia Sa încheie cu un îndemn la dragoste și unire în lupta comună pentru întărirea păcii.

Preotul Ilarie Duțeanu-Poenari, după ce arată realizările c. sale în cuprinsul parohiei, încheie cu arătarea că ideea păcii trebuie sădită în sufletele tuturor credincioșilor.

Preotul Nicolae Mănescu-Apa Sărată, în mod intuitiv și pedagogic, dă citeva aspecte din activitatea pastorală a cucerniciei sale, în legătură cu problema păcii, arătând că îndemnul cu cuvîntul și cu exemplul personal sînt edificatoare în această luptă.

Pastorul Adventist Pisică, prezintă un raport al activității membrilor comunității respective, cu dorirea ca pacea să fie realizată peste tot pămîntul.

Preotul Toma Minciușescu-Bădeni-Pămînteni, arată că, în țara noastră, activitatea tuturor se duce cu acest scop: apărarea păcii.

D-l Drumea, delegatul Comitetului Raional de Luptă pentru Pace, își arată mulțumirea sa pentru felul cum au decurs dezbaterile, subliniind faptul că datorită eforturilor depuse de partizanii păcii, ațîțătorii la un nou război au fost înfrinți.

Prea Cucernicul Protopop Ilie Dragomirescu, președintele adunării, încheie seria cuvîntărilor cu arătarea că atmosfera conferinței de astăzi se deosebește de a celor anterioare prin aceea că aceasta a fost animată de mai multă dragoste și că este bine ea, plecînd de aici, să punem în practică toate îndemnurile și obligațiile ce ni le-am luat în fața conferinței.

Încheie urînd succes în lucrarea de păstorie a credincioșilor, tuturor deservențelor participanți la această impresionantă conferință.

*

RAIONUL ALEXANDRIA.

În ziua de 28 octombrie a. c., în sala Casei de Cultură din orașul Alexandria, a avut loc o conferință interconfesională a tuturor slujitorilor cultelor din raionul Alexandria, în cadrul Comitetului raional de Luptă pentru Pace.

Conferința a fost prezidată de d-l profesor Anastase Botez, Președintele Comitetului Raional de Luptă pentru Pace.

Din prezidiul adunării au făcut parte: Prea Cucernicul Protopop D. Badea al raionului Alexandria, Neagu Florian, din partea Sfatului Popular raional. Tudor Rotaru, delegat al Ministerului de Culte și un delegat al cultului Adventist.

Referatul principal, cu tema: «Rezultatul Conferinței de la Geneva» a fost susținut cu multă competență de Prea Cucernicul Preot Ioan Drăgănescu de la parohia Sfînta Adormire din orașul Alexandria.

Au luat cuvîntul aducînd prețioase completări, Prea Cucernicul Preot Gheorghe Ciortan de la parohia Drăgănești, P. C. Preot Stoian Surcă de la parohia Schitul Poenari, P. C. Preot Constantin Săndulescu de la parohia Lăceni, pastorul Ianculescu din partea Adventiștilor, d-l Neagu Florian din partea Sfatului Popular și prea Cucernicul Protopop Dumitru Badea.

Cel din urmă a vorbit profesorul Anastase Botez, care a adus mulțumiri tuturor celor ce au contribuit la buna reușită a acestei conferințe.

Participanții, într-o înălțătoare atmosferă au votat cu entuziasm o moțiune, adresată Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din R. P. R.

ASISTENT

SCHITUL CRIVINA

Nu toți cei ce trec prin gara Crivina, către sau de la Plocești, știu că turla ce se arată în spatele unei bogate vegetații arborescente este podoaba și mărturia unui schit. Căutătorii de frumuseți monastice sînt obișnuiți cu perspectiva generoasă a muntelui unde surpriza se oferă de departe; Arnota, Hurezu, Văratecul, Neamțu, răsăr ochiului de la kilometri întregi și spiritul gustă cu răgaz creșterile de siluetă și vădirile de amănunt. Așezările de cîmp, dacă nu răsăr din cer și din apă, ca gluvăraerul Căldărușanilor, rămîn ascunse călătorului, pînă aproape de poartă, într-o neînțeleasă dar splendidă modestie. Cetatea muntelui, dantelată cu creneluri de-a-lungul și turnuri de veghe pe colțuri, își desfășoară hlamida de hermină pe profilul codrului cerîndu-se prețuită mai întîi pe dinafară; minăstirea de cîmp își oferă, aproape totdeauna florul fraged al frumuseții lăuntrice. Într-o duhovnicească, de la început, întimitate.

Schitul Crivina se găsește la numai cîteva pași de gară, ascuns în mijlocul satului Poenarii-Burchi. Dacă nu ști că acolo e un schit, îți va spune, pe potecă, țărănul cu sapă, ori fereristul care te va și însoți, în drumul comun, purtîndu-și clasică lădiță de lemn și cele două sau trei pîini pentru ai săi. După numai cîteva sute de metri vei avea în față, fără s-o fi bănuit, mica chinovie de lîngă cea frumoasă biserică sătească.

Obște de aci este, poate, cea mai nouă așezare călugărească, lăsînd la o parte schiturile de la Dragoslavele și Techirghiol, cîtorite de Prea Fericitul Părintele nostru Justinian. Prin anul 1928, fondatorii localității au început a ridica biserica schitului, care a fost isprăvită în primăvara anului următor. Locașul s-a păstrat frumos pînă acum, cu fresca bogată, vie, scaldată în aur, așa cum a măiestrit-o pictorul Eftimiu, cu icoanele înveșmintate în argint, cu strălucile de stejar sculptat după icoanele de la Putna, cu sfințele vase și procovețele strălucite de podoabă transfigurată, cu pardoseala de marmoră albă și cu văzduhul lui de smirnă fumegată-n Pantocrator.

Dar nu tot așa s-au păstrat și casele dinprejur, zidite de cîtori să fie celor ce viețuiesc aci adăpost trupului și atelier pentru zinică rocodelle. Neîndurarea timpului le-a fărîmîțat și povîrnit. Vizitatorul de acum cîteva ani nu putea să vadă mai mult de 3-4 chilii pitite sub un acoperiș aproximativ, în care cele cîteva călugărițe își întindeau războiul de țesut alături de pat și de iconostasul cu ceaslov. Dacă albăstrelele și dalile de pe lîngă pridvor n-ar fi mărturisit o prezență apropiată și grijuie, ai fi crezut că locul e aproape părăsit și, oricum, pasul era stingherit că trece de-a-dreptul de pe podeaua rărită a chillei pe marmora imaculată a bisericii. Căci chiar locașurilor lui Dumnezeu prețul adevărat li-l dă omul; dar omul care le prețuiește nu poate rămîne neprețuit. Vatra aceasta modestă s-a sfințit prin har, de arhierul Platon, acum douăzeci și șase de ani, dar ea s-a sfințit continuu prin jertfa tăcută a acelor ce se osteneasc și se sfințesc în ea.

Prețuitor al locului și al omului care sfințește locul, s-a arătat și aci Prea Fericitul nostru Părinte Justinian care și-a oprit ochiul nu numai pe ruinele de la Dealu, nu numai pe cocioabele de la Samurcășești, nu numai pe zidurile trăsînte de cutremur și îndoiate de foc de la Ghighiu, nu numai pe bălările de la Sfințul Ștefan al Hurezului, ci și pe chiliile povîrnite și ascunse în anonim, de la Crivina. Hotărîrea a scripit repede, iar fapta a urmat-o fără zăbavă. Mai întîi, omul! O poruncă, și, venind de la Viforita, s-a oprit aci maica Agapia, cu mănunchiul ei de ucenice. Altă poruncă, și arhitectii Paraschivescu și Xenia Scăreanu au făurit planurile și devizele pentru o clădire nouă, din temelii și pentru prenoirea celor vechi. Un alt ordin, și consilierul Zamfirescu a așezat aci pe inginerul Nae Ștefan, care sub nemijlocita îndrumare a protopopului Vlaiculescu de la Plocești și-a adunat materialele și oamenii, și a purces la lucru. Aceasta s-a întimplat la începutul lui mai 1954. Pentru ca, după numai un an și trei luni, Prea Sfințitul Vicar al Patriarhiei, Episcopul Theoctist, să vestească pe Prea Fericirea Sa că lucrul e gata, și să aibă bucuria de a fi împuternicit să sfințească noua clădire de lîngă biserica lui Pistoia.

Poruncile și faptele, așternute pe hirtie, au o simplitate uneori dezolantă, dar plîntătea lor nu se poate scrie decît în cronică lui Dumnezeu care cunoaște prețul de neprețuit al unui singur strop de sudoare. Asemenea stropi au curs din belșug: isvoditorii lor s-ar mîhni însă dacă vre-un condei nevolnic ar încerca să vădească ceea ce uneori Dumnezeu ascunde.

Împuternicirea dată Prea Sfințitului Theoctist Botoșeneanu s-a împlinit la 8 septembrie 1955, în ziua nașterii Maicii Domnului. Printre foarte mulții credincioși care au luat parte la săvîrșirea frumoasei liturghii arhieriești, va fi fost poate și vi-

zitorul de acum cîțiva ani; ochii lui au putut vedea, în acea zi de vară-inclinată spre asfințit, cum din pămînt răsărise o casă minăstirească, albă, cu ferestre mari ce sorbeau văzduhul plecat pe sub arcade și-l rînduiau prin chiliele cu miros de Paști. Și va fi zis, desigur, că Dumnezeu sfințește pe om pentru ca omul să sfințească locul.

Slujba de mulțumire și laudă s-a desfășurat afară, în fața casei celei noi. Dintre cei ce alături de Prea Sfințitul Theoctist au fost părtași la această sărbătoare, condeiul înseamnă pe P. C. Pr. Alexandru Vlaiculescu, protoiereul regiunii Ploești, d-l Constantin Tatu, Imputernicit al Ministerului Cultelor, P. C. Pr. David Croitoru de la parohia Sf. Sava din Ploești, P. C. Preot Constantin Gheorghe din Poenari-Burchi, P.C. Pr. D. Dumitrescu din aceeași comună, P.C. Pr. D. Măinescu din Tăriceni, dl. Vasile Lăzărescu, secretarul Sfatului Popular din Poenari-Burchi, maica Xenia Secăreanu, arhitectă a Sf. Mitropolii, d-l Ing. Nae Ștefan, conducătorul Șantierului, d-l N. Mircescu din Serviciul Tehnic al Sf. Mitropolii, maica Pelaghia Tudor, stareța minăstirii Ghighiu și un grup de călugărițe din Ghighiu și Țigănești.

După săvîrșirea slujbei, P. C. Protoiereu Al. Vlaiculescu, responsabilul șantierului ce se încheia acum, a prezentat Prea Sfințitului Theoctist raportul, rostind următoarele:

Prea Sfințite,

Ne-a fost dat ca în această zi în care credincioșii Bisericii Ortodoxe prăznuiesc Nașterea Maicii Domnului, să trăim clipe de înălțare sufletească, prin frumoasa slujbă ce ați oficiat în acest sfînt lăcaș al cărui hram este sărbătoarea de azi. Mă simt dator ca în numele celor ce viețuiesc în acest schit și în numele tuturor celor prezenți să vă aduc respectoase mulțumiri, atît Prea Sfinței Voastre, cît și celor ce vă însoțesc.

Venirea la cîrma Bisericii Ortodoxe Romine a Prea Feritului Justinian a însemnat pentru Biserică un început de viață nouă, adecvată la transformările sociale așezate la temelie fărăi noastre de către regimul nostru democrat-popular.

Activitatea Prea Fericitului Patriarh pe tărîm bisericesc și social a însemnat deschiderea unei epoci noi în istoria Bisericii Ortodoxe Romine. Biserica a fost transformată într-o biserică vie, iar clerul a fost îndrumat către un apostolat social pus în slujba poporului.

Vorbînd despre noua orînduire a vieții monahale din țara noastră, P.C. Protoiereu Vlaiculescu a continuat: «Ia 4 mai 1954 s-a pus temeliea clădirii celei noi și amenajarea vechii clădiri din acest schit. Prin muncă, prin stăruință, lucrările au ajuns azi la terminare și la darea lor în folosință. S-a construit din temelie o nouă clădire compusă din 6 camere, bucătărie, atenanțele necesare și s-a construit un gard de cărămidă presată pe o lungime de 46 m. S-au făcut reparații și amenajări la clădirea cea veche și peste tot a fost introdusă lumina electrică.

Valoarea lucrărilor executate se ridică la aproximativ 138.000 lei, iar fondurile au fost puse la dispoziție în întregime de Sf. Arhiepiscopie.

Au fost întimpinate și greutăți în timpul executării lucrărilor, dar ele au fost învinse. Conștiința că prin terminarea acestor lucrări îndeplinim un gînd, o dorință a Prea Fericitului Patriarh, ne-a dat puteri să învingem aceste greutăți.

În munca noastră nu am fost singuri. Un sprîjn prețios ne-ați fost și Prea Sfinția Voastră care v-ați interesat îndeaproape de mersul lucrărilor, ne-ați îndrumat, ne-ați încurajat și, atunci cînd a fost cazul, ne-ați și dojenit. Noi vă sintem recunoscători pentru toate și vă mulțumim cu tot respectul fiesc. Sprîjn ne-a fost și P. C. Părinte Consilier Al. Zamfirescu care deasemenea ne-a dat îndrumările necesare pentru buna executare a lucrărilor. La această realizare este și munca neobosită a șefului acestui șantier dl. Ing. Nae Ștefan, care a depus eforturi din cele mai mari pentru ducerea la bun sfîrșit a lucrărilor, precum și a d-lui arhitect Paraschivescu, dirigintele șantierului. Deasemenea reliefam stăruința și spiritul gospodăresc de care a dat dovadă maica stareță a acestui schit. Nu pot să nu amintesc și munca depusă de lucrătorii meșteri care au contribuit cu brațele lor pentru ducerea la bun sfîrșit a lucrărilor.

Prezentîndu-vă această dare de seamă, acum, cu prilejul inaugurării acestor lucrări, sînt dator ca în numele tuturor ostenitorilor să-mi îndrept un gînd plin de recunoștină către inițiatorul acestor lucrări Prea Fericitul Patriarh Justinian și să rog pe Dumnezeu să-î dea zile multe și puteri înzecite de muncă pentru binele Bisericii pe care o cîrmuiește cu atîta grijă și înțelepciune. Ne rugăm lui Dumnezeu pu-

rurea pentru pacea și întemeierea a toată lumea și pentru unirea tuturor, pentru ca să se bucure de roadele strădaniilor Prea Fericirii Sale.

Pe Prea Sfinția Voastră Vă asigurăm de tot respectul nostru și, rugînd pe Dumnezeu să vă țină sănătos întru mulți ani, vă mulțumim pentru osteneala și dragostea cu care ați venit în mijlocul nostru. Întru mulți ani, Stăpîne!>.

După care, în numele soborului, a cuvîntat Prea Cuvioasa maică Agapia Brumă, stareța schitului:

«Prea Sfințite Stăpîne,

În anul 1953, prin Înaltul ordin al Prea Fericitului Patriarh Justinian, am luat în primirea schitul Crivina.

Trebuie să fac o mărturisire sinceră că pînă atunci nu auzisem de acest schit. Prezentîndu-mă aici, am rămas adînc îngîndurată și m-am întrebat dacă acest schit se poate numi pe drept cuvînt un așezămint monahicesc. M-a impresionat bisericuța, care este o adevărată bijuterie. Mi-a dat putere să rezist credința în Dumnezeu și nădejdea în sprijinul părintesc al Prea Fericitului Patriarh, binefăcătorul și înzestrătorul bisericilor și minăstirilor din patria noastră».

Maica stareță, continînd și-a mărturisit bucuria că în această zi se pune adevărata temelie a acestui sobor care, prin viața sa curată, prin rugăciunile neîncetate, prin munca plină de abnegație și prin lupta pentru pace va constitui și va fi o pildă vrednică de urmat pentru cetățenii din aceste împrejurimi. Fără inițiativa și sprijinul Prea Fericitului Patriarh Justinian, bisericuța aceasta, cu toată podoaba și frumusețea ei, ar fi fost sortită să rămînă un simplu paraclis, cu vremea uitat, părăsit, împrejmuit de paragină. În încheiere maica Agapia a spus: «În numele consiliului economic al acestui schit, respectuos și cu adîncă smerenie VĂ rog, Prea Sfințite Stăpîne, să vă faceți interpretul nostru pe lingă Prea Fericitul Patriarh și să-l transmiteți profundele noastre mulțumiri pentru tot ce a făcut și va face în sprijinul schitului Crivina și micii sale obști.

Mulțumesc Prea Sfinției Voastre pentru sfaturile și îndrumările ce ni le-ați dat în terminarea acestor lucrări și pentru osteneala depusă la sfințirea și inaugurarea acestui schit.

Mulțumesc tuturor celor ce s-au ostenit pentru bună reușită a lucrărilor, precum și tuturor binevoitorilor și ajutătorilor noștri.

În această zi de mare sărbătoare pentru mica noastră obște făgăduim în fața Prea Sfinției Voastre că ne vom ruga neîncetat lui Dumnezeu pentru sănătatea Prea Fericitului Patriarh Justinian, ca să-l țină sănătos pentru binele sfintei noastre Biserici. Vom da ascultare, ca și pînă acum, tuturor dispozițiilor și îndrumărilor Prea Sfinției Voastre. Vom munci neîncetat pentru ca să dovedim cît de mult prețuim atenția și bunăvoința pe care ni le-ați acordat. Ne vom ruga, vom munci și vom lupta neîncetat pentru pacea care înseamnă viața noastră a tuturor, înflorirea și fericirea scumpei noastre patrii. Amin».

A luat cuvîntul Prea Sfințitul Episcop Theoctist Botoșeneanu, Vicar Patriarhal, care a rostit următoarele:

«Prea Cucernice Părinte Protopop,
Prea Cuvioasă maică Stareță,
Prea Cucernici Părinți,
Prea Cuvioase maici,
Iubiți credincioși,

Sărbătorim astăzi praznicul Nașterii Maicii Domnului, una din cele mai luminate sărbători ale Bisericii noastre Ortodoxe. E luminată această sărbătoare, pentru că ea ne amintește de răsăritul acelei neînserate lumini, ea însăși născătoare de minuitoare lumină.

Dacă, în faptul zilei, ați contemplat vreodată primele mijiri ale aurorei, v-ați dat seama că acea revărsare de lumină nu este altceva decît prevestitoarea isvorului luminii. Soarele nu se ivește dintr-odată la orizont, ci își trimite razele trandafirii care-l merg înainte și-l binevestesc. Dar nici aurorea nu se ivește dintr-odată, ci la început de abia se arată, palidă, pentru ca să crească în putere și să acopere toată zarea cu lumină. S-ar putea spune, într-un fel, că întreaga noapte, în chip ascuns, nu este altceva decît un timp de pregătire a aurorei. Aurorea reprezintă un sfîrșit și un înce-

put: sfârșitul nopții și începutul zilei. Ea este un prag între două perioade ale timpului, crescînd din întunec și desăvîrșindu-se în lumină.

Așa a fost, pentru mîntuirea neamului omenesc, nașterea Maicii Domnului. Ea se ivea din întunerecul necunoștinței, al păcatului și morții și binevestea pe soarele dreptății, Hristos Dumnezeuul nostru, întru care s-a și desăvîrșit. Nașterea Maicii Domnului a însemnat un prag între două lumi, între lumea veche și între cea nouă, între cea care se consumase sub semnul morții și cea care se va desfășura sub pecetea darului Sfîntului Duh. Și după cum lumina aurorei nu este de sine stătătoare, așa și nașterea Maicii Domnului nu a fost un fapt întimplător și independent, ci s-a săvîrșit după iconomia lui Dumnezeu, în vederea răsăririi soarelui Hristos, isvorul luminii.

Căci Dumnezeu, după făgăduința dată primilor oameni că va trimite un Mîntuitor, n-a încetat ca, în mijlocul nopții păcatului să pregătească, întru ascuns sau cu mărturie de prooroci, ivirea aurorei și a Soarelui aducător de mîntuire. Intreaga istorie a Vechiului Testament a lucrat pentru acest răsărit. Pentru că sufletul omului era într-atît de întunecat de greșală, încît nu putea primi, nepregătit, descoperirea Tatălui prin întruparea Fiului Său.

Așa dar, nașterea Maicii Domnului reprezintă un sfârșit și totodată un început: sfârșitul perioadei de pregătire, ea însăși fiind o înaintemergătoare și începutul operei de mîntuire a omului. Maica Domnului a răsărit, ca o auroră, din noaptea necunoștinței, ne-a binevestit harul și, asemenea aurorei, s-a desăvîrșit în puternica lumină a Fiului ei, a soarelui celui veșnic.

Mi se pare că putem face o firească legătură între simbolul acestui praznic al nașterii Maicii Domnului și între ceea ce săvîrșim noi acum, adică rugăciunea de mulțumire pentru bunul sfârșit al unui lucru început cu un an și jumătate mai înainte. Acest lucru se înscrie în marea operă de înnoire a vieții noastre monahale, inițiată și condusă de Prea Fericitul Patriarh Justinian, neobositul ziditor al unei vieți noi bisericesti care înseamnă, în același timp, revenirea la duhul Sfinților Părinți și punerea ei în concordanță cu noile orînduiri din Patria noastră. Peste tot se construște, peste tot se fac îmbunătățiri, peste tot sînt scoase din ruină comorile noastre de artă bisericască și națională din care arhitecții, inginerii și artiștii de toate genurile se inspiră pentru construcțiile vremurilor noastre. La minăstirea Dealu, la Ciorogirla, la Ghighiu și la multe alte așezări monahale, bisericile sînt redede cultului, sînt înfrumusețate, desăvîrșite, iar vetrele sînt redede rostului lor firesc, viața monahală.

Iată că și aici grija Prea Fericitului Justinian s-a arătat prezentă, prin dispoziția de a se construi o nouă clădire și de a se repara cea veche, pentru folosința vîșuitoarelor din acest schit. Din înaltă încredințare, am urmărit îndeaproape mersul lucrărilor de pe acest șantier și mi-am dat seama și de greutatea ivite, dar și de rivna tuturor celor ce s-au ostenit pentru realizarea a ceea ce avem acum înainte. S-a muncit mult și s-a muncit cu drag, fiecare înțelegînd că misiunea lui e mai mult decît o simplă datorie. De la consilier și protopop, pînă la ultimul lucrător, toți și-au desfășurat munca pe făgașul spiritului de răspundere și al spiritului de onoare. Rezultatele fericite ale acestei colaborări se văd acum, căci pentru ele ne-am adunat astăzi, să mulțumim lui Dumnezeu.

S-ar părea deci că momentul de acum înseamnă un sfârșit. Dar el nu este numai atît, și aici scotesc ca ne putem folosi de tilcul praznicului nașterii Maicii Domnului. Momentul de acum reprezintă, într-adevăr, un sfârșit, dar el este și un început. Este sfârșitul unei lucrări materiale, dar începutul unei noi vieți duhovnicești. Am isprăvit zidul, pentru ca să începă a-l însufleți duhul. Frumoasă este opera de construire sau reconstruire a locașurilor dumnezeiești; dar Prea Fericitul Patriarh vrea mai mult: ca aceste locașuri să fie înnoite nu numai cu tencuială și zugrăveli, nu numai cu aer bogat și lumină electrică, ci și cu suflet. În aceste locașuri trebuie să pulseze viața nouă a celor ce le locuiesc, potrivit noului Statut de organizare și funcționare a vieții monahale din țara noastră. Aici, în această casă proaspăt terminată, trebuie să începă rugăciunea de fiecare ceas și munca de fiecare zi. Aveți, prea cuvloase maică, o biserică frumoasă în care să săvîrșiți cele de rînduială, aveți chiliile în care să vă desăvîrșiți pravila, aveți ateliere în care să lăudați pe Domnul și cu lucrul mîinilor și totodată să fiți folositoare societății și Patriei noastre. În acest duh de viață nouă se va desăvîrși ceea ce arhitecții și inginerii au terminat acum. El au isprăvit, dar cuvloșile voastre să începeți. El v-au ridicat ziduri, cuvloșile voastre să le însuflețiți cu tot ceea ce ați învățat din Sfintele Scripturi și din Sfinții Părinți ai Bisericii dreptmăritoare. Este cea mai mare bucurie și cel mai prețios dar pe care-l

puteți face prea Fericitului Patriarh Justinian, care, prin mine, vă transmite înaltă binecuvîntare și doriri de prosperitate duhovnicească și gospodărească.

Deasemenea se cuvine să vă aduceți aminte în rugăciunile prea cuvioșilor voastre de conducătorii Patriei noastre care, prin mijlocirea Ministerului Cultelor, sprijină aceste mărețe opere ale Arhiepiscopiei Bucureștilor. În același timp să vă rugați pentru toți dreptcredincioșii creștini, fii duhovnicești ai Eparhiei noastre care îmbrățișează cu atîta căldură toate apelurile noastre și ale preoților noștri. Aveți datoria să vă rugați neincetat și să luptați pentru pacea a toată lumea și pentru înflorirea continuă a Patriei noastre.

Folosesc acest prilej pentru a aduce mulțumiri și cuvinte de laudă din partea Prea Fericitului Patriarh și a noastră, prea cucernicului protopop Alexandru Vlaiculescu, d-lui arhitect Ion Paraschivescu, maicii arhitectă Xenia Secăreanu, d-lui ing. Nae Ștefan, șeful șantierului și tuturor meșterilor și muncitorilor care s-au ostenit pentru aducerea la îndeplinire a proiectului acestei lucrări.

Binecuvîntez lucrarea săvîrșită și, alături de dvs. toți, rog pe bunul Dumnezeu să dăruiască Prea Fericitului Patriarh Justinian ani mulți și plini de asemenea roade pe ogorul Sfintei noastre Biserici și al scumpei noastre Patrii. Binecuvîntez soborul și pe toți binecredincioșii creștini care s-au adunat aci și care se vor împărtăși din sfințenia acestei așezări».

După rostirea acestei cuvîntări, d-l inginer Nae Ștefan a predat Prea Sfințitului Theotist legătura cu chei pe care, la rîndu-i, Prea Sfinția Sa le-a înminat maicii starețe. A urmat stropirea cu apă sfințită a noii clădiri, fiecare încăpere primind astfel binecuvîntarea lui Dumnezeu pentru sfîntul scop căruia i-a fost durată.

Sărbătoarea s-a încheiat cu tradiționala agapă.

ASISTENT

† PREOTUL MINCU POPESCU

La 16 octombrie a. c., s-au împlinit trei ani de cînd credincioșii parohiei Fierbinți-Tîrg, din raionul Snagov, au condus la locul de veci pe venerabilul și bunul lor păstor, părintele Mincu Popescu, care a fost o aleasă figură a clerului ilfovean, o personalitate preoțească cu adevărat.

Părintele Mincu pornise către al 95-lea an de viață, dintre care 75 i-a trăit ca preot al bisericii Mintuitorului nostru Iisus Hristos.

S-a născut la 25 iulie 1858, fiu al preotului Ghiță Teodorescu și al soției sale Ana, în comuna Grădiștea-Boldești, Buzău. A urmat școala elementară la Mizil și Ploești iar după aceea seminarul Chezarie din Buzău pe care l-a absolvit ca șef de promoție.

S-a căsătorit în 1877 cu Maria, fiica lui Constantin Preda și a Radel, din satul Fierbinți și în același an a fost hirotonit preot pe seama parohiei Grecii de Sus, de unde s-a transferat în anul 1899 la parohia Fierbinți-Tîrg, unde a funcționat ca preot paroh pînă la 1 martie 1936, cînd s-a pensionat, rămînînd cu îmbisericia pînă la sfîrșitul vieții sale, la aceeași biserică cu fiul său părintele Vasile Popescu.

Rămînînd văduv în anul 1899, cu cinci copii mici (patru fete și un fecior), cel mai mare de 9 ani iar cel mai mic de zece zile, — a purtat sarcina familială singur, într-o văduvie curată de 53 de ani cu greutate și cu demnitate.

«Suferința și durerile sale de familie — a spus părintele Nic. Negulescu, de la Fierbinți de Sus, cu prilejul înmormîntării — nu le-a făcut dureri ale altuia. El a știut să sufere ca să triumfe. A gustat din amarul suferinței pînă la fund. Drumul crucii sale l-a parcurs pînă la capăt. Numai lacrimile care le-a vărsat, mărturiseau freamătul sufletului său».

Pe fete le-a căsătorit cu preoți, pe fecior l-a făcut preot.

Greutatea jugului familiar nu l-a împiedicat însă să fie un preot cu o bogată activitate bisericească și gospodărească și aceasta din pricină că pentru părintele Mincu preoția constituia rațiunea existenței sale.

«El a fost luminarea care se ardea pe sine luminând și încălzind în jurul său fără sgomot și fără fum, căci părintele Mincu cînd liturghisea era un convertit, un transfigurat, un sfînt. Trăia actul liturghisirii în adîncime nu de suprafață. Aci sta toată taina cu care el cucerea sufletele și le apropia de Dumnezeu... Părintele Mincu prin virtute plutea deasupra lumii, deaceea lumea l-a făcut adese ori să sufere dar el știa că suferința a fost și partea Mîntuitorului căruija el i-a închinat viața sa. Pentru părintele Mincu altarul făcea parte din ființa sa. Sufletul său se hrănea din sfintele taine și această dumnezească hrană se mărturisea permanent în viața sa.

Părintele Mincu nu era numai un vorbitor despre Dumnezeu — un teolog — ci era mai presus de toate un purtător de Dumnezeu, un teofor. De aceea el se ruga în fiecare zi nu numai pentru el ci și pentru lume...

Cîte mii de suflete n-au trecut în creștinism prin ușa botezului deschisă de părintele Mincu! Cîte sute de perechi de creștini n-au primit binecuvîntarea lui Dumnezeu prin minile părintelui Mincu! Cîte mii de creștini n-au primit alinare într-un fel oarecare prin slujbele făcute de părintele Mincu!

Pe teren gospodăresc-bisericesc, părintele Mincu a avut deasemenea o bogată activitate: a reparat radical biserica parohială cu pictură nouă. A clădit o casă parohială, înainte de pensionare a dăruit bisericii două pogoane teren arabil și suma de 20.000 lei. A înființat un cîmîtir sătesc, iar pe teren obștesc a sprijinit cu fapta și cu vorba toate activitățile sătești: localul băncii, al școlii primare, a donat Facultății de Științe din Cluj suma de 50.000 lei pentru cercetări arheologice, pentru trebuințele Sf. Arhiepiscopii lei 20.000, etc.

Pentru frumoasa și bogata sa activitate preoțească, gospodărească și socială a fost cinstit de autoritatea bisericească cu rangul de Iconom stavrofor și Crucea «Patriarhul Miron».

A funcționat multă vreme ca președinte al Judecătoriei protopopești a circ. III Ilfov.

Părintele Mincu Popescu a fost într-adevăr o personalitate preoțească.

De aceea credincioșii din parohia Fierbinți-Tîrg și din multe alte parohii vecine și de departe își amintesc cu multă piozitate de părintele Mincu și i-au trecut numele în pomelnicele lor.

La slujba prohodirii au luat parte nu mare sobor de preoți în frunte cu P. C. Protopop Gh. Dem. Ciocan, asistat de P. C. Pr. M. Dimoftache-București, I. Dorobanțu-București, Gh. Scărlătescu-Fierbinții de Sus, Cristache Mocanu-Stroești, Gh. Popescu-Grecii de Jos, Vasile Constantin-Balamuci, N. Poenaru-Netezești, Cristache Dumitrescu-Breaza, Nicolae Constantinescu-Balotești, Gh. Opriș-Breaza și mulți alți preoți și membri ai familiei care au ținut astfel să aducă un ultim și meritat omagiu vrednicul de pomenire, pildă de adevărat slujitor al Bisericii Ortodoxe, părintelui Mincu Popescu.

Fie-i veșnică amintirea.

REDAȚIA

† PREOTUL VADIM CROCOS

În dimineața zilei de 18 august 1955, s-a stîns din viață, în vîrstă de 57 ani, după o grea suferință, preotul Vadim Crocos de la parohia Chiroiu, raionul Brănești.

Descendent al unei vechi familii preoțești, cu bogate cunoștințe teologice și de cultură generală, bun bisericaș și organizator, preotul Vadim Crocos a fost prețuit de autoritățile superioare bisericești, fiind protoiereu, misionar eparhial, etc.

Prohodirea a avut loc sîmbătă 20 august, în prezența tuturor enoriașilor parohiei. Soborul a fost format din C. Preoți: Nicolae Novac, suplinitor Bițina, Traian Georgescu-Movilița Nouă, Grigore Dinescu-Movilița Veche, Nicanor Lemne-Snagov, Valeriu Ștefan Roșiori, Avacum Ionescu-Boteni, Mihai Gheorghe-Valea Bisericii, Tudor Nicolae și Mihai Popescu-Drăgoești, în frunte cu P. C. Preot Gheorghe Dinescu, protoiereul raionului Brănești.

Despre viața și meritele regretatului defunct, au vorbit: C. Preot Valeriu Ștefan-Roșiori din partea preoților protopopiatului Urziceni, unde repauzatul a activat singur 5 ani și P. C. Protoiereu Preot Gh. Dinescu.

Ne-a părăsit un preot cu trecut frumos, care în timpul suferinței și-a găsit mîngiere și sprijin în cultul Prea Curatei Fecioare Maria, care l-a primit în ceata slujitorilor săi.

Fie-i neștersă amintirea!

ASISTENT

EPISCOPIA BUZĂULUI

CONFERINȚA ADMINISTRATIVĂ PROTOPOPIALA

În ziua de 6 septembrie a.c., a avut loc la reședința Centrului Eparhial Buzău sub președinția P.S. Episcop Dr. Antim al Buzăului, o conferință ad-tivă cu toți protopopii raioanelor din cuprinsul Eparhiei Buzăului. Au fost de față P.P. C.C. Preoți din administrația Centrului: Vicar, M. Bogolu, Consilieri ad-tivi, Radu Ardeleanu și Teodor Rotaru, secretar eparhial, Virgil Frinculescu, precum și reprezentanții Ministerului Cultelor, I. Munteanu, insp. general și Ilie Matei, imputernicitul reg. Ploești.

Ședința s-a deschis la orele 9,30 printr-un cuvînt rostit de P. S. Episcop, în care arată importanța acestor conferințe ad-tive pentru bunul mers al treburilor bisericesti, trecînd apoi la dezvoltarea diferitelor probleme din care spicium următoarele:

1. **Problema stilistă.** După ce face un scurt istoric al mișcării stiliste în țara noastră, mișcare întreținută de anumiți foști călugări excluși din monahism pentru gravele lor abateri de la disciplina monahală, P. S. Sa expune apoi pe larg hotărîrea Sf. Sinod luată în ședința sa din vara anului 1954, prin care se întreprinde o acțiune de readucere în stînul Bisericii a acestor rătăciți. P. S. Sa arată măsurile luate de Centrul Eparhial în vederea ducerii la bun sfîrșit a acestei lucrări duhovnicești. Între altele se arată că aceasta este o acțiune întreprinsă de Biserică și se desfășoară după un plan bine chibzuit și elaborat de Sinodul Mitropolitan București. Pentru coordonarea lucrărilor și îndrumarea cuvenită a celor rînduiți să activeze în această latură, P. S. Sa a dat imputernicire P.P. C.C. Vicar M. Bogoiu și Consilier ad-tiv T. Rotaru.

Sînt folosite în această acțiune-campanie de readucere a stilistilor, patru echipe de ieromonahi cu pregătire teologică superioară, care în urma îndrumărilor primite, au plecat pe teren în vara acestui an. Rezultatele primei etape au fost mulțumitoare. Mulți stilisti vîd greșala în care au fost țirțiți de răuvoltori și se întorc cu multă smerenie în stînul Sfîntei noastre Biserici.

Acum echipele se află pe teren în a doua etapă și avem încredințarea că munca lor cinstită, desinteresată și plină de zel apostolic va fi încununată de roade bogate.

În această frumoasă acțiune părinții ieromonahi sînt ajutorați în parte și de preoții de mir din parohiile respective.

Ajutorul clerului de mir a fost binevenit. P.S. Sa propune să fie chemați într-o conferință, spre a li se face pregătirea cuvenită și pentru schimb de păreri, toți preoții care funcționează în localitățile cu stiliști, precum și alți preoți cu pregătire aleasă și experiență în această latură, spre a da concursul cuvenit.

Este știut faptul că așa numiții stiliști ruși de Biserica mamă, în afara ținerii stilului vechi, au adoptat o serie de practici și învățături greșite.

S-a hotărât ținerea unor conferințe cu preoții menționați mai sus în două centre: Tecuci și Focșani, la care va participa însuși P. S. Episcop, cu organele Centrului Eparhial. Au luat parte la discuții următorii protopopi: Nic. Bălănuță-Focșani, Vasile Cristea-Tecuci, Roman Drug-Adjud și Scarlat Dimitriu-Panciu, luându-și angajamentul să sprijine cu toată puterea, eforturile ce se depun în vederea readucerii stiliștilor în sinul Sfintei noastre Biserici.

P. S. Episcop menționează că a adresat o chemare către toți stiliștii din cuprinsul Eparhiei și că în toate ocaziunile ce i se oferă și mai ales, cu prilejul sfințirilor de biserici în părțile stiliștilor le adresează cuvinte de reîntoarcere la Biserica străbună.

În continuare, P. S. Episcop trece în revistă o serie de probleme aditive bisericesti și culturale, dînd îndrumările cuvenite.

2. Sediile protopopiatelor să fie înzestrate cu mobilierul necesar, telefon, cămine preoțești și mijloace de transport proprii. Se citează ca exemplu de organizare, curățenie și bună rînduială protopopiatele: Tecuci, Focșani și R. Sărut.

Gestiunile protopopiatelor să fie încredințate secretarilor preoți, care lucrează la dispoziția, sub îndrumarea și controlul protopopului. Ținuta protopopului să fie demnă și reglementară cînd merge în interes de serviciu. Să țină legătura permanent cu organele locale și să supravegheze cu toată atențiunea bunul mers al treburilor bisericesti. Inspecțiile să se facă la vreme și să se redea fidel situația găsită la parohiile inspectate.

Anchetele să se facă conform regulamentului. Se dau instrucțiuni ample în acest sens.

Mai departe, P.S. Sa vorbește despre disciplina clerului, arătînd că unii preoți au evadat din cadrul disciplinei bisericesti și se impune redresarea lor morală pe căl biblice, canonice și regulamentare. Se reamintește obligativitatea preoților de a locui efectiv în parohiile respective, precum și interzicerea de a oficia Sf. Liturghie și a predica în parohii străine, fără învoirea Chiriarhului locului.

Mirenii n-au voie să predice fără aprobarea scrisă a P.S. Sale.

Se dă cuvîntul P. C. Consilier Ad-tiv T. Rotaru, care dă o serie de îndrumări în amănunt, privind sectorul ad-tiv bisericesc și anume:

a) Corespondența de la parohii, afară de cazuri excepționale, să se înainteze prin protopopiatele respective.

b) Să se convoace la vreme organele parohiale, dîndu-li-se posibilitatea membrilor să-și spună cuvîntul, iar membrii de drept ai consiliului parohial, preoții și cîntăreții să nu fie necotiiți în atribuțiunile lor.

c) Rapoartele de activitate lunare să fie înaintate în termen, adică în primele cinci zile ale lunii următoare și să cuprindă date concrete izvorite din realitatea faptelor. Să fie propuși spre evidențiere și premiere preoții și cîntăreții merituoși și criticați cei ce au scăderi.

Pentru sectorul cultural-social, P. C. Sa dă o serie de îndrumări privind combaterea misticismului bolnăvicios, a inovațiilor în cult, pregătirea predicilor și a catehezelor, a cîntării obștești, etc.

Să se acorde toată atențiunea unei bune funcționări a conferințelor protopopiești lunare, prin studierea temeinică a temelor date și participarea la discuțiuni a masei preoțești. Să fie antrenați în lupta pentru pace, sprijinirea tuturor acțiunilor de interes obșteșc toate forțele, evidențînd pe cei ce se disting.

Pentru muncile agricole de toamnă, se dau îndemnuri și îndrumările cuvenite, spre a contribui și clerul la buna reușită a acestora.

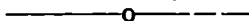
Se dă cuvîntul P. C. Consilier Ad-tiv R. Ardeleanu, care pentru sectorul economic-gospodăresc, dă o serie de îndrumări privind construcțiile, renovările de biserici, clopotnițe și case parohiale, cu întocmirea devizelor de către serv. tehnic eparhial, ridicarea la vreme și folosirea materialelor planificate, potrivit scopului inițial, desfacerea produselor atelierelor mînăstirești, a stofelor și obiectelor de cult prin serv. de colortaj, consumul normal de luminări, situația debitelor protopopiatelor și parohiilor, etc.

Au luat parte la discuțiuni majoritatea protopopilor, cerind lămuriri și făcînd propuneri concrete în vederea rezolvării unor probleme legate de viața acestui sector.

P.S. Episcop încheind seria discuțiilor, aduce mulțumiri Onor. Minister al Cultelor, pentru larga înțelegere arătată problemelor bisericești și pentru sprijinul acordat în vederea obținerii materialelor de construcții pentru unitățile eparhiale.

Mulțumește reprezentanților Ministerului Cultelor prezenți la această ședință. Aduce mulțumiri și P.P. C.C. Protopopi, pentru modul cum conduc treburile bisericești în protopopiatele unde activează, apoi P.S. Sa declară ședința închisă, cu urarea ca această conferință să însemneze un pas înainte în mersul treburilor bisericești din cuprinsul Eparhiei Buzăului.

Pr. T. ROTARU

SFINȚIRI ȘI REDESCHIDERI DE BISERICI

La Purcelești-Ivănești, raionul Panciu

Ziua de duminică 21 august a. c., a fost o zi de mare bucurie duhovnicească pentru credincioșii parohiei Ivănești, filiala Purcelești și pentru cei ce au luat parte la actul redeschiderii acelei biserici.

Prn strădania, munca neprecupețită și obolul muncii lor, credincioșii de la Purcelești au împodobit Casa Domnului cu aleasă pictură în tehnica fresco, executată de pictorul I. Dogărescu din București.

Slujba redeschiderii a fost oficiată de P.S. Episcop Dr. Antim al Buzăului, înconjurat de un mare sobor de preoți în frunte cu P. C. Vicar M. Bogolu, consilier administrativ R. Ardeleanu, inspector bisericesc, M. Negulescu, protopop al raionului Panciu Scarlat Dimitriu, Părintele Al. Cristian-Bolotești, Pr. Gh. Cojan-Găgești, Gh. Tomescu-Sirbi și Gh. Durbacă-Vitânești, precum și diaconii D. Stolca și I. Urse de la catedrala eiscopală Buzău.

Răspunsurile liturgice au fost date de cîntăreții parohiei, ajutați de cîntăreții parohiilor vecine și de alți credincioși cunoscători ai cîntărilor bisericești.

Impresionant a fost momentul trecerii credincioșilor, fără deosebire de sex și vîrstă, prin fața Sf. Prestol, nou sfințit prin așezarea Sf. Evangheliști în cele patru colțuri și înveșmîntat cu aleasă podoabă.

După otpustul Sf. Liturghii, preotul paroh I. Diaconiță prezintă o succintă dare de seamă asupra mersului lucrărilor, aducînd P. S. Episcop respectoase mulțumiri pentru ajutorul moral și material acordat la vreme și pentru dragostea cu care a răspuns invitației credincioșilor de a veni personal și a oficia slujba redeschiderii, cu liturgia arhierescă.

Deasemeni, aduce mulțumiri organelor parohiale, enoriașilor și tuturor donatorilor, care au contribuit prin munca și obolul lor la înfrumusețarea sf. locaș, readus la strălucirea și frumusețea de odinioară. Își ia angajamentul că va fi la înălțimea chemării misiunii sale preoțești, dînd concursul cuvenit și în latura social-culturală în lupta pentru apărarea păcii și progresul social.

P. C. Protopop Scarlat Dimitriu, rostește un călduros cuvînt ocazional, prezentînd o scurtă dare de seamă asupra mersului vieții bisericești din acel protopopiat. Arată că preoțimea raionului Panciu este la datorie întru îndeplinirea obligațiilor sacerdotale și social-culturale prin sprijinirea tuturor acțiunilor de interes obștesc.

Luînd cuvîntul, P. S. Episcop, își exprimă bucuria de care este stăpînit de a se afla pentru prima dată în aceste laturi ale Eparhiei, spre a reda cultului acest locaș de închinare îmbrăcat în frumusețe și podoabă prin osîrda preotului și a bunilor creștini.

În continuare P. S. Sa rostește un frumos și pătrunzător cuvînt de învățătură despre Biserica «Una, Sfință, Sobornicească și Apostolească».

«Iată, spune P. S. Sa, s-au împlinit 30 de ani de cînd o parte din credincioșii de prin aceste părți și de aiurea, înțelegînd în mod eronat o îndreptare făcută de Sf.

Sinod asupra măsurătorii timpului și lăsându-se înșelați de unii pescuitori în apă tulbure — de foștii călugări isgoniți din minăstiri pentru viața lor nedemnă, au părăsit Biserica mamă, ținînd stîlul vechi. Indrept pe această cale un părintesc apel către toți cei ce s-au desbinat de Biserica mamă și-i chem să vină iarăși în mijlocul nostru».

În încheiere P. S. Sa aduce mulțumiri, cu arhieresti binecuvîntări preotului paroh, organelor parohiale și tuturor credincioșilor care au contribuit la împodobirea sf. locaș cu aleasă pictură. Îndeamnă pe toți cei de față să fie buni creștini și buni cetățeni ai Patriei noastre dragi.

P. S. Sa a răsplătit munca preotului I. Diaconiță, în conducerea parohiei sale ca un vrednic păstor, acordîndu-i rangul de iconom, hirotesiindu-l în fața credincioșilor și a păstoriiților săi.

La Găgești-râul Panciu.

În dimineața zilei de 28 august a. c., P. S. Episcop Antim al Buzăului însoțit de P.P. C.C. Vicar M. Bogoiu, consilieri ad-tivi R. Ardeleanu și Th. Rotaru și diaconii D. Stoica și F. Jianu de la catedrala episcopală, au plecat spre parohia Găgești, raionul Panciu, spre a oficia slujba redeschiderii bisericii parohiale, care îmbrăcase haină de sărbătoare prin renovarea și spălarea picturii.

La sosire, P. S. Sa a fost întâmpinat de P.P. C.C. inspector bisericesc M. Negulescu, secretar eparhial V. Frinculescu și de protopopul Scarlat Dimitriu, care sosișeră din ajun, precum și de alți preoți de la parohiile vecine, înconjurăți de credincioși.

Slujba sfințirii picturii și liturghia arhierescă a fost oficiată de P.S. Episcop Antim, înconjurat de un mare sobor de preoți și doi diaconi.

După săvîrșirea slujbei, preotul paroh Gh. Cojan, a rostit un cuvînt ocazional, făcînd un scurt istoric al bisericii și al lucrărilor executate recent și aducînd mulțumiri tuturor celor ce au sprijinit această acțiune creștinească de înfrumusețare și împodobire a sf. locaș. A mulțumit apoi P. S. Episcop pentru osteneala ce și-a luat de a veni și a reda cultului biserica parohială, pectluînd astfel rodul strădanilor celor ce iubesc buna cuviință a Casei Domnului.

P. C. Protopop Scarlat Dimitriu a rostit și aici un cuvînt înaripat, arătînd bucuria ce o simt credincioșii acestor meleaguri de a avea în mijlocul lor pe Ierarhul, care le împărtășește binecuvîntarea și bogăția dragostei, prin cuvinte pline de mireasmă duhovnicească. Supune atenției P. S. Sale rîvna unui preot distins, care înțelegînd rostul misiunii sale, lucrează cu sîrg în ogrul Sfintei Biserici.

Credincioșilor, care însetați așteptau cuvîntul Ierarhului lor, le-a vorbit P. S. Episcop Antim, cinstind aceeași prăsnuire cu un cald cuvînt arhipăstoresc, spunînd între altele: «Despre vrednicia preotului D-voastră și despre credința voastră, am fost informat din timp. Cînd un preot zidește, renovează sau înfrumusețează o biserică, vădește dragostea și atașamentul credincioșilor, și încrederea lor nețărmurită față de păstorul lor sufletesc».

În continuare, P. S. Sa aduce laude preotului paroh, organelor parohiale și tuturor credincioșilor care au contribuit la înfrumusețarea sf. locaș. Cunoșcînd că în acele părți sînt unii care s-au rătăcit de la dreapta credință îmbrățișînd stilismul, P.S. Sa arată cit de mare este această rătăcire, neavînd la îndemină preoți cu preoție lucrătoare, ci niște foști monahi certați cu disciplina monahală, caterisiți și excluși din monahism. Cu acest prilej P. S. Sa reînnoește apelul adresat acelor rătăciți, chemîndu-i cu toată dragostea părintească în sinul Sfintei noastre Biserici. Mai departe, P. S. Sa îndeamnă pe credincioși să frecventeze regulat sfința biserică, de unde vor primi pîinea vieții — pe Mintuitorul Hristos, unde vor cunoaște și simți dragostea creștină și pacea cea adevărată. Deasemeni, îndeamnă credincioșii să fie buni cetățeni, să lupte pentru intronarea păcii și să dea ascultare celor rînduiți să conducă destinele acestei țări, prin îndeplinirea tuturor îndatoririlor cetățenești.

Într-o atmosferă de alcașă bucurie duhovnicească, P. S. Episcop a hirotesit pe preotul Gh. Cojan în rangul de iconom, rang aprobat de Sinodul Mitropolitan, pentru vrednicia sa pastorală.

Pr. T. R.

OFICIALE – ADMINISTRATIVE

ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTIILOR

PAROHII VACANTE

Se publică, spre a fi ocupate de noi titulari, următoarele posturi de preoți, cu termen pentru depunerea cererilor și actelor, 30 zile de la data apariției numărului prezent din «Glasul Bisericii»:

1. Postul de preot II de la parohia Oltenița rurală, comuna Oltenița, raionul Oltenița; parohie de categoria I-a, cu 906 familii; postul vacant este bugetar; în parohie mai funcționează încă un preot (parohul).

2 Postul de preot paroh de la parohia Tecuci Kalinderu I, comuna Balaci, raionul Roșiorii de Vede; parohie de categ. II-a, cu 400 familii; postul este bugetar (un singur preot).

Petițiunile și actele cerute se vor depune în termen, la Protoieria respectivă. Cererile depuse pe altă cale sau cu acte lipsă și neconforme cu dispozițiile circularei nr. 8512/954, nu vor fi luate în considerare.

MIȘCAREA PERSONALULUI

I. TRANSFERARI

a) Preoți.

1. Temei nr. 13844, 14129, 15114/955. Preotul Mihail Șupială, de la parohia Golesca, raionul Crevedia, se transferă în postul de preot paroh la parohia Virfuri, raionul Pucioasa, pe data de 1 septembrie 1955.

2. Temei nr. 13844, 14129, 15114/955. Preotul Stelian Virfureanu de la parohia Pucioasa, se transferă reciproc cu preotul Mihail Șupială, de la parohia Virfuri, raionul Pucioasa, pe data de 1 septembrie 1955.

3. Temei nr. 13845/955. Preotul Vasile D. Popescu de la parohia Radu Vodă, raionul Giurgiu, se transferă în postul de preot paroh extra-bugetar, la parohia Ghizdaru, din același raion, pe data de 1 septembrie 1955.

4. Temei nr. 15398/955. Preotul Alexandru Curteanu de la parohia Tândărei-Gară, raionul Fetești, se transferă în postul de preot paroh extrabugetar, la parohia Ograda, raionul Slobozia, pe data de 1 aug. 1955.

5. Temei nr. 16707/955. Preotul Const. Necșolu de la parohia Plumbuita-Colentina, raionul 1 Mai, se transferă reciproc cu preotul Const. Gh. Ispir, de la parohia Izvorul Tămăduirii, raionul Lenin, pe data de 1 octombrie 1955.

6. Temei nr. 17645/955. Preotul Alex. Constantinescu de la biserica Sf. Elefterie, raionul Lenin, se transferă reciproc cu preotul Octavian I. Popescu, de la biserica Sf. Ilie-Grand, raionul Gh. Gheorghiu-Dej, pe data de 1 septembrie 1955.

7. Temei nr. 17897/955. Preotul Ioan Ștefănescu de la parohia Cornurile de Jos, raionul Cricov, se transferă reciproc cu preotul Nicolae Crăcea, de la parohia Pietriceaua, raionul Cîmpina, pe data de 1 octombrie 1955.

8. Temei nr. 17874/955. P.C. Arhimandrit Valeriu Nicolăeasa de la Catedrala Sf. Patriarhii, se transferă în post de preot deservent la Sf. Minăstire Samurcășești-Ciorogîrla, raionul Mihăilești, pe data de 1 octombrie 1955.

9. Temei nr. 17914/955. Preotul Vasile Dumitrescu de la parohia Bogați, raionul Topoloveni, se transferă reciproc cu preotul Niță Grigorescu, de la parohia Furduești din același raion, pe data de 1 octombrie 1955.

10. Temei nr. 18226/955. — Preotul Alex. Botezatu de la parohia Diaconesti, raionul Pucioasa, se transferă în postul de preot paroh extrabugetar la parohia Tirgu din orașul Tirgoviște, pe data de 1 octombrie 1955.

11. Temei nr. 18654/955. Preotul Ioan Vasiliu de la parohia Goga, raionul Ploești, se transferă în postul de preot paroh extrabugetar, la parohia Gura Văii, același raion, pe data de 1 octombrie 1955.

b) Cîntăreți.

1. Temei nr. 17453, 18542/955. Cîntărețul Ioan V. Negoescu de la parohia Răciu, raionul Tirgoviște, se transferă în postul II de cîntăreț la parohia Șuța Seacă, același raion, pe data de 15 sept. 1955.

2. Temei nr. 18878/955. Cîntărețul Vasile C. Ionescu de la parohia Tudor Vladimirescu-Canal, raionul Lenin, se transferă reciproc cu cîntărețul Neacșu Gheorghe, de la parohia Bariera Rahovei, același raion, pe data de 1 sept. 1955.

c) Personal administrativ.

1. Temei nr. 13214/955. Dl. Alexandru Valerian se transferă de la Centrul Arhiepiscopiei Bucureștilor, în post de șef de secție I, la Administrația Patriarhală, pe data de 15 iulie 1955.

2. Temei nr. 16149/955. Dl. Vasile Frățilă se transferă de la Administrația Patriarhală, în post de șofer la Centrul Arhiepiscopiei Bucureștilor, pe data de 1 august 1955.

II. NUMIRI ȘI INCADRARI

a) Preoți și diaconi.

1. Temei nr. 15330/955. Diaconul Ioan N. Țiu se numește în post de diacon la Sf. Minăstire Samurcășești-Ciorogîrla, raionul Mihăilești, pe data de 1 aug. 1955.

2. Temei nr. 15405/955. Ierod. Trandafirov Vladimir se numește în post de diacon la Catedrala Patriarhală, pe data de 1 august 1955.

3. Temei nr. 15507/955. Preotul Arsureauu P. Nicolae se încadrează în postul de preot paroh bugetar la parohia Jugureni, raionul Găești, pe data de 1 august 1955.

4. Temei nr. 17426/955. Licențiatul în Teologie Anghel Gh. Anastasiu se numește în postul de preot II de la Mirău, la parohia Tangîru, raionul Mihăilești, pe data de 15 septembrie 1955.

5. Temei nr. 17488/955. Preotul Sergiu Roșca se încadrează în postul de preot paroh la parohia Goga, raionul Ploești, pe data de 1 octombrie 1955.

6. Temei nr. 18427/955. Preotul Tănase Bratu, profesor la Școala de cîntăreți din Curtea de Argeș, se încadrează în postul de preot paroh la parohia Gherghiceanu din Capitală, raionul 23 August, pe data de 1 octombrie 1955.

7. Temei nr. 18654/955. Licențiatul în Teologie Trifu Marius se numește în postul de preot la parohia Vărăști, raionul Călărași, pe data de 1 oct. 1955.

8. Temei nr. 18908/955. Preotul Stoicescu Vasile de la parohia Păunești, raionul Tg. Lăpușni, regiunea Baia Mare, Eparhia Clujului, se încadrează în postul de preot paroh extrabugetar, la parohia Ghimpați, raionul Răcari, pe data de 1 oct. 1955.

b) Cîntăreți.

Temei nr. 17531/955, Dl. Ioan St. Ioan se numește în postul de cîntăreț I la parohia Apostolache, raionul Cricov, pe data de 1 august 1955.

c) Personal administrativ.

1. Temei nr. 15760/955, 17496/955. P.C. Monahie Teodora Teodorescu se numește în postul de stareță la Sf. Mînăstire Țigănești, raionul Snagov, pe data de 15 septembrie 1955.

2. Temei nr. 15146/955. Dl. Grigore Alexandru se numește în postul de paznic la Centrul Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor, pe data de 1 iulie 1955.

3. Temei nr. 18475/955. Preotul Marin Popescu de la parohia Domnești-Cățichea, se numește în postul de secretar-casier la Protoieria raionului Mihăilești, pe data de 1 august 1955.

III. SCHIMBARI IN CONDUCEREA OFICIULUI PAROHIAL

1. Temei nr. 16681/955. Oficiul parohial al parohiei Sf. Nicolae-Oltenița se încredințează preotului N. Rentea, pe data de 15 sept. 1955.

2. Temei nr. 18402/955. Oficiul parohial al parohiei Oltenița Rurală, raionul Oltenița, se încredințează preotului Gh. Mladin, pe data de 10 octombrie 1955.

3. Temei nr. 18652/955. Preotul Const. Galeriu de la parohia Sf. Vasile-Ploești, este delegat să conducă oficiul parohial al parohiei Sf. Apostoli-Ploești, cu începere de la 22 septembrie 1955, în locul preotului I. Gânțoiu, care rămîne numai cu slujirea bisericească.

IV. DECESE

1. Preotul Vasile Marola, de la parohia Goruna, raionul Cîmpina, a încetat din viață la 28 iunie 1955.

2. Preotul Vadim Crocos de la parohia Chirolu, raionul Brănești, a încetat din viață la 18 august 1955.

3. Preotul Popescu Z. Radu de la parohia Tecuci Kalinderu I, a încetat din viață la 31 august 1955.

4. Preotul Toma Păcuraru de la parohia Oltenița Rurală, raionul Oltenița, a încetat din viață la 15 septembrie 1955.

5. Cîntărețul Const. Dimitriu de la parohia Sf. Treime-Tel, raionul 1 Mai, a încetat din viață la 24 sept. 1955.

V. MODIFICARI DE CATEGORIE LA PAROHII

Temei nr. 6791/955. În ședința Adunării Eparhiale din 24 aprilie 1955 au fost aprobate următoarele modificări de categorii de parohii:

1. Filiala Ludăneasa, parohia Răsmirești, raionul Alexandria, trece de la categ. III-a la categoria I-a.

2. Incadrarea parohiei Sinești, raionul, Brănești, la categoria II-a.

3. Parohia Trestieni, raionul Râcari, trece de la categ. III-a la categ. II-a.

4. Parohia Potlogi I, raionul Râcari, trece de la categ. I-a la categ. II-a.

5. Parohia Potlogi II, raionul Râcari, trece de la categ. I-a la categ. II-a.

6. Parohia Cuib, raionul Teleajen, trece de la categ. II-a la categ. III-a.

DOCUMENTAR

EPISCOPUL DIONISIE ROMANO ȘI PROBLEMA MONAHISMULUI

O figură luminoasă în istoria bisericii române — din sec. XIX — este vestitul episcop al Buzăului Dionisie Romano.

De origine ardelean — din Sălișteța Sibiului — îmbracă de la vârsta de 15 ani haina monahală în marea lavră a monahismului românesc — minăstirea Neamțului, unde în puținii ani, petrecuți acolo, își suplinește lipsa unei instrucții temeinice, stînd cufundat ziua și noaptea în citirea cărților din bogata bibliotecă, acumulînd astfel cunoștințe mult superioare vârstei și mediului.

Vestea că, în București s-a deschis o școală românească la Sf. Sava, avu darul de a-i răscoli tinărului monah Dionisie darul neostoit de a se lumina, mergînd și el la această școală.

Refuzul mitropolitului de a-l trimite la București la învățătură, pe cale oficială, nu infringe dirzenia ardeleanului dornic de luminare, și atunci pleacă din minăstire fără blagoslovenie, pe jos, înfruntînd greutatea drumului, făcut mai mult pe jos, prin localități în care bîntuia, cu furie, epidemia ciumei.

Ajuns în București, fără carte canonică, mitropolitul Grigore IV nu-i dădu binecuvîntarea de a frecventa cursurile, punîndu-i îndatorirea de a se înapoia la minăstire.

Dionisie rămîne însă, intrînd lucrător la tipografia «privilegiată» de la Cișmeaua Mavrogheni, unde se specializează, lucrînd ca zețar la «Curierul Românesc», tipografia trecînd din anul 1831 în proprietatea lui Eliade.

În timpul liber Dionisie frecventa școala de la Sf. Sava.

În anul 1831 deschizîndu-se la Sf. Sava «cursul normal» de 3 luni pentru pregătirea primilor învățători romîni, ierodiaconul Dionisie urmează acest curs, care din diferite pricini se prelungeste pînă în 1832, cînd la 12 martie 1832, «Dionisie ierodiaconul care are știință elementară de toate învățăturile cerute și a învățat desăvîrșit cursul normal după metoda «Lancaster» fu numit «profesor național» în orașul Buzău.

Cei ce l-au ajutat mult în formarea lui intelectuală, devenind un desăvîrșit autodidact, au fost episcopul Ilarion al Argeșului care l-a avut chiar ca ucenic și bătrînul profesor de filosofie arhimandritul Eufrosin Poteca.

În cuvîntarea ținută la moartea episcopului Ilarion, ierodiaconul Dionisie spunea: «răposatul m-a primit și a înlesnit mijloacele a învăța și ce este mai mult în ceasurile libere ale sale se ocupa la a mea învățătură»... iar despre arhim. Eufrosin Poteca, într-o cuvîntare ținută la Buzău, cu ocazia împărțirii premiilor, în anul 1837, în prezența acestuia, Dionisie spunea: «...în mijlocul Domniei Voastre se află bunul meu învățător S. Sa Părintele Arhimandrit Eufrosin, acela care cînd m-am înfățișat doritor de învățătură, mi-a înlesnit mijloacele și a îngrijit a mă folosi din bunile-i învățături».

După 11 ani de susținută activitate didactică și culturală la Buzău, ca «profesor național», profesor la școala de grămătică a Episcopiei, director al tipografiei Episcopiei și redactor al primei gazete bisericești «Vestitorul Bisericesc», e numit director al Seminarului Central, unde stă pînă la revoluția din 1848, la care ia parte activă alături de Popa Tun și Iosafat Znogoveanu.

Despre participarea lui la revoluție, Colonelul Lăcusteanu, un veșnic potrivnic al mișcării revoluționare, nota, în amintirile sale... «peste câteva minute văzui preoții sfintului altar al Bisericii Ortodoxe călări pe tunuri. Între dinșii am cunoscut pe popa Ion și popa Dionisie, actualul episcop al Buzăului».

Inchis la Văcărești, e exilat apoi în Transilvania, unde leagă o prietenie strânsă cu mitropolitul Șaguna.

Revenit în țară, stă câțiva ani retras la minăstirea Băbeni R. Sărat, unde redactează gazta bisericească «Eho Eclisiastic» și «Biblioteca Religios-Morală».

Apreciat apoi de Domnitorul Știrbei e numit în 1850 stareț la minăstirea Sadova-Dolj, unde găsește minăstirea «în cea mai desăvârșită ruinare, casele toate învelite cu trestie și stof și o biserică magazie de bucate».

Făce reparatii radicale la întregul așezământ, reparând casele de sus, zidurile, iar casele de jos care erau prefăcute în grajduri și zidurile din față mai toate rulate și gunoiul grămadă dinaintea sfintei biserici s-au prefăcut în case de locuit pentru preoți și slujbașii bisericii «fiindcă fericitul între Domni Matei Easarab n-a făcut acest sfânt lăcaș să fie grajd de cai și obor de vite ci să fie azilul călătorului, odihna bolnavului și pentru locuința slujitorilor bisericii ce înalță ziua și noaptea rugăciuni pentru memoria fericților întemeetori».

Nu stă mult nici aici, căci în 1854 e exilat în Moldova, surghiun ce-l consumă foarte mult.

Intr-o plângere către Domnitor în care arată întreaga sa activitate pusă în slujba patriei și a bisericii, spunea: «Cunosc că un ucenic al lui Hristos nu se cuvine a cirti pentru suferințele ce-i vin asupra-i, ci să rabde cu bărbăție creștinească, avînd înaintea ochilor un asemenea mare model.

Dar este foarte dureros ca după o viață petrecută în slujba societății, după ce pe lângă alte datorii ale chinoviei, am scris și am tipărit mai mult de 30 feluri de cărți pentru folosul tinerimei și a clerului pe care socotesc de prisos a le arăta cîte una, fiindcă sint în minile publicului.

După ce atît în cuvintele mele pe amvon, cit și în purtarea în societate m-am silit a corespunde la adevărata chemare a preotului, este trist, zic, să mă văd împins cu nevrădnicie dintr-o patrie căreia i-am slujit atîta timp cu zel, și despolat de tot ce am avut, să cad povară altora carii nu-mi sînt datori cu nimic, într-un timp cînd poate vîrsta și sănătatea nu-mi vor mai ierta ca să încep noi osteneli».

În mai 1855 e numit stareț la Minăstirea Neamțului, ofisul domnesc de numire grăind, printre altele: «...întru cunoștința ce avem despre instrucția temelnică ce posedăți în ramul teologic, precum stau de dovadă deosebitele scrieri ce ai dat la lumină, te rînduim cu plăcere locotenent de stareț la numitele minăstiri, unde îți ai și metania și îți punem înaintea, ca pășind de îndată în această îndatorire, la care te cheamă numai singure meritele ce ai, să te sîrguești a răspunde în totul dorințelor domniei noastre arătate mai sus, a restatorniciei bunei administrații și răspîndirea luminei învățăturilor în acele sfinte locașuri¹⁾.

Peste puțin timp e întărit stareț pe viață «după încredințarea ce de la început am avut-o că vei răspunde în totul înaltei chemări și principiilor ce caracterizează viața Prea cuvioșiei tale devotată interesului moral pentru lumina clerului și înflorirea culturii naționale»²⁾.

Zelosul și neobositul luptător pentru luminarea poporului român în general, și al monahilor și preoților, în special, la inițiativa, destul de îndrăzneată pentru vremea aceea, de a înființa în incinta Sf. Minăstiri un ciclu școlar începînd de la clasele primare, trecînd prin seminar și terminînd cu facultatea de teologie.

La Tîrgul Neamț înființează un internat cu 50 elevi întreținut în mod gratuit de minăstire, unde se învața cursul primar și gimnaziul.

Dar «pînă cînd vor începe a eși copii din școala ce se așează în Tîrg se va urma și aicea în minăstire un osebit curs, atît de învățătură în paralel cu cele din școală din Tîrg, cît și cîntări și rînduiala bisericească mai cu osebie. În această școală vor urma călugării tineri, diaconii și preoții tineri, fiindcă aceștia nu se pot trimite în școala din Tîrg.

1. Acte oficiale date cu ocazia numirii P.C. Sale Arhim. Dionisie ca locotenent de stareț al Sf. Minăstiri Neamțu și Secul. Anul 1855, mai 24, p. 2.

2. Acad. R.P.R., Doc. pach. MCXX, f. 48.

Nici un tânăr din minăstire nu va fi hirotonit diacon sau preot, fără să nu fi urmat această școală, iar când ciclul de 16 ani va fi complet, nu se vor mai hirotonisi decât «numai aceia ce vor trece cursurile regulat» ale acestui ciclul.

Arhimandritul Dionisie are de luptat însă cu intriga și calomnia cuibărite acolo.

Călugării, intriganți și retrograzi, manifestau ură și o sabotare continuă a starețului.

G. Sion, scria, la 10 mai 1856³⁾, arhim. Dionisie că «...duhovnicii îi bat dacă se duc fără voia lor la școală, că-i zăhăsuiesc cu spălătul griului și cu facerea chitanului și cu vâcărutul, tocmăi cind ar putea să învețe și să meargă la școală».

Alții, mergeau cu ura lor pină acolo că le rupeau și ardeau cărțile, încit elevii erau nevoiți a învăța în ascuns⁴⁾.

Cu toate acestea cursurile seminarului, la sfârșitul anului, dau rezultate frumoase.

Nu mai amintim celelalte îmbunătățiri și reforme înfăptuite aici, în mijlocul unor monahi care nu aprobau să se înființeze o bogată bibliotecă, spunind că lor nu le trebuie hirtie. Amintim însă că pentru frumoasele înfăptuiri materiale și spirituale—in timp de un an de zile arhim. Dionisie primește mulțumiri publice de la Domnitor, prin ofisul nr. 11 din 10 martie 1856 pentru că «ne-au dat pipăite dovezi despre bunele și înțeleptele cugetări a P. C. V., cum și despre zelul ce ați desvăluit intru a pune sîntul locaș, încredințat administrației Voastre, pe o cale de înflorire și de propășire, și îndreptătesc cu deplinătate alegerea ce am făcut în persoana P.C.V., a cărei caracter de mai-nainte m-era cunoscut...».

Cu toate acestea, arhimandritul Dionisie a fost înlăturat samavolnic la 1 sept. 1856, de partizanii obscurantismului, și odăță cu el desființându-se și școalele din minăstire.

Seminarul mai dăinuie pină la 29 noembrie, iar copii din internatul de la Tg. Neamț au fost izgoniți, pe gerul cel mai grozav, pentru că «ctitorii au lăsat minăstirii donațiuni pentru pomeniri și rugăciuni, iar nu pentru școală. Școlile sînt erzii»⁵⁾.

Acțiunea rivnitorului stareț, «cu gândiri naționale și culturale» rămîne o încercare măreață de a lumina clerul nostru, încercare fără izbîndă, care dacă s-ar fi putut înfăptui, ar fi contribuit intens la culturalizarea țării cu un ceas mai de vreme».

Rămăs din nou fără ocupație «jertfă unor oameni cu intenții rele și vătămătoare societății», nu se descurajează, deși nu avea nici cheltuiala zilnică, ci se ocupă cu tipărirea de cărți, șicanat totuși mai departe de coaliția din minăstirea Neamțului.

De aceea, într-o anumită împrejurare, arhim. Dionisie, arată, cu multă durere, realitatea crudă în legătură cu monahismul din timpul său.

Am văzut înfăptuirile făcute în scurtul timp al stareției de la Neamț, care nu sînt altceva decît punerea în practică a principiilor ce l-au călăuzit în sbuciumata-i viață.

Aici, mînat de devotamentul «religiozitatea și dragostea pentru Casa Domnului», vine să aplice gânduri mari, principiile clasice ale monahismului, ce depășeau concepția timpului, și de aceea nu numai că n-a fost înțeles, dar socotit chiar de ierarhia superioară ca unul ce caută să strice rînduile tradiționale(!).

Numit în 1859 locotenent de episcop la Buzău și definitivat în 1865, găsește aici terenul propice pentru a pune în practică principiile ce l-au călăuzit în întreaga viață pentru înfăptuirea unui monahism luminat și folositor societății, căutînd să-l ridice la strălucirea de ooinioară.

Să vedem acum care sînt aceste principii călăuzitoare ce cuprind întregul complex al vieții minăstirești, material și spiritual.

Minăstirea. «Comunitățile religioase au avut un scop bun, uman și pietos cînd s-au înființat»⁶⁾. Și astăzi minăstirea trebuie să fie «întotdeauna ca un azil celor apăsați de soartă, liman de odihnă celor ce și-au petrecut viața slujind societății, școală de moral și de fapte de pietate, unde toate virtuțile evanghelice să se practice mai cu osbire, și să slujească de model atît clerului în comun, cît și fiecărui creștin în parte, luminînd prin pilda vieții și prin învățătură»⁷⁾. Aici e locul unde să-și gă-

3. Revista istorică, an. III, nr. 47-48, f. 475.

4. Radu Rosetti, Conflictul dintre guvernul Moldovei și Minăstirea Neamțului, I, în Analele Acad. Rom., Seria II, XXXII, 1909-1910, Buc. 1910, f. 669.

5. Pr. Gr. Musculeanu, Calendar pe 1863, p. 111.

6. Circulara nr. 451 din 3 Iulie 1867.

7. Din cuvîntarea de instalare la M-rea Neamțului.

sească azil sigur «educația morală și religioasă, cultivarea artelor și științelor, propagarea moralei evanghelice, prin toate mijloacele putincioase, cu un cuvânt ajutorul omenirii suferinde la trebuințele și materiale și morale»¹⁰⁾.

Aici fiind «locul frăției și dragostei»¹¹⁾, nu au ce căuta tulburările și neunirile.

Monahii. Petrecătorii minăstirii sînt adunați pentru «mintuirea sufletului și petrecerea după poruncile și legea Domnului, într-o viață neprihănită»¹²⁾.

Cum în minăstiri viețuitorii au «îndestularea, odihna, toate cele de nevole, pe cînd lumea este bintuită de mii de suferinți felurite, de mii de lipse, de mii de necazuri»¹³⁾ monahului deci nu-i îngăduit să ducă o viață comodă, trîndavă, mai ales cînd «dărnicia fericitilor ctitori și a bunilor patrioți întîmpină toate trebuințele minăstirei»¹⁴⁾.

Să nu se piardă din vedere niciodată că «aici se varsă sudoarea a mii de oameni care lucrează și ostenesec pentru noi. Este timpul să ne întrebăm, oare ce facem noi pentru ei, și cu ce le răsplătim noi aceste sudori de singe.

Pavel învățătorul neamurilor zice: «în zadar plinea nimănui n-am mîncat, și miinile acestea au slujit mie și celor cu mine». Iată cuvinte care ar trebui să ne facă a ne cutremura. A venit timpul, o cere veacul, o cere dreptul cuvînt, ca să ne facem noi înși-ne această întrebare, și să o facem cu cuget curat. Cu se plătim noi societății pentru toate cite ne dă? Această întrebare ne-o face societatea de mai multă vreme...

...Dacă primim de la societate cele de trebuință trupești, să ne silim cu rîvnă și luare aminte, a-i da spre răsplătire cele duhovnicești: învățătura cuvîntului, pilda vieții, povățuirii mîntuitoare¹⁵⁾.

Monahul fiind dator societății nu trebuie să ducă numai o viață contemplativă «a se mărgini numai în practicarea unor reguli luate din tradiții, ci din fapte folositoare societății și fiecăruia în parte» ci să-și conducă viața după principiul clasic «roagă-te și lucrează».

«Această deviză ar trebui să fie scrisă cu litere de aur, nu numai la poarta fiecărei minăstiri, nu numai pe ușa fiecărei chilii, ci în inima fiecărui călugăr»¹⁶⁾.

Această deviză pe care el însuși a experimentat-o, o recomandă minăstirilor¹⁷⁾ «din adîncul cunoștinții», amintind că «sfinții părinți și mai marii povățuitori ai cîinului monahicesc, nu numai au recomandat ci au și ordonat, și prin canoane au orînduit lucrul și ruga.

Stareții au datoria de a îndruma pe toți petrecătorii schiturilor de a participa la toate slujbele «cu frică și cu cutremur ca înaintea Stăpînului» și după aceea «fiecăre să se ocupe cu un lucru, fie orice, numai să lucreze, ca gîndurile deșarte să nu găsească loc în sufletul său».

...«Știm că se găsesc în monastiri oameni care cunosc unele din meșteșugurile cum: săpătoria, zugrăvia, croitoria, cismăria și alte multe. Să se alătore cel ce nu știu către cel ce știu și să învețe fiecare la ce au aplicare».

Cei ce nu vor să se supună, fiind cuprinși prea mult de duhul trîndăviei «pe unul ca acela chiar prin sfat de obște ca de canon să fie supus».

Cînd aceste principii vor fi îndeplinite, armonia, liniștea și îndestularea vor petrece în acea minăstire «căci atunci nu vor fi ca acum numai consumatori, ci vor fi și producători»¹⁸⁾.

Nu mai îngăduie «preumblarea monahilor prin lume și din schit în schit» care e un rău obicei care a adus mare scădere cinului monahal prin faptele la care se coboară acei rău năraviți monahi cînd ies din chinovii»¹⁹⁾.

Deși a dat ordin, în acest sens, în repetate rînduri și a avut repetate convorbiri cu fiecele stareți privitor la acest rău obicei, constata cu amărăciune «că unii din cuvșoșii stareți nu pun nici cea mai mică silință de a stăvili deasa și necuviincioasa petrecere prin lume a unor monahi cu rea conduită». De aceea regulamentează ieșirea

10. Idem.

11. Circ. nr. 451, 8 Iulie 1867.

12. Din cuvîntarea de la M-rea Neamțului.

13. Ibidem.

14. Ibidem.

15. Ibidem.

16. Ibidem.

17. Circulara nr. 676 din 8 dec. 1866.

18. Ibidem, sublinierea autorului.

19. Circulara nr. 592 din 4 noiembrie 1869.

lor din minăstire cu bilet la mină cu timp mărginit dar numai «celor cu conduită bună»²⁰⁾.

Cei ce vor întârzia, după trei zile să se raporteze lipsa lor Episcopiei, iar «îndesularea lor» să fie trecută la economie.

Nu se va mai primi în minăstire monah strein fără voia superiorului lui, iar «avînd asemenea voe și fiind trecător» să nu fie îngăduit mai mult de 3 zile²¹⁾.

Nici comportarea călugărului în lume nu-i e streină. De aceea recomandă că la slujbele și trebuințele monastirii să fie trimiși «cei mai îmbunătățiți, ca să fie pildă de fapte bune»²²⁾.

Ieșirea călugărului în lume să fie ziditoare, iar nu prilej de sminteală. Acolo, în mijlocul frămîntărilor lumești «să fie ca un apostol al Domnului, propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu, mîngîind și întărind pre credincioși cu fapta și cu cuvîntul»²³⁾.

Dacă pentru pregătirea clerului mirean, întru tirziu s-au înființat școlile pregătitoare, pentru clerul monahal nu s-a îngrijit nimeni. Cum nu mai putea tolera o asemenea stare intelectuală și morală a monahilor, în anul 1861 deschide școala monahală de la schitul Nifon, unde stareții au trimis frați și monahi tineri, răspunzînd «cu căldură» la apelul făcut, deoarece «toți cunosc înapoarea în care se găsește acest cin despre învățătură»²⁴⁾.

«Aici se pregătesc și școlarii ce trec în seminar carii mai totdeauna intră în clasa II-a și unii chiar într-a treia după concursul ce dau», arată Ministerului episcopul Dionisie²⁵⁾.

Nu era deci «o școală primară pentru copiii sătenilor de primprejur» cum s-a afirmat²⁶⁾. Și aceasta o arăta clar episcopul, cînd scria Ministerului: «Această școală nu este a unei comune, ci este a mai multor districte. Aici vin școlarii din diferite comune pentru învățături mai multe decît acelea ce se predau în școlile sătești»²⁷⁾.

Pentru întreținere, elevii, la început de an făceau o învoială «prin bună înțelegere» de a contribui fiecare cu o cîrmă hotărîtă de tot felul de produse și doi galbeni «răspunși în termeni și timpi hotărîți», cărțile avîndu-le gratuit de la Episcopie²⁸⁾.

Dacă pentru instrucția monahilor episcopul Dionisie înființase școala de la Schitul Nifon, nu-i rămînea indiferentă nici instruirea și luminarea monahiilor și a fetelor, mai ales că încă de cînd era învățător convinsese părinții să-și dea fetele la școală, ceea ce pentru vremea aceea era cu totul neobișnuit. De aceea, în anul 1861 înființează, cu cheltuiala sa, școală în schitul Rătești-Buzău, unde învățau «atît surorile și călugărițele din schit, cît și mai multe fete din comune cu apropiere»²⁹⁾.

Școala era prevăzută cu internat, iar îmbrăcămintea, încălțămîntea și cărțile de studiu erau suportate de zelosul episcop, din caseta personală³⁰⁾.

Episcopul Dionisie îngrijea îndeaproape de aceste școli. Într-o «însemnare de cheltuielile făcute de subscrisul cu osebite îmbunătățiri folositoare bisericii și clerului în eparhia Buzăului», (1864) vedem că episcopul Dionisie a cheltuit 22.000 lei «în curs de 3 ani cu înființarea și ținerea a două școli: una în schitul Nifon, de băeți, sucursală seminarului Sf. Episcopii, și una în schitul Rătești, de fete sărace».

Și în minăstirea Cotești, districtul R. Sărat, episcopul Dionisie înființează școală, în toamna anului 1867, funcționînd în fosta trapeză a minăstirii.

Profesoară, în 1868, era Ecaterina Teodoru, instalată de ic. I. Petrescu, protopopul de Rîmnic, în al cărui discurs de instalare arată că episcopul Dionisie «este zelos și iubitor a vedea lumina instructivă întinsă nu numai în poporul mirean ci și pînă în locurile cele mai îndepărtate», pentru că era convins și o spunea mereu că «Școala și Biserica ridică pre om la dignitatea sa morală».

20. Ibidem.

21. Ibidem.

22. Cuvîntarea de instalare a ep. Filotel, compusă de arhim. Dionisie.

23. Ibidem.

24. Clrc. nr. 1/1867, ianuarie 2.

25. Adresa Episcopiei Buzăului, nr. 77.

26. Melchisedec, op. cit., p. 58; Al. T. Dumitrescu și G. M. Ionescu, *Istoria seminarilor procești din Buzău...*, Buc. 1906, p. 14.

27. Arhivele Statului, Min. Inst. dos. 466/864, f. 42.

28. Arhiv. Stat. Min. Instr. dos. 446/864, f. 5.

29. Arhiv. Stat. Min. Instr. dos. 511/868, f. 24.

30. Acad. R.P.R., Doc. pach. MCXXII, f. 336.

Minat de acest gând și «văzînd că asemenea școli sînt de mare necesitate și mai cu osebire prin schiturile de maici și călugări de la care se cere mai întinsă lumină, prin mai multe sfătuirii și îndemnuri ce au făcut cuvioaselor stărițe și cuvioșilor stăriți a întocmit cîte o școliță prin schituri pentru învățatura de carte atît a tinerilor cît și a celor mai în vîrstă, ca cu acest mijloc să fie mai luminați în moralitate»³¹).

Cerînd ajutor Ministerului pentru clădirea unui local de școală «prevăzută cu toate trebuințele, încăpătoare pînă la 70 elevi», episcopul Dionisie arată că aceasta este «o întreprindere merită a întinde lumina și instrucția între romîni»... «...căci convingția mea e că oricît ar cheltui cineva pentru instrucțiune, aceasta este cheltuiala cea mai productivă și bine făcută».

În anul 1871 școala era frecventată de 26 copile «de primprejur, afară de surorile și maicile din schit» și numărul lor creștea «neconținut, căci locul este foarte potrivit, fiindcă părinții copilelor le încredințează la maici, cele mai multe, rudeni cu acel părint».

Nu mai poate dăinui starea de pînă acum de «a se hirotonisi diaconi și preoți călugări care abia pot să citească», căci «seminaristul ieșind, (din seminar) se face preot și nu poate ajunge decît, cel mult, un proestos sau un protopop, în vreme ce călugărilor le sînt deschise toate treptele ierarhiei bisericești, de la preot pînă la arhierue» spune episcopul³²).

«Ce se întimplă cu acești oameni fără învățătură, ajungînd a ocupa posturi înalte? Și ce alt poate să se întimplă, decît ceea ce zice Sfînta Evanghelie: «orb pe orb de va povățui vor cădea amîndoi în groapă».

Pentru aceasta se recomandă învățătură, însă nu pentru a le deștepta «spiritul de ambiție», căci «învățatura este stimată prin ea însăși, iar nu pentru avantajile ce înfățișează în viață, atît pentru cel ce o posedă, cît și pentru societate»³⁴).

«Fiecare minăstire, fiecare schit are oameni care poartă titluri frumoase ale ierarhiei bisericești, dar asemenea oameni se cuvine să fie vrednici de titlurile ce poartă. Mîntea lor se cuvine să fie înavuțită cu cunoștințe folositoare și inima lor plină de moral și pietate, ca să fie ca o lumină înaintea poporului și cuvintele lor să îndulcească ca sarea inimile cele stricate de vicuri și apăsată de suferință»³⁵).

Și pentru ca marea sa dorință, de a avea un cler monahal luminat, să devină realitate, după înființarea școlii de la Nifon, făcea cunoscut minăstirilor că «am hotărît ca de astăzi înainte să nu mai hirotonisesc pe nici un monah preot sau diacon pînă mal întil nu va fi trecut învățăturile din această școală, și aceasta din privire ca nu cel ce nu va învăța să treacă înaintea celui ce va pune sîlînță spre învățătură»³⁶).

Am văzut recomandarea ca monahii să nu ducă înainte, o viață pur contemplativă. Cu altă ocazie³⁷), episcopul Dionisie, dădea îndemnul călduros, pecetluit cu exemplul vieții sale, ca monahul să nu fugă de progres, ci să-și dea partea de contribuție la mișcarea de renaștere a noului stat romîn.

«Nația, cu toate greutățile ce i se pun înaintea merge pe calea progresului. Este legea firească ca toate corpurile (trupurile) ce au viață, să prograzeze în creștere și dezvoltare. Corpul care nu sporește în creștere și dezvoltare este putred, este mort. Trebuie-va oare ca noi călugării, în mijlocul acestor mișcări naționale, să stăm ca un trup mort, neaducîndu-ne amînte de înfricoșatul cuvînt al Domnului: «Tot pomul ce nu face roade, se taie și în foc se aruncă» și de smochinul care, pentru că n-a dat rod, l-a blestemat și îndată s-a uscat?»

Starețul să fie «pildă de faptă bună, de ascultare și de evlavie» și să nu uite că trăiește în minăstire, care e înzestrată cu ajutorul creștinilor ce-și cîștigă pîinea cu osteneală și sudoare și o împarte cu cei din minăstire. De aceea «nu suferiți — îi îndemna el — ca să rămîneți încărcăți cu păcatele lor, rugați-vă lui Dumnezeu ziua și noaptea pentru mîntuirea lor, siliți-vă și înșivă a vă face folositori cu pilda vieții și învățatura. Dacă primiți de la ei lucruri materiale, răsplătiți-le cu lucruri morale.

31. Acad. R.P.R., Doc. MCXXI, f. 432.

32. Cuvîntarea de deschidere a școlii monahale de la schitul Nifon

33. Ibidem

34. Ibidem.

35. Ibidem.

36. Circ. nr. 1/1867, 2 Ianuarie.

37. Cuvîntarea de la deschiderea școlii de la Nifon.

și ca să puteți face aceasta cu vrednicie, indeletniciți-vă neîncetat la citirea și învățătura Sfințelor Scripturi»³⁸).

Starețul să dea dovadă de mult tact în administrarea și în conducerea sufletelor încredințate lui pe calea mîntuirii, să aibă priveghere neadormită a întîmpina, pe cit se va putea, trebuințele duhovnicești și materiale ale fiecăruia, să sufere cu cei ce sufăr, să rabde cu cei ce pătînesc, să plîngă cu cei ce lăcrimează³⁹).

Să stăruie pe perseverență a îndrepta pe cei greșiți, căci metoda de a transfera pe un monah rău în altă minăstire nu e bună pentru că «dacă un monah este rău într-un loc, va fi rău și în altă parte»⁴⁰).

Cum canoanele prevăd «toate cazurile cînd un călugăr stăruiește în abateri și neorînduiei», starețul să le consulte și să le aplice, «căci de a cîrmui pe cei buni, întru aceasta nu este nici un merit pentru un stareț, ci bunătatea lui atunci se poate aprecia, cînd din răi va face buni»⁴¹).

Dacă cinul monahal «a căzut prea jos din ceea ce era la început», să nu descuză pe nici un stareț»⁴²). Iar pentru că «căderea este prea jos», îndepărtarea și reorganizarea lui se va începe mai întîi «de la lucruri mai materiale», pentru că acestea vor înlesni «mult pe cele morale».

În acest plan de reorganizare a vieții monahale, intra datoria ca fiecare minăstire să înființeze «o bolniță unde fiecare individ bolnav să-și poată găsi azil și să fie îngrijit după cuvîntă și căutat cu doftor»⁴³).

Bolnița va fi «după mijloacele și puterea casei», de o cameră sau două, după trebuință, și vor fi îngrijiiți «cu cele trebuincioase ale hranei și cu doftorii», chiar și mirenii «ce vor pătîmi de vreo boală»⁴⁴).

Această faptă umană va înălța prestigiul starețului «înlauntru și afară» și odată acest prestigiu dobîndit, calea pentru înfăptuirea reformelor se va ușura.

Se va înființa într-o chilie și o bibliotecă.

«Acolo se vor aduna toate cărțile ce se vor găsi în casă, afară de cele trebuincioase bisericii. Toate aceste cărți și acelea ce se vor mai aduna să fie bine așezate la vederea vizitatorilor și cu catalog, să fie date în seama unui părinte. Acesta va avea datoria, ca la oricine va avea dorința, să înlesnească din acele cărți spre citire acolo înlauntru și afară la altă chilie.

Toate cărțile ce ar rămîne de la cei încetați din viață să se facă proprietate a bibliotecii»⁴⁵).

Printr-o altă circulară⁴⁶), episcopul Dionisie reglementează primirea vizitatorilor.

După ce face cîteva considerațiuni de principiu, destul de interesante, se adresa stareților:

«Primește, cuvioase starețe, cu dragoste umană și iubire creștină, pe tot sufletul ce vine în schît, coprins de amărăciune și întristare. El aleargă acolo să-și afle mîngiere sufletească. Roagă-te împreună cu el, mîngie-i și te silește a vărsa în inima și sufletul lui pacea și liniștea și speranța de care sînt lipsiți; te vor binecuvînta, și conștiința cuvioșiei tale va fi împăcată că ți-ai făcut datoria. Aceștia vor fi adăpostoți în încăperile destinate pentru oaspeți, și niciodată și pentru nici un cuvînt aiurea la alt părinte și vor fi ospătați cu cuvîntă și după putere și mijloace.

Respinge cu demnitate, și respinge într-un chip absolut, pe tot cel ce va veni pentru plimbări și petreceri. Acela nu va avea loc în chît.

Schitul nu este casa plimbărilor și petrecerilor, ci este casa rugăciunii, a evlaviei, este casa lui Dumnezeu...»⁴⁷).

Insemnătatea unei minăstiri nu constă în mărimea numărului viețuitorilor, ci în înfăptuirile morale și sociale ce se fac acolo.

38. Din cuvîntarea ep. Flotei la instalarea sa ca episcop.

39. Cuvîntarea de instalare ca stareț la m-rea Neamțu.

40. Ord. nr. 376 din 4 iulie 1869.

41. Ibidem.

42. Circ. nr. 663/1866.

43. Ord. nr. 1497 din 23 august 1860.

44. Ord. nr. 663/1866.

45. Ibidem.

46. Nr. 451 din 3 iulie 1867.

47. Ibidem.

Ce folos ar fi, zicea episcopul Dionisie ⁴⁸⁾, dacă un stareț ar înfățișa un catalog cu călugări mulți, pe care îi nutrește și-i îmbracă din cheltuiala minăstirii? Ar avea oare har înaintea cuiva? Fiecine l-ar întreba: ce fac acești oameni și ce ocupă? Care este folosul moral cel puțin, care-l aduc creștinătății ca despăgubire pentru îngrijirea ce li se dă în aceste așezăminte ale țării, unde sînt scutiți de toate greutățile ce apasă societatea? Dar dacă în acel catalog ar putea zice că are atîția bătrîni ce au servit statului mai mulți ani, pe care îi îngrijește, atîția bolnavi și nepunctincioși pe care îi caută, și atîția tineri ce învață Legea lui Dumnezeu, Sfînta Scriptură și alte științe folositoare Bisericii și societății, dacă călătorul ar găsi pe lângă o primire omenească, pe cît ar ierta mijloacele și consolațiile ce le dă religia, atunci aceste așezăminte, răspunzînd la destinația lor, nu numai că nu ar ajunge în decadență, dar ar prospera...».

Reglementează distribuirea veniturilor adunate cu ocazia scoaterii icoanelor, punînd stavilă abuzurilor, ele nemai putînd fi scoase din minăstire fără o prealabilă aprobare, iar ofrandele primite să fie trecute într-o listă «lămurită de tot ce va agonisi» ⁴⁹⁾.

Interzice venirea călugărișelor la schiturile de monahi și invers, cu ocazia hrămurilor, unde stăteau mai multe zile în chiliile particulare. «Această urmare, pe cît este o călcare a disciplinei monahale, pe afit este și de sminteală pentru popor» ⁵⁰⁾. Se exceptează de la această măsură preoții și diaconii ceruți de superioare pentru serviciul divin.

În altă ordine de idel atrăgea în mod serios atențiunea stareților asupra corectitudinii în ceea ce privește întocmirea statelor, de a nu trece în state monahi ce nu mai sînt de fapt în schit.

Am văzut mai sus că episcopul Dionisie concepea un stareț model, ce trebuie să aibă grija minăstirii din punct de vedere nu numai spiritual, dar și material.

Cum după secularizare, minăstirile nu mai dispuneau de venituri considerabile, episcopul Dionisie amintea stareților că binefacerile fericitilor donatori n-au încetat cu secularizarea. «Mulți socotesc astfel, dar se înșală, căci dacă veniturile lor nu s-ar fi vărsat în tezaurul public, greutățile Statului ar fi cu mult mai simțite de cel mai în lipsă, și apoi noi clerul nu sîntem aici puși economi și administratori celor materiale, scopul nostru este moral.

Astfel dar, nimeni să nu zică: «dacă acele sfinte locașuri nu mai au astăzi averile ce aveau în trecut, nu este vina mea dacă cad în ruine». Nu, pentru că deși s-au luat de la dinsele proprietățile materiale, dar proprietățile cele morale — inimile credincioșilor — nu s-au luat de la dinsele.

Aceste proprietăți morale au făcut și au strîns către dinsele pe cele materiale. Au doar fiii Bisericii noastre nu mai sînt ca aceia din trecut? Au doar simțămîntul religios și dragostea către cele sfinte s-au stîns din inima lor? Nu, aceasta nu este. Inimi nobile și inimi cu simțămînte religioase au fost și în trecut, și sînt și astăzi» ⁵²⁾.

Ceea ce lipsește mai adesea sînt servitorii bisericești mînați de focul dragostei de a face ceva bun.

Făcînd aceste considerațiuni, cerea stareților o situație de toate înfăptuirile materiale «ca din aceea să cumoaștem că prea cuvioșia ta nu ești acolo numai să primești o leafă, ci ca adevărat servitor al Bisericii, faci tot ce poți pentru înflorirea și buna ei stare...» ⁵³⁾.

Superiorul sau superioara unui schit nu trebuie să lipsească din schit prea mult, sub pretextul diferitelor chestiuni de rezolvat.

«Datoria și căderea unei starețe — scria la m-rea Rătești ⁵⁴⁾, este a se afla totdeauna în schit, pentru îngrijirea și observarea datorțiilor sale morale și materiale. Căci dacă capul de care atîrnă totul va lipsi, cine va îngriji de acele datorii?... Nu este bine, cuvioasă stareță, ca să pui interesele materiale mai presus de cele morale, căci atunci ar fi a se nesocoti datorile cinului monahicesc. Nu zic cu acestea să se nesocotească interesele materiale, căci din îngrijirea acestora atîrnă și buna

48. În cuvîntarea de la deschiderea școlii de la Nifon.

49. Ord. nr. 325/1868.

50. Ord. nr. 278/1868.

52. Ord. nr. 61/1870.

54. Ibidem.

54. Arh. m-rii Rătești, ord. nr. 490 din 4.III.1863.

stare a petrecătorilor», dar «stareța, cu cap, toate să le facă la timp prin oamenii schitului».

După multă stăruință înființează «dulap de spițerie»⁵⁵) în minăstirile Ciolanu și Rătești, necesare bolnițelor de acolo, preconizate încă din primele zile ale venirii sale la Buzău.

În anul 1867, Ministerul sporind numărul școalelor prin comune, episcopul Dionisie propunea ca în fiecare minăstire să funcționeze o școală pentru copiii sătenilor din împrejurimi, fiindcă sint destule încăperi, iar profesori să fie preoții seminarști⁵⁶).

Incontinuu preocupat de readucerea monahismului la strălucirea clasică, în anul 1858 publică «Manualul adevăratului religios» inspirat din «Așezămintele monahicești ale Sf. Vasile cel Mare, cum și alte scrieri ale Sfinților Părinți», spre a povățui pe cei ce au îmbrățișat viața monahicească pe o cale de moralitate și de progres, potrivit trebuințelor Sfintei noastre Biserici și Nației⁵⁷).

«Adevăratul religios sau călugăr — spunea în Precuvintare — nu este, și nu ar trebui să fie altceva decît creștinul în perfecție și modelul tuturor virtuților evanghelice. Aceasta o cere de la noi societatea care a îngrijit de existența noastră și care așteaptă ceva de la noi».

Din cele expuse mai sus, se vede că această complexă personalitate și-a închinat întreaga viață reformării monahismului și preoțimii, pentru că el însuși spunea că «atît în cuvintele mele pe amvon, cît și în purtarea în societate m-am silit a corespunde la adevărata chemare a preotului», iar într-o scrisoare către amicul său Voinescu — luptător de la 1848, scria: «Cunoști cît îmi place să-mi fac datoria postului meu, cunoști cîtă grijă am cu deosebire pentru moralizarea și luminarea clerului, necruțînd nici osteneli, nici cheltuieli»⁵⁸).

Iar unui alt amic îi spunea: «Te-am rugat, sau am avut de gînd să te rog, ca să-mi spui orice vei socoti că se atinge de cîer, orice îmbunătățiri s-ar cere, orice abuzuri s-ar urma, cunoașteți cît îmi place ca să le îndreptez»⁵⁹).

Și nu putea fi altfel, pentru că el era considerat de personalitățile laice ale timpului, «întîiul și singurul om al clerului»⁶⁰).

Infăptuirile pe linia organizării monahismului rămîn în istoria monahismului nostru întîile încercări organizate, temeinice și de durată, pentru un monahism luminat, folositor în același timp și societății, după cum se exprima un periodic al timpului⁶¹). Am admirat patriotismul și abnegațiunea acestui demn misionar al lui Hristos, care a știut a împăca pe călugăr cu cetățeanul, Biserica cu societatea.

Pr. GABRIEL COCORĂ

55. Acad. R.P.R., mss. 3128, f. 75.

56. Acad. R.P.R., Doc. pach. MCXXIII, f. 226.

57. Vezi «Precuvintarea».

58. Acad. R.P.R., Doc. pach. CMVI, f. 209.

59. Acad. R.P.R., Doc. pach. MCXXII, f. 226.

60. I. Ionașcu, Material documentar privitor la istoria Seminarului din Buzău, București 1937, doc. 262, p. 164.

61. Reforma, 1863, nr. 17.

LOCAȘURI DE CULT IN CREȘTINISM ȘI IN CELELALTE RELIGII

Toate religiile, chiar și cele ale popoarelor numite în chipp greșit «primitive», au locașuri sau măcar locuri de cult, începînd de la simple grămezi de pietre și sfîrșind cu temple și biserici monumentale. Credincioșii tuturor religiilor au înțeles să consacre lui Dumnezeu sau divinităților adorare tot ce spiritul lor a putut crea mai înalt în materie de artă: arhitectură, sculptură, pictură, muzică, etc. Așa au luat naștere celebrele temple egiptene, asiro-babiloniene și grecești, ale căror ruine fac încă și astăzi uimirea vizitatorilor. Așa s-a ajuns la acea desăvîrșire a artei statuare antice, care a umplut muzeele moderne cu capodopere ale sculpturii greco-romane. Așa se explică și extraordinarele construcții ale artei bisericesti medievale — bizantine și occidentale — înflorirea picturii religioase înainte și în timpul Renașterii, precum și faptul că în toate țările, ca și la noi, începuturile artistice sînt legate și de religie.

Desigur nu lipsesc lucrările generale de istoria artelor, care consacră mari capitole artei religioase antice, moderne și contemporane, nici lucrările speciale de istoria artei religioase. Acestea sînt însă cel mai adesea în limbi străine și puțin accesibile clerului Bisericii noastre, iar în tratatele de liturgică ortodoxe, în afară de acela al profesorului Badea Cireșeanu, nu se găsește nimic sau aproape nimic despre arta altor religii decît cea creștină. Și credem că aceasta constituie o lipsă în pregătirea profesională a clerului Bisericii noastre, care trebuie să fie cît mai bine informat, să aibă un larg orizont cultural și cunoștințe întinse în legătură cu tot ce privește religia. Strîmtarea orizontului n-a însemnat niciodată vreun cîștig, nici în știință, nici în artă, nici în morală și cu siguranță nici în religie. Nu este, desigur, necesar pentru un credincios să cunoască toate religiile pentru ca să-și dobindească mîntuirea, dar este necesar pentru un slujitor al Altarului și mai ales pentru un teolog de profesie să nu ignoreze cu desăvîrșire doctrina, morala și cultul celorlalte religii, chiar dacă nu se întîlnește la fiecare pas cu probleme de istoria religiilor sau cu reprezentanții altor religii.

Vom face deci o prezentare a locurilor și locașurilor de cult ale diferitelor religii, mai întîi cele ale popoarelor zise «primitive» și ceva mai civilizate (vechii mexicani și peruvieni), apoi cele ale grupului de popoare extrem orientale (chinezii și japonezii), continuînd cu cele ale popoarelor din Orientul Apropiat antic și cele ale familiilor de popoare indo-europene, pentru a termina cu cele ale marilor religii actuale universaliste: budism, islamism, iudaism și creștinism. Și sîntem încredințați că, oricît de sumară și fugitivă s-ar părea această expunere, ea nu va fi cu totul lipsită de vreun folos.

Locurile de cult ale așa numiților «primitivi» variază după felul cultului, după diferitele regiuni ale lumii pe unde trăiesc aceștia și după gradul lor de dezvoltare materială, socială și spirituală. Astfel, la primitivii africani, zeul suprem nu are temple propriu zise, ci cultul său se săvîrșește în aer liber, abia marcîndu-se locul de cult prin unele semne materiale, de obicei prin grămezi de pietre. Dar, dacă pentru zeul suprem, care este considerat ca prea îndepărtat de oameni, primitivii din Africa nu au locuri de cult bine stabilite, au în schimb pentru spirite, pentru demoni sau pentru sufletele morților mici colibe așezate la rîspîntii sau în cîmîtire. În jurul acestora, primitivii presară fîină sau depozitează alte daruri, prin care vor să cîștige bunăvoința spiritelor. Tot ca locuințe ale spiritelor sînt considerate diferite locuri din natură ca: munți, peșteri, stînci de forme bizare, lacuri. La unele triburi se întîlneș și un fel de sanctuare naționale, socotite ca locuințe ale spiritelor protectoare ale triburilor respective. Așa este acel Ikitabo, ce se întîlnește la unele triburi africane și care constă dintr-un cerc de doi sau trei metri diametru, așternut cu iarbă, și în mijlocul căruia se plantează un ficus. Aici se crede că vine să se odihnească spiritul național și vin să doarmă bolnavii care vor să se vindece.

La fel se întîmplă și la primitivii de pe celelalte continente. De pildă la piele roșii din America de Nord, templele deabia depășesc proporțiile și simplitatea colibelor obișnuite. În schimb, în Antile se întîlneș adevărate temple, în care se păstrează idoli protectori. La australieni nu există temple, ci numai locuri sfînte, unde se crede că ar exista zei și unde se găsesc idoli foarte grosolani ca înfățișare. La polinezieni se găsesc ca locuri de cult tufșuri sfînte, mici colibe conținînd obiecte venerate și chiar temple construite pe locuri rezervate pentru înmormîntare și con-

ținind imagini sculptate ale zeilor. În unele părți, ca în Noua Zeelandă, ofrandele sînt aduse de oficianții cultului pe mormintele principilor. În Tahiti se găsesc, dimpotrivă, adevărate sanctuare, construite pe coastele munților, cit mai sus, pentru a fi în preajma divinităților.

Dacă de la popoarele primitive de astăzi trecem la popoarele mai civilizate care au locuit odinioară în America Centrală, în Mexic și în Peru, aici vom găsi adevărate temple, teorii de proporții colosale. Astfel, vechii mexicani aveau temple mărețe, numite teocali («casa lui Dumnezeu»). Ele erau construite mai ales în orașe, dar se puteau clădi și în locuri pustii, considerate ca alese de vreo divinitate. Templele aveau formă de piramidă cu mai multe etaje. Ele constau din niște altare imense, cu mai multe planuri suprapuse, avînd o scară externă de jur împrejur, care ducea pînă la vîrf, unde, pe ultima platformă, se afla idolul zeului, adesea adăpostit într-un fel de capelă. Tot aici sus se aduceau și sacrificiile, încît poporul putea privi din toate părțile îngrozitoarele omoruri rituale, atît de frecvente în religia vechilor mexicani. Marele templu din Mexic avea cinci terase, fiind lung de 125 m, lat de 100 m, și înalt de 27 sau 28 m. Templul domina cu înălțimea sa tot lacul care înconjură cetatea Mexic, încît Fernand Cortez, cuceritorul Mexicului în secolul al XVI-lea, a putut să privească din bărcile sale sacrificiul însoțitorilor săi, căzuți prizonieri în timpul asediului. În jurul templului era o curte imensă, înconjurată de un zid înalt de 3 m. Imprejurul acestuia erau 78 clădiri mai mici, capele sau mici temple, dedicate diferiților zei din olimpul mexican. Tot în jurul marelui templu din Mexic erau tot felul de locuințe pentru preoți, pentru servitorii, pentru prizonierii care trebuiau jertfiți pentru penitența regelui sau pentru seniorii care vizitau templul. În fața intrării în curtea templului era o enormă piramidă de crani omenеști, al căror număr a fost socotit la 136.000 și care vădesc mai bine ca orice altceva cruzimea acestui cult religios. Pentru unul din zeii lor, numit Quetzalcoatl, vechii mexicani aveau temple ce se deosebeau de ale celorlalți zei prin aceea că erau rotunde și acoperite, chiar atunci cînd erau așezate pe trunchiuri de piramide.

La vechii peruvieni, locurile de cult erau la început niște modeste altare. Mai tîrziu însă, sub familia domnitoare a incașilor, ele au luat o mare dezvoltare. Astfel, marele templu din Cuzco, capitala statului Peru, era un vast edificiu, înconjurat de numeroase clădiri anexe. În interiorul templului era atît de mult aur, încît templul însuși purta numele de Coricancha («locul aurului»). Pereții și tavanul templului erau decorați cu aur. Un disc de aur reprezentînd soarele era aranjat în așa fel încît primele raze ale soarelui să cadă pe el, luminînd fețele mumiilor incașilor defuncți, așezate în semicerc în jurul discului, pe tronuri de aur. Imprejurul templului erau locuințele divinităților care formau cortegiul Soarelui. Între acestea, cel mai de seamă edificiu era cel închinat Lunii, soția Soarelui, în care era de asemenea un disc de argint, în jurul căruia tronau mumiile reginelor defuncte. Alte temple mai mici sau capele serveau ca locuințe ale stelelor, fulgerului, curcubeului, etc. În toate provinciile imperiului peruvian, incașii construiseră temple asemănătoare, mai puțin impunătoare decît cel din Capitală, dar peste tot obiectele de cult erau de aur și argint și impodobite cu mărgăritare și pietre prețioase, încît principalele temple erau adevărate tezaure, de care aveau să se bucure foarte mult spaniolii invadatori.

Dacă vechii mexicani și peruvieni au ajuns să aibă edificii atît de mărețe pentru cinstirea zeilor lor, cu atît mai mult celelalte popoare civilizate din antichitate și de astăzi au desfășurat o activitate extraordinară în această direcție.

De pildă, în Extremul Orient, chinezii, care la început își aduceau sacrificiile, ca și primitivii de astăzi, în fața unei grămezi de pietre, situată în mijlocul unei cîmpii sau pe vîrfului unui munte, și-au stabilit cu vremea altare și temple, construite după anumite norme. În partea de sud a orașului principal erau înălțate două altare, unul rotund consacrat Cerului și unul pătrat consacrat Pămîntului. Soarele avea un altar în estul orașului și Luna o groapă la vest de oraș. Templul din capitală al zeului Pămîntului consta dintr-o grămadă de pămînt sub forma unui trunchi de piramidă cu baza pătrată, ale cărei laturi erau colorate diferit: verde la est, roșu la sud, alb la vest, negru la nord și galben în partea de sus. Pe grămada de pămînt se înălța un arbore mare. Alături era o groapă pătrată, în care se îngropau victimele. Pentru cultul strămoșilor existau temple în toate orașele și satele și erau construite după anumite norme: pentru rege coloanele erau lustruite, pentru un principe erau numai cioplite în patru muchii, și date la rîndea, pentru un nobil numai cioplite în patru muchii. Sala templului era împărțită în șapte altare pentru rege, cinci pentru principii, trei pentru înalții demnitari și unul singur pentru particulari. În aceste altare erau locurile strămoșilor, orînduite după gradele lor. Spiritele stră-

moșilor aveau ca locuințe niște tăblițe de lemn, care erau păstrate în cite o lădiță de piatră.

Cînd confucianismul a devenit religie de stat în China, el a menținut elementele fundamentale ale vechii religii chineze. Locașurile de cult își pierd însă acum vechea lor simplitate, devenind vaste temple, așezate unele în afara orașului și numite kiao, iar altele în lăuntru orașului și numite miao. Cele dintîi sînt temple deschise și consacrate Cerului. Cele de al doilea sînt temple închise, destinate strămoșilor. Templul cerului este așezat în partea de sud a orașului, deoarece reprezintă elementul yang¹⁾. În partea de nord a orașului și reprezentînd elementul yin, este templul zeului agriculturii, care este de fapt zeul Pămîntului, al Solului. Templul Cerului din Pekin este cel mai mare templu care există în lume. Astăzi se pare că este lăsat în părăsire și mult avariat din pricina vizitatorilor străini, care țin să ducă «amintiri» de la marele templu din Pekin.

Taoismul, a doua mare religie din China, care numai cu numele, și nici chiar cu atît, se inspiră din cugetarea marelui filozof chinez Lao-tzi din sec. al VI-V-lea înainte de Hristos, are temple începînd din secolul al IV-lea după Hristos, dar acestea sînt folosite numai din cînd în cînd, în restul timpului devenind un fel de hanuri, în care se adăpostesc și vite.

În Japonia, șintoismul, religia națională a japonezilor, are temple care se numesc miya, cuvînt compus, care înseamnă «sala augustă» ori «sala zeilor». Templele șintoiste sînt construite din lemnul alb al unui arbore sfînt și sînt excesiv de simple. Nu se îngăduie nici un fel de podoabe de lac sau de metal. În sala principală a templului se află o masă, pe care stau cele trei obiecte simbolice: o oglindă de metal, simbol al luminii și strălucirii divine a zeiței principale numită Amaterasu, un fel de baghetă împodobită cu panglică de hirtle și un cristal de stîncă, simbol al curăției și al puterii zeilor. Cel mai celebru templu al religiei naționale japoneze este Nai-ku sau «templul intern» de la Ise, consacrat zeiței Amaterasu. Acesta este un fel de Mecca pentru șintoști, care se cred obligați să-l viziteze măcar odată în viața lor. Simplitatea stilului șintoist pur nu se mai respectă însă astăzi. Templele șintoiste au început să semene cu templele altor religii, avînd un sanctuar, în care se află uneori statua zeului, un naos și o curte unde stau credincioșii și unde se aduc sacrificiile. În fiecare templu și chiar în fiecare locuință particulară se află cite o kami-dana, un fel de altar șintoist reprezentat printr-o măsuță în fața căreia se recită rugăciunile adresate zeilor.

Dacă de la Extremul Orient trecem la grupa de popoare din Orientul Apropiat antic, care formează și ele un fel de familie, ca și cele extrem orientale, avem de-a face cu unele dintre popoarele cele mai civilizate ale antichității: egipteni, astro-babilonieni, canaaniti, feniceni, care s-au remarcat prin grandoarea locașurilor lor de cult.

Astfel, pentru egipteni, templul era «locuința zeului» în înțelesul propriu al cuvîntului și de aceea această locuință trebuia să fie un edificiu cît se poate de monumental. Desigur, în primele timpuri ale lungii lor istorii, egiptenii construiau locuințe modeste pentru zei. Acestea nu erau uneori decît simple colibe împletite din nulele de răchită și închise cu un gard de parî. La intrare, pe două prăjini, erau spînzurate insignele tribului și emblema zeului, sculptată în lemn. Mai tîrziu însă egiptenii au construit temple din piatră, de formă pătrată și cu două ieșiri, una în fața celeilalte, servind preoților pentru a intra pe una și a ieși pe cealaltă cînd purtau idolul în procesiuni. Templele din prima epocă istorică a Egiptului, fiind construite din metal mai puțin durabil, nu ni s-au păstrat. În schimb cele din perioadele următoare s-au păstrat destul de bine. Cel mai impunător dintre aceste monumente de piatră este celebrul templu imperial al zeului Amon-Ra de la Karnak, operă a două milenii, deoarece construcția lui a fost începută în timpul dinastiei a XII-a și a continuat pînă și pe timpul împăraților romani. La templu se ajunge printr-o alee de afîncși. Un portal enorm deschide o primă curte și un al doilea portal dă în frumoasa sală a colonadelor, înaltă de 23 m. lungă de 103 m. și largă de 52 m.

1. În vechea concepție cosmogonică a chinezilor și japonezilor, substanța primordială s-a despărțit în două: partea mai fină, ușoară, caldă, luminoasă, dinamică, (yang), s-a ridicat în sus formînd cerul, iar partea mai grea, rece, întunecoasă, receptivă (yin) s-a lăsat în jos, formînd pămîntul.

Coloanele, înalte de 21 și 23 m., avind o circonferință de 10 m., sînt în număr de 134, împărțite în 16 serii. După mai multe curți și săli se ajunge în sfîrșit la templul central, în care se află statuia zeului și în care nici un profan nu putea să pătrundă.

Celelalte temple egiptene ce s-au păstrat, cel de la Denderah, cel de la Edfu, cel de la Luxor, etc., au toate cam aceeași împărțire și anume: o curte deschisă, înconjurată de coloane (un fel de atriu), o sală al cărui acoperiș se sprijină pe coloane, numită «hypostilă» și sanctuarul, în care se află statuia zeului. Uneori hypostila era un simbol al universului, acoperișul fiind decorat cu stele și coloanele reprezentînd tulpine de plante stilizate, care se înălțau de la pămînt. În apropierea fiecărui templu era de obicei un templu mai mic, numit mammisi («camera nașterii»), în care se credea că se născuse fiul marelui zeu al templului principal. Drumul ce ducea la templu era presărat de o parte și de alta cu sfînci, iar dinaintea intrării în atriu erau două obeliscuri monolitice, uneori foarte înalte și acoperite cu inscripții. Pe pereții interni ai templelor egiptene erau reprezentate ceremonii în legătură cu cultul zeului, iar pe pereții exteriori erau zugrăvite scene din luptele victorioase ale regelui. Lumina era introdusă în templu descrescînd treptat de la intrare spre sanctuarul principal, în care idolul zeului era cufundat în întuneric. Acest aranjament producea o puternică impresie de mister, dar poate avea și scopul de a feri idolul și lucrurile scumpe din jurul său de efectele vătămătoare ale luminii. Idolul, din lemn sau din metal prețios, nu era de dimensiuni prea mari, pentru a putea fi purtat în procesiunile religioase la marile festivități. În timpul noului regat s-au construit în Egipt și temple săpate adînc în stînci sau numai lipite de cîte un munte. Cele mai renumite temple egiptene scobite în munți sînt cele de la Ipsambul, din Nubia. Este de remarcat faptul că în templul propriu zis nu se celebra niciodată ceremonii publice. În el intrau numai preoții principali ai templului și, în anumite împrejurări, faraonul. Ceremoniile publice se desfășurau afară, în curtea templului.

Ca și la alte popoare, la egipteni mormintele serveau și ca locuri de cult pentru morți. Mormintele regale egiptene și ale nobililor au luat însă, încă din cea mai adîncă vechime, înfățișarea unor fortărețe, cu pereții oblici spre centru și avînd înăuntru cinci camere: una mai mare în centru, în care se depunea mortul, și alte patru mai mici laterale, care serveau pentru păstrarea proviziilor și uneltelor necesare mortului. Această casă mortuară poartă astăzi numirea arabă mastaba. Cu vremea au intervenit unele modificări în interiorul acestor clădiri, camera din mijloc devenind capelă, în care rudele și preoții îndeplineau la anumite zile cultul morților, în timp ce numla era vîrîtă în pămînt, dedesubtul acestei capele, unde era coborîtă printr-o gaură făcută prin acoperișul clădirii. Indată însă după scobirea mumiei în această ascunzătoare, gaura era astupată cu moloz, pentru a face imposibilă profanarea mumiei. Alături de capelă era o celulă mică, în care se țineau statuile mortului. Această celulă corespundea cu capela printr-un oficiu, permițînd sufletului mortului să se bucure de ofrandele și parfumurile arse în camera funerară alăturată. Orientarea clădirii era cu fața spre Răsărit, încît cei care aduceau sacrificii înăuntru ședeau cu fața spre Apus, direcție în care se credea că merg sufletele spre împărăția lui Osiris, zeul morților. Mormintele faraonilor, pe care le cunoaștem sub numele de piramide, nu sînt altceva decît mastaba de dimensiuni monumentale, cu deosebirea că în locul capelei despre care am vorbit se construia alături de piramidă un templu, în care se oficia cultul regelui titular al mării piramide alăturate.

Și asiro-babilonienii au construit pentru zeli lor clădiri monumentale. Templele babiloniene, construite din cărămidă de cretă coaptă la soare, aveau forma unor piramide pătrate la bază și cu șapte planuri suprapuse, care reprezentau «cele șapte spații ale cerului», adică soarele, luna și cele cinci planete mari. Cele șapte planuri sau trepte ale templului erau colorate în următoarea ordine: alb, negru, purpuriu, azuriu, rubiniu, argintiu și auriu. Templele, construite toate după același plan, atingeau uneori înălțimi impresionante, trecînd peste 100 de metri. Ruinele unui astfel de templu, care poartă numele de Birs-Nimrud, au 71 m. În virful templului, pe ultimul plan, se afla sacrariul ce conținea statuia zeului, pe un tron de aur, și o masă tot de aur. Înaintea sacrariului erau două altare, unul pentru sacrificiile de miel și altul pentru sacrificiile de oi. Este foarte probabil că aceste temple să fi servit preoților babilonieni și pentru observațiile astronomice, în care aceștia s-au ilustrat în chip cu totul deosebit. Templele asiriene aveau formă de turnuri și erau mai puțin monumentale decît cele babiloniene. Cel mai adesea ele constituiau o anexă a reședinței regale. Edificiile anexe ale templelor asiro-babiloniene serveau ca instituții publice, școli teologice și chiar bănci pentru negoțul cu banii templelor, acestea fiind de altfel primele instituții bancare în înțelesul de astăzi al cuvîntului.

La canaanii, adică la populația autohtonă pe care israeliții au găsit-o în Palestina, și la fenicieni, locurile de cult erau la început pe înălțimi, unde citeva pietre, înconjurate de un cerc construit tot din pietre, arătau locul unde își are reședința zeul și unde trebuie adorat. Obiceiul acesta s-a păstrat și atunci cînd regii canaanii și fenicieni au importat din Egipt sau din Mesopotamia moda de a clădi temple luxoase pentru zei. Temple propriu zise s-au construit de altfel în orașele mari, poporul continuînd să se roage pe virful munților sau al dealurilor. Fiecare loc de cult canaanit sau fenician, fie el templu sau virf de munte, conținea idolul zeului și un altar pentru sacrificii, dar aproape totdeauna se afla în apropiere un riu sau un bazin cu apă. Idolul putea fi o reprezentare simbolică a divinității sau putea fi o piatră considerată drept «casa lui Dumnezeu» și numită de aceea Bet-il («casa lui Dumnezeu»). Idolul era înconjurat de niște coloane numite masseboth, care erau și ele considerate ca reprezentări simbolice ale divinității. Aceasta se vede din faptul că aceste masseboth erau atît de mult îmbrățișate și sărutate de credincioși, încît cele care s-au descoperit prin săpăturile arheologice făcute în Palestina sînt tocite de atîta întrebuintare. Ele erau deci importante obiecte de cult, nu simple ornamente ale templelor. Altarul pe care se înjunghia victima era format dintr-un bloc de stîncă. În temple, altarul era înconjurat de așerim, niște trunchiuri de arbori, care reprezentau, probabil, pădurile sacre în care se celebra cultul primitiv. În Biblie se amintește des despre acești așerim, cerîndu-se să fie tăiați. În perioada influenței egiptene și asiro-babiloniene, canaanii și fenicieni au mai renunțat la aceste resturi de primitivism, templele lor devenind adevărate monumente de artă, iar zeli fiind reprezentați prin imagini antropomorfe.

Lăsînd la o parte alte popoare din Orientul Apropiat antic, ale căror locașuri de cult erau mult influențate de cele asiro-babiloniene și egiptene, ne vom îndrepta acum privirea spre grupa de popoare numite indo-europene: indieni, persi, greci, romani, celți, germani, slavi, geto-daci, pentru a vedea care sînt caracteristicile locașurilor lor de cult.

La indienii, în perioada vedică, nu existau temple. Riturile cultului domestic erau împlinite în casă și avînd ca altar vatra focului. Pentru sacrificiile solemne se alegea un loc în jurul casei sacrificatorului, loc care nu era mereu același. Se delimita acolo un spațiu pătrat sau o ridicătură de formă pătrată (vedî), pe care se presăra iarbă moale, pentru ca zeii, invitați împreună cu soțiile lor, să stea pe iarbă și să-și primească sacrificiile. Uneori pe acest strat de iarbă se înălța cite un altar din pietre pentru focul sacrificiului. După executarea sacrificiului, iarbă era arsă.

În perioada brahmană a religiei indienilor și în vremea cînd budismul era răspîndit în India, existau ca locașuri principale de cult mai ales așa numite stûpa, care serveau și ca monumente funerare. Aceste stûpa aveau forma unei jumătăți de sferă, pe care se afla o clădire în patru colțuri, încununată cu un fel de umbrelă, ca simbol al stăpînirii.

Temple remarcabile prin numărul lor mare, prin arhitectura lor monumentală și prin bogăția împodobirii lor, și-a construit cu vremea în India jainismul, o mare sectă apărută în sinul brahmanismului cu puțin înaintea budismului, dar care nu s-a extins în afara Indiei, cum s-a întîmplat cu budismul. Există orașe în India, în care templele jainiste sînt construite aproape unul lîngă altul, deși numărul credincioșilor jainiști este astăzi relativ mic. Unele temple jainiste sînt construite numai din marmură, ca acelea de la muntele Abu, din India occidentală. Altele sînt scobite în întregime în stîncă masivă a munților, în felul templului egiptean din «Valea Regilor». Aceste temple au fost clădite din inițiativa și generozitatea credincioșilor jainiști, care sînt aproape toți oameni cu bună stare materială și cu vază în societatea indiană. În afară de temple, jainismul are și alte feluri de clădiri religioase, între care și numeroase stûpa, conținînd reliefele personajelor de mare importanță.

Hinduismul, religia marii majorități a indienilor de astăzi, care nu este de fapt altceva decît vechea religie a indienilor, adaptată la împrejurările mai noi, are numeroase temple, dintre care unele de mari proporții și bogat împodobite. Sînt interesante în deosebi templele hinduiste subterane sau cele construite în stîncă scobite pe diplăuntru, ca de pildă cele de la Ellora sau cel din insula Elephanta. În general templele hinduiste constau dintr-un naos, susținut de coloane și în care au acces credincioșii în timpul serviciului divin, și dintr-o celulă în care stă închisă statua zeului. Ziduri puternice împrejmuiesc templele, care sînt totdeauna orientate spre est. Decoratiunile foarte abundente ale templelor constau în deosebi din simboale religioase, din animale și din plante. Elefanți, tigri, maimuțe, păuni, papagali și alte animale și păsări ce trăiesc în India constituie tot atîtea simboale religioase, execu-

tate cu multă măiestrie artistică. Idolul însuși este uneori un simbol sau o emblemă. De obicei însă, principalii idoli sînt reprezentați prin statui care mai de care mai monstroase, căutînd să redea complicatele speculații indiene prin figuri cu mai multe capete și mai multe brațe sau prin figuri de oameni cu capete de animale. Teologii indieni explică înfățișările acestea grotești ale zeilor ca simboale ale puterii divine a zeilor. De pildă, mulțimea capetelor zeilor și mărimea acestora, în disproporție cu restul trupurilor lor, ar simboliza atotștiința zeilor; coarnele pe care zeii le poartă uneori pe cap ar simboliza razele soarelui și gloria redată de aceste raze; coloanele de șerpi care împodobesc adesea idolii ar fi simboale ale veșniciei, etc. Adesea, mai ales prin sate, divinitatea este reprezentată prin cite o piatră de formă cilindrică sau printr-un vas de alamă plin cu apă și împodobit cu flori.

La vechii perși, așa cum am văzut și la alte opoare, multă vreme n-au existat temple, ci cultul se efectua pe locuri înalte, sub cerul liber. De altfel, cultul focului, care a stat totdeauna în centrul cultului persan, nici nu cerea instalații complicate. Totuși, mai tirziu s-au construit altare pentru cultul focului, apărate de o cupolă sprijinită pe coloane, printre care se putea trece. Însă mai tirziu totul a fost închis în edificii de formă dreptunghiulară, după cum se observă la ruinele templului din Persepolis. Partea cea mai sfîntă a templului era considerată camera focului, care trebuia să fie complet scufundată în întuneric. Această cameră se afla în centrul edificiului și avea turle boltite, fiind închisă în partea de apus și larg deschisă cu o poartă în partea de răsărit. La nord și la sud camera focului avea cite o fereastră. Focul sacru ardea într-un vas de metal, pe un soclu de piatră cubică. Înaintea vasului în care ardea focul se afla o masă de piatră, pe care erau așezate principalele obiecte necesare sacrificiului. În dreapta acestei mese se găsea un vas cu apă. În partea de răsărit se afla o cameră lungă, dreptunghiulară, împărțită în mai multe compartimente de diferite feluri, în care se puteau oficia în același timp mai multe servicii religioase. În toate aceste compartimente erau altare ale focului. Cînd perșii au introdus cultul imaginilor, templele și celelalte monumente s-au umplut de sculpturi reprezentînd chipuri omenеști sau simboale ale episoadelor din legendele sacre. Pe pereții templelor se vedeau reprezentări ale multor specii de păsări, socotite ca interprete ale voinței divine, ca unele ce zboară în vecinătatea divinității. Imaginea zeului Mitra era înconjurată de animale, așa cum se văd astăzi pe zodiac. Locașurile de cult ale lui Mitra erau de altfel extrem de numeroase și le putem întîlni și în alte părți ale lumii vechi, la distanțe foarte mari de granițele Persei.

Și la vechii greci, la început, locurile de cult erau în aer liber, pe crestele muntilor, în caverne, în păduri, lângă izvoare, pe malul mării, adică în locurile socotite ca preferate de zeii înșiși și mai aroape de ei pentru a asculta rugăciunile credincioșilor. Aceste locuri erau închise cu o împrejmuire sfîntă (τ έ μ ε ν ο ς) în mijlocul căreia se afla o ridicătură (β ο μ β ο ς), servind ca altar pentru aducerea jertfelor. Mai tirziu s-au construit pentru zeii locuințe propriu zise (ν ο ς ο ς) cu o cameră în care se păstra statuia zeului. Templele zeilor erau așezate aproape totdeauna cu fața spre Răsărit, iar ale eroilor cu fața spre Apus, pentru că acestea din urmă erau socotite ca morminte ale eroilor. Sacrificiile și procesiunile aveau loc în afara templului, ca la egipteni. În epoca clasică, arta greacă a înălțat zeilor temple mărețe, ca Parthenonul și Erecteionul, cu coloane în stil doric, ionic-atic și corintic și cu renumitele statui ale zeilor, care fac și astăzi uimirea vizitatorilor pe la muzeele pe unde au fost răspîndite.

Romanii n-au făcut excepție de la regulă. Locurile de cult erau și la ei la început prin păduri, socotite ca locuințe ale zeilor, și prin peșteri, care impresionau prin caracterul lor misterios. Așa era de pildă grota lui Faunus, numită Lupercal, pe coasta de nord-vest a Palatinului, care servea ca loc de cult pentru preoții Lupercl, iar păduricile și boschetele sfinte, care serveau ca locuri de cult pentru unele zeități simple ale agriculturii, au durat pînă tirziu. Cu vremea, s-au înălțat altare și temple mărețe, ca acela al lui Marte, de pe cîmpul cu același nume, și cel al lui Hercule, de la poalele Palatinului. Templele, menite să adăpostească pe zeii respectivi, aveau uneori formă rotundă, ca de pildă templul din Forum al zeiței Vesta, și Pantheonul.

La Celți nu găsim nimic deosebit în privința locurilor de cult. Și la ei zeii erau adorați prin păduri și prin tufișuri, prin peșteri și pe la izvoare. Erău și temple simple construite de o parte și de alta a Alpilor, la care celții obișnuiau să adune prada de război. În perioada galo-romană, s-au înălțat însă adevărate temple lui Mercur și lui Apollo. Rituri religioase se efecteau și pe coline sau pe ridicături de pămînt. Idolii erau din lemn cioplit grosolan. În epoca galo-romană s-au înmulțit reprezentările antropomorfe ale zeilor. Pe idoli, pe altare, pe monumente și monede se găseau

simboale diferite: cercuri simple sau concentrice, adeseori cu raze, cruci, un ciudat S sau nouă S-uri atîrnînd de un inel, etc.

Nu se cunosc prea multe lucruri în legătură cu cultul la vechii germani. Desigur că și la ei locurile de cult vor fi fost în epoca mai veche tufișurile sfinte și nu vor fi avut idoli. Mai tîrziu însă încep să fie atestate temple și statul grosolane, ca de pildă statuia de lemn pe care Atanaric, căpetenia goților din secolul al IV-lea, a plimbat-o în cerc pe un car, cu obligația ca toți supușii săi să îngenunche înaintea ei și să-i aducă sacrificii. Mai tîrziu și mai ales în nord s-au înălțat temple mărețe, ca acela de la Upsala, despre care cronicarul Adam din Bremen spune că era totum ex auro paratum. Templele se construiau pe lîngă cîte un izvor și aveau totdeauna în preajma lor cîte un arbore sfînt.

La vechii slavi, ca pretutindeni, zeli erau adorați cel mai adesea în locuri descoperite, prin păduri sau pe înălțimi. Vor fi fost pe alocurea temple modeste, dar menționate sigur și cu amănunte sînt numai acelea din regiunea Balticei, ca de pildă acelea ale zeului Svarojici de la Retra sau al zeului Svantovit de la Arcona. Aceste temple erau în interiorul unei cetăți fortificate, care erau deșerte în timp de pace, dar dădeau adăpost populației în timp de război. Micile temple din Stetin par să fi servit în același timp și ca săli de adunare. Templele erau construite din lemn, cu pereții sculptați și decorați bogat cu picturi și ornamente metalice. După relațiile cronicarului Saxo Grammaticus, templul zeului Svantovit de la Arcona era deosebit de frumos. În mijlocul tempului era statuia zeului, mult mai înaltă decît statura obișnuită a unui om. Idolul avea patru capete. În mina dreaptă ținea un corn de aur, pe care preotul îl umplea în fiecare an cu vin (probabil mied sau hidromel, băutura din miere și apă pusă la fermentat) și, după cum lichidul scădea mai mult sau mai puțin în cursul unui an, preotul prezicea abundența sau lipsa cerealelor în anul următor. Idolii, care reprezentau diferite zeițăți, erau de obicei din lemn; uneori însă erau de piatră și acoperiți cu plăci de aur și argint. Zeițățile de rang inferior, gențile, penaiții, aveau de asemenea mici statui, așezate fie pe vatra caselor, fie în colțul cu fața spre cuptor. Idolii slavilor de la Baltică și de la Elba aveau dimensiuni impunătoare. Astfel Svantovitul de la Arcona avea cel puțin 8 metri, iar Rujevit de la Garz avea 3 metri. Acești idoli se caracterizează prin policefalia lor. Zeul triglav era reprezentat, după cum îl arată și numele, printr-un idol cu trei capete. La Garz, o zeițăze numită Porentius avea patru fețe (nu patre capete) și o a cincea față pe piept. Zeul Porevit avea 5 capete și zeul Rujevit avea 7 fețe. «Svantovitul» găsit în albia unui riu din Galicia orientală constă dintr-o coloană pătrată din piatră de calcar, înaltă de 2,70 m. și terminîndu-se cu un cap cu 4 fețe. Asupra acestui idol cercetătorii au discutat îndelung.

La vechii lituanieni nu găsim nimic deosebit cu privire la locurile de cult. Și la ei pădurile și mai ales stejarii treceau drept locuințe ale zeliilor. Cînd misionarii creștini au cerut locuitorilor să taie pădurile, aceștia s-au opus, spunînd că în ele locuiesc zeli lor. În deosebi un stejar foarte bătrîn dintr-o pădure era înconjurat de venerație profundă. La stăruința lui Ieronim de Praga, Principele Vidoldo a pus să se taie acest stejar. Atunci au venit o mare mulțime de femei la principe, jîlîndu-se că li s-a tăiat arborele sfînt, de la care obișnuiau să ceară ajutor divin. După aceea veniră și bărbații, spunînd că ei preferă să plece din țara lor, decît să renunțe la credința pe care au moștenit-o.

La geto-daci, ca și la celelalte popoare amintite mai sus, locurile de cult erau pe înălțimi, pe dealuri, pe virfurile munților, prin păduri. Strabo istorisește că marele preot al geto-dacilor își avea reședința într-o peșteră pe virful muntelui Kogalnon, munte despre care nu se știe nimic sigur. Cercetările arheologice, întreprinse începînd din vara anului 1950 pe dealul de la Grădiștea Muncelului (Transilvania) de un colectiv de arheologi condus de d. prof. C. Dăicovici, au dus la descoperirea unei importante așezări cu caracter religios, pe care colectivul de cercetători a numit-o «Incinta sacră a dacilor». Aceasta se află la est de marea cetate dacică descoperită mai de mult aici și constă din patru sanctuare și un alînmant (înșiruire de discuri de piatră), considerat și acesta ca avînd un caracter sacru. Dintre sanctuare, două sînt rotunde, unul mai mare cu diametrul de 30 m. și altul mai mic de 12 m. diametru. Celelalte sanctuare sînt patrulatere. Domnul Prof. C. Dăicovici este de părere că așezarea fortificată de la Grădiștea Muncelului și sanctuarele alăturate pot fi identificate cu falmoasa Sarmisegetuza și cu Muntele Sfînt (Kogalnon) al lui Strabo. Aici ar fi fost deci centrul politic și religios al stăpînirii dacice.

Și acum, după ce am văzut care sînt locurile și locașurile de cult ale popoarelor primitive și ale diferitelor religii naționale vechi și actuale, să vedem cum se

prezintă acestea în religiile cu caracter universalist: budism, islamism, iudaism și creștinism.

Prin diferitele regiuni ale lumii orientale pe unde s-a răspândit, budismul are temple de diferite mărimi, anexate de obicei minăstirilor budiste și reprezentând particularități ale țărilor respective. Astfel, în China, templele budiste sînt uneori de o mare bogăție și frumusețe artistică. Înăuntrul unora dintre ele sînt celebre statui ale lui Buda, de dimensiuni colosale sau lucrate artistic din metal rar și scump. Preferința artiștilor chinezi pentru monstruos și grotesc și-a găsit un mijloc de manifestare în curioasele statui de genii (spirite) din templele budismului chinez.

Cultul budismului japonez beneficiază de asemenea de temple mărețe, unele bogat impodobite, altele prezentînd anumite curiozități. Așa este de pildă celebrul templu al celor 33.333 divinități (San-ju-san-gen-do) de la Kyoto. Acest templu este lung de 120 m. și lat de 7 m. Înăuntrul său sînt alinate cîteva mii, poate cîteva zeci de mii de statui ale zeiței Kvannon. Statuile acestea sînt înalte de cca. 1,50 m și deși reprezintă aceeași zeităte, nu sînt însă două la fel, deosebindu-se prin tot felul de amănunte. În curtea templului, într-un atelier special, un bătrîn sculptor în lemn muncește din greu pentru ca să repare statuile, ale căror miini cad neconținut puzrezite, căci zeița Kvannon nu este decît foarte rar reprezentată cu mai puțin de 12 brațe. Un alt templu renumit al budismului japonez este acela de la muntele sfînt Fuği (Fugiyama). Este un templu natural, într-un munte care are înfățișarea unei imense flori de lotus. Un templu renumit pentru extraordinara sa bogăție artistică este și acela de la Kuengi, pe muntele Minobu, ctitorit de sfîntul budist Nicheren, din sec. al XIII-lea, întemeietorul uneia dintre cele mai importante secte ale budismului japonez. Aici se păstrează relicvele sfîntului, într-un templu special și într-un relicvariu, în care renumita artă decorativă japoneză și-a dat întreaga măsură. Astfel de relicvarii, de o mare frumusețe artistică, sînt adorate de diferite secte budiste, pretinzîndu-se chiar că într-unul din ele s-ar afla realmente relicve ale lui Buda însuși. Aceste relicvarii au formă de turnuri sau piramide. Ele simbolizează locurile de cult primitive ale budismului și se numesc în limba japoneză to.

Printre alte curiozități ale cultului budist japonez sînt și statuile gigantice ale lui Buda, dintre care una, cea de la Kamakura, datează din anul 749 și are 15 m. înălțime. Statuia, reprezentînd pe Buda în cunoșcuta sa atitudine de meditație, nu a fost turnată, ci construită în bronz după o tehnică specială. Alți numeroși Buda gigantici sînt sculptați direct în stîncă. Unele temple ale budismului japonez au clopote de dimensiuni colosale. Astfel, clopotul templului Scionin din apropiere de Kyoto, turnat în anul 1633, cîntărește 74 tone.

Islamismul a adus schimbări mari în viața religioasă a arabilor preislamică. Înainte de Mahomed, aceștia, fiind cel mai adesea nomazi și neavînd locuri de cult stabilite, își aduceau cu ei idoli și feteșii, adăpostiți într-un cort roșu, care era în același timp și simbolul unității tribale. Arabii sedentari ajunseră însă ca să aibă adevărate sanctuare, mai mult sau mai puțin primitive. Sanctuarul era înconjurat de o împrejmuire sfîntă numită hinăh care era adesea foarte largă și populată de numeroase animale sălbatice și domestice consacrate cultului. Sanctuarul însuși era de formă cubică. Zeitatea era reprezentată cel mai adesea printr-un bloc de piatră, care avea sau putea să nu aibă deloc formă omenească. Aveau și idoli Astfel, în sanctuarul de la Mecca, în afară de faimoasa piatră Caaba, se pare că existau încă 360 chipuri idolești, pe care coraișiiți, stăpînitorii localității și ai tirgului ce avea loc acolo, le arătau nomazilor și sedentarilor veniți din toată Arabia.

Mahomed a îngăduit musulmanilor să-și facă rugăciunile rituale în orice loc socotit curat din punct de vedere religios. Au existat însă chiar de la începutul islamismului și clădiri speciale, ce se numeau mesgid sau mesged (locuri «unde se îngeneche» și din care s-a format cuvîntul moschee. Moscheele principale, catedralele, care serveau pentru rugăciunile în comun, au fost numite geami și mesgid sau numai geami (geamii). Primul model de moschee îl formează «casa de rugăciune» de la Medina din timpul lui Mahomed. Moscheele sînt formate în general dintr-o tindă și o sală de rugăciune, a căror arhitectură și ornamentație variază după ținuturile supuse de musulmani. Cupola și minaretele (minăra, far), acele turnuri înalte de unde sînt vestiți credincioșii pentru rugăciune, au devenit cu vremea părți constitutive și distinctive ale arhitecturii moscheelor. Unele moschei sînt monumente impunătoare. Moscheea lui Omar, de pildă, din Ierusalim, este una dintre cele mai frumoase. A fost construită pe la anul 690, pe locul unde a fost templul lui Solomon. Marea moschee din Constantinopol este, cum se știe, monumentală biserică creștină Sf. Sofia, transformată în moschee. Singura ornamentație a moscheelor constă din «arabescuri» și decorațiuni vegetale, deoarece, conform tradiției, Mahomed ar fi

interzis reproducerea figurii umane și a animalelor. În interiorul moscheii, partea cea mai importantă o formează firida (mihrâb), care indică direcția (kiblah) spre Mecca, spre care trebuie să se îndrepte credincioșii cînd se roagă. Moscheele înseși sînt de altfel orientate spre Mecca și astfel firida se află în fundul lor, formînd o ieșitură în afară a zidului. Această firidă este bogat împodobită și dinaintea ei se așterne un covor, pe care stă imamul (oficiantul cultului, care nu este preot propriu zis), în fruntea persoanelor principale ale cartierului, și dirijează rugăciunile.

În iudaism, în perioada străveche, divinitatea era adorată pe locuri înalte ca: muntele Sinai, Sionul înălțimea Ghibeonului, Betelul, etc. De asemenea existau arbori, păduri și izvoare sfinte, ca de pildă stejarul de la Sihem, pădurea din Mamre, fîntina din Beerșeba. Începînd însă din timpul lui Moise, israeliții au avut ca loc sfînt pentru tot poporul «cortul mărturiei», înlocuit mai tîrziu de Solomon prin mărețul templu de pe muntele Moriah din Ierusalim.

Trebuie să distingem însă caracterul specific al locurilor de cult ale israeliților de cele ale altor popoare din Orientul Apropiat antic. Astfel, datorită credinței lor monoteiste israeliții au dat importanță din ce în ce mai mare cortului sfînt și templului, în care esențialul era Arca Alianței, lăsînd în umbră toate celelalte locașuri și obiecte sfinte. Sub influența credinței lor monoteiste, ei au făcut din templu unicul lor locaș de închinare și punctul central al cultului lor. De asemenea, israeliții au respectat porunca a doua a Decalogului și nu și-au reprezentat pe Dumnezeu în forma unor chipuri idolești. În cortul mărturiei sau în templu nu întîlnim niciodată reprezentarea materială a lui Dumnezeu. Chiar dacă poporul s-a abătut adesea de la respectarea poruncii a doua din Decalog și s-a închinat la chipuri idolești, aceasta n-a schimbat întru nimic caracterul cultului ebraic, potrivit căruia Dumnezeu era considerat ca fiind de față în chip nevăzut în locul unde era cîntit de adoratorii Săi. Prin aceasta se vădește superioritatea cultului israelit, care deschide drumul ideii că Dumnezeu cel nevăzut poate fi adorat pretutindeni, în duh și în adevăr.

Astăzi locașurile de cult ale iudaismului sînt sinagogile. De fapt, acestea nu sînt locașuri de cult în înțelesul strict al cuvîntului, ci mai degrabă locuri de adunare pentru predicarea învățăturii ziditoare de suflet, pentru lecturi și rugăciuni în comun, care să țină locul Templului îndepărtat. Sinagoga are forma unei săli, orientată spre Ierusalim. La extremitatea sălii, într-un fel de sanctuar, se află tebăh (Arca), un cufăraș conținînd Legea sub formă de rulouri, învelit într-o pinză și avînd dinaintea sa în permanență o lampă aprinsă. În fața Arcei se află un pupîtru, la care se citește și se cîntă, iar în mijlocul sanctuarului se află o estradă, unde se fac de asemenea lecturi și se predică. Pentru femei sînt rezervate locurile de la galeriile înalte ale sinagogii, iar pentru bărbați băncile și stalurile de jos.

Creștinismul, la început, nu a avut locașuri de cult special construite. După Înălțarea la cer a Mîntuitorului, Sfinții Apostoli și apoi primii creștini s-au adunat acolo unde au putut, iar Sfinții Apostoli au predicat oriunde au găsit oameni să-i asculte. Totuși, Faptele Apostolilor ne vorbesc și despre anumite locuri de cult. Așa era de exemplu cea «încăpere de sus», unde s-au adunat cei 120 de frați și unde, în ziua Cincizecimii, s-a pogorît Sf. Duh. De asemenea, între primele locuri de cult trebuie să fi fost casele mai încăpătoare ale creștinilor înstăriți, unde frații se adunau pentru frîngerea pîinii. Faptele Apostolilor amintesc foarte des despre această «frîngere a pîinii prin case».

Pentru predica lor, Sfinții Apostoli mergeau mai ales la templu, unde găseau mai ușor ascultători la ceasul rugăciunii. Ei prediceau însă oriunde, sub portice, pe străzi sau în case. Pentru agape, acele mese frățești la care serveau cei șapte diaconi, trebuie să fi existat de asemenea anumite săli, datorite probabil de creștinii mai înstăriți.

În misiunea lor în afara Ierusalimului, Sfinții Apostoli au folosit aceeași procedee și aceeași locuri din cult. Sf. Apostol Pavel, în deosebi, se adresa mai întîi evreilor, pe care îi căuta «în sinagogi». Pentru săvîrșirea Sfintei Euharistii ei foloseau casele creștinilor. Numele unora dintre acești creștini, în casele cărora se săvîrșea cultul creștin, le cunoaștem din Faptele Apostolilor: Lidia la Filippi, Iason la Tesalonc, Acvila și Priscila la Corînt. Toți aceștia au făcut din casele lor primele biserici creștine.

Chiar din secolul I s-au construit și locașuri speciale pentru cultul creștin. După descrierile păstrate din literatura acestor timpuri și după descoperiri făcute în urma unor săpături, se poate spune că aceste prime biserici creștine seamănau cu sinagogile iudaice. În secolele al II-lea și al III-lea astfel de biserici se întîlneau des. Ele au fost însă distruse fie de furia persecuțiilor, fie de zelul creștinilor, care le-au înlocuit cu clădiri mai mărete.

Odată cu construirea primelor biserici, apar și rinduilele canonice pentru aceste construcții. Didascalia celor doisprezece Apostoli rânduiește locul în biserică al credincioșilor, iar Constituțiile Apostolice dau amănunte în privința formei și alcătuirii bisericii.

În timpul persecuțiilor construirea de biserici a fost desigur întreruptă, iar cultul creștin a trebuit să fie săvârșit în locuri ascunse, ferite de urmărirea persecutorilor. Locurile de cult în această perioadă din istoria Bisericii creștine au fost cimitirele, împrejmuirile orașelor sau catacombe. Catacombele, în special cele din Roma, au servit ca locuri de cult timp de sute de ani. Considerate cindva ca vechi cariere de piatră, folosite de creștini pentru cultul lor tăinuit, catacombele sînt considerate astăzi de majoritatea cercetătorilor ca operă de uluitoare trăinicie și chiar de finețe a primilor creștini. Ele au fost, se pare, săpate de creștini pentru necesitățile cultului lor, pentru îngroparea morților, pentru săvîrșirea Sfintei Liturghii și pentru adunările creștinilor. Aceste catacombe sînt niște galerii subterane, uneori cu mai multe etaje, late de aproape doi metri și înalte de 2-4 m. În pereții galeriilor au fost săpate firide, în care s-au depus morții, iar din loc în loc galeriile se lărgesc, transformîndu-se în mici biserici. Săparea catacombelor presupune o pricepere deosebită și o muncă enormă, pe care numai entuziasmul primilor creștini o poate explica. Lungimea acestor galerii depășește, se pare, 100 km., iar constructorii lor au avut de luptat cu greutatea mari și au avut de rezolvat probleme dificile, ca aceea a naturii terenului, a consolidării camerelor subterane, a inundației și altele. De asemenea este uluitoare uneori și finețea artistică a ornamentelor întîlnite în micile capele și biserițele subterane.

Triumful creștinismului în imperiul roman a fost urmat de o mare abundență a locașurilor de cult, care devin din ce în ce mai sumptuoase. În Apus, construirea de biserici este influențată de arhitectura casei romane, care a servit și acolo, mult timp, drept locaș de cult. Pe de altă parte, împăratul Constantin cel Mare a donat Bisericii, în zelul și dragostea sa pentru creștinism, unele edificii publice care au fost adaptate cultului creștin. Așa s-a născut în Apus primul stil arhitectonic bisericesc, stilul roman, inspirat din stilul clădirilor romane, dar cu însemnate transformări cerute de cultul creștin. Astfel, micile abside laterale, care se adaugă absidei unice, capătă numele de «pastoforii» (Proscomidia și Diaconiconul la noi), coloanele sînt rînduite astfel încît împart biserică în trei părți, iar forma crucii latine devine din ce în ce mai răspîndită. Bolțile rotunde, ca și ornamentele în formă de semicerc, fac din arcul rotund o caracteristică a stilului roman.

În același timp ia naștere și se dezvoltă în Răsărit arta bizantină. Același tip bazilical, care stă și la temelie bisericilor din occident, este îmbogățit și transformat după rafinatul gust artistic oriental. Varietatea planurilor și a ornamentelor este de o bogăție inepuizabilă. Forma crucii grecești cu brațe egale, forma de corabie sau forma de trifoi au, ele însele, nenumărate variante. Armenia și Siria, Asia Mică și Egiptul sau neîntrecuta Grecia, toate și-au dat contribuția lor la plămînuirea stilului arhitectonic bizantin. Ceea ce deosebește acest stil de cele occidentale este însă cupola. Cupolele bisericilor bizantine, așezate pe postamente cilindrice, pătrate sau octogonale, mari și impunătoare sau mici și grațioase, dau stilului bizantin frumusețea și măreția care îl caracterizează. Capodopera stilului bizantin este biserică Sfînta Sofia din Constantinopol, zidită în timpul împăratului Justinian. Transformată azi în moschee, această «minune a Bizanțului» uimește prin îndrăzneala și armonia proporțiilor, prin luminozitatea ei, prin bogăția și complexitatea detaliului.

Aceeași varietate și bogăție o găsim și în decorația stilului bizantin. Începînd cu dantelele în piatră, obișnuite în Siria, și sfîrșind cu mozaicul și polichromia atît de des întîlnite în Bizanț, ornamentația bisericilor bizantine este neîntrecut de bogată și nesfîrșit de variată.

Evul mediu creștin a produs stilul gotic, stilul mărețelor catedrale medievale din Franța, Germania și alte țări occidentale. Înalte și suple, aceste catedrale încintă ochiul prin sveltețea lor, prin armonia proporțiilor, prin dantelele sculpturi în piatră ale fațadelor. Geamurile colorate — așa numitele vitrouri — dau în interior o lumină dulce, irizată, potrivit rugăciunii.

În același timp în care înflorea în occident stilul gotic, în Europa răsăriteană se nășteau stilurile naționale din amestecul stilului bizantin cu arhitectura națională a popoarelor ortodoxe. Așa s-a născut, de pildă, elegantul stil rusec, cu capodopere ca biserică Sf. Sofia din Kiev sau Adormirea Maicii Domnului din Kremlin, aceasta din urmă fiind construită de celebrul arhitect italian Fioravanti, adus la Moscova de Ivan al III-lea.

La noi în țară se poate vorbi de arhitectură bisericească abia începând din secolele XIV și XV, deși cercetările arheologice recente au descoperit bazine creștine datând încă din secolul al VI-lea, la Histria și Sucidava. De obicei, românii construiau bisericuțe de lemn, care aveau cel mult temelii de piatră. Totuși elementele arhitectonice ale bisericuțelor de lemn s-au transmis bisericilor de piatră care se înalțau alături de ele. Cu vremea, au început să se simtă influențele străine în arta construcțiilor de biserică în deosebi influențele bizantine, transmise mai întâi prin intermediul popoarelor slave din sudul Dunării. În stilul bizantin, dar cu elemente slave, sînt construite vechea bisericuță a minăstirii Cotmeana și minăstirea Cozia. În stil curat bizantin este construită biserica domnească de la Curtea de Argeș, dar monumentul arhitectonic de cea mai înaltă valoare artistică a stilului bizantin la noi în țară este celebra minăstire de la Curtea de Argeș, ctitoria evlaviosului domn Neagoe Basarab. Prin forma românească în care se exprimă stilul bizantin, prin podoabele și bogăția ei, această biserică este ceva unic în lumea întreagă. Ornamentele exterioare — adevărate dantele în piatră — ghirlandele din flori și frunze stilizate, cupolele, fiecare de altă formă și altfel împodobite, turnulețele în spirală și rispa de aur fac din această biserică unul dintre cele mai reprezentative monumente de arhitectură bisericească română.

Influențele străine în arhitectura religioasă s-au sintetizat însă cu vremea prin elementul unificator al gustului românesc, dînd naștere, în Muntenia stilului brincovenesc, iar în Moldova stilului numit moldovenesc sau al lui Ștefan cel Mare. Stilul brincovenesc a dus arhitectura românească la cea mai mare strălucire a ei. În fața bisericilor construite în acest stil, apare pridvorul cald și îmbietor al caselor românești de saț, împodobit, firește, cu coloane ornamentale cu spirale înflorite. Cele mai frumoase monumente în acest stil sînt: minăstirea Hurez și mica bijuterie artistică Stavropoleos din București. Originalul și grațiosul stil moldovenesc intrunește în sine stilul bizantin, ca element de bază, și unele elemente occidentale, sintetizate de gustul și spiritul moldovenesc. De aici vine mlădieria formelor și varietatea lor, cumpătarea și bunul gust al ornamentelor și mai ales duhul evlaviei ortodoxe, care se simte în toate monumentele acestui stil. Cele mai caracteristice biserici în stil moldovenesc sînt: bisericile Sf. Trei Ierarhi și Nicolae Domnesc din Iași, minăstirea Dragomirna și altele.

În Transilvania, din cauza stăpînirii străine, nu s-a dezvoltat prea mult arhitectura bisericească. Totuși sînt deosebit de originale sveltele și grațioasele biserici săsești de lemn, cu turlele lor enorm de înalte și fine și cu adorabila lor simplitate. În general, de altfel, vechile biserici din Transilvania sînt construite din lemn, potrivit vremurilor de lipsuri și greutateți prin care au trecut românii ortodocși din această provincie. Lemnul era un material mai ieftin decît piatra și o bisericuță de lemn se clădea mai ușor în scurtul răstimp dintre zilele de muncă ale istoviților clăcași. Și apoi, în caz de nevoie, ele puteau fi demontate și transportate în locurile unde românii lobagi erau silniți să se mute.

Bisericile de piatră ardelenesti au urmat de obicei stilul epocii respective al bisericilor muntenie sau moldovene, uneori cu ușoare influențe săsești sau, în Banat, cu influențe sîrbești. De altfel, multe dintre aceste biserici de piatră sînt ctitoriile domnitorilor munteni și moldoveni și deci păstrează stilul respectiv. Așa sînt de pildă, biserica Sfinții Nicolae din Scheii Brașovului, ctitorie a lui Neagoe Basarab, bisericile din Făgăraș și Sîmbăta de Sus, clădite de Constantin Brîncoveanu, biserica Vadului, ctitorită de Ștefan cel Mare, biserica din Porcești a lui Matei Basarab și altele.

Ar fi deșigur de adăugat foarte multe lucruri despre bisericile creștine în general și despre cele românești în special, mai ales cu privire la sculptura și pictura acestora, dar și atît cît am spus credem că este suficient pentru a ne face o idee de eforturile și ingeniozitatea creștinilor în construirea și înfrumusețarea locașurilor pentru cinstirea lui Dumnezeu. Este adevărat că și credincioșii altor religii, din antichitate sau din vremea noastră, au închinat divinității sau divinităților lor construcții monumentale, pe care le-au împodobit cît s-a putut mai artistic, dar concepția lor despre divinitate fiind inferioară, acest lucru s-a resimțit și în modul cum și-au reprezentat divinitatea și în arhitectura, sculptura și pictura locașurilor pe care i le-au închinat. De aici s-a ajuns la reprezentări grotești și monstruoase ale divinității sau divinităților adorate și la locașuri de cult care uneori nu sînt respectate după cuviință, ca de pildă cele taliste, care servesc, cum am spus, și ca stule de vite. Culti creștin și în deosebi cultul ortodox, închinat unicului și adevăratului Dumnezeu, are locașuri de cult care corespund cinstirii, în duh și în adevăr, a lui Dumnezeu; locașuri în care se săvîrșește jertfa cea nesfîngoasă, și totuși reală, a Fiului lui Dumnezeu și se propovăduiește singura învățătură mîntuitoare: învățătura creștină.

BIBLIOGRAFIE

- I. Mihălcescu, *Istoria religiunilor lumii*, București 1946.
- P. D. Chantepie de la Saussaye, *Lehrbuch der Religionsgeschichte*, ed. 4-a, 2 vol., sub îngrijirea lui A. Bertholet și E. Lehmann, Tübingen 1925.
- P. T. Venturi, *Storia delle religioni*, 2 vol., Torino 1934, 1936.
- D. Cinti, *Storia delle religioni* 2 vol., Milano 1934, 1936.
- N. Turchi, *Manuale di storia delle religioni*, ed. 2-a, Torino 1922.
- O. Tafrafi, *Manual de istoria artelor*, 2 vol., București 1925, 1927.
- G. Oprescu, *Manual de istoria artei*, ed. 2-a, vol. I, București 1943.
- G. Perrot și Ch. Chipiez, *Histoire de l'Art dans l'antiquité Egypte-Assyrie-Persie-Asie Mineure-Grèce-Etrurie-Rome*, 10 vol., Paris 1882-1914.
- K. Woermann, *Geschichte der Kunst aller Zeiten und Völker*, ed. 2-a, 6 vol., Leipzig 1926-1927.
- A. Michel, *Histoire de l'art, depuis les premiers temps chrétiens jusqu'à nos jours*, 8 vol., Paris 1905-1929.
- R. Hamann, *Geschichte der Kunst von der altchristlichen Zeit bis zur Gegenwart*, Berlin 1932.
- M. Denis, *Histoire de l'art religieux*, Paris 1939.
- L. Bréhier, *L'art chrétien, son développement iconographique des origines à nos jours*, ed. 2-a, Paris 1928.
- R. Aigrain, *Archéologie chrétienne*, Paris 1941.
- Ch. Diehl, *Manuel d'art byzantin*, ed. 2-a, 2 vol., Paris 1925-1926.
- L. Bréhier, *L'art Byzantin*, ed. 2-a, 2 vol., Paris 1924.
- H. Focillon, *Art d'Occident, Le moyen âge romain et gothique*, Paris 1938.
- N. Iorga, *Vechea artă religioasă la români, Vălenii de Munte* 1934.
- Gr. Ionescu, *Istoria arhitecturii românești din cele mai vechi timpuri pînă la 1900*, București 1937.
- P. Constantinescu-Iași, *Influențe ale vechii arhitecturi rusești asupra vechii arhitecturi românești*, București 1951.

Diac. Prof. EMILIAN VASILESCU

Redacția, Biserica Ortodoxă Română în sărbătoare	571
Pr. Petre F. Alexandru, Serbările aniversării a 70 ani de autocefalie, și a declarării solemne a canonizării unor Sfinți români	574
C. Condur, Sărbătoarea Minăstirii Cernica	586
I. Frumușani, Sfântul de la Minăstirea Cernica	587
Pr. Olimp N. Căciulă, Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica	591
Pr. Grigore Popescu, Sfântul Calinic, Episcop la Râmnic	598
Pr. Nla. Șerbănescu, O citorie a Sfântului Calinic: Schitul Frâșinei	600
Dimitrie Preotul, Viața Sfântului Ierarh Calinic dreptar vieții noastre	603
Arhidiacon Iordan Niculescu, Sfântul Cuvios Părinte Dimitrie cel Nou-Basarabov	607

INDRUMĂRI PASTORALE

Pr. Gh. Iordăchescu, La duminica XXV-a după Rusalii	615
Pr. Matei Pialaru, La duminica XXVI-a după Rusalii	619

PENTRU APĂRAREA PĂCII

Pr. V. Mitru, Mărturiile ale Păcii	626
Pr. Ovid Constantinescu, Lupta Ciprului pentru eliberare	630
Redacția, Lucrările celei de a 7-a Sesiuni a Marii Adunări Naționale a R.P.R.	634
Pr. Al. Ionescu, Sesiunea Biroului Consiliului Mondial al Păcii	635

STUDII ȘI RECENZII

I. D. Ștefănescu, Minăstirea Plumbuita	637
Pr. Al. Ionescu, «Am văzut cu ochii Țara Păcii», de Dr. Petru Groza	642
Pr. Al. Dalcea, «Studii și cercetări de Istoria Artei»	648

VIAȚA BISERICELASCA ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI

Arhiepiscopia Bucureștilor

Asistent, Deschiderea cursurilor la Institutul Teologic din București	652
Cronicar, Conferința de orientare	655
Asistent, Conferințe interconfesionale	657
Asistent, Schitul Crivina	659
Redacția, † Preotul Mincu Popescu	663
Asistent, † Preotul Vadim Crocca	664

Episcopia Bazăniului

Pr. T. Rotaru, Conferință administrativă protopopială	666
Pr. T. Rotaru, Sfințiri și redeschidări de biserici	667

OFICIALE-ADMINISTRATIVE

Arhiepiscopia Bucureștilor

— Parohii vacante	669
— Mișcarea personalului	669

DOCUMENTAR

Pr. Gabriel Cocora, Episcopul Dionisie Romano și problema monahismului	672
Diac. Prof. Em. Vasilescu, Locașuri de cult în creștinism și celelalte religii	681

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MIȘIUNE ORTODOXA
1955